

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

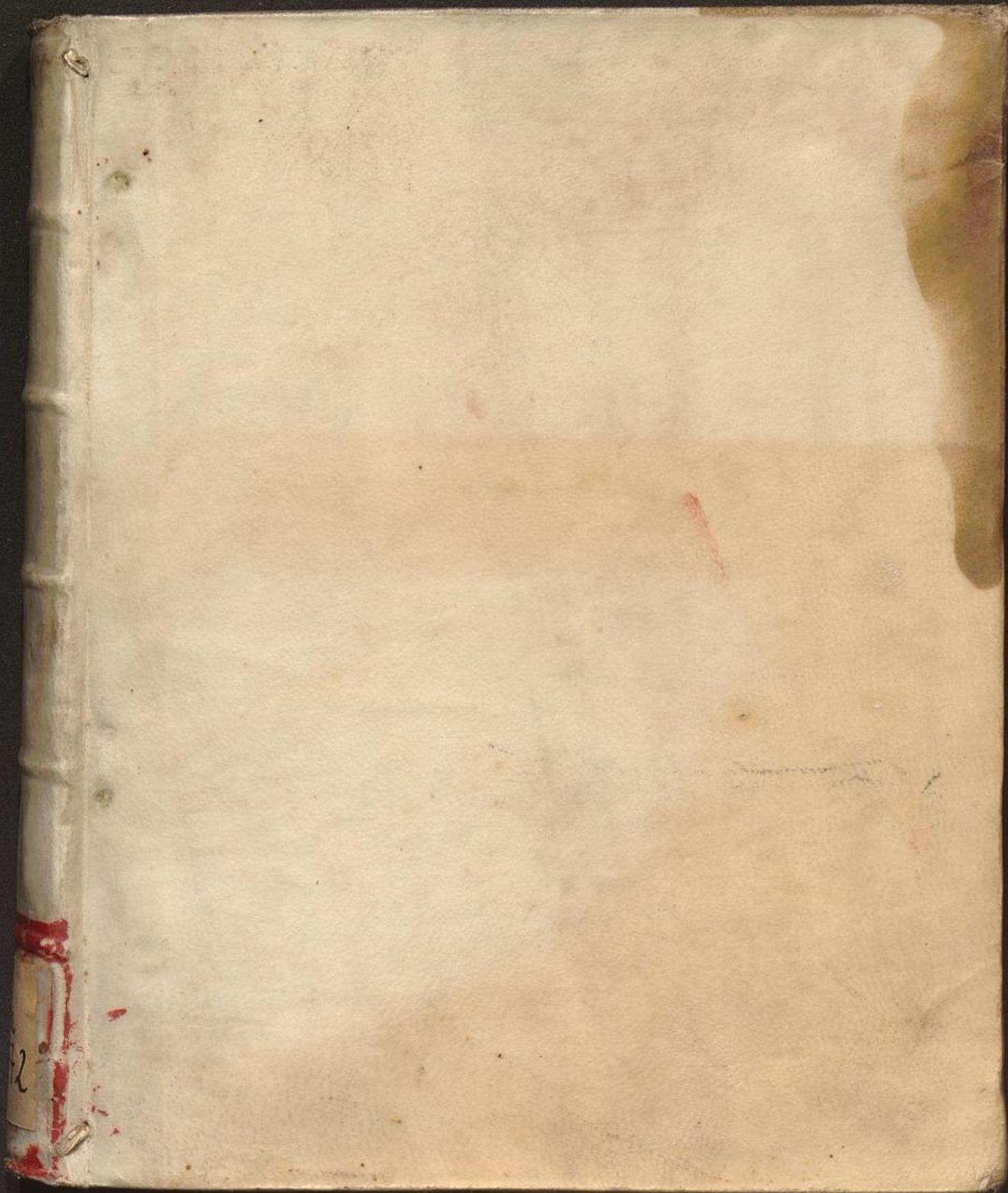
Universitätsbibliothek Paderborn

**Expositio Cavsarvm Quibus S. R. M. Sveciae bellum à
Rege Regnoque Daniae sibi illatum, etiam post Pacem
Roschildiae initam, continuare coacta fuit**

Coyet, Peter Julius

[S.l.], 1658

urn:nbn:de:hbz:466:1-10534

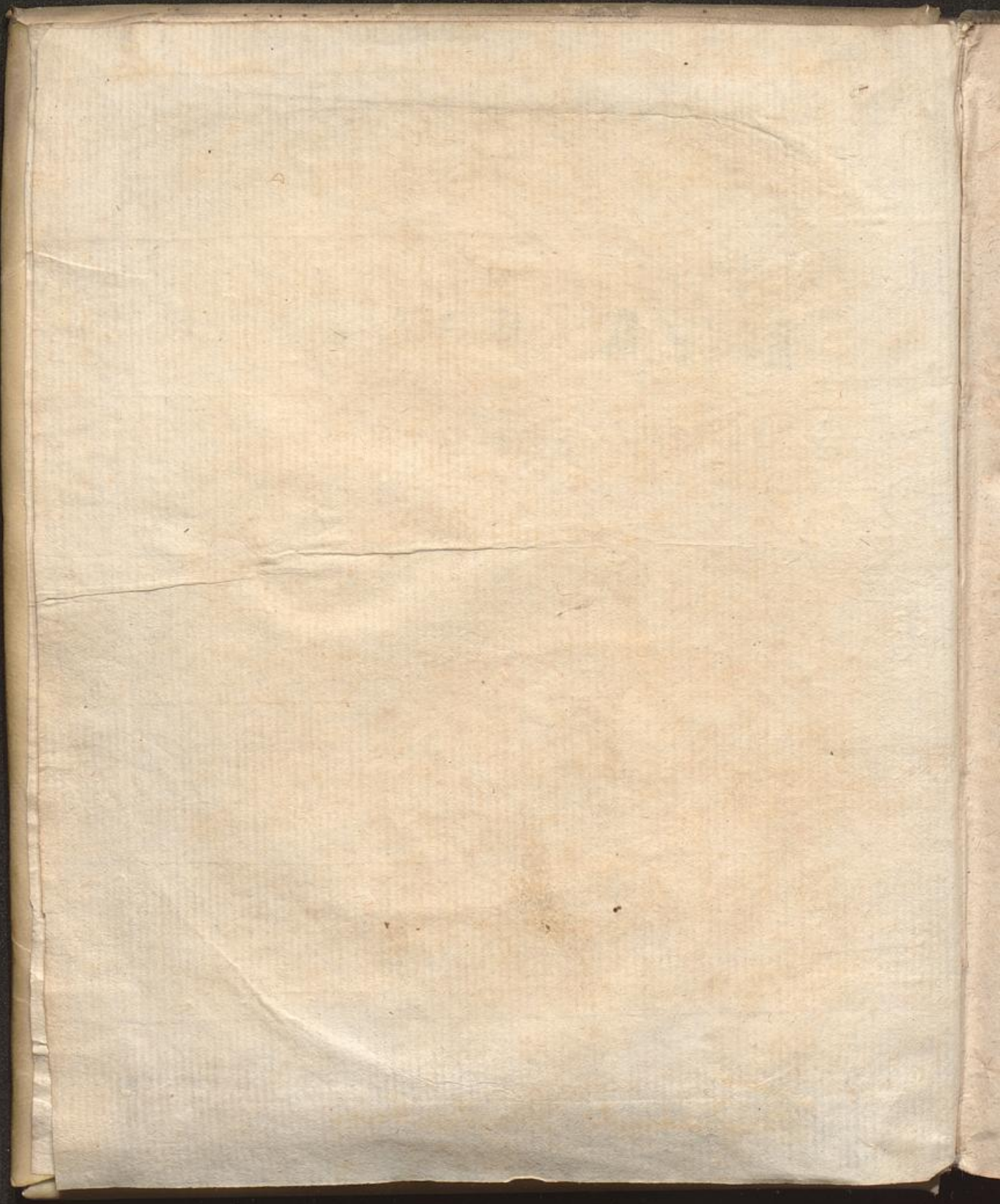
M. II. 94.

Th. 4772.

...TAMEN

...ABARZO

EXPOSITIO CAUSARVM

Quibus

S. R. M. SVECIÆ
bellum à Rege Regnoque DA-
NIÆ sibi illatum, etiam post Pacem Roschil-
diæ initam, continuare coacta
fuit.

ANNO MDCLVIII.

Noli mirari, Lector candide, opinione, imo & consuetudine haecenus recepta serius in lucem publicam prodiiſſe libellum iſthunc, qui continuati à Suecis belli Danici cauſas & momenta Orbi exponit. Cum enim Sueci bellum iſtud ne quidem ſomniaſſent, in certam ſpem ingreſſi, fore ut quæ reliquæ eſſent controverſiæ, in Tractatibus Hafnienſibus quam primum ſopirentur: factum eſt, ut paucis diebus ante regreſſum S. R. M. Sueciæ in Sialandiam, poſtquam ſcilicet certo conſtabat, Danorum Suecos invadendi libidinem niſi armis reſtingui & ſedari non poſſe, bellum denuo decretum fuerit, & tanta quidem celeritate executioni mandatum, ut ad conſcribendum ejuſmodi librum parum vel nihil temporis reliquum manſerit. Imo ne poſt ingreſſum quidem exercitus Suedici in Sialandiam operi huic manus ſtatim admoveri potuit, partim quod ad concinnandum iſthoc documenta neceſſaria ſeu acta publica hinc inde diſperſa, nec in promptu eſſent; partim vero quod qui negotio illi incumbere debebat, ob crebriora S. R. M. Sueciæ itinera commodam ſcriben-

di occasionem ægre nactus fuerit. Et si dicen-
dum quod res est, vix opus erat heic armorum
Suedicorum justitiam pluribus verbis ostendisse,
cum Dani conditiones Pacis neq; adimplendo,
neque servando jure merito iterum in se ver-
terint gladium, quem contra quosvis aggressores
temerarios magnis in his terris potest atibus
supremum Numen est largitum. Quod si autem
forsitan restarent quædam Testimonia, dictis
fidem adstruentia, eorundem editio in aliud
tempus differetur, quod tunc quidem erit com-
modissimum, quando Danorum scriptis hoc in
negotio publici juris factis respondebitur. Ubi
illa quoque, quæ post Serenissimi Regis Sueciæ
in Sialandiam reditum, quantum ad motuum
istorum compositionem attinet, contingere,
uberius narrabuntur. Interea his utere, Lector
candide, & B. V.

Duo

Duo præprimis sunt, quæ belli hujus Sueco-
Danici causas & progressus sine omni partium studio ponderan-
tem admiratione non vulgari afficient, egregia scilicet animi
moderatio, & ingratitude maxima, quarum illa uti S. R. M. Sue-
ciæ universo Orbi augustiorem reddidit, ira hæc se Danorum Natio ni-
mis turpiter scævavit.

Cum enim Serenissimum Sueciæ Regem gravissimæ rationes ad
bellum Regi Reique publicæ Poloniæ inferendum impellerent, & quæ Ju-
sticiam causæ plerumque comitari solet Fortuna conatus non destitueret,
ægris statim oculis Suecorum victorias introspiciebant Dani, quicquid de-
mum illis accresceret, sibi decessisse opinantes. Et quasi suæ eos pœnite-
ret invidiæ nisi foras erumperet Fœderati Belgii Ordines ut Suecorum in
Borussia successibus sufflamen injicerent, si non instigarunt, contra datam
tamen fidem eorundem classi liberum transitum per fretum quod vocant
Oresundicum hauri cunctanter permiserunt, adjungentes insuper, quæ in
promptu erant, naves suas bellicas, non alium sane in finem, quam ut Ge-
danensium adplauderent pervicariæ, Polonisque Suecorum hostibus ani-
mum infensorem adderent.

Quamquam vero illud ipsum satis ostendisse poterat, quam bene
Suecis Dani cuperent, parum tamen illis videbatur, ni & Moschum ad bel-
lum Sueciæ faciendum læcesserent, cultissimasque Christianorum provin-
cias barbaris gentibus in exquisitæ crudelitatis præmium offerrent. Nec
personati ludebant istam fabulam, velut scenæ illos dispuderet, sed Lega-
tione satis splendida Moschi in Livoniam adventum iverunt gratulatum,
& ut laudabili illi proposito diu inhæreret, nimis quam fideliter admonu-
erunt.

Equidem quam pax & vicinitas requirebant cum Danis amicitiam
non negle & qui habuerat Serenissimus Suecorum Rex, & ne ex apparatu bel-
lico sinistra quid opinionis suboriri ipsis posset, per suum ad Aulam Da-
nicam Residentem exponi mature jussit quid animi haberet, quibusque
rationibus in arma adversus Polonos ageretur.

Quas ita quoque approbaverat Danorum Regi, ut nullatenus ex-
peditionem istam impedire velle præ se tulerit, quin potius bono omine &
votis eandem fuerit prosecutus.

Præterea quoniam è re communi Septentrionalium horum Regnorum videretur, arctiori invicem fœdere innecti, nihil omnino à Suecorum parte intermissum fuit, quicquid ad ejus conglutinationem momentum aliquod afferre posset. Et pene ad optatos fines rem pervenisse putabatur, cum Dani quævis omnia præter fœdus animo agitantes quorundam gravaminum medelam prius desiderarent. Quæ cum Commissarius Suecicus Plenipotentiarius nihil mali suspicatus sibi aperiri postularet, post longas demum moras antiquæ illæ querelæ de fraudibus Suecorum subditorum in detrimentum v&igalis Oresundani commissis operose repetebantur. Sed harum & quæ præterea afferebantur futilitate sine negotio ostensa, non poterant se continere Dani, quin larvam exuerent, seque religione pactorum Bromlebroënsium exsolvendos non obscure postularent. Summam hanc iniquitatem quia Commissarius Suecicus post tot demonstrationes ac protestationes frustra reiteratas diutius ferre non poterat, omnemque incundo fœderi viam à Danis præclusam videbat, Rege & plerisque Regni Proceribus salutatis discessit, gravaminum, quæ prætexebantur cura, in congressum Senatorum utriusque partis in confiniis Regnorum, prout inter Septentrionales hosce populos fieri consuevit, propediem instituentium rejecta.

Vix Hafniam hic migraverat, & statim tres è Lusitania venientes naves Suecicæ in freto Oresundico detentæ in prædam Danis cedebant, pauloque post incolæ Terrarum Bremensium & Pomeraniæ ad defectionem sollicitabantur, nescio quo libertatis glaucomate in præmium sceleris objecto. Excipiebat id ipsum Clarigatio, mittebaturque in Sueciam Feccialis, sed cujus sanctum cætera ministerium profanaverat libellus, qui fuitiles & fœculentas belli causas insueta hæcenus inter Reges virulentia plus adhuc enervabat.

Equidem expertus ille est quam merebatur autoritate publica censuram, & agnoverunt ejus turpitudinem postmodum ipsimet Dani, ut propterea in Tractatibus Roschildensibus eum condemnaverint; Veruntamen quod inter reliqua bello ansam præbuisse sustinet Commissarii Suedici Hafnia discessum, id vero est malitiæ extremam quoque impudentiam addidisse. Satis enim superque testari possunt, quæ in Urbis Fridericiudæ, ut & Fioniæ Insulæ occupatione inter schedas Andreæ Billæi supremi Regni Daniæ Marechalli reperta sunt, quam diu ante Commissarii discessum bellum in Suecos decretum, & occasio saltim studiose conquistata fuerit, ipsius abitum modis omnibus maturandi.

Publicam in Suecos invecivam privata est secuta maledicentia, ipsique Regni Daniæ Proceribus virulentæ linguæ præmia affectasse, & vel paupertina eloquentia de scurilitatis palma contendisse haut indecorum fuit.

fuit. Tanti scilicet erat in Suecos calamum strinxisse, ut quo quis magis Sy-cophantam & obretatorem ageret, eo melius boni & fidelis patriæ Civis officio functum sese vendicaret.

Invadabantur tunc Suecorum Regiones, multisque impotentia signis editis grassabantur primo Dani milites, præsertim in Holsatia Ducali & Brèmeusi ditione, quam cum universa Suecia spe jam dudum devoraverant; sed non diu multum sinebat id divina Nemesis, quæ tantum terroris incutiebat illis, ut Suecorum ex ultima pene Lithuania adventantium pars ne quidem ad spectum sustinerent, sed in suas se Insulas fugitivi occultarent; pars temeritatis suæ condignas pœnas darent, dum paucarum dierum intervallo, sola Verdensi arce excepta, Ducatu Brèmeusi expellerentur. Omnis mox Jutia Suecorum imperium agnoscebat, præter noviter extructum illud fortalitium Friderici-udda, quam non contemnenda Danorum manus acriter primo defendebat. Sed Regis sui auspiciis, virtuteque sibi propria adjunctus Vrangelius fortissimus post aliquot hebdomadam circumfessionem absque multo suorum sanguine eam expugnavit, magnaque strage edita hostium duo millia, interque eos Regni Daniæ Marefchallum una cum alio Senatore captivos duxit.

Non deponerat tamen in medio victoriarum cursu Serenissimus Suecorum Rex amabilem pacis curam, in eam operam gnæviter incumbentibus Serenissimi Angliæ Protectoris A. legatis Jephsonio & Medovio, quorum ille apud Aulam Suecicam, hic vero Danicam reducendæ pacis gratia commorabatur. Sed quid ad hæc Dani? Responsione quidem dignabantur tribus vicibus, quæ circa hoc negotium exposuerat Medovius, arroganter tamen ita ac superbe Leges Suecis ferretagebant, ut quam parum cordi ipsis esset pacis studium satis liquido exinde appareret, quicquid etiam ad leniendam ferociam Serenissimus Sueciæ Rex in suis Declarationibus afferret. Et ne quis gratis dici hæc existimet, omne id quod ultro citroque in istam sententiam scriptum fuit, libello huic adjunctum invenire licet.

lit. A. B. C. D. E. F. Unde animadvertentes Sueci, sub pacis specie se saltem lactari, Danosque interim cum Austriacis, Polono & Branteburgico fœdera firmissima parturire, in ipsa Danorum latibula bellum inferre statuunt, ut vel visiquidem ratione non poterant, in ordinem eosdem redigerent. Juvit conatum hyemis inclementia, quæ tanta fuit, ut inaudito hæctenus exemplo duratus glacie pontus universum Suecorum exercitum in Fioniam tergo transportaret. Alebat tunc ista Insula florem Danici exercitus, cum quibusvis Ducum ferocissimis, sed in fugam acti atque dissipati pene omnes in suecorum venere potestatem, una cum quinque Regni Senatoribus, ut recte possis dicere, non parum illa die Suecorum res fuisse stabilitas, ipsosque Regni

Lit. A.
B. C.
D. E.
F.

Regni Danici cardines concussos. Adeone interfuso quidem mari satis defenditur, qui eo insolentia furorisque processit, ut nihil mali de se meritos opprimere præsumat.

Isthoc nuncio percussus Serenissimus Danorum Rex, eadem præsertim via in Sialandiam quoque patente, cum reliquis suorum Procerum pacem cogitare cœpit, mediatoriam idcirco implorans operam prædicti Ablegati Anglici Medovii. Hic qui surdis auribus jucundum pacis nomen hætenus toties occentaverat, strenue nihilominus officio suo fungebatur
 Lit. G. ac fideliter, missoque quodam è domesticis suis per literas lit. G. Serenissimum Suecorum Regem Ottonia Fionum tunc commorantem de mutata in melius Danorum mente certiore faciebat. Quod enim innata sibi virtute indurare solebat frigus, sæva Danorum corda vel quavis cera flexibilia reddiderat. Obtinebat quoque responsum lit. H. satis moderatum, nec pro Fortunæ indulgentia, dimittebaturq; nuncius eadem qua venerat via (transiverat autem glaciem) in Sialandiam cum literis locum & tempus Tractatui futuro designantibus.

Interim occasione utendum ratus Serenissimus Rex per Insulas Langelandiam, Lalandiam atque Falstria, satis viam sic monstrantibus, cum exercitu victore in Sialandiam movebat, & ad arcem Wordingburgum Serenissimi Angliæ prodestoris Ablegatum cum Commissariis Danicis habebat obvium. Ibi cum Danorum ad ineundam pacem promptitudinem S. R. M. Sueciæ satis intelligeret, nulla mora fuit, quin Commissarii quoque constituerentur qui omnem rem brevissime, quosiam in celeritate utrique parti multum momenti suumerat, expeditam darent.

Nec dubium est, quin ibidem statim obtenta pax fuisset, non parum eam promoventibus Christianissimi Galliarum Regis ad aulam Sueciam Legato Ordinario Hugone Terlonio, & sæpius laudato Medovio, nisi Commissarii Danici defectum mandati, iis scilicet quas Sueci urgebant conditionibus conficiendam pacem prætexissent. Hinc ad largiorem sibi conciliandam potestatem Haffnia abierunt, quam primum reversuri. Interea vero Serenissimus Rex Sueciæ ut pacem maturaret cum exercitu pergebat, ipsisque pene Haffniæ mœnibus imminebat, cum Commissarii Danici Anglo comitante redeuntes compositionem Wordingburgi captam consummare anhelerant. Coibant itaque Rege Serenissimo haut abnuente Illustres Domini Mediatores cum utriusque partis Commissariis non procul Haffnia in pago Tostrup, ubi post aliquot dierum disquisitionem
 Lit. I. in certos quosdam articulos lit. I. Roschildiæ propediem exasciandos atque diducendos consensus fuit, siquidem impassibile erat in tanta festinatione, quæ tractu temporis oriri possent litibus ansam omnem præcidisse. Quibus articulis, prævia Dominorum Mediatorum & Commissariorum
 sub-

5.
subscriptione, ambo deinde Reges confirmatione sua lit. K. robur ac auctoritatem addebant.

Miraculi instar diceret, Serenissimum Sueciæ Regem à Danis tantopere laceffitum ac despectui habitum imperus suos, quos generosus ille genius largissime suppedebat, adeo coërcuisse, ut qui sibi suæque genti interneccionem toties interminati essent, funditus delere noller. Actum erat tunc temporis sine dubio de re Danica, parumque præsidii sola Haffnia præstabat, quippe cui defendendæ vix quidquam præter corpora apparebat. Licebat ibi cernere Regem & Proceres confusos, Nobilitatem cum cive male cohærentem, milites tumultuantes, iisque quos defendisse oportebat, pessima quæque minitantes. Propterea quo quisque perspicacior, eo citius de salute publica desperabat, ditissimis Civium tutelam Suecorum jamdum implorantibus. Quæ in Scania supererant munimenta nudum hostibus latus ostentabant, & non glacies solum cuivis aditum aperuerat, verum etiam plurimus inde miles in Sialandiam erat evocatus.

Sed ad destruendam Daniam Serenissimo Suecorum Regi omne præsto erat præter voluntatem, & quos armis poterat, beneficiis vincere malebat, multatis saltim hostibus ea terrarum parte, quam Sueciæ olim summa cum injuria eripuerant, ut & quibusdam Norwegiæ locis, quæ ad securitatem facere poterant, ne cum maxime vellent, nocere tamen minus possent.

Quis vero Danos crederet, qui & quod viverent, & quod regnarent Suecis impurare merito debebant, beneficiis istis adeo indignos se exhibuisse? Vix enim Articuli Tostrupiensis sub signari erant, & armistitium ab utraque parte publicatum, cum suam animi pravitatem prodere non erubescerent. Definitum inter cætera ibidem fuerat, ut antequam S. R. M. Sueciæ exercitum suum, quo minori provincialium molestia sustentaretur, in stativa dimitteret, usque dum in congressu Roschildensi de tempore discessus ex Sialandia conveniretur, Dani promissos bis mille equites sine omni mora & ambagibus traderent. (Quos enim vigore articulorum Tostrupiensium itidem polliciti erant bis mille pedites, ut studium suum erga Regem Daniæ, id enixe desiderantem, ne omni penitus milite pedestri ad Urbium præsidia necessario privaretur, declararet, jamdum Magnanimus Rex Sueciæ remiserat.) Sed quid quæso heic fiebat? Deliberabant prius Dani, ut indubia postmodum fide innotuit, annon consultum foret, sub specie traditionis militum Serenissimum Sueciæ Regem tale quid nec opinantem opprimere, seque tam vicini hostis metu liberare. Et pervicissent horum consiliorum Architeceti, nisi obstitissent alii, qui non tam turpitudine facti, quam perspicacia sua inducti parum successuras augurabantur insidias in Regem vigilantissimum structas. Ne tamen nimis

B candidi

candidi viderentur, loco his mille equitum Germanorum post longas detergiverfationes nongentos tantum & triginta sex quasi tumultuario & aliud agentes fistebant, & horum quidem minimam partem Germanos, vel ex aliis Nationibus exoticis collectos, sed ortu Danos, de quibus vel ideo parum sibi promittere poterant Sueci, quod certo scirent, eos suis in patria pernitasque pulchris nuncium ægerrime missuros, quin potius discedente è Dania exercitu Suedico se substracturos, suaque signa deserturos esse. Id quod eventu postmodum comprobatum est, & ex nongentis illis vix quadringenti manserunt, ii scilicet solummodo, qui gente Dani non fuere. Equidem potuisset S. R. M. Sueciæ sine omni injuria mutilam istam & imperfectam equitum traditionem rejicere, nec admittere, ut origine Dani, multo minus Scanenses, cujus generis Axelii Uropii turmæ erant, numerum implerent: Hi enim Parochorum & Scultetorum in Scania sumtibus armati conditionem suorum Principalium sequebantur, & jamdum per pacta Regno Sueciæ subjeti ad omnem fidem & obsequium obstringebantur. Sed quemadmodum non in ipsis solum Tractatibus Serenissimus Rex Sueciæ multo condonaverat, quibus inhære potuisset, sed & in aliis, quæ promissa jam erant de jure suo plurimum remiserrat; ita quoque Equites hos quod attinet, singularem suam generositatem ostendere, & interea accipere voluit, cujuscunque demum generis Commissarii Danici exhibuerant, sub ea tamen conditione, ut qui restarent sine ambagibus milite idoneo & peregrino quamprimum præstarentur, præsertim si quæ summam tantum Tostrupi delineata pax erat, Roschildiæ perficeretur. Postea Suecorum exercitus in stativa dividebatur, paratus statim atque Roschildiæ transactum esset, Sialandia exire.

Et licet omnem propemodum excedat fidem, Danos in ejusmodi angustias redactos Tractatibus remoram injecturos, præsertim cum vel maxime Ipsorum interesset, siquam celerrime opus istud ad finem perduceretur; multæ tamen dies Roschildiæ frustra sunt elapsæ, omnisque res eo tantum sine protracta, ut subitam interim tempestatum mutationem operirentur. Tunc enim exercitus Suedicus ingenti molestia affici, Hafnia contra omnes insultus hostiles eo melius communiri, Danisque locus relinqui poterat peregrinis auxiliis res suas statuminandi. Sed quoniam hyemis ævia & insolitum frigus præter Danorum spem indefinenter instabat, S. R. M. Sueciæ, cui subolebat quid Dani machinarentur, sub prætextu Tractatum tempus sibi eripi volebat, cujus jactura ut nunquam non deploranda, ita tunc omnino erat in æstimabilis; quin potius Commissariis suis injunxit, urgerent Danos, isthac addita comminatione, siquidem in conficiendo negotio pacis longiores mores necerent, necessitatem sibi imponi terio ac viribus omnibus bellum persequi, Hafniamque oppugnare.

Qua-

Quapropter conclusum tandem fuit, Lit. L. duoque instrumenta Lit. L.
hac de re confecta Domini Mediatores cum utriusque partis Commissa-
riis subscripserunt, sibi que mutuo, ut fieri consuevit, extradiderunt.

Quoniam autem amissione tot provinciarum, & ad quam obliga-
bantur, omnium fœderum renunciatione Dani se impates arbitrabantur,
sustinendo quod forsitan ex illo capite inferri posset bello, non Tostrupi so-
lum, verum etiam Roschildiæ instantissime à Suecis petitum fuit, ut ad
pangendam inter borealia hæc Regna fœdus arctissimum utriusque
partis Commissarii propediem coirent. Cujus quoque rei prolixam spem
tunc acceperant.

Consensum est Præterea in alios quosdam articulos lit. M. qui Da- Lit. M.
nis ita petentibus secreto quidem habiti sunt, partem tamen cum prioribus
vigorem atque auctoritatem cum Dominorum Mediatorum, tum Com-
missariorum subscriptione adipiscebantur.

Eundem, quem supra annotavimus, candorem Danicum sub initium
statim tractatum Tostrupi satis quidem animadvertere licuit, quando in
Projecto suo ambiguus plerumque terminis fuisse usi, vel eum solummodo
in finem, ut tractu temporis pacta in sequiorem sensum detorquendi oc-
casionem sibi reservare possent, interim speciose affirmantes, se eandem
sententiam fovere, quam Suecorum verba præ se ferrent: Apertius tamen
ille se Roschildiæ exeruit, & præprimis, dum in conficiendo Protocollo id
admississe Dani postmodum deprehensi sunt, quod lege Cornelia de falsis
severissime olim coercitum novimus. Postquam enim Commissarii Suedici
in collationibus Projectorum Instrumenti Pacis inter cætera observassent,
Danos Projecti Suecici sententiam non semper verbis perspicuis expres-
sisse, super ambiguitate ista Danorum Declarationem non solum sibi ape-
riri petierunt, verum etiam ne salutari illi pacis negotio remora exinde ac-
cederet, sufficere putarunt, si verbalis Eorum explicatio majoris circum-
spectiois ergo Protocollo infereretur, ne ex diversa interpretatione sub-
secuturis temporibus inter Regna hæc Septentrionalia controversiæ
oriri possent. Imo ut huic rei certitudo sua firmiter constaret, à Ministris
Suedicis quæ utriusque partis fuerat sententia, in quibusdam magni mo-
menti rebus ad calamum Danis dictatum fuit. Atque ex illo capite fiebat,
ut eo faciliores essent Sueci, multisque in locis se dictionibus projecti Da-
nici conformarent. Contra omnem tamen spem repertum postea est,
non ingenue Danos hac in re egisse, sed Protocollo insigniter depravasse,
ut infra suo loco pluribus monstrabitur. Verum quicquid hujus sit, pa-
rum sane momenti id afferet, cum vigore factæ pacis omnia, ante & in ipsi
Tractatibus admissa, sublata penitus & oblivione sepulta sint: modo non
post conclusam pacem sinisteris suspitionibus materiam suppeditassent
Dani,

Dani, & quæ reduci debebat inter duos Reges mutuam confidentiam enormiter labefactassent. Interim S. R. M. Sueciæ inaudiens Tractatus Roschildenses ad finem ferme pervenisse, partem exercitus sui Wordingburgum, partem Corsæram abire iussit, ut firma adhuc glacie in Jutiam ac Fioniam trajicere possent; Comitique Tottio injunxit, ut itineri in Scaniam se accingeret, quo Urbes ac Castella à Danis cedenda suæ Majestatis nomine acciperet.

Sed vix nuncius de penitus conclusa pace ad Serenissimum Suecorum Regem Ringstadii tum degentem perferebatur, cum Hafnia accurreret cum literis Credentialibus à Rege Daniæ missus Ovvenus Julius, inter cætera exponens, non posse Regem suum promissa in Scania fortalitia tam cito, ut postulabatur, tradere, cum possibile non sit, (regelascebat enim) exercitum Suedicum è Sialandia educere; paratum tamen ipsum esse, castrum Helsingburgum sine mora in securitatem cedere. Et ut facilius Suecis imponeretur, prætexebat, non suppetere Regi Daniæ, unde milites illos Scaniæ præsidarios posset alere, exercitu Suedico in Sialandia hærente. Nec à proposito suo desistere volebat Julius, licet S. R. M. Sueciæ promitteret, se militibus istis interim de victu prospecturam. Unde, quod rerum facies suppeditare poterat, responso Ablegarum dimittebat Serenissimus Suecorum Rex & non parum ea re commovebatur, cum quid Dani agerent, facile conjicere liceret. Quam enim securitatem sibi polliceri poterat in Insula munimentis vacua cum exercitu consistens, si quæ in Scania erant denegarentur? Totus à Danorum pependisset arbitrio, potuissetque in maximas angustias redigi, si alii Danis auxilio accurrissent.

Et id suggesserat cujus suasu Ablegatio illa expedita erat Ordinem Generalium Fœderati Belgii in Daniam Legatus Beuningius, sanctissime pollicitus, futurum, siquidem munimentorum traditio sub isto prætextu differri posset, ut satis copiarum ad sublevandam Daniam Oceano iterum navigabili accederent. Adjungens insuper, si parum à pecuniis instructum esset Regnum, largiter easdem se subministraturum, quemadmodum etiam, ut fama ferebat, promissorum suorum quoddam specimen in mutuo danda pecunia tunc temporis ediderat.

Propterea Rex Sueciæ exercitum suum, qui partim Wordingburgum, partim vero Corsæram versus se contulerat, festinantissime revocari iussit, missis Roschildiam Secretario Ehrensteinio cum mandatis ad Commissarios severissimis, ut ad omnem Danis denegandi occasionem eripiendam super cessione Scaniæ peculiaris Recessus constitueretur. *lit. N.* In quod cum Commissarii Danici haut difficulter consensissent, (erat enim inter eos hac de re oretenus ante conventum,) exercitus Suedicus altera vice abitum paravit, Sed gelu tunc temporis remiserat, glaciesque tanto oneri

oneri ferundo par non erat, præsertim cum in revocando & dimittendo exercitu quinque vel sex dies elapsi essent. Et jam in patriam tendebat Serenissimus Suecorum Rex, cum à Rege Daniæ ipsi afferuntur literæ lit. O. Lit. O. quibus non solum quæ decessione Scaniæ jam dicta sunt, confirmabantur, verum etiam Ipsemet in arcem Fridericiburgum ad mutuam colloquium invitabatur. Quod posterius duo etiam primariæ dignationis Nobiles Roschildiam missi repetebant, non abnuebat id S. R. M. Sueciæ, eoque parva suorum manu comitata venit. Magnam ibi licebat deprehendere utriusque Regis fiduciam, & in ambiguo hærebat, uter alteri plus crederet: majorne fuerit Serenissimi Suecorum Regis confidentia, qui paucis stipatus Danorum copiis fortioribus se immiscuerit; an vero Serenissimi Daniæ Regis, qui Suedico exercitu circumjacentem agrum omnem occupante è metropoli se tamen sua proripere non veritus fuerit. Quicquid vero hujus sit, illud sane verissimum est, dies aliquot amicissime ac fraterne inter duos hosce Reges insunt os illic esse, ut omnem animi rancorem depositum quivis facile conjiceret. Cui rei vel illud fidem adstruit, quod inter reliqua colloquia familiarissima Rex Daniæ supradicti fœderis, quo septentrionalia hæc Regna combinari invicem necessarium existimabat, mentionem quoque injecerat, & ut Legati propterea in Daniam mitterentur, à Serenissimo Suecorum Rege instanter requisiverat.

Priusquam itaque hic Gothenburgum, ubi Senatores Regni, triumque Ordinum Deputatos convenire jusserat, abiret, ut fidem quam Serenissimo Daniæ Regi dederat exolveret, & quicquid ad mutua inter Regna ista amicitia, ut & nuper factæ pacis confirmationem facere quid posset, proluxe præstaret, Malmogix Scanorum Legationem istam ordinavit, cum mandatis amplissimis, ut Danis tanto opere petitum, & a se promissum fœdus quamprimum componerent.

Paruere alacres quibus ea Legatione fungi injunctum erat Dominus Baro Steno Bielcke, Senator Regni, & Petrus Julius Coyget, Consiliarius Regis Aulicus, & idcirco mature se in viam dederunt, dieque decima nona mensis Martii currentis anni Hafniam appulerunt. Ibi quoque, ut Regios Legatos decet, in exceptione, introductione atque solita convivatione omnia honoris, humanitatis atque venerationis officia uberrime sunt experti, ut quilibet exinde colligeret, Legationem istam felicem ac optatum eventum fortituram. Non enim in solenni solum ad Regem Daniæ admissione, sed & in privatis congressibus prolixi erant Senatores Regni, in exponenda sua promptitudine, qua in arctius cum Suecis fœdus inclinarent, & qua sinceritate mutua correspondentiam fovere cuperent, non parum acerbe invehentes interim in aliorum Statuum Ministros publicos, quorum variis delinimentis atque fucis isti bello præter se impliciti fuissent. Sed

quam longe alia mens Danis fuerit, non difficile erit iudicare illi, qui ex sequentibus docebitur, Danos sub prætextu fœderis id saltem intendisse, quo per cuniculos, ut ajunt, Tractatum Roschildensem si non omnino everterent, maximam tamen partem labefactarent, pacisque executionem protrahendo tempus aucuparentur, & prima quaque data occasione suas per vim & nefas, ut dicebant, amissas provincias recuperarent, quemadmodum hoc posterius plurimi Danorum Procerum palam effutire non erubuerunt.

Monstri instar erat, quod Fœderis, Tostrupi primum, deinde Roschildiæ Ministris Danicis, & denique Fridericiburgi Regi Ipsi toties expetiti delineationem in primo cum legatis Suecicis congressu, qui fiebat Hafniæ die 29. mensis Martii, Commissarii Danici Dominus Axelius Urop & Petrus Reetzius, ambo Regni Senatores, exhibere, & quod ipsis incumberebat, fundamenta jacere recusaverint. Die tamen ultima prædicti mensis Martii altera vice conventum fuit, & tum demum post multas tergiversationes summam fœderis concipiendi verbis saltem effingebant, in scriptis illam prius non exhibituri, quam Sueci prævisissent.

Si verum fateri licet, res parvi momenti videtur esse, minimumque referre, uter prior in eundi fœderis articulos in chartam conjiceret, nisi sub cinere isthoc dolofo ignis latuisset. Quid enim quæso aliud intendebant Dani, quam ut Suecorum animos expiscarentur, sibi que materiem corradere, illos ubique traducendi, aliisque Nationibus invisos reddendi, quasi soli Sueci essent, qui quicquid aliis quocunque demum modo in detrimentum vel præjudicium cedere posset, desiderarent. Et quo facilius Suecis imponerent petebant Dani, ut quæcunque vel verbis vel scriptis de fœdere agenda forent, clam omnibus & quam secretissime haberentur. Qua vero silentii lege alios obstringere volebant, ejusdem ita imprudenter rei facti sunt, ut primum à Suecis sibi traditum Projectum amissum esse faterentur, noxa in se vis vix excusanda, nedum in ejusmodi, ut pro se ferebant, arcanorum custodibus. Probe tamen res suas curasse illos dices, nisi publici id quasi juris fecissent, omneque quicquid vel scriberetur, vel diceretur cum aliis, præsertim vero Fœderati Belgii Ordinum Legato Beuningio, cujus arbitrio consilioque Dani sua proposita, studia & decreta dispensarent atque moderarentur, communicassent. Ut non semel hic propterea gloriatus sit, per se solum stetisse, quo minus inter Suecos & Danos fœdus coaluerit. lit. P.

Verum quid commodi in Regnum Daniæ exinde redundaverit, aut in posterum redundare possit, quod sinistris ejusmodi consiliis aurem præbuerit, eventus docebit. Illud certum est S. R. M. Sueciæ illo fœdere non aliè respexisse, nisi ut mari Balthico commerciisque sua constaret securi-

curitas, Regnumq; Daniæ, Confœderationis illius virtute, ab aliorum hostium insultibus tutum redderetur. Id quod si ullo tempore, tunc sane erat pernecessarium, & omnia Suecorum Projecta de fœdere ineundo, præfertim vero ultimum lit. Q. satis luculenter ostendunt, non alium fuisse scopum, præterquam mutuam Regnorum Septentrionalium securitatem stabilire sine ullius præjudicio & detrimento, quemadmodum majoris cautionis ergo projecti supra laudati articulo undecimo verba isthæc affixa legi possunt. Lit. Q.

Contra Dani quavis alia sentiebant, omnemque suam astutiam eo dirigebant, ut sub specie faciendi arctioris fœderis se clanculum à Tractatus Roschildensis obligatione immunes redderent, & constringendo Sueciam plurimorum punctorum executionem à dubio bellorum eventu, quibus implicitum esset Regnum istud, suspenderent, parum attendentes, quod Tractatus absolute loquatur, & à momento statim constitutæ pacis obligationem inducat. Multa equidem heic proferri possent de iniquissimis Danorum postulatis, quibus in Projectis suis Regnum Sueciæ onerare non sunt veriti: sed quoniam in eorum ultimo lit. R. (licet saltem in speciem) pars emandata & expuncta sunt, pars ex mutua collatione projecti Suecici & Danici cuius facillime apparent, silentio involventur, & id solummodo dicetur, quidnam denique Tractatum de ineundo fœdere omnino disturbaverit. Lit. R.

Articulo tertio Transactionis Roschildensis inter cætera cautum erat, debere Regna Sueciæ & Daniæ viribus omnibus impedire, ne ulla peregrina classis bellica per freta sive Balthicum sive Oresundicum in mare Balthicum sese penetret, eo scilicet fine, ut Rex Regnumque Sueciæ unâ cum Regno Daniæ superioritatem suam & Dominiû, quod pro indiviso in & supra mare Balthicum hodie possident, & ab immemoriali jam dum tempore possederunt, contra quosvis Eiusdem Turbatores, cujuscunque demum generis sint, aut quocunque prætextu id fiat, illibatum atq; intemperate conservare queant.

Causam huic rei præbuerat tum Residentis Polonici ante annos aliquot Hagæ Comitum instituta negotiatio, concernens fœdus quoddam inter Regem Poloniæ & Uniti Belgii Ordines ferendum, cujus inter reliqua hic quoque scopus, ut classis bellica instrueretur, & in mare Balthicum mitteretur; tum quæ anno post millesimum sexcentissimum quinquagesimo sexto Belgarum classis contra jura Septentrionalibus hisce Regnis acquisita, assentiente tamen Rege Daniæ, ut condomino, non solum per fretum Oresundicum, ad ferendum S. R. M. Sueciæ hostibus suppetias, mare Balthicum ingressa erat, veram etiam navibus aliquod Danorum bellicis, contra datâ tam verbis quam scriptis fidem aucta, multa variaque

riaque incommoda post se traxerat. Quibus ut in posterum iretur obviam, aliisque Nationibus, quod exinde prætereunda fors possent jus, assensu saltim condomini, classem in mare Balthicum mittendi, omnino elideretur, necessarium Suecis visum est, Regem Regnumque Daniæ omni efficacissimo modo obstringere, ut non solum in id nunquam consentire, sed & quando peregrina quædam classis alterutro horum Regum dissentiente mare Balthicum intrare tentaverit, conjunctis cum Suecia viribus istud impedire tenerentur. Volebat enim S. R. M. Sueciæ, si quando in hostes suos arma stringeret, à tergo sibi prospicere, & mare versus securitatem præstare, nec concedere, ut alii Status ejusmodi actus plures in posterum exercendo, in ingens præjudicium & damnum Regnorum Borealium jus sibi aliquod præscriberent.

Cæterum Dominium istud maris Balthici & exinde pullulantia jura omnem peregrinam classem bellicam excludendi, duobus hisce Regnis Sueciæ & Daniæ solum competentia, operose heic demonstrare non attinet, cum inter Regna isthæc ea de re nulla extet controversia, neuterque Regum jure suo adversus Turbatores utens, alterum habuerit contradicentem. Exemplum præbuit gloriosissimus olim Sueciæ Rex Gustavus Adolphus Magnus, qui in disjicienda, quam Auspiciis Germani Imperatoris Ferdinandi II. Dux Fridlandiæ in mari Balthico apparabat, classe, à Rege Daniæ nunquam fuit impeditus. Similiter Christianus IV. Danorum Rex cum navem illam, quæ Polono nomine non procul urbe Gedano prætereuntibus vectigalia imponere cœperat, in fugam ageret, nec Sueciæ Regem sibi contrarium expertus est. Et testantur id quæ in hanc rem tunc temporis ab utroque Regum in lucem publicam emittebantur.

Equidem ut Danorum petitis deferrent Sueci, articulus tertius Transactionis Roschildensis, quemadmodum & Tostrupi factum est, ita formabatur: **ne ulla classis inimica bellica in mare Balthicum admittatur.** Sed hoc sensu, uti Commissarii Danici ipsimet explicuerunt: quod nulla peregrina classis, sub quocunq; demum prætextu, mare Balthicum ingredi quæat, quæ non ipso facto vel uni saltim horum Regum inimica æstimanda foret, quodque hoc in loco **peregrina & inimica** synonymorum naturam obtinerent. Hinc factum est, ut majoris evidentia gratia in prædicto articulo tertio ista duo epitheta conjungerentur, præsertim quod Dani præ se ferrent, vocem **inimica** vel propterea apponendam, ne aliis Statibus sinistrarum suspicionum materies exinde forsitan subnasceretur.

Verum

Verum enimvero Dani, quos & ratione proprii juris vel interesse, & præterea virtute pacificationis Roschildensis ad excludendam mari Balthico omnem peregrinam classem bellicam cum S. R. M. Sueciæ concurrere oportebat, siquidem violatæ pacis manifesto rei fieri nollent, aliam omnino & diversam sectantur viam, & tantum ut armis victricibus Suecorum obicem ponere possent, ab obligatione ista sese extricandi omnes ationes in iere.

Cui perficiendo perquam commodam sibi natam arbitrabantur occasionem in Tractatibus de ineundo fœdere, in quibus puram illam & absolutam de exclusionem peregrinæ classis è mari Balthico obligationem, in conditionalem, ut putabant, clanculum commutare, vel accuratius loquendo, in incertum diem ac tempus differre poterant. Nam etsi sæpe laudatus articulus tertius Transactionis Roschildensis non obscure affirmet, utrumque Confœderatorum horum Regum teneri, non tantum modis omnibus impedire, ne peregrina quædam classis bellica per Balthicum sive Oresundicum fretum in mare Balthicum irruat, sed & ne alius præter dictos Reges classem ibi apparare aut exercere præsumat; Non ventur tamen Commissarii Danici obligationem istam in Projectis suis ad eum casum restringere, quando quibus nunc occuparetur Regnum Sueciæ finita bella forent, & tum demum se ad illud præstandum obstrictos, quemadmodum ex articulis 4. & 5. Projecti Danici ultimi satis evidenter apparet.

At veniam mereretur forsitan tentasse id, nisi undique conquisitis interpretamentis ibi latentem sensum incrustare allaborassent. Cum enim Legati Suecici solide satis demonstrarent, adjectam illam conditionem, seu verius dicendo, dilationem mutui auxilii omnino supervacaneam, quod nequiquam mens sit, modernis Suecorum bellis Regnum Daniæ involvere; quin potius promissum subsidium esse tantum maritimum, in certo ac definito decenter armatarum navium numero consistens, quo Regnum Sueciæ neque adversus Moschum, neque Polonum, vel etiam Germanorum Imperatorem, Hungariæ tunc Bohemiæque Regem, quippe qui omnes maritimis viribus nusquam valerent, indigeret; fœdusque eos saltem respicere, qui extra mare Balthicum habitantes fœderatis Regnis acquisita jura intervertere conarentur: id à Danis responsitulare; neminem peregrinum, durantibus Suecorum cum Moscho, Polonis, Domoque Austriaca Imperialis lineæ bellis, classe aliqua mare Balthicum ingredi ausurum, nisi qui uni dictorum Sueciæ hostium confœderatus sit & socius, & hac ratione non novum istud bellum, sed idem cum modernis fore. Nolebant itaque Dani dictam illam clausulam: quando finita erunt bella, quæ Regnum Sueciæ nunc gerit; ommittere, adhibentes insu-

per varios acerbosque sermones, quos heic omnes enarrare nimis longum esset.

Et quoniam in Tractatu fœderis duorum generum res comprehendebantur, scilicet quæ consequentia pactorum Roschildensium, & hoc nomine obligationis perpetuæ erant; & quæ ex speciali conventionenasciebantur, ac post ictum demum fœdus vigorem accipere, & ad certum solummodo temporis spatium adstringi debebant, Legati Suecici, prout natura & ordo rerum requirebat, differentiam istam in Projectis suis sollicitè semper observarunt, ut præprimis ex articulo XII. videre licet. Dani vero, qui tum demum suo probe se officio functos credebant, si contra audentiores irent, licet hujus rei sæpissime admonerentur, in articulis 4. 5. & 10. projecti sui confundebant omnia, & quicquid demum Tractatu fœderis comprehendebatur, id omne à ratificatione illius incipere, & subsequentes proxime duodecim annos tantum durare debere volebant, non habita ratione, quod quæ conservationem & defensionem Domini in mare Balthicum concernunt, à tempore statim factæ pacis obligationem perpetuo duraturam, ut pacta ipsa produxerint. Idem confusionis fatum subiit quoque auxilium istud, quod ad excludendam & ejiendam mari Balthico peregrinam classem bellicam, juxta Pactorum Roschildensium tenorem, ab utroque regno invicem præstandum erat. Per omnia enim æquiparabatur illis suppætiis, quas vi futuri adhuc fœderis, scilicet si unus Regum ex alio capite & extra mare Balthicum bello laceraretur, & ad decem saltem naves bellicas duodecim proxime secururis annis subministrandas adstringebantur, invicem mittere tenerentur. In nullum sane alium finem isthoc omne videtur factum, nisi quod dignos adeo Dani Suecos judicarent, quos tam aperte dolis luderent, & ex innato in gentem odiorum bardos atque stupidos crederent, ut per obliquum conventa pacta subruï & everti deprehendere nequirent. Et si dicendum quod res est, videtur verisimile, nisi quorundam intempestiva credulitas, & nimia incandorem Danicum fiducia obstitisset, non ita temere forsitan oretenus facta Danorum explicatione Roschildiæ acquiescisse Commissarios Suecicos, nec facilitate sua ut idem Hafniæ tentaretur effecisse.

Postquam itaque Legati Suecici animadvertissent, contortis illis limitationibus Danos omnem futuro fœderi vim atque efficaciam subtrahere velle sinistrasque illas suspiciones, quas vel nudum fœderis mutui nomen Septentrionalibus hisce Regnis apud alias Nationes creare poterat, (hoc enim *μορμολόκειον* non secus ac caput Gorgonis tantum non quotidie obiectabatur) dicis saltem gratia prætendi, & quem à conclusa recenter pace verbis prodebant contrahendi fœderis fervorem non tepuisse solum, sed omnino evanuisse, frustra laborem insumere, inanisque spe diutius lactari

nole-

nolebant, præsertim cum non obscuris indiciis pateret, alienis nervis Danorum consilia moveri. Ipsimet proinde seponendi Tractatus fœderis autores extitere, tutius judicantes & consultius, si illius sanctio post finita, quæ nunc geruntur Suecis bella, reiteraretur, & interea quod executionem pacis Roschildensis, & peregrinæ classis è mari Baltico exclusionem spe stat, peculiari cuidam Recessu, ut vocant, Declarativo infereretur. Sed quanta alacritate Commissarii Danici prius amplexabantur, ita posterius manibus pedibusque removebant, illum soli lumen fœnerari dicitantes, qui Roschildensia pacta in hoc capite clarissima magis adhuc elucidare fatageret. Non injuria heic ambigeres, utrum ingratitude an vero imprudentiæ nomine Dani plus notandi veniant, nisi constaret, illam nunquam nisi in pessimum quemvis, hanc interdum & in bonum virum cadere posse, & vel propterea priori multum inferiorem esse. Talem namque Regem, cui divini Numinis auxilio & felicissimo armorum suorum successu univèrsum pene Daniæ Regnum erat obnoxium, & si quam justa ira incenderat, vindictæ litate voluisset, omnino integrum, omnes & singulos exules ac miseros reddere, technis atque fraudibus circumvenire velle, postquam pacem dederat, maximamque Ditionum partem in stuporem totius Orbis restituerat, id sane deploratæ est ingratitude. Imprudentiæ vero maximæ, tunc temporis animi sui pravitatem prodere, quando valentissimo exercitu ipsis adhuc Regni Daniæ visceribus incubabat, & pro lubitu de iis, ut pacis violatoribus, supplicium sumere poterat. Sed quemadmodum magnæ illæ atque generosæ animæ ad vindicandas injurias non ita faciles descendunt, præsertim si absque inferentis interitu emendationes spes adhuc effulget: ita S. R. M. Sueciæ omnia prius experiri malebat & tentare, an Dani rationibus & extra vim in gyrum officii redigi possent. Id quod commodius fieri non posse putabatur, quam si pacta Roschildiæ inita declaratione quadam elucidarentur.

Diducendi autem & declarandi Tractatum istum Roschildensem, ut supra dictum, hæc erat causa, quod Dani per varias querelas & undique conquista gravamina Suecos contraventionum & violatæ noviter conclusæ pacis insimulabant, pactisque Roschildensibus omnino alium & menti Contrahentium minime respondentem sensum affingebant, & quod præterea in Transactione ista invicem promissa quædam erant, quæ per necessariam & indeclinabilem consequentiam Pactorum Bromsebröensium immutationem in quibusdam locis post se trahebant. Istis omnibus quo mature iretur obviam, & quantum humana quidem providentia fieri potest, vel discordiarum semina funditus evellerentur, qui ad sancendum fœdus missi erant Legati Suecici ut eodem labore defungerentur à Serenissimo Rege suo postmodum fuere jussi.

ipsis fuit intermissum, quod officii ratio exigeret, & à proposito scopo, qui erat perpetua pax & tranquillitas inter Regna hæc borealia, non ablueret. Hunc in finem cum Commissariis Danicis quam sæpissime coierunt, omnique dexteritate ac prudentia quicquid unquam in controversiam venire poterat, in lucem protraxere, ut non injuria gratulandi sibi ansam Dani habuissent. Quid enim quæso magis necessarium Regno Daniæ, in ejusmodi præsertim conditione, siquidem sincero animo & non fucata intentione pacem fecerant. Quid acceptius DEO? quid denique gloriosius in conspectu universi Orbis fuisset, quam simul ac semel omnibus olim orituris controversiis inter vicina & iisdem sacris addicta Regna materiem atque causam omnem eripuisse? Nihilominus quasi fata ipsa Danorum aciem omnem præstrinxissent, nunquam illis sedit animo salutare hocce opus serio promovendi. Nam licet Legati Suecici nihil omnino proferrent, nisi quod in se æquum esset, nec ipsi Dani quod carperent invenirent, præterquam quod frustra laborem suscipi in explicando eo dicerent, quod in se satis perspicuum, veramque Contrahentium mentem dilucide exprimeret: factum tamen postmodum est, ut quando majoris cautionis ergo scriptis comprehendere urgerentur, de quibus utriq; parti mutuo conveniebat, aliam formam induerent. Transactioni Roschildensi ejusmodi sensum affingentes, qui partim omnia navibus Suecicis, fretum Oresundicum vel Balthicū transeuntibus, acquisita beneficia enervabat atque elidebat, partim vectigalium immunitatem, qua tamen vigore Jurium & Recessuum Regni, maxime vero pactorum Bromsebroënsium frui ipsas necesse erat, insigniter labefactabat.

Hoc videtur verisimile, neminem qui iræ atque odii causas procul habet, & horum Regnorum Septentrionalium conditionem ac commercia novit, persuadere sibi posse, Suecos, penes quos tum temporis rerum in Dania arbitrium, & leges hostibus ferendi facultas erat, Roschildiæ adeo fuisse occæcatos, ut conditionem suam deterioiorem velint redditam, præsertim in tam delicata re, cujus generis literæ salvi passus & Certificationes sunt, & quarum formulæ, jura atque valor tanta sedulitate ac sollicitudine Bromsebroæ definita erant.

Similiter nemo facile reperietur, nisi cavillandi libidine infectus, qui articulum quartum Transactionis Roschildensis, præsertim vero verba illius initialia: omnes & singulæ naves Suecicæ, cum cujuscunque generis mercibus quas vectant, &c. aliter interpretari queat, nisi quod omnes naves Suecicæ cum mercibus, cujuscunque demum generis, aut cuicunque sint, liberæ & ab omnibus oneribus immunes Oresundum transire debeant, modo literas quas vocant salvi passus, navium dominos deno-

denotantes exhibuerint, si tantummodo sequentia istius articuli verba probe consideraverit. His non obstantibus Commissarii Danici tam priusquam posterius, ut & plura pacis executionem concernentia in dubium vocarunt, idque contra omnem verisimilitudinem, rationem, Protocollo- rum fidem, & eorum conscientiam, qui Transactioni Roschildensi semper interfuerunt, præfracte defendere sunt ausi.

Haut vero quid absimile dixerit, quicumque dixerit, ne minimum quidem eorum, quibus virtute pactorum Roschildensium tenebantur, post conclusam pacem sua sponte præstitisse Danos, imo plurima non præstituto tempore executioni mandasse, nec unquam forsitan fecisse, nisi S. R. M. Sueciæ res in eo statu fuissent, ut vi & armis adigere illos ad id potuisset.

Longum nimis foret enarrare omnes callidas machinationes, prætextus, cavillationes, tædiosas tergiversationes & procrastinationes, quibus Dani sperabant se declinare posse pacis Executionem, tempusque aucupari, donec ob nova aliis in locis emergentia bella exercitus Suedicus Daniam migrare cogeretur. Itaque dictos Tractatus Executivos communi famæ ac Novellis, ut dicunt, accommodarunt, modo eosdem protrahendo, scilicet quando nunciabatur, vel Moschum ingentem apparare exercitum, quo sine dubio Suecos in Finlandia & Livonia aggressurus sit; vel Cosaccos cum Polonis pacem injisse, & propterea Suecis patum spei relictum ad componendas ibidem loci controversias; vel Hungariæ tunc Regis in Germanorum Imperatorem electionem non ulterius differri posse, qui una cum Electore Brandenburgico Suecos turbare, alioque trahere non intermissurus sit; modo eosdem, ut videbatur, maturando, quando contraria iisdem afferebantur. Ita ut conferenti tempora Congressuum juxta tenorem Protocolli appareat, dum demum Danos executionem pacis, & quasi promissis itare vellent, simulasse, quando variis nunciis confirmabatur, vel Electorem Brandenburgicum fœdus cum Rege Hungariæ contra Suecos initum ratihabere nolle; vel Suecorum in Russia Legatos libertati iterum restitutos, & inter Moschos ac Polonos bellum denuo oriturum; vel Electionem Imperatoriam Francofurti præter spem produci; vel Christianissimū Galliarum Regē, cum Serenissimo Domino Protectore Angliæ, Hispanum exercitū profligasse, & quæ sunt hujus generis plura.

Satis equidem tædiosum erat Tractatibus ita circumduci, tædiosissimum vero, quod istarum procrastinationum culpam omnem à se remove-
vere contendebant Dani, non Hafniæ solum, sed ubique extra Regnum disseminantes, Suecos, simul atq; unum obstaculum remotum esset, novū undiq; corradere, quo nunquam Ipsis prætextus decissent, ultra terminum evacuationi definitum non sine maxima provinciarū desolatione ac ruina in Dania cum exercitu commorandi. Sed ut omnia isthæc falsa atque ficta.

funt, ita eum solummodo in finem à Danis proferebantur, ut quantum sua quidem fide ac autoritate possent, Suecos universo orbi invisos redderent, & in eos omnem culpam procrastinationis derivarent.

Exinde quoque factum est, ut statim atque Legati Hafniam venire, Dani Suecos non servatæ pacis tam verbis quam scriptis accusare non cruerint, easdemq; querelas postmodum non apud illos solum, sed & apud S. R. M. Sueciæ per Owenum Julium Gothenburgi repetierint, & quidem præter omnem æquitatem atque rationem, detorquendo pacta in suum commodum, directò contra verborum tenorem & disertam conventionem, quemadmodum infra pluribus demonstrabitur.

Neque hoc sine suspitione doli factum videtur, quod Commissarii Danici, inaudientes Legatos Suecicos autoritatem Protocolli sæpissime allegare, & exinde utriusq; partis Commissariorum verbalem explicationem & genuinum sensum Instrumenti Pacis demonstrare & luculenter ante oculos ponere, noluerint secum adducere hominem, qui negotio isti vacaret, & in Notitiam Posteris Protocollo infereret, quæ in Congressibus dicta factaque essent. Admoniti hac de re à Commissariis Suecicis ad excusandam Protocollistæ absentiam hoc habebant, scilicet Nobilem illum ex Cancellaria, qui sub initium Tractatum per mentem ferme labore isto fugebatur, urbe nunc abesse. Quasi vero ejus generis penuria laboraret Dania, nec alius Hafniæ reperiretur, qui surrogari potuisset.

Augebat & illud non parum suspitionem, quod Commissarii Danici, licet non semel commonefierent, nunquam tamen in id induci poterint, ut personas suas ad Tractatus Executivos solenni Commissione atque plenipotentiâ legitimarent. Equidem negari non potest, cum prima vice ob ineundum fœdus conventum esset, utriusque partis Commissarios debitas suas, & ejusdem ferme tenoris Plenipotentiâs invicem extradidisse & permutasse; sed illæ principaliter fœdus tantum concernebant, nec post illius tanquam rei primariæ sublationem seu cassationem sufficere poterat, quemadmodum ex Legatorum Suecicorum Plenipotentiâ dilucide apparet. **Lit. S.** Quapropter hi novis mandatis à Rege suo instructi Danis id significabant, Originalia sive Authentica producebant, copiamque describendi faciebant, instantissime simul urgentes, ut pro more consuetudinis se quoq; communirent, quo rei isti sua ratio & solennitas per omnia constaret. Sed frustra heic insutæbatur omnis labor, & Dani ne hodie quidem, quod toties promiserant, præstiterunt.

Non vero grave illis esse poterat, sibi quoque de ejusmodi Plenipotentiâs, ut fundamento & essentiali parte Tractatum, prospexisse, cum istarum formulam Suedicæ suppeditarent. Nec memoriæ fragilitatem jure causabantur, toties propterea admoniti. Nec denique novum Ipsis erat & infg-

infolitum ; quod sub initium Tractatus alicujus Commissiones invicem permutandæ sint, quippe qui ante paucas hebdomadas, in primo ob fœderis sanctionem instituto conventu, eadem solemnia adhibuerant.

Ex quibus omnibus sicut facile est colligere, quid animis Dani agiterint, ita ulteriori enarratione quarundam rerum, Declarativum atque Executivum Recessum concernentium, magis adhuc id illuminabitur.

Antequam autem ad exponenda ea descendamus, operæ pretium erit paucis enumerare, quomodo circa satisfactionem Serenissimo Duci Holsatiæ Gottorpiensi promissam Dani sese gesserint. Erat Serenissimæ Domui Holsatiæ Lineæ Gottorpiensis vetus controversia cum Regibus Daniæ itidem Ducibus Holsatis circa Slesvicense Capitulum & Præfecturam Schwabstedensem, quorum dimidia pars jure optimo ad prædictos Holsatiæ Duces ab annis jamdum septuaginta pertinerat. Nihilominus Daniæ Reges integrum Capitulum & Præfecturam sibi attribuerant, non attendentes, quicquid vel crebris sollicitationibus & missionibus, ut & Arbitrorum ad id communi consensu electorum congressibus Duces Holsatiæ pro vindicando jure suo conarentur.

Præterea sub initium nuperi belli subditos alte-memorati Ducis miles Danus continuis exactionibus ita emunxerat, ut pejora vix ab hoste metuenda forent, & vel Nobiliū, qui ob communionem Regiminis Daniæ quoque Regi sunt obnoxii, melior quam Ipsius Serenissimi Ducis conditio fuerit.

Idem expertæ erant Ditiones istæ in bellis, quæ cum Ferdinando II. Germanorum Imperatore, & postea cum Sueciæ Regno gessit Christianus IV. & premebatur Dux oneribus belli, quod nec suaferat, nec, pro ut Unio Regni Daniæ cum Ducibus Slesvicensibus expresse requirebat, unquam approbaverat, hoc solummodo prætextu, quod ratione Ducatus Slesvicensis Vasallus esset Regni Daniæ, & in administratione istius, ut & Holsatiæ Ducatus cum Regibus Daniæ alternaret.

Accedit quod Regni Daniæ Mareschallus Billæus, à Magno Regni Magistro Gersdorffio in hanc rem admonitus, fortalitiis Serenissimi Ducis infidias struxerat, & ex illo capite munimentū Stapelholmense occupaverat.

Cum itaque Serenissimus Dux maximo cum suo damno edoctus esset, se præter meritum omnibus Daniæ bellis implicati, & quamvis Ducatum istum Slesvicensem ut feudum francum possideret, communem tamen utriusque prædam fieri, non injuria studuit se ab onere illo Vasallagii, & cōmunionis in Regimine Ducatum liberare; & insuper non solum jus suum in dimidiam partem Capituli Slesvicensis & Præfecturæ Schwabstedensis una cum tot annorum fructibus asserere, verum etiam illati sibi damni debitam compensationem acquirere.

Hujus sui voti ut eo facilius compos fieret, Serenissimus Rex Sueciæ tum
cogna.

cognitionis & affinitatis vinculo ductus, tum quod in odium Suecorum à Danis multa acerba perpeffus erat, operam suam obtulit, qui pacis conficiendæ causa missi erant serio injungens, ut ejus reiratio quam optime haberetur.

Nec defuere officio suo Commissarii Suecici, remque omnem eorandem deduxerunt, ut Commissarii Dani in tria illa postulata, scilicet de Præfectura Schvvabstedeni & Capitulo Slesvicensi, quorum dimidiam partem jure suo, alteram loco fructuum perceptorum, nisi aliter restituerentur, requisiverant; item de liberatione ab onere feudali, & denique de cessatione communionis in administratione Ducatum cõsenti-
rent. Quibus ut Commissarii Suecici acquiescerent à Dominis Mediatoribus enixe urgebatur. Cum autem quam loco satisfactionis pro illato damno, & securitatis de non amplius turbando Serenissimo Duci præstandæ, Civitatem Rendsburgum postulabant Commissarii Suedici, simpliciter & præfracte denegarent Dani, nec Suedicis in præjudicium Serenissimi Ducis circa eandem dispensare integrum esset, totius rei expeditio in adventum Legatorum Holsaticorum, qui singulis pene momentis expectabantur, rejecta fuit, ita tamen ut peculiarem in Transactione Roschilden-
si articulum materia ista constitueret, cujus vigore æqua Duci satisfactio ante secundum diem Majj danda promittebatur.

Equidem negari nequit, verba articuli esse generalia, nec restringi satisfactionem ad quatuor illa postulata, quibus Serenissimi Ducis nomine insistebant Commissarii Suedicici; quoniam tamen præsentibus Dominis Mediatoribus Dani priora tria jam dum promiserant, quæ propterea solum, quod mandati Ducalis defectum Suecis temper opponebant Dani, scripto comprehendi non poterant, vix possibile erat tam sinistre de Danis suspicari, quod coram tot testibus omni exceptione majoribus acta & pronunciata in dubium vocare ausuri essent, præprimis cum ipsemet Rex Daniæ Christianissimi Regis Legato ejus rei non obscuram spem fecisset.

Verum enim vero quam primum Hafniam ventum, & de satisfactio-
ne ista cum Legatis Holsaticis agi cœptum est, ibi diversum omnino vultum finge-
bāt Dani, & partim præsentib⁹ Dominis Mediatoribus Roschildia promissa negando, partim varias latebras & effugia quærendo præstitutū tempus sibi elabi patiebantur. Et ut indolem suam cõ magis proderet,
Lit. T. Ablegato Anglico Domino Medovio protestationem lit. T. insinuabant, qua omnem in Holsatos non expediti negotii culpam rejicere satagebant, istamque controversiam arbitris quibusdam committere volebant, parum considerantes, illum compositionis modum in hac materia toties hætenus frustra tentatum esse. Hinc nemini Protestationem istam approbabant, nisi cui promittere & præstare unum idemq; sunt. Cum enim articulus vi-
gefi.

gesimus secundus Tractatus Roschildensis disertis verbis Danos obliget ad satisfactionem Serenissimo Holsatiæ Duci ante secundam diem Maji præstandam; utique non sufficiebat, se velle subicere iis, quæ ab utraque parte delecti arbitri statuissent; nec satisfacisse dicendi erant, qui nudis promissis rem protrahere anhelabant. Præterea non per Arbitros, sed utriusque partis Commissarios de satisfactione conveniri debebat, quanquam & hac in parte, siquidem Dani litem istam diremtam maluissent, sine ambagibus res expediri, & in Dominos Mediatores compromitti potuisset, quorum arbitrium Legati Suecici Holsatis haut abnuentibus proponebant. Sed ad stomachum Danis id non erat, qui defectum mandati satis frivole prætexebant, non secus ac si è longinquo & oris distitis petendum illud esset. Re ipsa vero Dominorum Mediatorum arbitrium ideo declinabant, quod scirent Dani, ipsos Roschildiæ promissorum gnarose esse, & coram ejusmodi Judicibus malæ suæ causæ parum roboris accessurum. Imo quasi fidem datam solvere piaculum Danis esset, non defuerunt, qui sub prætextu causæ Holsaticæ pacem rumpi volebant, quemadmodum hujus generis consilia in aula Danica foveri Christianissimi Regis Legatus Hugo Terlonius S. R. M. Sueciæ Legatis Hafniæ aperuit. Id quod eo magis videtur verisimile, quod controversiæ Holsaticæ componendæ Alefeldius fuerit adhibitus, ille scilicet, qui una cum Collegis sibi cognominibus Tractatus cum Suecis ad accessum saltim Confœderatorum ducendos modis omnibus suaferat. Unde ambo ad hanc causam Holsaticam Deputati Danici loco satisfactionis minas in Serenissimum Ducem jacere non fuerunt veriti, eructantes, non semper ad futurum exercitum Suedicum, quo fretus minus æqua Danis imperare posset. Quasi vero iniquum esset id tibi vindicare velle, quo præter jus & fas à septuaginta jamdum annis carueras; vel istud oneris à cervicibus tuis depellere, ejus causa bello exitiabili sine omni noxa jam ter fueras immixtus; vel denique pro illato damno redhostimentum debitum expetere.

Tandem post longas disceptationes, & cum Legati Suecici Danis in os dicerent, exercitum, licet reliquis omnibus præstitis, imperfecta tamen eare non ditcessurum, sopita illa fuit controversia, quanquam nec definito tempore, nec iis quidem omnibus obtentis, quæ Roschildiæ jamdum promissa erant. Et hoc obiter.

Cum itaque, ut supra dictum est, Dani aliorum suggestionibus persuasi formulam fœderis fraudulenter ac malitiose conceperint, & Tractatus istos abrumpendi causam præbuerint, Legati Suecici articulum illum defensionem superioritatis & jurium in mare Balticum spectantem, ad uberiorem Declarationem articuli tertii pactorum Roschildensium una cum reliquis punctis declaraturis peculiari illi recessui incluserunt. Non enim

D

enim

enim ulla apparebat ratio, quæ Danos impedire poterat, quo minus id rati-
 Lit.V. haberent, siquidem articulus ille lit. V. excerptus erat ex articulis deli-
 neati foederis ab utriusque partis Commissariis dudum placitis & approba-
 tis, cum quibus scilicet per omnia conveniebat, quemadmodum ex mu-
 tua istorum articulorum collatione satis liquido videre licet.

Sed quales quæso Dani heic se exhibebant? Scilicet animadvertentes necessitatem sibi imponi, vel admissione istius puncti præscindere sibi occasionem, qua sub prætextu aliquo & juris specie ab obligatione pactorum Roschildensium, præsertim vero illius articuli tertii se liberare possent; vel illius rejectione intempestive admodum prodere occultatam hætenus intentionem, qua ad perpetuam Transactionis Roschildensis observantiam obstringi volebant, tutiorem semitam eligunt, & contendunt, Transactionem Roschildensem, quod ad hoc caput, esse clarissimam, nec ulla explicatione indigere; seque eandem fovere sententiam, quam punctus iste in projecto Suedico formatus præ se ferret. Ad evitandam saltem suspicionem, quam aliæ Nationes exinde arrepturæ essent, se nolle fieri, ut articulus iste tam dilucide peculiari Recessui infereretur, quemadmodum etiam in Projecto suo Declarativo eundem semper omiserunt.

Hinc cum Legatis Suedicis proclive esset judicare, monstri quid heic ali, & anguem, ut dicitur, latere in herba, ostendebant Danis in aliquot congressibus, quam esset necessarium, articulum istum non excludi, siquidem per illum removeri possint, quicquid variarum interpretationum super tertium punctum Transactionis Roschildensis prava quorundam astutia futuris temporibus fingere valeret. Omnino requiri, ut S. R. M. Sueciæ de sincera Danorum propensione in se reddatur certior; nec novum atq; inauditum esse, rem maximi momenti, ut ut elare proposita videatur, ita particulatim definire, quo evadat clarissima, subtilibusque ingeniis, quod contorqueant nihil reliquum maneat. Quod si vero suspicio aliis populis exinde oritura solummodo obstaret, ad illam declinandam non unas patere vias. Possent enim materiam istam, quod in ejusmodi casibus non infuetum, vel secreto aliquo articulo comprehendere; vel oralem illam Commissariorum Danicorum expositionem, ipsis consentientibus, Protocollo ab utraque parte subscripto ad futuram notitiam debite inferi & inscribi, ut de genuino illius articuli sensu & Contrahentium Principalium sententia nunquam dubitari queat. Verum enim vero quemadmodum sinistra illa aliarum Nationum suspicione solummodo utebantur, ut res ista inexpedita præteriret; sic quod Sueci proposuerant, Danis gratum esse non poterat. Qui enim possibile est, inquirunt, ut in publicum non emanet illud, ad cujus notitiam non duo tantum Reges, sed utriusque Regni Senatores & multi alii adhibentur. Non esse se præterea in hanc rem à Rege suo instructos, & mente

mente jam dum præcipere, nunquam sibi concedendum, ut isthac de re cum Suecis secretum articulum constituerent. Tandem cum à Legatis Suedicis instantissime urgerentur, consentiebant, ut ore tenus facta explicatio de genuino sensu articuli tertii Transactionis Roschildensis debita formula in Protocollo annotaretur, eum saltim in finem, ne in peculiaria Recessu postmodum ista res attingeretur.

Propterea Legati Suedici probe recolentes, quod autoritatem Protocolli Roschildensis enervare jam dum ausi fuerint Dani, & privatum illud saltim scriptum æstimaverint, quod plenariam probationem inducere non posset; parum roboris & securitatis in Danorum ista concessione positum videbant, imo non plus, quam in orali eorundem declaratione. Metuendum enim erat, ne ut antea, ita & in posterum negarent, ipsis consciis ac assentientibus id in Protocollo annotatum esse, maxime quod ab illorum parte adesset nemo, qui Protocollum concinnaret, ut supra jam dum dictum est. Proinde necessario requirebatur, ut tam Suedici quam Danici Commissarii Protocollum, quod ad hanc partem subscriberent, illudque sigillis suis communirent. Proponebatur id quidem Danis, sed qui ludibrio tantum habebant Suecos, procul istud rejiciebant, nunquam non defectum mandati causantes. Denique cum post acerrimas contentiones frivolis istis excusationibus non moverentur Legati Regii, exuebant larvam Dani, & quod in commodius usque tempus pectoribus clausum malebant, proferre cogebantur; Se scilicet non posse gratum habere Suecorum de mare Balthico Projectum; male istud pacta Roschildensia, quibus sine ambagibus inhærere vellent, explicare; sibi non fore integrum vel minimum quidem verbum mutare in iis, quæ ambo Reges, una cum Illustrissimo utriusque Regni Senatu confirmassent. Præterea nimis quam absurdum esse, se eo obstringere velle, ut omnem peregrinam classem bellicam mari Balthico excludere deberent, cum vigore pactorum Roschildensium ad illius demum classis exclusionem obligarentur, quæ hostili animo accederet, non vero ut naves mercatorias conduceret, vel amicis suppetias ferret vel etiam Legatos & alios Ministros publicos ex uno in alium locum transferret.

Potuisse hoc Commissariis Suedicis admirationem quandam excitare, nisi alias probe ipsis constitisset, parum ingenue Danos in toto illo Tractatu egisse, & longe aliud ore falsos, quam revera & ex animo sentirent: Nunquam sibi tamen in animum induxissent, ut tam aperte & omni prorsus pudore abjecto Dani dicere auderent, quod tot hæcenus conquiritis & emendicatis coloribus ob insignem turpitudinem suam occultare atque incrustare studuerunt. Nam, ut supra annotatum est, disertissimis antea verbis Commissarii Danici affirmaverant, se eandem cum Projecto Suedi-

eorum Legatorum sententiam circa sæpissime laudatum articulum tertium fovere, nec renuerant, ut declaratio ista majoris certitudinis ergo Protocollo inscriberetur; imo quod magis, in delineatione sua fœderis cum Suecis ineundi, altera vice scripto exhibita, similem omnino in modum articulum illum tertium exposuerant; unde non sine maxima impudentia id nunc negare poterant, præsertim quod qui Tractatibus Roschildenibus interfuerant Ministri Danici non cunctanter asseverarent, peregrinam atque hostilem classem in hoc casu synonyma, sive unum idemque esse.

Deinde si dicendum quod resest, quemadmodum jus conducendi ex jure superioritatis territorialis oritur, & nemini licet per alterius territorium aliquem conducere; ita nulli competit in mari Balthico jus illud exercere, quippe cujus tutela & custodia communi omnium istius maris accolarum consensu ab immemoriali tempore & sine ulla interruptione penes sola hæc duo Regna fuit. Imo ipsimet Uniti Belgii Ordines Generales in suis cum Regno Sueciæ initis fœderibus Dominum istud maris Balthici agnoscunt, Regnoque illi minime abjudicant.

Et quomodo quæso fieri posset, ut classe quis succurrat alii, qui alterutri horum Regum hostis est, nisi ipse quoque pro hoste habendus? Aut quis unquam eo vesaniæ processit, ut immutatum illud diceret, quod perspicuitatis gratia pluribus exponitur? Nova sane erat Religio ista quæ in Danos incefferat, quibus per conscientiam non erat integrum interpretari hodie, quod ante paucos dies omnino negare, vel minimum enervare præsumferant! Eo denique saltim collimatum fuit, ut peregrina classis bellica mare Balthicum ingredi prohiberetur, non vero ut idem transitus denegaretur navibus aliquot bellicis classem non constituentibus, quæ ad trajiciendos Legatos, vel alia hujus generis ministeria obeunda mittuntur.

Postquam itaque Danis admodum prolixè monstraretur, quam iniq̄ue in hac re, ut & in multis aliis procederent, adjecta interminatione ista hac expressissima, periculum esse ne S. R. M. Sueciæ nimis quam clare perspiciens, Danos pactis Roschildensibus se obsequentes præbere nolle, & id quidem in materia & articulo tanti momenti, alia via securitatem sibi procurare conaretur, si quidem eandem per Tractatus & chartaceas compositiones, ut nunc apparet, obtinere minus possit; Tandem Commissari Danici, & præprimis Magnus Regni Magister Joachimus Gersdorffius, sed mense demum Julio sese declararunt, quod Suedicum in hac materia Proiectum per omnia probarent & gratum haberent, vellentque quam primum punctum istum scripto comprehensum exhibere, id quod tamen, licet sæpissime urgeretur, præstitum nunquam fuit.

Inte-

Interea dum hæc aguntur Hafniæ, nunciatum fuit, in Batavia classem quandam apparari, propediem, ut fama erat, in mare Balticum mittendam. Auxit rumore Regis Poloniæ ad Ordines fœderatos Ablegati negotiatio, ut & Hagæ Comitum Residens Minister Brandenburgicus, qui Electoris sui nomine à Suecis sibi metuentis auxilium maritimum imploraverat. Lit. X. Unde Legati Suedici, jussu Regis Serenissimi, suarum partium duxerunt significare id Ministris Danicis, & petere, ut ipsi quoque naves aliquot instruerent, & si id usus ferret, ad prohibendum peregrinæ classis transitum cum Suecicis jungerent. Idem indicavit tum Ipsa S. R. M. Sueciæ, tum per Deputatos suos, fieri mandavit Gottorpii Legato Danico Oweno Julio, & repetiit id postmodum supremus Regni Ammiralius Comes Wrangelius in colloquio cum Regis Daniæ Locumtenente Generali militiæ equestris Ulrico Christiano Gyldenlöwio, expressis hisce verbis, non discessurum se prius cum exercitu, quam hac in parte pactis Roschildensibus esset satisfactum. Ibi vero prolixi admodum erant Dani in exponenda inopia sua ac deficientia, & quod bello noviter confecto ad incitas adeo redacti essent, ut omnino frustra laboraret, qui in hoc genere aliquid ab ipsis exigere vellet. Idcirco ne impossibilia Danis imperasse videretur Serenissimus Rex tum ipse, tum per Legatos suos postulavit, ut totius quidem classis apparatus simularetur, re ipsa autem octo saltem naves instruerentur, quippe quæ simul cum classe Suecica quadraginta navibus constante quamlibet peregrinam classem haut difficulter possent excludere. Sed & heic defectum facultatum causabantur Commissarii Danici, parum recordati, quod in suo fœderis projecto decem navium præparationem sua sponde jam dum obtulerant. Vanum itaque & fictum inopiæ prætextum fuisse nemo non videt, cum omne id quod ad octo navium debitam instructionem requirebatur, largissime suppeteret. Non enim naves ipsæ deficiebant, & quæ ad earundem apparatus pertinent, ut tormenta, vela, anchoræ, funes, & quæ sunt hujus generis alia. Satis quoque nautarum & comæatus aderat, cujus non contemnenda copia è Castello Bahusienfi & munitis Scaniæ locis aut jam dum Hafniam abducta erat, aut abduci poterat. Sed surdis narrabatur fabula, ni hilque aliud nisi toties decantata impossibilitas prætexebatur.

Tandem ut suæ classis præparationem evitare possent, dixerunt Commissarii Danici, se à fœderati Belgii Ordinibus impetraturos, ne quæ in Batavia parabatur classis in mare Balticum mitteretur. Sed quo candore atque fide id præstiterint, quæ in hanc materiem scriptæ sunt Beuningii literæ docebunt. lit. Y. Tantum enim abest id ut impedire conati fuerint, ut potius laudato Beuningio affirmaverint, se Declarationem articu-

litertii Tractatus Roschildensis, & quæ illam exciperet, conjunctionem suarum navium cum Suedicis omnino renuisse, Legatos quoque Suedicos Declaratione ista acquievissè, non alia sane intentione, nisi ut Hollandos ad præparandam suam classem eo magis stimulant. Observatum tamen postea est, unicam navem bellicam, ne nihil agerent, præparari captam, utrum in perniciem & incommodum, an vero utilitatem Suecorum id quidem in incerto est. Frustra enim in illis fidem requisiveris, quibus promissa servandi ne voluntas quidem unquam fuit.

Non minus acriter de Wena Insula disceptatum fuit, cujus incolas cum ad præstandum fidelitatis juramentum una cum cæteris Scanensibus evocaverat S. R. M. Sueciæ per Commissarios suos, à Rege Daniæ prohibiti lit. Z. non comparuerunt, quamvis iterato citarentur, lit. AA. quem-
I. AA. admodum relatio Dominorum Commissariorum in Scania pluribus id ex-
I. BB. ponit. lit. BB.

Hanc ob causam qui Hafniæ tunc commorabantur Legati Suedici inique id à Rege Daniæ factum, & Wenam insulam ad Scaniam pertinere pluribus & operose demonstrabant.

Est enim firmi atque indubitati moratorum gentium juris, omnes Insulas, quæ peculiare provincias non constituunt, illarum esse partes, quibus quam proxime adjacent, nisi in contrarium manifesto queat evinci, vel per conventionem, vel longissimi temporis præscriptionem aliud quid circa eandem invaluisse. Et quoniam ne ipsi quidem Dani negabant, Wenam istam propriam non facere provinciam, jure gentium præsumebatur, ad Scaniam, cui proxime adjacet, eandem pertinere. Quæ juris præsumtio pro Suecis militans omne probandi contrarium onus in Commissarios Danicos devolvebat.

Deinde idem cum Scania fatum subierat Wena Insula, non solum eo tempore, quando Comitibus Holsatiæ pignori data, & à Suecis redempta, I. CC. regnoque isti, Danis consentientibus lit. CC. DD. unita; sed & quando DD. Daniæ à Rege Magno Schmech restituta fuit, Quod sine dubio nunquam contigisset, nisi Scaniæ particula exiitisset.

Tertio Historicorum Borealium constabat fide, antiquos regni Suedici ac Gothici limites in medio freti Oresundici fuisse. Et illud ipsum est, quod Wenam Scaniæ vindicabat, si quidem medietati illius freti sua ratio constare debeat. Imo Arnoldus Huithfeldius & Joannes Isacius Pontanus non dissententur, antiquos regni Sueciæ & Scaniæ limites in ipso passagio O-
I. EE. refundi, ut eorum ex Instrumentis publicis desumpta verba habent, lit. EE. constitutos. Et horum quidem virorum fidem nemo Danorum in dubium vocare audebit, si quidem illi Regni Daniæ Cancellarius patriæ suæ ut amantissimus, ita ejusdem historiæ callentissimus fuit; hic vero idem natione Da-

ne Danus ad componenda patriæ suæ tempora conductus erat, opusque illud suum autoritate atq; sumptibus Regis Christiani IV. ex Archivis Regni collectum in lucem publicam emiserat. Quid quod regnante in Dania Christophoro primo, longe antequam Scania Comitibus Holsatiæ oppignerabatur, Wena Diœcesi Lundensi fuit obnoxia, legesq; & mandata ab ejusdem Archi-Episcopo, sub qualitate Scanensis Episcopi, accepit. Hinc nullatenus mirum, quod in omnibus alienationibus se Scaniæ suæ sociam perpetuam præbuerit, ut jamdum dictum est. Et si quis licet, Wenam ab initio ad Scaniam non pertinuisse, negari tamen nequit, quod tempore oppignerationis & redentionis sub Rege Magno Schmech Scaniæ adjecta, ejusque particula constituta fuerit.

Quarto literæ Cessionis Scaniæ lit. FF. disertis verbis affirmant, S. R. M. Regnoq; Sueciæ concedi Scaniam cum iis omnibus, quæ vel hodie eo pertinent, vel unquam eo pertinuerunt. Jam autem Wena Insula non tantum tempore cessionis, quoad secularem jurisdictionem, (ut Constitutio Christiani IV. lit. GG. HH, libro Judiciali Scaniæ inscripta ejusq; à moderno Daniæ Rege Friderico III. sed post conclusam demum pacem, & re non amplius integra facta cassatio sive revocatio lit. II. satis superque ostendit,) Scaniæ adhærebat, sed & longe ante, cum Scania Sueciæ obnoxia esset, (quod tempus in hoc casu præprimis attendendum venit,) illi provinciæ adunita, & cum eadem simul à Regno Sueciæ rescissa fuit, ut Huitfeldtius, Pontanus, pluresq; alii dilucide affirmant.

Quinto vix negari poterit, per nuperam conventionem S. R. M. Sueciæ id minimû sibi propositum habuisse, tu unâ cum Scania Sueciæ suæ vindicaret, quicquid cum ista huic olim oblatum fuit, præsertim vero ut antiqui Sueciæ limites, qui in medio Orefundi erant, nunc demum redirent.

Sexto voluisse quoque Regem Daniæ pro satisfactione omne id Serenissimo Suecorum Regi cedere, quod simul cum Scania Sueciæ olim ereptum fuit, vel illud argumento est, quod cum præterea multas alias provincias Sueciæ concederet, Wenam tamen Insulam expressis verbis sibi regnoque Daniæ non reservaverit.

Denique Autor libri illius Danico idiomate conscripti, & ante annos saltim aliquot editi, cui nomen Danmarks oc Morgis fructbar. Herlighe D liquido fateetur, Wenam proprie ad Scaniam pertinere, nisi ex speciali privilegio atque gratia à Rege aliud quid constituatur.

Erant tamen Commissarii Danici non parum quoq; occupati in adstruenda denegationi suæ justitia; præprimis vero Dominis Mediatoribus persuadere conabantur, iniquum omnino esse Suecorum postulatam, nec ullum unquam extitisse, qui Wenam Sialandiæ partem negare fuisset ausus. Hujus assertionis suæ causas in scripto exhibuerunt, lit. KK. & quidem, I. KK.

ut spe-

ut speciosius fallerent, in duas divisas classes, quarum prior Wenam Regno Sueciæ non cessam, posterior vero eandem Sialandiæ partem esse evincere debebat.

Verum enim vero primum argumentum quod concernit, Insulam illam à Suecicis Commissariis Wordingburgi expresse nominatam, & in satisfactione postulatam, Tostrupi vero & Roschildiæ omissam & silentio præteritam, ac propterea neglectam esse, id equidem nihil omnino ad rem facit. Nam Wordingburgi quidem Wena nominatim postulata fuit, ut & Saltholmia, Anholt, Lessow, Bornholmia &c. una cum Scania, Hallandia, atq; Bleckingia, sed sine illa clausula: cum omnibus appertinentiis, quam vel ideo supervacaneam ducebant Commissarii Suedici, quod omnia istarum provinciarum appertinentia istis insulis enumerata esse tunc temporis sibi persuaderent, eo quod nondum accurate innotuisset, an præter Wenam, Saltholmia quoque ad Scaniam pertineret, quemadmodum etiam dubirabatur, an Anholt & Lessow Hallandiæ partes essent. Sed cum postmodum certo certius constaret, Wenam Scaniæ partem facere, periculum vero esse, ne plures adhuc appertinentes Insulæ exstarent, quarum nomina ignota forent, minus necessarium Commissariis Suedicis visum est, Tostrupi & Roschildiæ aliquas Insulas speciatim exprimere, quin potius omnes generali illi clausula cum omnibus appertinentiis comprehendere, ne scilicet enumerando plures Insulas præjudicarent reliquis ad provincias cedendas pertinentibus, quarum nomina tunc latebant, Danisque occasionem subministrarent, ex unius inclusione alterius exclusionem colligendi, & propterea negandi, Hitteröön, & alias hujus generis Insulas ad Trundheimensem tractum pertinere, quod expresse nominatæ non fuissent.

Deinde posito, quod tunc temporis, in primo scilicet projecto (quod tamen nunquam contigit) Wena ut separatam quid à Silandia postulata esset, exinde tamen non inferre licet, sub generali pertinentium clausula eandem non comprehendi, si demonstrari possit, quemadmodum jam potest, illam vel hodie ad Scaniam pertinere, vel olim eo pertinuisse. Tertio notissimum est, clausulam abundantem neq; nocere, neque ejus defectum obesse.

Postremo sine insigni in veritatem injuria affirmari nequit, Danos sibi Wenam Insulam expresse reservasse, quando ad primum Projectum respondebant, se non posse in satisfactionem istam, in qua Wena nominatim exprimebatur, consentire, quod tunc temporis neque Bornholmiam, ut & Bahusensem & Trundheimensem Districtum in satisfactionem dare voluerunt, quas provincias nihilominus & districtus postmodum una cum Scania, Hallandia atque Bleckingia cum omnibus Pertinentiis concesserunt.

Alte.

Alterum primæ classis argumentum, quod videlicet Serenissimus Rex Sueciæ non postulaverit Insulam Wenam, nisi post expiratum cessionis Scaniæ terminum, & postquam univèrsa Scania cum suis pertinentibus à Commissariis Suedicis jam dum possessa, Wena vero sine controversia & contradictione Daniæ relicta fuerit, ejusdè cum priori est farinæ. Omnibus enim circumstantiis probe consideratis contrariam sane apparebit, & primo quidem, quod statim atque loca munita possessa sunt, possessa quoque æstimentur omnia prædia rustica, & parochiæ, quæ ad provinciam pertinent, quod ipsum adhuc ante extraditionem Ratificationis factum est. Deinde Commissarii Suedici incolas Wenenfes simul cum reliquis Scanenfibz ad præstandum homagium & fidelitatis juramentum vocaverunt: cui actui cum non interessent, & ne quidem ad literas in hanc rem eo missas responderent, tunc demum S. R. M. Sueciæ, postquam id ei innotuit, commota fuit, Legatis suis Hafniæ degentibus injungere, ut quid juris sibi esset in istam Insulam demonstrarent, & à Danis debito modo postularent, quo sine ulterioribus ambagibus Wenenfes in Scaniam remitterentur, quemadmodum etiam Ablegato Regis Daniæ Oweno Julio Gothenburgi per Deputatos suos exponi voluit. Nam antea hujus rei fecisse mentionem omnino fuisset supervacaneum, non secus ac frustra est loqui velle de jure, quod Sueciæ in quasdam sibi cessas Insulas Norwegiæ Comperit, priusquam ab incolis vel aliis ea dere dubium motum fuit. Postremo non intervertere potuisset jura S. R. M. Sueciæ, quod non statim ab initio insulæ istius possessio fuerit apprehensa, cum sufficiat, si quis de jure suo melius informatus adhuc ante tempus complendæ usucapioni finitum illud sibi vindicet. Quemadmodum si contigisset, ut in cessione Præfecturarum Trundheimensis & Bahusienfis pertinentia quædam à Danis celata fuissent, quæ Ministri vel Commissarii Suedici istorum locorum minus gnari non statim postulassent, non propterea impeditur, quo minus successu temporis de omnibus pertinentiis melius edocti, & instrumentis necessariis instructi, quæ prius fraudulentè celata fuere, sibi asserere queant. Quia delus celantis pertinentia non potest nocere bona fide agenti, neque impedire, quo minus is certior factus de jure suo ea sibi cedi postulare possit. Et hæc de priori argumentorum classe.

Posteriores quod attinet, quæ fidem facere debebat, Wenam Sialandiæ partem esse, primum ibi locum occupat, quod ista Insula tam quoad jurisdictionem secularem quam Ecclesiasticam omni tempore Sialandiæ subfuerit. Sed quam vere hæc dicantur, ex supradictis facile elucescit. Monstratum enim ibi fuit, non tantum tempore oppignerationis Comitibus Holsatis factæ, sed & modernæ cessionis Insulam isthanc ad Scaniam pertinuisse. Nihil enim ad rem faciunt, quæ in testimonium allegantur

Christiani IV. literæ, cum vel obiter saltem easdem perlustranti contrarium appareat, & ob peculiarem quandam causam factum esse, quod aliquando iudicium provinciale Sialandicum agnoverit. Quod vero Wena Sialandiæ Episcopo subiecta olim fuerit, id sanæ non magis eam Sialandiæ partem facit, quam Falstria, Lalandia, Langelandia & pars Alsiæ, quæ Ottoniensi Episcopo hodie subjacent, Fionia partes constituuntur. Ipsa olim Sueciæ ac Daniæ Regna jurisdictioni Ecclesiasticæ Episcopi Hamburgensis suberant, quæ tamen cætera nullatenus ab eo dependebant.

Secundum Danorum argumentum est, quod Wenenses eadem cum Sialandis lingua & dialecto utantur. Sed quam debilis sit huius argumenti vis quis quæso adeo cæcus est, qui non perspiciat. Si incolæ Amagiæ omnes, ut eorum pars lingua Batavica uterentur, nemo tamen bona Danorum venia statueret, Amagiam Hollandiæ subesse. Sic habitatores Insulæ Nock öö inter omnes Esthonienses soli lingua Suecica utuntur, reliquis omnibus Esthonicis loquentibus, cum tamen sine dubio sit pars Esthoniæ ista Insula. Omnis enim antiquitatis, ne quid dicam gravius, ignarus sit oportet, qui ob coloniarum deductionem talia fieri non deprehendat. Hinc haut difficulter concedi quidem potest, Sialandos quosdam insulam illam habitasse, sed qui exinde vellet colligere, quod insula quoque ipsa ad Sialandiam pertineat, cerebrum in calcaneo gestet necesse est. Et quasi non ob creberrimum cum Håfniæ civibus commercium fieri possit, ut Sialandorum dialecto se accommodent Wenenses, quandoquidem singulis hebdomatibus illuc commeare solent.

Idem roboris inest tertio Danis vere palmario argumento, quod incolæ Wenenses sint glebæ adscriptitii, & eodem cum Sialandis jure utantur. Nam ut à posteriori fiat initium, quemadmodum non sequitur: Fionia, Langelandia, ac Lalandia utuntur jure Jütico; civitates Stralsundum, Rostockium, Gryphiswaldia &c. Lubecensi; Sedinum Magdeburgensi; Polonia in multis casibus Saxonico. Ergo ad Jutiam, Lubecam, Magdeburgum vel Saxoniam pertinebunt: ita non licet colligere, Wenam Sialandiæ partem esse, quod jure Sialandico utatur. Et mirum est, ex usu juris & legum certæ cujusdam provinciæ concludere Danos voluisse, cuinam regioni adhæreat, cum vi Transactionis Roschildensis: cessæ Suecis provinciæ Scania, Hallandia atque Bleckingia ob specialem conventionem jure Danico in posterum uti debeant, Regno tamen Sueciæ in perpetuum unitæ sint & maneat.

Quod vero priori loco affertur, modum subiectionis Wenensibus familiarem, scilicet esse, glebæ suæ adscriptitios, uni & soli Sialandiæ inter provincias Danicas competere, & per illum Sialandiam cum suis pertinentibus ab omnibus cæteris Daniæ regionibus specificè quasi distingui, id sane nescio

nescio an indignationem, an vero risum mereatur? Quod si enim turpe est civem patriæ suæ leges ignorare, vix apparet, quomodo se à flagitio liberare poterunt Commissarii Danici, qui nomine publico id proferre non verentur, cujus falsitatem vel ipsi agricolæ deprehendunt. Annon etiam Lalandiæ incolæ sunt glebæ adscriptitii, ut vel ipsi animarum Pastores sive Parochi huic oneri subiecti olim fuerint, quemadmodum Stephanus in historia Christiani III. liquido fatetur, non parum propterea Regem deprecans, quod Parochos à servitute ista liberaverit? Quid vero de Amagria dicas, ubi non glebæ adscriptitios, sed incolas liberrimos reperire licet? Vel enim hæc Sialandiæ pars esset desineret, vel Lalandia Sialandiæ appertinens foret, quorum tamen neutrum Dani neque volunt neque possunt concedere. Sed qui semel depuduit, eum bene & gnayiter impudentem esse oportet, præsertim si à veritate declinantibus præmia non denegentur.

Ultima ab autoritatibus petita erat ratio, quod tam Veteres quam moderni Scriptores omnes Wenam sub descriptione Sialandiæ comprehendant. Assertioni isti ut fidem conciliarent, ingentem ferme librorum molem Christianissimi Regis Legato & Mediatori Terlonio domum mittunt Commissarii Danici, ex quibus apparebat Wenam ad Sialandiam, non vero Scaniam pertinere. Sed dignum patellæ operculum contigit, malæque causæ pejores testes. Quis enim vel somnare quidem potuisset, tanti momenti rem tam negligenter agere Danos, & ad probandam illam controversiam, utrum Wena ad Sialandiam an vero Scaniam pertineat, non eos producere testes, qui ortu Dani, patriæ suæ historiam rite edocti, & materiem isthanc curatius profecuti fuissent; sed extraneos saltim & peregrinos, qui in rebus septentrionalibus nullam omnino merentur fidem, nec adhibita diligentia vel prævia quadam inquisitione statum horum Regnorum descripserunt, verum sine ullo iudicio & delectu quicquid apud alios invenire licuit, chartis illeverunt, Huic rei ut sua constet veritas, age, in medium prodeat, qui ut mole ita & erroribus reliquos antistat testis Atlas Major Ioannis Ianssonii de Anno 1644. & apparebit, quam parum perspicaciæ in ejusdem allegatione Dani adhibuerint. Hic enim in descriptione Daniæ affirmat, Jutiam dividi in Septentrionalem & Meridionalem, & hanc olim Nordalbingiam appellatam, subque se complecti Ducatum Slesvicensem, cui & Holfatia subjaceat. Sed quis horum quæso locorum à deo ignarus est, ut non perspiciat id esse falsissimum, cum neque Daniæ, neque in specie Ducatus Slesvicensis pars sit Holfatia, sed membrum Germaniæ & imperii Romani feudum, ac à Rege Daniæ sub Ducis saltim dignatione possideatur. Deinde in eo non mediocriter erat, quod Storam Holfatiæ saltim fluvium inter Regni Daniæ flumina enumerat. Tertio postquam d. freto Oresundico locutus est, annectit, quod ibi locorum

scilicet prope fretum, Roschildia quoque sita sit, contra manifestam veritatem, quippe quæ civitas ad octo circiter milliaria Germanica illinc est remota. Quarto Insulas Sialandiæ adjacentes enarrando de Mõna asseverat, quod Stegum atque alias Civitates habeat, ubi tamen præter illam nulla alia reperitur. Quinto dicit Scaniam dispesci solitam in duos Ducatus, Hallandiam atque Bleckingiam id, quod falsum esse nec ipsi Dani negabunt.

Sexto affirmat de moderno & præsentis statu, Lundini Scanorum habitare Archi-Episcopum, cum tamen Episcopus saltim ibi degat. Septimo insignis oscitantia, sive potius stupiditas est, quod Malmogiam, Baravis Elnbogen dictam, duo diversa oppida constituit, quæ una tamen est, solummodo duplici nomine insignita. Non secus ac si diceres Gedanum à Dantisco, Sedinum à Stetino, Regiomontem à Königsberga & Bigoscie à Bromberga alias urbes esse. Octavo Hallandiam atque Bleckingiam appertinentia Scaniæ facit, quæ independentes sunt provinciæ, licet unum Episcopo in rebus spiritualibus subsint. Nono statuit, Insulas Sandö, Hannö atque Bornholmiam ad Scaniam pertinere, quæ posterior peculiarem facit provinciam, sub diocesi saltim Lundensi sitam. Decimo in descriptione Juris lit. A A narrat Autor, Episcopatum Slesvicensem semper à Ducibus possessum, & nunquam non immediate Regno Daniæ subiectum fuisse, Cujus falsitatem qui nuper Hafniam à Serenissimo Holstia Duce Friderico ablegati erant, prolixè demonstrarunt. Undecimo in descriptione Fionia lit. BB. dicit, quod Fionia per fretum Mittelartense à Daniæ dividatur, quasi ipsa Fionia non quoque esset Daniæ, vel sola Jutia Daniæ nomine veniret. Duodecimo scribit, Fioniam nonaginta sub se continere Insulas, in quarum numero Lalandiam, Falstria, Alsiam aliasq; ponit, quæ tamen peculiare sunt provinciæ, & ad Fioniam alio nomine non pertinent, nisi quod Ottoniensi Episcopo in spiritualibus subsint. Imo Alsia atque Aröe magis à Ducatu Slesvicensi dependent. Ad nonaginta vero illas Insulas investigandas altero forsitan Columbo opus erit. Decimotertio in descriptione Norvegiæ affirmat, Marstrandum esse peninsulam, cujus falsitatem norunt omnes. Decimoquarto in descriptione Sueciæ vult, Ingriam ab altero latere Caporii sitam esse, cum Caporium ipsius Ingriæ sit civitas. Et has absurditates ex innumeris aliis speciminis tantum gratia adduxisse fuit volupe, ut intelligatur, quanta fide primarius Danorum testis pollat in rebus Septentrionalibus, minima scilicet, sive potius nulla.

Eodem modo se res habet cum libro illo Gallico, cui titulus: Description General d' Europe quatriesme partie du monde, par Pierre d' Avity, imprimè à Paris Anno 1643. in fol.
Cum

Cum enim in margine ibidem addatur, quibus Autoribus in descriptione sua usus fuerit, & vero illi ipsi, quos Janssonius in Atlante suo exscripsit, utramque faciant paginam, majorem priori fidem mereri non poterit. Quicquid tamen hujus sit, non magis Wenam Sialandiae partem statuit, quam Langelandiam, Lalandiam, Falstriaam, Alsiam, Arröe &c. Fioniae. Ut prætereantur quos ad imitationem ut plurimum Atlantis in descriptione Scaniae errores committit.

Neque in hoc casu momenti cujusdam est itidem liber Gallicus Les Empires, Royaumes, Estats, Seigneries &c. par le Sieur D. V. T. Y. imprimé à S. Omer 1614. in 4. Non enim iis solummodo cum Atlante scater erroribus, sed & multis præterea aliis est refertissimus, ut facile appareat, illum reliquos fideliter exscripsisse.

Eundem errorem errant Ludovicus Gothofredus in Archontologia Cosmica, & Martinus Zeilerus in sua Daniae descriptione, qui posterior omni prorsus fundamento destitutus crassissime impingit, non solum inter Hallandiae civitates maritimas Hallands-As, ejus nominis montosam filvam, quæ Hallandiam à Scania separat, numerando; sed & maritimis Bleckingiae civitatibus Trelleburgum, Vstedam, Santhammeram, Ahusum Sylfsburgum &c. adjungendo, cum tamen ultimo tantum loco numerata eo pertineat, omnibus reliquis Scaniae subjacentibus.

Heylynus Cosmographiam Anglice conscriptam quod concernit, enarrat quidem illa inter provincias Regimini Sialandiae subjectas Wenam quoque Insulam, sed vocabulo Regiminis Jurisdictionem saltim Ecclesiasticam intelligit, quemadmodum & Langelandiam, Lalandiam, Falstriaam, Alsiam, Arröe, &c. regimini Fioniae subjectas scribit, quibus in spiritualibus Ottoniensis Episcopus præest, sed quod ad secularem jurisdictionem spectat, propria Danorum confessione nulla ab altera dependet, & ut Autor ipsemet affirmat, Alsia atque Arröe Ducatus Slesvicensis particulæ existunt Et licet Anglus iste in hunc lapidem non impegisset, in eo tamen, ut cætera silentio involvantur, ignorantiam suam in rebus septentrionalibus prodit, quod Bornholmiam Insulam ab urbe cognomine ita dictam contendit, quam tamen ibi reperire nunquam licuit.

Agmen claudebant duo libri Danici, quorum prior, supra jam laudatus *Danmarks oc Norgis fructbar Hertighed* / alter Encomiū Daniae dicitur, sed quos omisisse præstaret, nisi in honorem forsitan gentis fieret. Ille enim Suecorum partes tuetur, & dilucidis verbis scribit, Wenam quo ad Secularem jurisdictionem ad Scaniam pertinere, nisi in unius vel alterius gratiam Rex aliud quid constituat; hic vero sub Episcopatu Sialandiae V Venam complectitur, quod ut Danos non juvat, ita à Suecis non negatur.

Ea

Et his quidem copiis Wenam Sialandiæ assertam volebant Dani, quæ vel ideo heic explicuimus, ut qua virtute & constantia causam suam agant, orbi innotescat.

Non deponcbant tamen ob acceptam illam cladem Commissarii Danici animos, sed ut Suecorum argumenta infringerent arietes admovebant, ad primum excipiendo; Insulas Garensey ac Jersey viciniore esse Normanniæ quam Angliæ, non ad illam tamen, sed ad hanc easdem pertinere. Verum omnino alia istarum Insularum est conditio, quæ peculiare constitunt provincias; & subjacuerunt illæ olim Normanniæ, sed ea Regione Gallis cessa per peculiarem Transactionem Regno Angliæ fuerunt unitæ. Cujus generis conventio cum de Wena nequeat proferri, communis juris gentium regula utique valorem suum obrinet.

Quod contra secundum argumentum excipiebant, Hallandiam quoque ac Bleckingiam in omnibus alienationibus Scaniam securas, exinde tamen ejusdem partes non esse, cum veritate nullatenus congruit. Novimus enim Hallandiam nonnunquam in specie ac separatim fuisse oppignoratam, & præterea aliquando Sueciæ subjectam, cum Scania Danorum imperium agnosceret, quod posterius Corpus Juris Suedici disertò testatur. Et fac ita esse, longe tamen, aliter se res habet cum Hallandia atque Bleckia, quæ independentes sunt provinciæ, nec unquam alienatæ ut partes alterius, quod de Wena affirmare nequit. Licet enim regeas, eodem quoque modo Wenam cum Scania alienatam esse, & non ut pertinens aliquod, præsertim cum in instrumento publico tempore Regis Magni de cessione Scaniæ confecto, Wena nominatim & in specie exprimat, nihil tamen obtinebis. Siquidem in eodem Instrumento Lystria quoque speciatim nominatur, quæ tamen sine omni controversia, & Danis Ipsis assentientibus semper Bleckia pars, & hodie una cum Bleckia Sueciæ cessa fuit. Et adhibebatur specialis enumeratio majoris cautionis ergo & ex super abundanti, cujus generis clausulæ nec additæ nec omissæ nocere solent.

Forstian ideo specialiter nominata fuere ista duo loca, quod Lystria tunc temporis famosissimus esset Bleckia portus, Wena vero Landsronensem portum defenderet.

Cum itaque hac non succederet, alia rem aggrediebantur via Commissarii Danici, & in ista controversia ad Arbitros provocabant, quorum judicio ejusmodi lites inter hæc Regna ortæ, juxta pacta Sterinensia committi soleant. Ast longe alia pactorum Sterinensium mens est, quæ nunquam ea, quæ ad factæ pacis executionem spectant, arbitris subjecit, sed illas tantum controversias, quæ tempore pacis inter Septentrionalia ista Regna nasci forstian possent. In quarum numerum & censum cum hæc de Wena lis non veniat, sine causa quoque ad normam pactorum Sterinensium

nensium eadem exigitur. Quid! quod Suecis facile suboleret, non alium in
 finem arbitrarium iudicium implorari Danis nisi ut variis procrastinationi-
 bus controversiam illam æternam & immortalem redderent, vel minimum
 in longum usque tempus protraherent, quemadmodum quæ in pactis Ste-
 tinentibus ad arbitros devolutæ lites sunt, post annos demum quadraginta
 & quod excedit, anno scilicet decimo tertio huius seculi in Transactione
 Siötediensi sepultas & eradicatas constat. Hinc sine ulterioribus ambagibus
 istam controversiam directam volebant, ne à minis quidem sibi temperan-
 tes, si quidem rationibus & argumentis, ut ut efficacissimis parum vel nihil
 poterant proficere. Ne tamen legitimam conquerendi causam haberent
 Commissarii Danici, volebant Sueci acquiescere; nec Insulæ cessionem ul-
 terius urgere, modo monstraretur, venensem insulam per Constitutio-
 nem publicam Sialandiæ in perpetuum adjectam fuisse, ante factam scilicet
 Roschildiæ pacem, vel ex Rationario Regni, eam non interrupto or-
 dine Sialandiæ adhæsisse; Sed ne literulam quidem producebant Dani, præ-
 terentes, Rationaria ista in nuptiis Principis Christiani V. ad conficiendos
 artificiales ignes fuisse adhibita & combusta. Tandem postquam ipsemet
 Serenissimus Rex Daniæ Archivum Regni perlustrasset, nihilq; omnino
 quod venam Sialandiæ adjudicare posset, invenisset, Christianissimi Re-
 gis Legato (Anglus enim durante illa controversia jam dum Hafnia dis-
 cesserat) multum propterea occupato, ita conventum fuit, ut sæpissime
 laudata insula V Vena, tanquam Scaniæ adhærens pars Sueciæ cederetur, &
 in hanc rem, Legatis Suedicis quam primum literæ traderentur, quarum
 vigore V Venentes ad Scaniam Regnumq; Sueciæ remitterentur. At cum
 postmodum Commissarii Danici articulum ob eam controversiam scripto
 comprehenderent, ita verba erant posita, quod V Vena non ut Scaniæ pars,
 sed ad præcavendas saltim similitates, quasi ex superabundanti Suecis cessa-
 sit, hunc solum in finem, ut occasionem sibi reliquam facerent, olim ean-
 dem repetendi. Quemadmodum etiam literæ promissæ extorqueri nun-
 quam potuere, Danis, quotiescunque admonerentur, fiebat autem sæpissi-
 me, causantibus, se post Tractatum finitum easdem exhibituros, non habi-
 ta ratione, quod non vigore præsentis Tractatus, sed pactorum Roschil-
 densium, & ut pars Scaniæ V Vena petita & concessa, statimque cum Scania
 sua jurisdictioni Suedicæ subiecta fuerit. Sed frustra adversus eos rationi-
 bus pugnaveris, qui nihil minus in animum suum induxerunt, quam quæ
 pollitici sunt præstare. Dum enim Legati Suedici remissoriales Danicas
 expectant, ipsemet Rex Daniæ suo in Angliæ Residenti injungit, lit. LL. Lit. LL.
 MM. daret operam, ut Serenissimo Angliæ Proreçtori data occasione per-
 suaderet, Insulam V Venam per summam injuriam ereptam esse; caute ta-
 men heic procederet, ne Ministris Suedicis ibidem degentibus id suboleret.

Tam

Tam bene scilicet Suecis Dani cupiunt, ut universo mundo falsis criminationibus & obrectationibus in visos illos reddere laborent.

Imo in Norvegiam & ad Septentrionis pene fines sua Danos perveritas & libido est secuta. Dum enim Nidrosiensis Præfectura, quam Trundheimensem communiter appellant, Suecis cedi debebat, parva quædam Præfectura Rumsdahl, Trundheimensis semper annexa, & quam Commissarii Danici Roschildiæ ipsimet ejusdem partem, faterentur à Governatore Trundheimensi V Vibio denegata fuit. Equidem Commissarii Danici hujus rei à Legatis Suedicis admoniti, primum credere volebant, Governatorem talia ausum esse; sed postquam rem ita se habere monstratum fuit, Ipsum proprio id instinctu facere præ se ferebant. Sed exemplum mandati inhibitorii, quod ad instantiam Suecorum mense demum Julio ostenderunt lit NN. cuilibet vel obiter saltim percurrenti apparebit, Governatorem non injustum illud tentavisse.

Lit. NN.

Operæ precium erit, eximiam Danorum iniquitatem, quæ in hac materia potissimum eluxit, prolixius aliquantulum heic annotasse. Cum Roschildie de præfectura Trundheimensi Suecis in satisfactionem cendenda disquiriretur, quid potissimum sub ejus nomine venire debeat; ita tandem invicem convenit, ut præfectura Trundheimensi omne id intelligatur Suecis cessum, quod ad Episcopatum Trundheimensem pertinet, nisi ad Præfecturas Norlandicam in specie sic dictâ, & V Vardhusensem expresse spectet, quemadmodum verba protocolli Suecici habet. Et ut nullus in hoc capite dubitandi locus relinqueretur, unus Ministrorum Suecicorum Protocollistæ Dano eadem verba ad calumiam dictavit. Postquam autem Legati Suedici rationibus sat prægnantibus inducti, præsertim ob motam de Rumsdahlia controversiam, de pertinentibus ad Trundheimensem Præfecturam peculiarem articulum Reccessui declarativo inferendum conscriberent, lit. OO. in quo non solum omnia loca appertinentia speciatim exprimebantur, verum etiam supra laudata Protocolli verba allegabantur, ibi vero aures arrigebant Dani & ut articulum istum remove vel suppressere possent, prætendebant, non esse circa hoc ullam amplius controversiam, nec declaratione aliqua opus; Governatori præterea Trundheimensi jam dum mandatum, ut nihil ulterius circa illius Præfecturæ traditionem dubii moveret. Nihilominus cum Legati instarent, respondebant Commissarii Danici, novum esse quod postularetur, nec ita habere verba Protocolli sui; Episcopatus Trundheimensis mentionem hoc modo nunquam factam, & comprehendi sub eodem bona quædam, nec ad Norlandicam in specie sic dictam, nec V Vardhusensem Præfecturas pertinentia, quamvis in iis sita, quæ nullatenus fuissent cessa.

Lit. OO.

Non

Non parum commovebantur responsione ista Legati Suedici, præfertim cum ipsemet Magnus Regni Magister Gresdorffius alique, qui Tractatibus Roschildensibus interfuerant, verba illa, quod dicitur, formalia adhibita & scitent & faterentur. Hinc ut fidem facerent, se nihil hac in re finxisse, petebant sibi Protocollum Danici copiam fieri, nulli dubitantes, quin eadem ibi verba reperirentur. Accessit alterum Legatorum, qui Roschildiæ Protocollum egerat, Cornelius Lerck, & multa in hanc materiam præfatus sibi non occurrere dicebat, Roschildiæ definitum esse, quod cum Præfectura Trundheimensi cederetur omne id, quod ad Episcopatum Trundheimensem pertineat, nisi ad Norlandicam in specie sic dictam & Wardhusensem Præfecturas spectet. At postquam Legatus Protocollum ipsum evolvit, inveniebat hæc verba annotata: Per Præfecturam Trundheimensem omnia ea cessa intelliguntur, quæ ad Præfecturam pertinent, à quibus tamen quæ ad Præfecturas Norlandicam & V Wardhusensem spectant, expresse excipiuntur. Ubi in signem *Ἐπιτολογίαν* atque adeo mendum latere vel puerum est perspicuum, nisi id operam dare velis, ut cum ratione insanias. Qualis enim quæso illa foret explicatio: per præfecturam Trundheimensem intelligitur id, quod ad præfecturam istam pertinet: frivola scilicet & nulla; aut quomodo Præfectura Norlandica & V Wardhusensis à Trundheimensi possunt excipi, quæ nunquam sub eadem fuerunt comprehensæ. Unde de Episcopatu Trundheimensi mentionem factam necesse est, quippe qui laudatas illas duas Præfecturas à cessione excipiendas subjectas habet. Cujus vero sive negligentia sive iniquitate factum ut in locum Episcopatus, Præfecturæ vocabulum in Protocollum Danicum irreperit, disquirere nunc non attinet.

Quicquid demum hujus sit, quamvis interea temporis, mense scilicet Julio nunciaretur, Præfecturam Rumsdahlensem Deputatis Suedicis traditam; quem tamen de appertinentiis Præfecturæ Trundheimensis, ut supra dictum, scripto comprehenderant articulum Legati Suedici, Danis ad palatum haut erat, non aliam sane ob causam, nisi ut futuris temporibus cōquerendi ansa suppetere, præfecturam illam vel per errorem cessam, vel vi ablatam esse. Quemadmodum accidit cum duabus istis paræciis Idra & Jerna, in quarum possessionem una cum Jemptia & Herrdahlia Suecos post pacem anni 1645. quidem immiserunt Dani, nuper tamen quasi summa cum injuria ablatas ut belli causam allegare non erubuerunt. Idem enim & in hac materia expectandum esse non obscure licet colligas ex Regis Daniæ in Poloniam Ablegati Jonæ Julii sermonibus Berolini habitis, ubi controversiam Rumsdalensem novo bello Suecos inter & Danos de facili præbere posse audacter asseruit. Sed ad magis enormia procedendum.

Si enim quidquam est, quod ultra septuaginta, & quod excurrit annos, vicinos hosce populos commisit invicem, certe fuit à Danis infreto Oresuntico transeuntibus navibus imponi solitum vectigal, cui oneri se Sueci nunquam subijcere voluerunt. Experta id est Dania non sine singulari damno, & præcipue in bello anni quadragesimi tertii hujus seculi, ad quod suscipiendum vectigalium illa à Suecis exactio utramque fere paginam faciebat. Sed nullis plagis ita emendari potuerunt Dani, ut cautius in posterum mercarentur.

Cum enim articulo quarto Transactionis Roschildensis conventum esset, ut omnes naves Regno Sueciæ subditis, ubicunque demum habitent, propriæ, modo literis maritimis, vulgo *Seebrief* instructæ sint, quæ de Domino navium testimonium ferre solent, una cum mercibus impostis ab omni vectigali, inquisitione, visitatione, aliisque molestiis immunes manere debeant; qui à Rege Daniæ vectigali Oresundico Helsingoræ præfecti erant, ejus rei omnino nullam habuerunt rationem, sed à navibus Stetinensibus & Stralsundensibus, ut & aliis quibusdam mercibus, Regno Sueciæ in Pomerania & Livonia subditis propriis non solum vectigal exegerunt, sed & harum navium aliquot per dies plusculos detinuerunt; ut vel solo mense Majo octies, quod notum est, à præfectis vectigalium contra immunitatem istam peccatum fuerit. Imo non erubuerunt Dani à vinis S. R. M. Sueciæ aulæ, & primariis Ejus Ministris destinatis vectigalia extorquere, quemadmodum die decima sexta Maij Helsingoræ factum constat. Quæ Lit. PP. omnia brevitatis gratia certo ordine huic operi annexi placuit. lit. PP.

Quando vero Ministri Suedici pactorum violationem Telonio Danico præfectis objiciebant, respondebatur: non nosse se alia præter Bromsebroensia pacta, nec mandatum sibi alio modo, quam antea naves Suedicas, dimittere. Quam excusationem, ut sæpe alias protulerant, ita sexta die mensis Julii adhuc repetere non sunt veriti. Ut de aliis transgressionibus pactorum Bromsebroensium, Roschildiæ confirmatorum, circa hanc materiam post initam nuper pacem admissis taceatur. Equidem quorundam inique extortorum restitutio postmodum facta est, non tamen omnium, nec prius, quam Legati Suedici instarent. Quod si autem Danis unquam animo sedisset, pactis istis Roschildensibus se obsequentes præstare, utique cautiores fuissent in spinosa ista materia. Nihilominus quasi de re nihili ageretur, Procures Danici ne quidem exemplum Pactorum Roschildensium Telonio præfectis dederunt, vel aliam normam juxta quam naves Sueciæ in posterum tractandæ forent; sed veteratoræ calliditati quorundam publicanorum univèrsim istud negotium relictum fuit, non sine ingenti in nomen Suedicum, pactorumque religionem injuria. Quid igitur futuris temporibus de Danis heic sperare poterat, qui ejusmodi enormitate

res admisisse sunt ausi, cum exercitus Suedicus visceribus regni Daniæ ad-
huc incubaret, & qui executionem factæ pacis urgebant Legati Regii Haf-
niæ commorarentur, & denique in recenti adhuc memoria hærent arti-
culi, qui adhibitis & perpenfis omnibus circumstantiis Hafniæ nuper fue-
rant compositi, ut eo magis mirum, tantam rem tam negligenter tractavif-
se Danos. Sed ideo illud factum credibile est, quod Transactionis Roschil-
densis pertæsi magno studio patrarent, unde ejusdem violatæ rei possent
fieri; & si aliter non contingeret, vel hanc tamen materiam Suecorum pa-
tientiam postremo expugnaturam sibi persuaderent. Multum enim in re-
cessu habent ipsius Petri Reetzii Regni Daniæ Senatoris verba, quæ incõ-
gressu Commissariorum utriusque partis Hafniæ palam effatus est: scilicet
ne sperandam quidem inter Septentrionalia Regna firmam & perennatu-
ram pacem, quamdiu Serenissimus Rex Daniæ jure suo in exigendo vecti-
gali Oresundano uti, Sueci vero ejusdem immunitatem prætereendere vellēt.

Articulo undecimo Transactionis Roschildensis promittitur trium
illarum navium Suecicarum, quæ ante denunciationem hujus belli, ut su-
pra auditum, in freto Oresundico detentæ & captæ erant, restitutio cum
omnibus bonis, quibus onustæ è Lusitania accesserant. Verum & heic anti-
quum obtinebant Dani, frivolisque primum exceptionibus promissorum
præstationem eludere conabantur, affirmare non veriti, se navium tan-
tummodo restitutionem pollicitos, non vero simul omnis supellestilis,
qua instructæ fuerant. Quasi vero credibile sit, qui rerum sibi ablatarum
restitutionem stipulatus est, non intendisse simul, ut in eo, quo fuere statu,
non vero mutilæ & truncatæ redderentur.

Equidem urgebant restitutionem Legati Suecici eo jamdum tem-
pore, cum illarum navium duæ non procul Neoburgo Fioniæ in freto Bal-
thico consisterent, vel ideo, quod supremus Regni Ammiralius Comes
Wrangelius sibi locorum nautas, & quæ præterea ad reparandas naves re-
quirebantur, in promptu haberet; ast nihil obtineri potuit, nisi prius Haf-
niam abducerentur, ubi post varias demum moras Capitaneo Suedico sunt
traditæ, ita tamen ut propter rerum ad navigationem necessariorum defe-
ctum ante finem mensis Junii è portu Hafniensi abire non valuerint.

De mercibus vero, & si quid aliud restabat supellestilis, quia ob salis
& aliorum penuriam statim restitui non poterant, ita tandem convenieba-
tur, ut eorum precium viginti tribus millibus Imperialium refarciretur, &
septendecim quidem millia Hamburgi, reliqua Hafniæ alteri Legatorum,
cui Rex specialiter illud commiserat, solverentur. Id negotii in se suscep-
erunt Marselius & Klingebergius, ambo Mercatores, & Regi Daniæ à Con-
siliis, unus rei metallicæ, alter vero Admiralitatis, ita quidem ut per literas
obligatorias promitterent, pecuniam istam quasi æs alienum ab ipsis con-
flatum

statum solvere. Et in horum gratiam fiebat, ut nummorum istorum solutio, antequam Maij, si stricto jure uti voluissent Sueci, præstanda in certum tempus differretur.

Bene quoque se dabant principia, & priora sex thalerorum millia Hafniæ numerabantur; sed simul atque literæ Cambii, ut invicem convenerat, Hamburgi exhibitæ fuerunt, Clingebergius moras ne ceteræ cœpit, easque prius acceptare noluit, quam certior redderetur, apochas, ut vocant, Hafniæ extraditas esse.

Quis quæso heic non videt fictum id solummodo esse, quum tam absurdus nemo sit, qui ante solutionem præstitam à debito absolvi cupiat, præsertim vero quod solutionis terminus post aliquot demum hebdomadas instaret. Sed proculdubio Superiorum jussu id fecit Clingebergius, quo tempus lucraretur, & interea palam fieret, quem in locum Serenissimus Rex Sueciæ cum exercitu suo contenderet. Inde cum altera vice, præfente scilicet solutionis termino, appellaretur, respondit, se hoc rerum statu pro Regno Daniæ pecunias numerare non posse, parum curans, quod earum solutionem non secus ac debiti proprii promiserat. Imo circumstantiis omnibus probe consideratis satis liquido perspicitur, utcunque demum Suecorum res cecidissent, Clingebergium hoc nomine ne obulum quidem numerare unquam voluisse.

Supra dictum est, quam egregium executionis pacis specimen Daniæ dederant, in locum bis mille equitum nongentos & triginta sex tantum tradendo, non habita ratione, quod illa demum conditione implera exercitus Suedicus è Sialandia educendus foret.

Postquam igitur Legati Regij, qui restabant equites quam primum quoque tradi vellent, ibi negabant Dani, quod ad plures exhibendos obligarentur. Ostendere scilicet, inquit, quibus militum nomina inscribi solent registra, tres istas legiones, quas prima vice tradiderant, præfinitum numerum omnino implevisse. Et hæc erant nomenclaturæ istæ, quas in prima præsentatione Deputati Suedici frustra toties desideraverant.

Sed misera illa est exceptio, & illis solummodo familiaris, qui futilibus chartis promissa præstari posse putant. Quid enim quæso commodi in Serenissimum Sueciæ Regem exinde redundare poterit, quod Hafniæ numerum istum Legiones impleverint, si non fuerit exhibitus. Parum sane profecisset, qui milites imperata impune detrectare suos iterum colligere stategisset, quod impossibile erat, qui traditi jam essent, in officio continuisse. Nam ex illis ipsis, qui post traditionem aufugerant, ex solis Axelii Uropii turmis ultra ducentos Hafniæ & in aliis Sialandiæ locis tanquam in communi asylo latitasse compertum est, ut taceatur, plusquam triginta sub ipsius Regis Daniæ cohorte prætoriam meruisse. Hujus rei causa cum
adi

ad instantiam Domini Gubernatoris Scaniae per Legatos Regios ad Uro-
 pium referretur, adjecta petitione, vellet autoritate publica quibusdam in-
 jungere, qui ministris Suedicis ad recuperandos illos transfugas & in or-
 dinem redigendos omni ope & auxilio accurrerent: ibi multa praefari U-
 ropius, & in laxam militum disciplinam invehere: omnem hodie militiam
 in mercaturam quandam degenerare, & plurimos ibi milites, ubi plurima
 speranda praeda. Se neminem posse cogere, ut invitus sequatur castra, &
 male officium suum facere, qui coactus facit. Velle tamen propterea Re-
 gem suum convenire, & quid animi in hoc negotio gereret, percipere.
 Quanquam ne hodie quidem responsi aliquid retulerit, ut Officialis ejus
 rei causa à Gubernatore Scaniae missus, qui & nomina, & ubi latitabant scie-
 bat, re infecta tandem discesserit. Sed ut ex silentio petiti denegationem
 non obscure licet arguere, ita summa hac in re Danorum est iniquitas, cum
 qui facultatem colligendi saltim militis in suis ditionibus alteri concedit,
 eo ipso obligetur, si qui aufugerint, ut imploratus ad deprehendendos illos
 suam opem conferat: multo magis fas fuisset, quos Dani Ipsi Suecis tradi-
 derant, milites ad officium sua sponte adegisse, si quidem amicitiae & vicini-
 tati vel aliqua in re satisfacere volebant. Quid multis? non solum volupe
 erat Danis, militiam Suedicam equites istos sequi nolle, sed & pravitatem
 illam tacite iis inperasse merito videntur. Verisimile enim est, cum solum-
 modo in finem militibus istis juramenti gratiam non factam, ut si quem
 fors religio scrupulum injiceret, facillime exsolveretur, quoties in memo-
 riam revocaret, Regno Daniae se juramento adhuc obstrictum esse, praeter-
 tim cum non semel admonitus, ut e dicto publico illos equites à fide data ab-
 solverent, id nunquam non neglexerint. Quicquid demum hujus fuerit,
 Legati interea Suedici non destiterunt, mille istorum & sexaginta equitum,
 qui desiderabantur, traditionem quam sapissime exigere, sed alia respon-
 sione non obtenda, nisi quod impossibile sit, hoc rerum statu in Dania tan-
 tum numerum equitum armari posse. Verum Legati alia quavis docti ul-
 terius instabant, acquieturi nihilominus, si in locum mille equitum, quin-
 genti saltim equites una cum mille sclopetariis propediem exhiberentur.
 Putabat enim Serenissimus Sueciae Rex, id eo minus Danos gravaturum esse,
 quemadmodum id ipsemet Ovveno Julio Gothienburgi affirmaverat. Illi
 vero pro mille sclopetariis quingentos equites desultorios, quos Dragones
 vulgo vocant, promittebant, quibus à stiva tunc demum ad arma protractis
 aufugendi spem non eminus & è longinquo jam ostenderant. Quo no-
 mine cum eosdem Sueci respuerunt, pollicebantur Dani, Campiductori
 Generali Ebersteinio mandandum, ut mille istos equites sub discessum
 Suedici exercitus ex Holsatia sine ulteriori cunctatione traderet. Sed &
 heic in herba latebat anguis, & sperabant Dani, modo movisset Suedicus

exercitus, non futurum, ut mora itineri injiceretur, licet mille isti equites omnino non exhiberentur. Propterea S. R. M. Sueciæ, cui innotuerat, in universa Holfatia Regali tot equites non esse, cum id uberius Ministris Danicis per Legatos suos affirmasset, & ut ex turmis, quæ in Sialandia consistebant, quædam eligerentur instanter urfisset, quia elabendi nulla apparebat via, decretum tandem fuit, ut quingentos equites Gyldenlöwius in Jutia, Ebersteinius vero qui restabant in Holfatia traderet. Fecit id prior Gyldenlöwius, ita tamen, ut ex quingentis istis, antequam Coldinga Chilonium abducerentur, ultra centum equites sua signa & ordines deseruerint, omnes ij scilicet, qui natione Dani fuerunt. Hinc non mirum, Serenissimum Regem Sueciæ inter sexcentos præter propter qui adhuc sistendi erant equites, neminem Danum habere voluisse, quippe quos periculum erat, in uno omnes ludo ad fallendam Suecis fidem edoctos esse.

Ebersteinius vero magis cunctatus est, & primum per literas Comiti Wrangelio significavit, sibi à Rege suo mandatum esse, non equites, sed Dragones quingentos tradere; postmodum tamen cum propterea Legati Suedici apud Danos conquererentur, alio recepto mandato trecentos quidem equites, sed maximam partem laceros & detritos, nec ab armis, ut decet, instructos præsentavit, quos prima quidem vice qui à Rege Sueciæ Deputati erant, accipere noluerunt, vel exinde præprimis, quod neque præscriptus numerus completus esset; postmodum tamen Serenissimi Regis Sueciæ Generalis Vigilium Præfectus Beddekerus circiter, quadringentos equites, cum iterum sisterentur, ante receptum aliud mandatum, ab Ebersteinio sibi tradi passus est, non quidem, ut in numerum venirent, sed quod Danis denuo hostibus hoc modo vires subtraxisse consultum putabatur. Quanquam autem Commissarii Danici Legatis Suedicis persuadere laborarent, in universa Dania non ultra quadringentos aliequites, Serenissimus tamen Rex ipsos heic in veritatem impingere probe sciebat, quemadmodum etiam postea eventu comprobatum fuit, dum sub ingressum exercitus Suedici in Sialandiam multo plures, quam tradedi erant, adfuisse adparuit.

De captivis ita disposuerat articulus XIX. Pactorum Roschildensium, ut à confecta statim pace sine omni lytro dimitterentur.

At non secus ac laudi sibi ducerent, si ubique cunctarentur Dani, Gubernator Castri Bremer Vordensis ad iteratam instantiam Consilii Status in Ducatibus Bremenfi & Verdensi, quos captivos detinebat Officiales Suedicos dimittere noluit, sibi adhuc ignotum esse prætexens, pacem inter Regna Septentrionalia inita; & licet ita se haberet, nihil sibi tamen esse negotii cum iis, quæ duo ista Regna invicem constituisent; solius Regis Daniæ imperium se agnoscere, nec prius captivis libertatem posse concedere, quam mandatis regiis ad id impelleretur. Tandem cum Legati Suedici hujus

rei iniquitatem Commissariis Danicis aperirent, præsertim quod Suedi in isto capite fuissent promptissimi, ad mandatum Regium dimissio quidem facta est, longe tamen post terminum præfinitum. Et arguit id supinam Danorum negligentiam, quod non secus ac si de re ludicra ageretur, ne Ministris quidem suis debito tempore significaverint, quid ad nuper facta pacis executionem ipsis incumberet.

Similiter cum laudatus Gubernator Castri Bremer-Vordensis admoneretur, evacuationis terminum instare, non solum, ut supra, defectum mandati causabatur, sed & præterea omni annona & comæatu velut ad longam quandam obsidionem tolerandam loco isti prospexit, nullis omnino parcens sumptibus, quos & de proprio erogare non sustinuit homo cætera tenacissimus. Et quasi verendum esset, ut istud ipsum ad sinistras suspiciones excitandas parum facere posset, ambiguus & nescio quo inclinabilibus sermonibus plus causæ præbuit: Nullam sibi, dictitans, imponi necessitatem castellum istud evacuandi; militiæ se assuetum valedicere nolle, & si Rex Daniæ belli forsitan pertæsus esset, non defuturos tamen alios Reges & Principes, quorum usus castellum illud reservare posset, & quæ præterea satis superbe & pro imperio evomere non erubuit.

Quis vero, cui paululum saltim Danorum genius innotuit, non se quiora quævis exinde conficeret, vel maxime propterea, quod Legati Suedici cum restitutionem prædicti Castri apud aulam Danicam urgerent, id responsi obtinuerant, Gubernatori severissime injunctum, ut sine omni mora & tergiversatione castello abiret. Et illud ipsum erat, quod Gubernator pernegabat. Ut merito heic in ambiguo fuisset, utrum Commissariis Danicis an vero Gubernatori plus fidei habendum, nisi hic ostendisset literas, quibus id à Rege suo sibi mandatum probaret.

Cœpit ista res non parum Succis suspecta esse, vel exinde confirmatis, quod Legatus Regis Hungariæ cuidam Procerum Danicorum Hafniæ sanctissime promiserat, siquidem Vördam Bremensem Succis restituere nollent, se ad ejus defensionem & invadendos denuo Suecos à Rege suo tantum copiarum lectissimarum impetraturum, quantum ipsimet sufficere posse arbitrarentur. Audaçter modo pronunciarent quicquid cuperent, & statim validissimum exercitum adfuturum. Hinc restitutionem eo instantius urgebat S. R. M. Sueciæ per Legatos suos, quod monstrum heic ali facillime suboleret, & Danorum contra pacta machinationes magis magisque innotescerent; sed vanis solummodo pollicitationibus lætati nihil omnino profecissent, nisi Serenissimi Regis sui jussu minas spargere cœpissent, Ministris Danicis in faciem affirmantes, si absq; ulterioribus ambagib⁹ Castellum non restitueretur, Regem vi Gubernatorem ad obsequium reddaturum, exercitumque suum admoturum esse. Sic enim factum est, ut

locus

locus iste Deputatis Suedicis traderetur, sed mense demum Julio, & ultra bimestre spacium post præfinitum terminum,

Et poterant hæc Regem Generosissimum, qui ludibrio se saltim Danis esse animadvertebat, non difficulter in arma denuo agere. Cohibebat nihilominus suos impetus, & in reliquis equiores sibi & alacriores Danos promittebat.

Sed nequicquam apud illos æquitatem desideraveris, qui non nisi fallendo alios suas res stabiliri posse putant.

Non minus enim illustre exemplum suppeditat restitutio navis illius actuariæ Norcopiensis, quam varii generis mercibus onustam pirata Danus sub Commissione Polonica, diu ante clarigationem factam, Hafniam abduxerat. Quanquam enim ipsemet Rex Daniæ in literis ad Magistratum Lubecensem, qui propterea quod bona ista Suedica civibus quibusdam Lubecensibus in solutionem destinata erant, per Deputatum suum querebatur, promiserit, se non commissurum, ut subditi sui piraticam impunes exercent, nunquam tamen restitutio illa debita obtineri potuit, ut ut Legati Suedici justitiæ administrationem sæpissime implorarent. Equidem post varia ludibria, quibus Norcopiensis isti Cives Hafniæ obnoxii fuerunt, lit. QQ. restitutio tandem promittebatur, confecto tamen propterea lit. RR. articulo, qui Recessus Declarativi partem constitueret, lit. RR. ne hodie quidem satisfecerunt Dani, non obscure præ se ferentes, ultra mera verba se nihil præstituros.

Sed quid de ejusmodi Judicibus Tibi promittas, qui, ut communiter Hafniæ circumferebatur, ipsimet ad navem illam piraticam instruendam armandamque sumtus subministraverant? Egregii scilicet assertores jurium Regnis Septentrionalibus in mare Balthicum competentium, quibus nequaquam turpe & probrosum est, sub Commissione Poloni Regis, (cui tamen ne ipse quidem Rex Daniæ jus belligerandi in mari Balthico concedit,) sædissimo lucro inhiare.

Eadem alacritate, si Diis placet, usi sunt Ministri Danici in restituendis iis, quæ post initam Tostrupii pacem Comiti Königsmarckio, aliisque Officialibus Suedicis à Dano milite erepta fuere, & ut ut autores essent notissimi, in fingendis effugiis felicissima Danorum ingenia invenire licuit. Ubi non postremum fuit, quod qui prædam egerant milites, pacem initam esse nescivissent. Sed parum ingenue hæc excogitata sunt, cum ignorantia illa siquidem vera & non affectata fuit, à pœna saltim violatæ pacis, non vero à restitutione spoliis possit eximere, juxta tenorem articuli XI. tractatus Roschildensis. Et quem quæso in finem judicium bellicum, cui Serenissimus Rex Daniæ in literis ad S. R. M. Suediæ controversiam istam subjicere volebat, institui necesse erat, cum qui spolia illa commiserant, neque factum

factum negarent, neque fuga sibi consulere, nec restitutio juxta regulas Juris militaris, sed tenorem factæ pacis postularetur. Nihilominus quamvis Legati Suedici creberrime instarent, & ut ablata redderentur urgerent, nil tamen præter Danica promissa obtinere potuerunt, quæ omnia eo tandem recidunt, ut vana spe lactatus dimittaris.

Et ut nihil omnino intentatum relinquerent, quod ad eludenda pacta facere quid posset, com meatum illum & annonam à Commissario Suedico in Lalandiæ Præfectura Alholmensi congestum avehi prohibuerunt, parum attendentes, quod articulus XIV. disertis verbis affirmet, locorum restitutionem sine omni com meatu & provisione fieri debere.

Similiter plurimi Nobilium Scænenfium, qui vigore factæ pacis Serenissimo Suecorum Regi juramento obstringendi erant, non potuerunt ab aula Danica impetrare, ut munerum & officiorum, quæ hætenus administraverant, gratia ipsis fieret. Et eorum quidem pars modo his, modo aliis procrastinationibus delassati tandem sunt, ut à juramento Suecis præstando illos prohibitos esse non injuria diceres; pars vero ob spem mutationis non minus ostensam id facere neglexerunt, quod propediem dediscendum esse crederent.

Postquam etiam innotuerat, Henricum Carloffium, Socium atque olim Condirectorem Societatis Africanæ in Suecia, ob injuriam quandam, ut ipse quidem interpretabatur, à Directoribus Suedicis sibi illatam, eo quod privata commercia directo contra privilegia Societatis, & suam datam fidem in littoribus Guineæ exercuerat, non solum universam familiam suam Hamburgo Embdam clanculum transtulisse, sed &, quo majori prædictam Societatem Suedicam damno afficere posset, non habita ratione suorum promissorum, factæque assurance, durante bello à Rege Daniæ Commissionem, ut vocant, sibi impetrasse, eumque in finem, autumnò jam adulto Anni MDCCLVII. Embda solvisse & navi rite armata & instructa in Guineam contendisse: Serenissimus Rex Sueciæ, prævia decenti & submissa flagitatione Participum dictæ Societatis, ex singulari clementia committere noluit, ut in Tractatibus Roschildensibus fidorum sibi subditorum salus, quantum ad hoc, in discrimen adduceretur, quin potius Commissariis suis ad Transactionem istam destinatis serio injunxit, ut commodis atque interesse ejusdem Societatis quam optime prospicerent.

Verum enim vero cum ne per somnium quidem alicui in mentem veniret, Danos difficiles se exhibituros in præstanda specie, cujus genus promiserant; nec tempore conclusi Tractatus certum adhuc foret, an Carloffius damni quid in Guinea dedisset; S. R. M. Sueciæ Commissariis sufficere videbatur, quemadmodum etiam revera suffecisset, nisi cum cavillatoribus negotium Tibi fuisset, ut à membris Societatis Africanæ in Suecia de-

fiderata in omnem casum cautio sub terminis generalibus fieret, & articulo undecimo Instrumenti Pacis hunc in modum infereretur: scilicet, ut omnes illæ prædæ, quæ sub datis Commissionibus capi quidem potuissent, sed ante Transactionem Tostrupiensem non in portus deductæ essent, veris & legitimis possessoribus restituerentur. Etenim verba isthæc ob generalitatem suam non hunc solum Guineensem casum comprehendunt, sed & de alio ne quidem intelligi possunt, eo quod durante bello neque in mari Germanico neque Balthico ulla præda capi potuerit, quæ non ante Transactionem Tostrupiensem, mense Februario factam, sive in Suedicum sive Danicum portum deducta sit, quippe quo anni tempore omnis omnino navigatio in regionibus hisce Septentrionalibus cessat, præprimis vero frigore adeo intenso, quali hyeme ista tellus constringebatur. Quare verba illa ad eiusmodi potissimum prædas applicanda sunt, quæ durante bello, & proxime ante compositionem quidem capi, sed ob longinquitatem loci in portus, ubi de iis judicari debebat, non potuissent deduci. Equidem Suecis de genuino verborum allegatorum sensu nullum unquam dubium fuisse ortum, nisi tot argumentis & speciminibus edoctis, Danos omnes occasiones aucupari, quibus per falsas, & nescio unde petitas interpretationes se immunes reddere poterant ab iis, ad quorum præstationem vigore Instrumenti Pacis obligabantur. Itaque malè isti circa verum articuli undecimi intellectum, quantum quidem ad Societatem Africanam attinet, ut mature obviam iretur, Legati Suedici ex Commissariis Danicis in congressu quodam, mense Aprili Hafniæ habito, quæsi verunt, num superscripta verba, de prædis sub Commissione Danica captis, sed ante Compositionem Tostrupiensem in portus non deductis, loquentia sic intelligenda forent, ut sub iis casus iste comprehenderetur, si forsitan præter spem Societati Africanæ Suecorum à privato quodam sub Commissione Danica prædas agente, damnum aliquod infictum esset; ubi simpliciter quidem affirmative responderunt Dani, afferentes, non hunc solum, sed quoscunque præterea alios casus, ob generalitatem verborum, heic comprehendi. Verum postquam melioris cautionis ergo Legati Suedici materiem isthanc articulo cuidam includerent, & inter reliqua puncta elucidanda Projecto Recessus additivi infererent, varia ad eludendum istud & prætereundum effugia quærebant Dani, prætendentes heic, ut in multis aliis punctis, non opus esse ulla declaratione, nam S. R. M. Daniæ esse propensissimam ad faciendum omne id, quo virtute pactorum Roschildensium teneretur, siquidem Societati Africanæ contra Instrumentum Pacis damni aliquid datum fuerit.

Nihilominus Legati Suedici sine in remissione id urgentes, maxime postea

postquam certo nunciatum erat, Carloffium cum ingenti præda à Guinea ad Albim fluvium appulisse, & occupatis ibidem locorum omnibus Suecorum munitentis, Præfectum eorundem Glückstadium captivum abduxisse; ipsum vero cum potissima parte auri, aliisque pretiosis mercibus, quas in Guinea rapuerat, aufugisse; delineatum prius articulum aliquo modo immutarunt, & ad præsentem casum expressius accommodarunt, quemadmodum lit. SS. appendicis intueniendi apparebit.

Lit. SS.

Et omnino incassum laborabant Dani, quod fuga Carloffii obligationem debitæ restitutionis à se amoliri conabantur, cum Serenissimum Regem Daniæ ipsiusque Ministros, mature hac de re admonitos, utiq; decuisset modis omnibus providere, ne in detrimentum & præjudicium aliorum ita se subtrahere potuisset. Nam S. R. M. Sueciæ nomine Hamburgi Residens Minister, statim atque inaudierat, navem istam ad Albim fluvium appulisse, per Secretarium quendam Glückstadium amandatum, non solum à Consilio Regiminis ibidem, sed etiam Campi Marechalco Ebersteinio enixe postulavit, vellent laudatum Carloffium una cum omnibus secum adductis bonis interea temporis detinere & custodire, quo juxta tenorem pactorum Roschildensium Castellum Capo-Cors, cum reliquis Suecorum in littoribus Guineæ fortalitiis, ut & navi bonisque mobilibus omnibus Societati surreptis, eo melius restitui possint. At frustra impendebatur omnis ista opera, quemadmodum Secretarii Barshenii Hamburgo Glückstadium missi relatio annexa lit. TT. adhibitis plerisque circumstantiis uberius demonstrat, Hanc ob causam Legati Suedici à Serenissimo Rege suo Flensburgi tunc agente, serio fuere jussi, non duntaxat punctum istum Societatem Africanam concernentem mature concinnare, sed & ulterius urgere, ut Dani sine cunctatione Societati prædictæ debitam satisfactionem præstarent, antequam S. R. M. cum exercitu à Dania abiret; vel, si quidē restitutio tam cito fieri nequiret, S. R. M. per realem quandā Assurationem ante discessum exercitus, de certa indubique solutione & locorum occupatorum restitutione tempore præfiniendo, certam & securam facerent.

Lit. TT

Et sane quidem multum heic causæ suppetebat Suecis optime suis rebus prospicere, eo quod ex Carloffii dimissione satis superq; appareret, Danis neutiquam animo sedere, S. R. M. Sueciæ fidis subditis inflictum damnum resarcire, præsertim accedentibus insuper variis circumstantiis, quæ de Danorum in hoc negotio iniquitate & perversitate non vanas suspiciones Suecis excitare poterant. Inter quas non postremum locum obtinebat, quod Carloffius nunciabatur milites castris Guineensibus præsidii loco impositos non Regi Daniæ, sed sibi ipsi juramento obstrinxisse, lit. VV. & ille præterea cum maxima prædæ parte se jurisdictioni Daniæ subtraxerat, atque alterius Domini protectionem concesserat. Illatum autem istud

Lit. VV.

Societati Suedicę damnum ultra tercentena thalerorum imperialium millia æstimabatur, præter ipsum Castellum Capo Cors & cæteras in littoribus Guineensibus à Suecis structas possessasque munitiones & domus mercatorias, quas omnes simul restitui oportebat.

Indicabatur id propterea Danis, & ne de bonorum mobilium jam distractorum numero & quanto inter Regna hæc postmodum lites & diffidia orirentur, proponebant Legati Suedici, Danis, ut videbatur, non renuentibus, ut ex æquo & bono de certa pecunię summa conveniretur, qua damnum Societati Suedicę datum æstimaretur, cuique deinde detraheretur, quicquid rerum ablatarum vel heic in Europa, vel illic in Africa in specie restitui posset, juxta commune tamen pretium, quod merces ibi locorum, ubi restitutio fieret, tunc temporis obtinerent. Ac proinde factum est, ut in Projecto Suedico supra laudato poneretur summa quatercentenorum millium thalerorum imperialium, non quidem quasi ejusmodi summa rigide & præfracte inhæere vellent Legati Suedici, sed de qua invicem conveniri & remitti possit, quemadmodum etiam, simul atque Projectum insinuabatur, Christianissimi Regis Legato id indicatum & prædictum fuit. Nec isthoc improbari jure merito poterat, quod realis Assesuratio sub lege Commissoria postularetur, cum inter Principes id non insuetum sit & insolens, ac in eum præprimis finem fiat, ut debitor ad solutionem & dati pignoris restitutionem eo firmiter obligetur. Neque vero lex ista Commissoria Danis damnosa esse poterat, siquidem animus ipsis erat, promissas pecunias definiendo tēpore sine fraude solvere, maxime quod ejusmodi bona Suecis in assesurationem dare integrū esset, quæ ob comoditatem saltem suis Suecis æstimaretur, & ubi loca munita reperire non liceret.

Verum ut ut æquissima desiderabantur, nihil tamen ad palatum Danis erat, quippe qui mox hoc, mox alio effugio, non sine insigni temporis dispendio negotium istud declinare & à se amoliri contendebant, parum considerantes, quicquid de genuino articuli undecimi pactorum Roschil densum sensu nomine Serenissimi Regis Daniæ rotunde olim confessi erant, sequentibus rationibus potissimum utentes: & primo quidem, quod in res in Guinea ablatas jure prætendi non possit, cum certū sit, eas ante pacificationem Tostrupiensē in portum deductas, sibi persuadentes, portū Africanum in hoc casu æquivalere portui Danico, & quod vel propterea possessio mercium ablatarū Danis non debeat dubia vel controversia reddi, quanquam post Transactionem Tostrupiensē demum in Daniam vel Holsatiam abductæ essent, non magis quam Dani ipsi jure prætendere potuissent in navim Delmenhoist dictam, à Regni Sueciæ Magno Admiraglio Comite Wrangelso in portu Danico non procul Corsora quidem occupatam, sed quæ ante Transactionem Tostrupiensē in portum Suecicum deduci non potuerit.

Dein-

Deinde urgebant etiam Commissarii Danici, quod vigore articuli XIV. Pactorum Roschildensium ad aliarum rerum restitutionem, præter sola munimenta in Guinea non tenerentur, eo quod reliqua omnia, ut sunt tormenta bellica, naves, aurum, aliæque merces, pro mobilibus æstimanda forent, quæ in terra continenti atque portu una cum munimento ipso jure belli in Regis Daniæ potestatem concessissent.

Tertio asserere quoque conabantur, Carloffium non ejusmodi hominem habendum esse, qui privatus sub Commissione saltim publica prædas ageret, sed verum Regis Daniæ Officiale bellicum, legitime auctoratum & expresse jussum, prædicta ista loca cum mercibus in incrementum Regni Daniæ occupare & auferre.

Quarto proferebant, non debere, juxta Clausulam articuli undecimi pactorum Roschildensium, bona à Carloffio nomine Regis Daniæ sive in terra continenti, sive in portu erepta restitui, quoniam inibi eorum saltim mentio fiat, quæ à militantibus sub Commissione publica in mari libero potuissent capi, quemadmodum vocabulum præda, communiter prise, ostendat, quod de navibus solum intelligendum, & ut putabant, non extendendum veniat ad ea, quæ in terra continenti rapta essent, & vel propterea Carloffii facta his nequaquam annumeranda.

E contrario Legati Suedici pluribus & dilucidius deducebant, præensionem in bona, durante bello, in Guinea capta & occupata factam, non tam fundari in differentia, quæ communiter alias esse possit inter verum Officiale bellicum, & inter eum, qui suis sumptibus naves instruit, & sub Commissione saltim publica prædas agit, quam in expressa conventionione hac in re Roschildiæ inita. Quemadmodum enim exceptiones infringerent leges, & veram normam constituerent, juxta quam, de quibus conventum est dirigantur: ita oportere in hoc casu magis considerari, quid inter partes ea de re statutum esset, quam id quod communiter in simili casu apud alios observari & obtinere soleret, præsertim si in specie res determinata non fuerit.

Notum satis esse omnibus, pacem cum hostibus factam solummodo ad Europam restringi, & non ad alia loca extra eam sita extendi, quemadmodum Hispani olim Anglis aliquoties respondissent: imo durantibus Tractatibus de induciis duodecim annorum inter Hispanos & Fœderati Belgii Ordines, lineam Æquinoctialem metæ & termini loco propositam, intra quam pax vel induciæ vigorem suum obtinere deberent, cum tamen ab altero latere bellum inter duas istas Nationes continuandum foret. Id quod ipsum si ab utraque parte postmodum fuisset adprobatum, loca quædam pro ratione situs sui, quamvis unius Domini jurisdictioni subiecta, ex peculiari conventionione, vel bello infestata, vel pace gavisa fuisset, quæ nihilominus, nisi prævia illa conventionione, & pace simpliciter facta, sine discrimine

ad omnia loca extendi debuisset. Similiter nisi in Tractatibus constituta fuisset differentia inter bona occupata mobilia & immobilia, utique omnia uni legi, quod ad restitutionem attineret, subjacuisse, quæ tamen per peculiarem & expressam conventionem discernerentur, ut infra pluribus id probandi locus. Quod si itaque discrimen posset institui inter loca, ut supra dictum, ut & inter bona durante bello capta mobilia & immobilia, cur non etiam inter personas, quæ belli tempore aliquid occupassent, quemadmodum articulus XI. pactorum Roschildensium id satis liquido ob oculos poneret?

Et sane quemlibet sine affectibus & præconcepta opinione dictum articulum considerantem, modo non data opera insanire vellet, satis superque percipere, quod inibi constitutum sit, primo: Omnia immobilia, provincias scilicet & munimenta, fervente bello Regno Sueciæ erepta, ubicunque demum sita, sine omni differentia S. R. M. Sueciæ restituenda fore. Secundo; Omnia mobilia ante inchoatum bellum subditis Suedicis erepta, ut & tres naves Suedicas sale onustas, & in freto Oresundico detentas una cum onere, aut justo ejus pretio, itidem reddenda. Tertio; omnia mobilia, quæ durante bello ante Transactionem Tostrupiensem potuissent capi, & quidem à militibus, aliisque castra sequentibus, & non auspiciis solum, sed & sumtibus Principalium belligerantium hosti damna inferentibus, simpliciter restitutioni non subjici, per argumentum à contrario sensu, his præcipue verbis stabilitum: Quicquid præterea bonorum & mobilium post istud temporis vel ab hujus vel illius partis subditis &c.

Quarto; Omnia mobilia, sive sint naves, tormenta, merces, & hujus generis, à privatis, qui suis saltim sumtibus, & in propriam potissimum utilitatem ad agendas prædas naves instruunt & armant, mediantibus Commissionibus quidem capta, sed ante pacificationem Tostrupiensem in portum deducta, similiter à restitutione immunita futura.

Quod si autem quintò, privatus aliquis sub Commissione publica prædas agens, sive terra, sive mari, quidpiam abstulisset, & ante pacificationem Tostrupi summariter factam non deduxisset, in ejusmodi scilicet portum, ubi juxta stylum cultioribus gentibus in simili casu solennem, pro præda secundum leges Commissionis rite capta declarari possit, id sane legitimo Domino esse restituendum. Itaque si ablatae res non forent restituendæ, duo præprimis requiri, nempe quod non tantum durante bello essent raptae, sed & ante d. 18. Febr. currentis anni c. 1708. ubi pacificatio Tostrupiensis facta est, in portum deductæ. Nec ipsosmet Commissarios Danicos, qui Tractatibus Roschildensibus interfuere, negare posse, verba isthæc, de prædis mediante Commissione quidem captis, sed nondum in portum deductis, à Suecis adjecta fuisse in usum & commodum
S. R. M.

S. R. M. Sueciæ subditorum, & vel solummodo in cautionem & beneficium Societatis Suecorum Africanæ adhibita, quæ propterea otiosa & frustranea esse nullatenus conveniret, sed ut debito suo effectu fruantur omnino jus & æquum esse.

Quod ipsum si revera ita sese habeat, quemadmodum etiam aliter esse nequeat, nec Carloffium demonstrare posse, se esse alius generis, quam qui sub Danica Commissione Suecis in Africa damnum infixerit, neque prius, quam mense Junio, aliquot scilicet mensibus post præfinitum terminum, maximam captæ prædæ partem Glückstadium deduxerit, reliqua vero in Guinea reliquerit, utique necessario sequitur, Danos, vigore Pacificationis Roschildensis, ad realem satisfactionem Societati Suedicæ præstandam teneri.

Carloffium enim suis & complicum suorum sumptibus ac periculo & proposuisse & perpetrasse istud facinus certissimum sane erat, nec Dani, quicquid demum conarentur, evincere poterant, illum vel à Rege Daniæ ad armaturam & instructionem suæ navis quidpiam nummorum accepisse, vel aliquem suorum commilitonum Regi Daniæ ad hunc actum sacramento obstrictum, vel denique certi stipendii promissione sustentatum fuisse. Unde proficiscebatur, quod Commissarii Danici, licet à Legatis Suedicis sæpissime postulareretur, Commissionis & Instructionis Carloffio datæ exemplum exhibere recusaverint, veriti ne per illius tenorem probari possit, Carloffium privatam saltim esse sub Commissione publica prædantem, non autem verum Regis Daniæ Officiale bellicum. Quanquam vero Legatis Suedicis tam felicibus esse non licuerit, ut Commissionem istam viderint, non obscure tamen colligi poterat, Carloffium, eo quod clanculum & furtim Glückstadio excesserat, aliarumque Rerum publicarum & Statuum auxilium & protectionem imploraverat, suam & complicum suorum, non autem principaliter Regni Daniæ commodum & incrementum quævisisse, & vel propterea metuisse, ne à Danis in hoc negotio desereretur, & ut pactis Roschildensibus in isto capite satisfaceret, adigeretur. Nisi potius Danorum consilio & jussu Carloffium fuga sibi consuluisse dixeris, quod crederetur, se hoc medio à satisfactione quâ facillime liberari posse.

Insuper Legati Suedici Commissariis Danicis in memoriam revocabant, non insolens atque inauditum esse, sub Commissione publica prædantes loca munita expugnasse, & tam terra, quam mari damna intulisse. Satis perspicue id patere ex factis Societatum Indiæ Orientalis & Occidentalis in Belgio, quæ præter mercaturam nihil aliud quam bellum ejusmodi sub Commissione publica gererent, cum istarum Societatum membra, licet pars personam publicam sustineant, ut privati saltim inibi considerentur. Testari quoque experientiam, quod qui prævia Commissione suis sum-

tibus

tibus contra hostes naves armat atque instruit, facultatem simul adeptus sit, non in mari solum, sed etiam in terra, si possit, hostibus nocendi. Et illud ipsum in superiori bello Hispanico non semel ab Anglis factum esse.

Nec vocabulum prise, sive præda, quod in sæpissime laudato articulo XI. reperitur, ad naves solum restringi posse, & ad id, quod in maricaptum est, cum potius ob generalitatem significationis omnem prædam, sive in terra sive in mari actam, sub se comprehendat, & neq; in lingua Gallicana, unde originem suam trahat, aliud denotare, quam prædam, spoliū, & omne id, quod hostibus ereptum est, neque aliter transferri & exponi.

Nihil itidem ad rem facere, quod navis, Arx Holmiensis dicta, quæ in ancoris, non procul Castello Capo Cors, constiterat, juxta Danorum narrata ibi locorum post expugnatum castellum ante pacificationem in portum Danicum deducta sit, cum phrasis deductum esse, singularem heic obtineat emphasin, & pro substratæ materiæ conditione intelligenda veniat, eo videlicet sensu, quo in privatise jusmodi expeditionibus & armaturis, vigore impetratarum Commissionum institutis, sumi & exponi solet, ut superius jam dictum. Quis enim quæso in Africa judicare potuisset atque declarare, num navis ista & cætera bona mobilia rite, & secundum leges Commissionis capta forent, cum nullus ibidem reperiretur, in cujus potestate illud situm esset: nec Carloffium ipsum cum complicibus suis id facere potuisse, quod in propria causa sententiam ferre nullatenus sit integrum? Quapropter necessario sequi, à restitutione Danos non eximi, quod præda ista ante pacificationem Tostropiensem in portum Africanum deducta sit, verum insuper requiri, siquidem ejus possessionem legitimam & salvam habere velint, ut ablata ista bona in portum Danicum deducta fuerint. Præterea navem istam in portum Danicum in Africa deductam proprie dici non posse, quippe quæ antea ibidem stetit; nec alias in Castello Capo. Cors repertas, & una cum loco ipso occupatas merces ac mobilia æstimari potuisse à Carloffio deducta, quandoquidem antea ibidem existissent, & ab eo inde solum abducta fuissent.

Omnino verò extra oleas vagari Commissarios Danicos, quod navem Delmenhorst in portu non procul Corsora occupatam, cum Guineensi hoc negotio comparare vellent, cum prædicta navis bellica à S. R. M. Sueciæ militibus fervente bello capta, nihil commercii obtineat cum piratica ista, quam privati, per impetratas Commissiones jus belli habentes, in suum commodum exercere solent, quin potius, juxta normam articuli XI. toties laudati, rem istam exigendam, cujus vigore navis Delmenhorst jure merito à Suecis retineri potuisset, licet ante conclusam pacem in alium portum Suecicum deducta non fuisset; prædam vero in Guinea à Commissionem habente actam, & inde ante pacificationem portui Danico non illatam optimo jure reddendam.

Incon-

Inconueniens quoque esse, in hac materie articulum XIV. pactorum Roschildensium allegare, qui tamen nullatenus huc pertineret, & solummodo loqueretur de munitionibus & fortalitiis vel heic in Europa ab exercitibus occupatis, vel per pacificationem Roschildensem Regno Sueciæ in satisfactionem cedendis, quippe quæ tormentis, omniq; apparatus bellico & com meatu destituta & vacua tradi oporteret, quemadmodum id videri posset ex contextu articuli XIV. & præprimis ex illo, quod circa finem istius articuli constitutum fuerit: scilicet, agricolas Præfecturarum, in quibus illa munimenta sita sunt, teneri, tormenta, apparatus bellicum & com meatum omnem ad littus devehere, unde commodissime in naves imponi ac deferri possint, id quod nequaquam ad casum huncce Guineensem applicandum esset: Sed genuinam huius materie sedem reperiri in sapredicto articulo XI. ubi generaliter primum sanciretur, quod omnes provinciæ atque loca, durante bello occupata, Regnoque Sueciæ erepta, ubicunque demum sita fuerint, restituenda forent; deinde etiam specialiter circa bona mobilia disponeretur, in eum quidem sensum, ut omnes illæ prædæ, (in quorum numero & illæ merito comprehenduntur, quæ in Castello Capo-Cors & præterea in littoribus Guineæ subditis Suecicis ereptæ fuerunt) quæ per impetratas Commissiones quidem capi potuissent, sed definito tempore in portum deductæ non fuissent, itidem legitimis proprietariis restituerentur, quemadmodum superius ostensum invenitur.

Tandem cum deesset Commissariis Danicis, quod contra rationes allegatas cum quodam pondere & momento regerere possent, & interea tam Legati Suecici ipsi, quam per Christianissimi Regis Legatum Terlonium responsum absolutum, seu categoricum, ut vocant, instantissime urgerent, latibula sibi familiaria quærebant, & fallendi temporis gratia, & quo executionem pacis declinare & eludere possent, omnino æquum esse dicebant, ut controversia ista secundum morem in pactis Stetinensibus introductum & approbatum, per delectos quosdam Arbitros componeretur, cum certissime crederent, utramque partem à prægnantibus rationibus instructam esse, quibus res ista quam facillime ambigua reddi posset.

Verum enimvero quemadmodum olim in controversia circa Wenensem Insulam, ita & heic non sine causa reuebant istud Legati Suecici, firmissimis argumentis asseuerantes, controversiam hanc ex initæ nuper pacis executione dependere, & non talem esse, quæ post pacem executioni jamdum mandatam inter Regna hæc borealia vel de novo orta, vel in pacificatione ipsa ad Arbitrorum iudicium devoluta & rejecta sit, & pro-

H

pterea

pterea non ejusdem naturæ & conditionis, quæ juxta tenorem Pactorum Stetinensium per arbitros decidi debeat.

Imo S. R. M. Sueciæ ipsamet, quæ interea Gothenburgo Flensburgum venerat, & nihil magis in votis habebat, quam ut Tractatus executivi Hafniæ quam citissime bonum finem sortirentur, enixeque cupiebat, sine periculo ulteriorum cum Regno Daniæ controversiarum, cum exercitu è Jutia & Holsatia exire, ad persequendum scilicet majori cum pondere atq; efficacia propositum sibi aliis in locis scopum, ut negotium Guineense sibi cordi esse ostenderet, literas ea de re ad Serenissimum Regem Daniæ
 l. XX, dedit, lit. XX. in simul Legatis suis Hafniæ commorantibus clementissime injungens, ut in peculiari hanc ob causam obtinenda apud Regem Daniæ admissione, iniquitatem Danorum isthoc in negotio, ut & in multis aliis Tractatus executivos concernentibus, dilucide ob oculos ponerent, & sine omni hæsitatione palam & expressissime proloquerentur, quod S. R. M. priusquam realem cautionem, sive Affeurationem, ut vocant, de indubia solutione, locorumq; occupatorum restitutione Societati Sueciæ præstanda, accepisset, exercitum suum è Regionibus Danicis educere neq; possit neq; velit, eo quod in nudis Danorum verbis ac promissis firmam fiduciam collocare nequeat. Quæ omnia, ut tum Serenissimo Regi Daniæ ipsi, in impetrata illa admissione, tum primariis ejusdem Ministris in aliis congressibus à Legatis Suecicis fidelissime relata & aperte dicta fuerint, nunquam tamen permovere eos poterant, ut officio suo in pactis Roschildensibus observandis satisfacerent.

Equidem negari nequit, Danos interdum verbis præ se tulisse, quod prompti essent & ad restituendum omne illud, quod de rebus in Guinea ablati Glückstadii reperiretur, & ad satisfaciendum in posterum pro reliquo, quod Carloffius clanculum secum asportasset, modo tantum temporis spatium concederetur, ut Carloffium iterum ad se allicerent, vel in potestatem redigerent, quo facto, extra omne quoq; dubium, ut dicebant, loca in Africa expugnata restitutum iri, simul atq; per illorum longinquitatem fieri possit, ut navis eò pertingat. Verum interea temporis antequam restitutio & solutio reapse præstaretur, de reali cautione sive affeuratione Suecis danda ne verbum quidem audire volebant, prætexentes, se pactis Roschildensibus ad nullam omnino cautionem obligari. Et quoniam quilibet neutri partium addictus facillime colligere potest, quam frivola isthæc ratio sit & debilis, vix operæ pretium existimatur pluribus enumerare, quid ad eandem Danis responsum fuerit.

Præteriri solummodo nequit mirabilis agendi modus Danis hoc in negotio familiaris, quod cum Legati Suecici sæpissime instarent, responsumq; ut dicunt, categoricum seu absolutum circa postulatam realem cautionem urgerent, excusarent quidem, quod certas terras seu bona immo-

bilis Suecis pignori opponere non possent, promitterent nihilominus, quod mercatores quosdam Hamburgenses exhibitori essent, qui fidem suam obstringerent, quod postulatam satisfactionem Societati Africanæ, ut proprium debitum, definito tempore præstare vellent. Quia in re cum Legati Suecici, novis à Rege suo Serenissimo mandatis instructi acquiescerent, prædibusque quos proposuerant contenti essent, ibi vero Dani aliam omnino fingebant vultum, suaque verba, quæ tam Christianissimi Regis, quam Suecicis Legatis de prædibus Hamburgi sistendis, olim locuti erant, mutabant, prætexentes, extraneis mercatoribus, pro præsentis regni Daniæ statu, tenuique ejusdem conditione perluaderi minime posse, ut tantæ summæ solutionem in se reciperent. Causam vero mutationi isti sine dubio præbuerat, quod quia inaudierant, S. R. M. Sueciæ cum exercitu alio abire paratam, Electorisque Brandenburgici Legatos re infecta Flensburgo discessisse, non crederent, Eandem ob Guineense causam, privatos saltim quosdam concernentem, destinatam animo suo expeditionem dilaturam, multo minus omnino intermissuram esse.

Posteaquam itaque hujus rei indignitas Danis monstraretur, & quilibet sibi firmiter persuaderet, rem istam sine ulteriori procrastinatione & prætextu confectum iri, nisi secum, & cum suis popularibus in Jutia & Holstia, plane immisericorditer agere vellent, quippe qui ob commorationem Suecici exercitus in regionibus istis, cui intempestiva illæ & minus necessaria Danorum tergiversationes causam dabant, maximo opere gravabantur: Serenissim⁹ Rex Daniæ responsi vice, quod Legatis Suecicis ad proposita redi convenisset, sub finem mensis Junii ad S. R. M. Sueciæ Owenum Julium ablegavit, inter reliqua mandata instructum epistolis. YY. in quibus quidē supra laudatis Regis Sueciæ literis respondet, sed in eam sententiam, ut factis exinde apparet, Danos neutrquam animū inducturos, ut sapissime nominatæ Societati Africanæ plenariam satisfactionem debite præstarent. l. YY.

Id ipsum percipientes Legati Suecici, ne quicquam conabantur Legationem istam impedire, & tam per Christianissimi Regis Legatum Terlonium Hafniæ tunc commorantem, quam ipsimet primariis Regis Daniæ Ministris fusius ostendebant, quam in suetum & inconveniens esset, Regem Daniæ ad S. R. M. Sueciæ Legationem expedire velle, ob transigendam ejusmodi controversiam, de qua Legati Suecici Hafniæ hærentes amplissimis mandatis instructi, & nuperime, per literas Credenciales ad Regem Daniæ, velut de novo ad negotii illius confectiōem destinati fuissent; satisfecisse se quoque officio suo, & non solum sibi mandata debite exposuisse, responsumque urisisse, sed & istud singulis ferme momenti expectasse. Se aliter sibi persuadere non posse, secumque omnes saniores & rerum non ignaros, Legationem istam fallendi saltim temporis causa institutam, & in spem futurum, ut interea temporis S. R. M. Sueciæ provinciis Danicis cum exer-

aitu excedere cogeretur, quo facto Dani parum vel nihil omnino studii ac benevolentiae Societati Africanæ in resarciendo damno exhibituri essent; verum audacter se affirmate, illam spem egregie eosdem frustraturam, quod certo scirent, quemadmodum antea dictum aliquoties fuisset, S. R. M. Sueciæ postquam tergiversationes istas atque mutationes videret, ante rem omnem plenissime confectam, cum exercitu è Jutia non abituram. Vererise etiam, ne S. R. M. missionem isthanc pactorum elusionem interpretatura sit, quæ maximarum inter Regna hæc borealia simultatum, in ingens Daniæ præjudicium & incommodum, causa esse possit.

Imo ipsemet S. R. M. Sueciæ præposterus iste Danorum agendi modus non parum suspectus esse cœpit, ut propterea Legato Owenio Julio non solum statim atq; advenerat, summam istam Danorum iniquitatem pluribus exponi voluerit, sed & inter reliqua Guineense negotium Legatis suis Hafniæ degentibus expediendum remiserit, lit. ZZ.

Interea temporis dum Legationem istam, qua hebdomatæ aliquot insunt sunt, obibat Julius, ab omni cum Legatis Suedicis conventu Hafniæ abstinebant Commissarii Danici, & si quando propterea appellabantur, fiebat autem sæpissime, reditum & expeditionem Owenio Julii prius operendam respondebant. Tandem ne nihil agere viderentur, & vel ideo, quod nunciatum fuerat, Polonos & Austriacos urbem Thorunium arctissima obsidione cinxisse, Regem Hungariæ in Germanorum Imperatorem electum, partemque Suedici exercitus iter in Germaniam jam instituisse, distorquebant & renuebant fere omnia, quæ circa satisfactionem Societati Africanæ præstandam ipsi Commissarii antea, & præprimis Magnus Regni Magister Gersdoffius aliquoties fuerant polliciti. Nam cum ante discessum Owenio Julii, quæstio an, ut in Scholis loqui amant, scilicet, an Dani jure tenerentur pro dato in Guinea damno satisfactionem præstare, an vero minus affirmative & quod sic, jam dum decisa esset, & tantum quæstio quomodo; nempe, num pro omnibus in Guinea Societati Suedicæ ablatis, satisfactio fieri debeat, vel etiam, an in Majorem solutionis certitudinem realis cautio danda sit, an vero non? restaret, de qua utriusq; partis Legatis & Commissariis invicem disquirendum erat, Dani, momentis temporum & occasionebus rerum pro lubitu gerendarum insidiosi, ingentes animos sumebant, & non tantum omnem aliam satisfactionem, præter solius Castellæ Capo-Cots restitutionem, pernegabant, sed & univrsum negotium Arbitrorum quorundam sententiæ subjicere volebant.

Quem in finem Commissarii Danici per Christianissimi Regis Legatum Dominum Terlonium d. 7. Julii Proiectum suum lit. AAA. Legatis Suedicis tradebant, quod cum præter olim adductas, sæpissimeq; refutatas & explosas, nullam rationem afferret, quæ alicujus ponderis esset, & iniquis-

iniquissimam Danorum sententiam quodam veritatis colore incrustare posset, Serenissimus Rex Sueciæ, mature hujus rei admonitus, eo magis in admirationem rapiebatur, ut plane nesciret, quid à Danorum illa inconstantia in posterum expectare deberet.

Verum posteaquam Dani, partim relatione Oweni Julii, partim literis S. R. M. Sueciæ ad Serenissimum Regem Daniæ edocti fuere, S. R. M. de fidorum sibi subditorum jure in hoc casu nihil quicquam remissuram, cum Legatis Suedicis iterum convenerunt, & d. 17. Julii Projectum suum exhibuerunt, lit. BBB. quod satis captiose & ambigue scriptum erat, & ita quidem, ut sub ejus clypeo ac tutela Danis integrum, solutionem istam olim de die in diem pro lubitu differre, imo sub variis prætextibus omnino dubiam & controversam reddere. Quapropter Legati Suedici die mox sequente Projectum aliud concinnabant, Commissariisque Danis mittebant, in quo certitudini solutionis melius cautum ac prospectum erat. lit. CCC,

Non magis tamen illud quam primum Suecicum Projectum arridebat Danis, quod maximam partem omnes in eo occasiones præcinderentur, quibus se futuris temporibus pro beneplacito à debita promissaque satisfactione eximere & immunes reddere possent. Sed quemadmodum Dani Societatem Africanam in hoc casu indemnem præstare nunquam secum animo statuerant, ita gratum illis esse id nequaquam poterat, ad quod pacta Roschildensia obligabantur. Imo, quod non immerito mireris, ne eò quidem adduci potuere Dani, ut, quod in Projecto suo ipsimet promiserant partem prædæ Africanæ Glückstadii existentem in reea restituerent, licet ea de re quam sæpissime postularentur. Quamvis etiam satis laxum temporis spacium ad rerum ablatarum restitutionem concederetur, & varia in super media, quibus conditio illa melior, Danisq; tolerabilior reddi poterat, proponerentur, nihil tamen præter supra laudatum Projectum excusatum fuit, quicquid etiam laboris ac industriæ, quo Danos officii sui commonefacerent, Legati Suecici impenderent. Ut ita non immerito dici possit, universum deniq; Tractatum in hac materia expiravisse, omniumq; saniorum judicio discutiendum relinquatur, quam parum illorum Dani sua sponte & libentes fecerint, ad quæ conscientiæ, solenniumq; pactorum religione, ut & fide toties data obstricti tenebantur.

Essent præter hæcenus enumerata plura adhuc alia, ex quibus effrenatam Danorum pacta sequius interpretandi libidinem satis superq; animadvertere licuit, cujus generis sunt, quæ de mutua salutatione, Castellis in utraque ripa freti Oresundici sitis, impertienda, item de notificatione, si fors classis quædam bellica Oresundum transitura esset, ut & de pecuniis, ad alendos in specula nocturnos ignes, à navigantibus in sæpe dicto freto

exigi solitos; & quæ sunt hujus commatis reliqua in arenam prodixerunt. Cum enim Scania unà cum omni superioritate territoriali, tam terra, quam mari Suecis cessa esset, utiq; id simul cessum præsumitur, quod omnibus mari adjacentibus castellis & fortalitiis familiare solet esse atque proprium, salutationis scilicet honor à navibus prætereuntibus exhibendus. Nihilominus contendebant Dani, solennem illam salutationem Castello quidem Croneburgensi à navibus Suecicis impertiendam, sed ita ut eodem honoris genere Castellum Helsingburgense naves Danicæ non afficerent. Hoc sane nihil aliud erat, ac Suecis in Scania negasse, quam in Sialandia sibi arrogabant Dani superioritatem, & quasi non eodem jure Suecis Scania, quam Danis Sialandia possideretur. Ex eodem promanat fonte, quod quam pacta Bromsebroæ inita definiunt, notificationem, si classis Suecica Oresundum transire velit, etiam post Pacem Roschildensem exigere audebant, parum ponterantes, quod tum demum illa opus esset, si utraque freti ripa Danos Dominos agnosceret. Quoniam tamen circa hæc Legatis Suecicis cum Commissariis Danicis convenit, silentio eadem præterire consultius visum fuit.

Quamquam autem ex hæcenus allatis liquido appareat, Danos nihil eorum in se desiderari passos, quod ad procrastinandam Pacis executionem facere quid posset; seu, ut verius dicatur, promissa partim negando, partim ambigue interpretando, animum à Pactorum observatione alienum & aversum satis prodidisse: ejusdem tamen culpæ Suecos quoq; reos facere sunt ausi, & quos natura vicinos dederat, in delicti societatem cooptare gestierunt. Cum enim non longe à conclusa pace quas Ministri Danici ad Regem suum è Germania missuri essent literæ, in Ducatu Sleswicensi interceptæ & resignatæ, earumque pars postmodum typis impressæ fuissent, non habita ratione, quod Ipsemet Serenissimus Rex Sueciæ per Diploma seu patentes literas, omnibus tabellariis publicis in Daniam euntibus & redeuntibus, securitatem & liberum ubique transitum prolixè promiserit; Ibi Dani occasionem conquerendi avidissime arripuerunt, quod Sueci quoque in conventa Pacta non mediocriter impegissent.

Sed quam sine ratione atq; fundamento ex narratione facti ipsius facile patebit. Ita enim se res habet: Venit quidam è Germania, Ministro alicui Danico, ut compertum postea est, à servitiis, qui cum Gottorpii à Serenissimo Holsatiæ Duce literas salvi passus & peteret & obtineret, Celsissimo Principi Palatino Philippo, Militiæ Equestris Suedicæ Generali, cui aliunde significatum erat, properare quendam in Daniam cum literis ab Hungariæ Rege & Electore Brandenburgico, perniciose in gentem Suedicam consilia & machinationes continentibus, homo iste non parum suspectus esse cœpit, præsertim quod cujus conditionis esset nemini aperire voluerit.

luerit. Quapropter laudatus Celsissimus Princeps Palatinus Officiali, quæ urbi Flesburgensi tunc præerat, mandavit, ut eundem illac transcursum detineret, & quis esset, unde veniret, aut quid deniq; secum aporteret, habebat enim duas peras sive manticas, sciscitaretur. Ibi vero ambiguis & male coherentibus responsis causam suam magis prodebat, & quæsitus, quid in manticis istis ferret, in una quidem literas, in altera verò varii generis supellectilem contineri. His quia parum fidei habebatur, earum alteram, in quibus literas esse negabat, inspicere placuit, ubi secus atque dixerat, pro varia supellectile plurimæ postmodum literæ repertæ sunt, quæ deinde in Fionia resignatæ Regi Sueciæ Gothenburgi tunc agenti mittebantur. Serenissimus Rex sine cujus præscitu atq; iussu isthæc omnia facta erant, quia casu quodam in illas literas inciderat, eo præsertim tempore scriptas, cum graves adhuc inimicitia inter Regna hæc Septentrionalia exercerentur, publicari deinde earum aliquas voluit, ut orbi innotesceret, quid animis agerent Austriaci & Brandenburgicus, quidque de hujus præsertim fucuta amicitia & sincerationibus sibi polliceri posset.

Accedit, quod paulo ante, & literis & nunciis è Dania allatum erat, Serenissimum Regem Sueciæ ob denegata sibi Scaniæ munimenta exercituum iterum coëgisse, bellumq; profectum esse, ut vel propterea Celsissimus Dominus Princeps Palatinus, cui de compositione non nisi per rumores adhuc constabat, sat causæ hominem istum detinendi habuerit. Quæ momenta omnia, unà cum circumstantiis probe considerata, Regem Sueciæ à violatæ pacis culpa facillime heic absolvent, qui tabellariis tantum publicis securum transitum concesserat, non vero cuivis è suspectis & hostilibus locis accedenti, maxime cum se vel Regis Daniæ, vel ministrorum Danicorum tabularium nunquam sit profectus, & à Serenissimo Holsatiæ Duce literas salvi passus quidem impetrarit, sed non alias, quam quæ comuni saltim formula iter facientibus dari consueverunt.

Non vero Danorum consilia, quæ per initam nuper cum Suecis pacem vel yana jam erant, vel esse talia debebant, sed aliorum Sueciæ hostium evulgata sunt, sine omni in Nationem Danicam injuria.

Multo minus nova, nec cum Tractatibus Roschildensibus male coherentia urserunt Legati Suedici, sed talia sane, quibus Dani ipsi malignis suis interpretamentis ansam dederunt, & quæ ad meliorem Instrumenti Pacis dilucidationem multum momenti conferre posse videbantur.

Quæ propterea Serenissimus Rex Sueciæ mense Aprili Oweno Julio Regis Daniæ Ablegato, Gothenburgi aperuit, & per Deputatos suos aperiri voluit, lit. DDD. quibus consona Hafniæ commorantes Legati Lit.
DDD. mandata acceperunt.

Nisi

Nisi novum illud dicere velint, quod de restitutione navium, subditis Suecicis durante bello ereptarum, loco earundem, quæ in Fionia & aliis Daniæ portibus occupatæ erant, Hafniæ tractabatur. In beneficium certe Danorum, qui vel in locum unius navis restituendæ decem alias accipiebant. Ut nihil addatur de mutua conventionem, cujus virtute istud demum valorem suum acquirere debebat.

Nec novus censeri potest, quam de Amnestia Recessui Additivo inferi volebant articulum Legati Suecici, Cum Dani violatæ pacis Suecos reos faciendo huic rei occasionem præbuisset, nisi sopiendo vetus, novo bello semina relinqui libuisset.

Nec illud denique novum est, quod militis exotici collectione, aliæque præparatione bellica minus necessaria sinistre suspicandi ansam à Danis sibi subministrari volebant Sueci, cum sine eo finis belli, quæ erat securitas Regni Sueciæ obtineri nequeat. Ipsimet Dani de omnimoda provinciarum suarum desolatione singulis ferme momentis conquerebantur, & quod ferendis belli sumptibus nequaquam pares essent: Oportebat igitur gravissimam subesse causam, quæ exhaustos jam subditos majori onere opprimere suaderet. Et cum aliud Regnum vel Respublica, cum qua inimicitias in bellum erupturas exercere poterat Dania, non ad sit, præter Sueciam; difficillimum sane est, ut armata illa, hæc securitatem firmam sibi polliceri queat.

Majori acerbitate Suecis exprobratum fuit, Pactorum limites eos longe excessisse, quod post Pacificationem Roschildensem subditos Regis Daniæ, non secus ac si bellis adhuc omnia fererent, Contributionibus & vexationibus exercere non destiterint. Verum illud omne falsa nritur hypothesi, & ex perversa interpretatione articuli decimi septimi Pactorum Roschildensium ortum suum trahit. Cum enim inibi agatur de necessaria sustentatione exercitus Suedici in Ditionibus Regis Daniæ usque ad primum diem Maji, Dani verbis istis peregrinum sensum affingentes, Contributiones omnes ordinarias, & quicquid ante conclusam pacem, vel pro redimendis ædium incendiis, vel ad parandum Commeatum imperatum & promissum erat, cessare & irritum esse voluerunt. Hinc statim atq; Hafniam Legati Suedici venere, ut supra monitum est, controversiam hac de re moverunt Dani, quod illud omne pactis Roschildensibus è diametro contrariaretur, conquesti. Et repetiit eandem cantilenam Owenus Julius

Lit. Gothenburgi, lit. EEE, quo mense Aprili à Rege suo missus erat.

EEE. Sed quis quæso rei militaris adeo ignarus est, ut nesciat, necessariam exercitus sustentationem non absolvi, quando de sufficienti cibo ac potu militibus prospicitur, sed insuper requiri, ut ad præparandas vestes atq; arma, calceandos equos, & hujus generis alia, pecunia subministraretur. Et

quo-

quoniam nemo Regum vel Principum reperiatur, qui in propriis Regnis, Ditionibus ac territoriis militem suum solo victu conservare vel possit, vel soleat, utique non est credibile, Regem Sueciæ Danos isto onere sublevare voluisse, quod propriis subditis belli tempore injungitur. Nec adeo bene de Suecis meriti erant Dani, ut fides patriæ civibus ac subditis præponerentur. Notum est post nuperam in Germania pacem uluvenisse, ut per integrum ferme biennium usque ad plenariam Pacis executionem militibus alimenta, non sine nervo rerum gerendarum, suppeditarentur. Quod exemplum cum in hac materia Roschildiæ à Commissariis Suedicis allegaretur, & Plenipotentarius Danicus Christianus Skiel (Magnus enim Regni Magister Gersdorffius tunc temporis decumberebat) primum tergiversaretur, & quid denique discriminis esset inter belli & pacis tempora, si nihil onerum relaxaretur, quæreretur, accepto hoc responso, id interesse, quod & istis Contributionibus certus terminus præfixus esset, & sine hostilitate easdem exigendas, acquievit tandem, & si quidem aliter pax obtineri nequeat, patienter istud ferendum dixit. Et hoc revera ita contigisse Dani ipsi, si viri boni sunt, negare nullatenus poterunt. Idem postmodum in memoriam Hafniæ revocatum est prædicto Skielio à Legatis Suedicis, qui & ipsi met Camere bellicæ Præsidi Flemingio eandem articuli XVII. explicationem præverunt. lit. FFF. Quibus consona sunt, quæ ad Oweni Julii postulata Gothenburgi regefferunt Deputati Suedici.

Lit.
FFF.

Omnis autem circa hanc materiam error exinde videtur ortus, quod Commissarii Suecici Danorum verbis fidem habentes, ex utroque tam Suedico quam Danico Projecto, articulum istum confici permiserunt. Factum itaque est, ut quæ clare ac distinctim antea fuerant proposita, obscuriuscule nunc rem determinent. Tria enim præprimis capita sunt illius articuli, quorum primum militibus præscribit, quales sub discessum ex Provinciis Danicis sese gerere debeant; alterum, quid in Fionia, Jutia, Holsatia, reliquisque Regno Daniæ subjectis Regionibus, usque ad primum diem Maji expectandum ipsis esset; & denique quomodo in Sialandia procedendum, ubi scilicet, usque dum mare redderetur navigabile, commorandi saltem locus erat. Et quemadmodum in discessu nullam subditis vim inferre licitum, ita in Fionia, Lalandia, Jutia, Holsatia, reliquisque Regis Daniæ territoriis, quicquid vel ordinariarum Contributionum, vel ob redimenda ædium incendia, vel denique ad commeatus copiam congerendam, una cum militum sustentatione, ante conclusam pacem imperatum erat, usque ad terminum evacuationis sine tergiversatione præstari debebat. Aliter autem se res habebat cum Sialandia, ubi præter necessariam sustentationem, à Commissariis utriusque partis definiendam, nihil amplius militibus cedebat. Et hæc est genuina istius articuli sententia. Equidem vix negari poterit.

terit, per Commissariorum bellicorum in quibusdam locis negligentiam factum esse, ut, dum multum sibi temporis reliquum putarent, Contributiones, & quæ ad præcavendas domorum combustiones exiguntur pecuniæ, una cum aliis ad Commeatum spectantibus, non debito tempore incolis Fionia & Lalandia imperarint, quemadmodum à Serenissimo Rege Suecia, antequam in Sialandiam abiret, jussi erant. Sed isthæc negligentia juri Suecis quæsito in tali casu præjudicare minime poterit. Nihilominus ut suum studium Regi Daniæ probaret S. R. M. Sueciæ, ad instantiam Oweni Julii, non paulum de jure suo remisit, & edicto publico Gothenburgi scripto omnium in posterum Contributionum menstrualium, quarum dies nondum cesserat, abolitionem severissime mandavit.

Quas præterea insolentias à milite exercitas queruntur Dani, ut præstare aliter, nisi prohibitione, nemo illas potest, ita sufficit, si debita pœna in delinquentes animadverterunt, qui cum imperio ad exercitum fuere.

Tertia, cujus Sueci insimulantur, Pactorum violatio est, quod exercitus Suedicus sub initium mensis Mæji, prout convenerat, Ditiones Danicas non migraverit. Enimvero insignis impudentia est, ne quid dicam gravius, à Rege Sueciæ exigere, ut provinciis Regno Daniæ subjacentibus exeat, nisi prævia eorum præstatione, quæ ad Executionem Transactionis Roschildensis requiruntur. Est enim Provinciarum evacuatio, ratione termini ultimum, quod executioni mandandum erat, intra quem nihil superesse debebat, ab utroq; Contrahentium faciendum, præter id, quod actum permanentem & continuum requirit. Et nisi præcesserit plenaria, & omnibus numeris absoluta pacis executio, nec munimentorum & provinciarum evacuationem sequi necesse est. Imo, si stricto jure uti voluisset S. R. M. Sueciæ, ne ex Sialandia quidem suas copias educere tenebatur, nec adhuc hodie conditione adimpleta, sub qua promissa est evacuatio ista, scilicet bis mille equitum traditione. Ut non injuria dicas, hoc unico facto præclarissime de Danis Suecos meruisse. Nec in cæteris destitissent promptitudinem suam ostendere, ut in evacuatione Lalandia, urbisque Naxkovia, item Falstria, Mönæ, atque Langelandia, apparuit, quæ suo tempore, & statim atque possibile fuit, iterum sunt cessæ, nisi cuivis facillimum collectu fuisset, Danos à confecta statim pace nihil tam anxie conquisivisse, quam ut novæ cum Suecis bello materiem corraderent.

Non vanis suspicionibus, vel instabilis vulgi rumoribus heic agitur, sed evidentibus indicis & rationibus, quæ cuilibet, procul amore atque odio judicanti fidem facient firmissimam, nihil minus quam pacis consilia Danos agitasse.

Quem enim in finem S. R. M. Sueciæ violatæ pacis accusassent, quod imperatas dudum pecunias ad necessariam militum sustentationem
exigi

exigi concederet, nisi ut per insignem Pactorum *Jeud'egunvelav* novi belli causas untiq; colligerent?

Cur quæso omnis ille, perennatura cum Suecis fœdera pagendi fervor tam cito in ventos abiisset, si non factus fuisset, & vel propterea saltem simulatus, ut sub prætextu fœderis ab obligatione articuli tertii Pactorum Roschildensium liberarentur, & cum Uniti Belgii Ordinibus, in præjudicium Suecorum sancitum fœdus continuare possent? Cur conjunctionem classis suæ cum Suedica adeo abhorruissent, nisi, quando violatæ pacis propterea insimularentur, pacta Roschildensia omnino evertendi legitimum scilicet haberent causam? Cujus consilii fabrum Beuningium fuisse, non obscure ipsemet præ se tulit.

Cur in causa Holsatica adeo difficiles se præbuerunt, quasi plura & graviora, quam promissa erant, sibi imponerentur conquesti, nisi ut conventa rescindendi occasionem propediem adipiscerentur? Cur quam promiserant bonorum Ecclesiasticorum Capituli Slesvicensis divisionem, licet Serenissimus Holsatiæ Dux eandem urgeret, nisi post discessum Suedici exercitus instituere noluerunt, si pactis stare animus fuisset? Cur Consiliiarii Holsato-Dani, quibus non obscuris indicis, ut ut dubitasse videri voluit, pacem inter Suecos & Danos innotuerat, tam pestifera Regi suo consilia, unâ cum atrocibus in gentem Suecicam calumniis suggererunt, nisi certissimi fuissent, illa omnia grata futura & accepta? lit. GGG. Cur quæso in tanta, ut ipsi fatebantur, rerum omnium penuria novos delectus instituere perrexerunt, & cur ex mandato Gersdorffii Rosewingius præsidariis militibus Belgicis Hafniæ prospici voluit, nisi bellum denuo meditentur? lit. HHH. Quam ob causam promissos equites tradere denegarunt, eorundem defectum falso prætexentes, nisi ut milite contra Suecos instructi essent? Cur ipsemet Owenius Julius Gothenburgi Serenissimo Regi Sueciæ causæ Holsaticæ, Generalis vero Locumtenens Gyldenløwius Flensburgi controversiæ Africanæ sive Guincensis compositionem affirmare, nisi ut securum redderet, & quo inexpedito negotio discederet stimulantur? Cur qui ad Tractatus Executivos Hafniæ destinati erant Commissarii Danieli Plenipotencias suas, sive Commissiones nunquam ostenderunt? Cur Protocolistam non adhibuerunt, si ex animo remegissent, & ut omnibus sua ratio constaret voluissent? Cur ipsimet Tractatibus moram injecere, si ad finem eosdem perducere juvisset? Cur id de quo ut putabatur, invicem conventum erat, scripto non tradebatur, nisi illud ratum habere in animum nunquam induxissent? Cur quod hodie promiserant, cras iterum negabant, nisi quod executionem Pacis à circumstantiis momentisq; temporum, prout Suecis vel felicia pollicebantur, vel adversa portendebant, suspendere vellent? Cur nihil eorum quæ ad Pacis executionem pertinent, sua sponte præstiterunt, nisi ut in posterum dici possent, sibi

asinis atque vi omnia præter jus & fas extorta & ablata? Non vulgi istud, sed Regni Daniæ Procerum fuit dictum in itam inter duo Regna Pacem non posse ætatem ferre; non teneri se contra tu, cui vis metusque causam dederit; commodatas saltem non cessas esse provincias cum fœnore propediem restituendas; non commissuros alios Status & Respublicas, ut in Septentrione Monarchiam sibi struant Sueci, non defuturos hostes eis potentissimos, quibus simul resistere non poterint; inter summa & præcipua interdum vix momentum interesse; ancipitem belli aleam ex improvviso occasionem ulciscendi subministraturam, & quæ hujus generis erant alia, quibus sibi blandiebantur Dani, & spes suas, nuper scilicet amissas provincias, cum aliis præterea plurimis recuperandi, solabantur. Et horum sermorum non minimam partem Regni Daniæ Senatorem Magnum Høegium effutuisse, ipsemet sibi facile in memoriam revocabit.

Sed non intra verba se continere potuit, quæ Danorum mentibus infixæ penitus hærebat Suecos invadendi libido, quæ eo usque erupit, ut pace nondum adulta, nefariis consiliis & factis Serenissimo Regi Regnoq; Sueciæ exitium accelerare conati fuerint. Cum enim juxta articulum secundum Transactionis Roschildensis non solum si quæ sancita Danis essent fœdera in præjudicium Suecorum, cessare debeant, sed & alia novaq; ineunda nullo modo forent, tantum abest, ut renunciatio ulla ejusmodi fœderum facta sit, quin potius, quæ tempore conclusæ pacis embryones adhuc & velut imperfecti fœtus erant, lambendo hæctenus efformata fuerint. Quod ipsum licet aliunde non constaret, abunde tamen id ostendit, quæ Regum Hungariæ & Poloniæ Ablegatis cum Ministris Danicis Hafniæ intercessit: communicatio fidelissima.

Nam quid quæso Hungariæ Regi, Germanorum deinde Imperatori, cum Rege Daniæ est commercii, aut contra quem mutuis hosce fœderibus colligari opus est, nisi contra Sueciæ Regnum, in cujus perniciem, cætera disjunctissimi, amice conspiraverunt. Non sane frustra Hafniæ Ablegatum suum permanere voluit, sed quam Dani fecerant, spem fœderis ratificandi, factissimeq; custodiendi hominem ibi detinuit.

Eodem modo se res habet cum Morsteno, qui à Regæ Poloniæ in Daniam missus adhuc hodie ibi commoratur, eadem cum priori spe sustentatus. Testis est Beuningius in suis literis, lit. III. ubi ex ore Morstenii affirmat, ipsum Hafniæ prætolari diætæ Warsaviensis eventum, & siquidem in ea pax cum Moscho iniretur, ulterius in Dania se mansurum, sin minus, discessurum esse. Et id profecto in nullum alium finem, quam ut verbis fidem facere & asseverare posset, Regem suum in fœdere cum Danis contra Suecos constantissimum futurum, nisi bello Moschovitico impedia-

Ast:

At cum Electore Brandenburgico, quasi vel Danos ipsos malitiæ suæ puderet, magis occulto actum est, & quem Rex Daniæ Berlinum miserat Ministrum, ut decet lucifugas, noctu Electorem convenisse, sibiq; mandata exposuisse constat. Quæ ejusmodi fuere, ut sollicitaret Rex Electorem ad arma in Suecos stringenda, quo Fioniam, Jutiam, & reliquas Daniæ provincias evacuare, locumq; novo bello inchoando Danis relinquere cogentur.

Ad Fœderati Belgii Ordines quod attinet, Ipsorum ad Aulam Daniæ Legato Magnus Regni Magister Gersdorffius, statim à conclusa pace, sanctissime pollicitus est, Regem suum nunquam commissurum, ut quicquid in angustiis constituti, contra fœdus inter Regnum Daniæ dictosq; Ordines sancitum, promississent, executioni mandaretur, quin potius inviolabiliter servandum, de quo semel invicem convenisset. Repetiit id Beuningius in suis ad Ordines literis, & præterea in multis aliis operosus est: in prædicanda Danorum inclinatione, qua ad observantiam initi fœderis ferrentur, & quam nihil istius se lateret, quod inter Legatos Suedicos & Commissarios Danicos circa sanctionem fœderis tractaretur, quæ ut omnia clanculum communicarentur, Regem ipsum non adeo abnuisse.

Quid vero aliud in sui præjudicium, ut male & præter causam interpretabantur, Fœderati Belgii Ordines conclusum afferre poterant, præter primum ferme totius Tractatus Roschildensis articulum, de prohibitione scilicet, ne peregrina classis bellica, sine utriusque Regis consensu, mare Balticum ingrederetur. Et hic erat ad cujus præstationem Dani nolebant obstringi, licet promississent.

Si præterea enarranda forent, quam iniquam gentem Suedicam, apud alias Nationes, & præprimis apud Serenissimum Magnæ Britannia Dominum Protectorem traducere, & violatæ pacis in postulanda Wena Insula insimulare enixissime studuerint, charta citius & dies, quam materia deficerent. Ita scilicet beare Suecos solent Dani, & eorum commoda promoveri, quicquid vero detrimentum aliquod afferre potest, omnibus viribus avertere.

Et quasi periculum esset, ne hostibus Sueciæ careret, pro suo in amicos reconciliatos affectu, Rex Daniæ Officiales quam plurimos à se dimissos Imperatori Germanico, & Electori Brandenburgico, quibus jamdum apertum cum Suecis bellum, de meliori commendavit.

Quis nunc adeo demens est, ut S. R. M. Sueciæ vitio possit vertere, quod infida ejusmodi pace constituta, de securitate sibi prospicere, nec prius cum exercitu abire voluerit, quam penitus eradicata, quantum possibile, materia, quæ boreales hosce populos commiserat. Cui rei non parum militasset, quæ Tractatus Executivos, ut Sueci volebant, clauderet, generalis.

ralis aliqua Amnestia, & præteritorum oblivio. Sed nunquam permoveri potuere Commissarii Danici, ut aliquam illius delineationem in chartam conjicerent, non obscure præ se se ferentes, quo tergiversationibus istis & procrastinationibus collineent.

Cum itaque, ut ex hæcenus productis dilucide constabit, Dani omnes ferme articulos Tractatus Roschildensis violaverint, & primum quidem, quod pernicioso consilio Sueciæ ruinam accelerare, ejusque hostes infensissimos omni benevolentia prosequi, imo & ope, quantum in se, sublevare, unaque cum amicis in Suecos irritare studuerint: secundum vero, quod fœderibus in præjudicium Sueciæ initis tantum abest ut nuncium miserint, quin potius nova insuper sanxerint: tertium, quod peregrinam classem bellicam mari Balthico excludere noluerint: quartum, quod naves Suecicas vectigalibus atque aliis oneribus in freto Orefundico subjecerint: quintum, quod Insulam Wenam ad Scaniam pertinentem, contra jus & fas ereptam sibi conquesti sint, & ne quidem hodie eandem Suecis, ut decebat, plenarie tradiderint: sextum, quod bona quædam ad Præfecturam & Capitulum Trundheimense spectantia denegaverint: octavum, quod plurimos Nobilium in cæsis Sueciæ provinciis à juramenti præstatione variis modis atque viis avocaverint: undecimum, quod tres naves Suecicas una cum mercibus, ut & alia, ante belli denunciationem ablata non restituerint, & quas in Guinea egerat ingentes prædas Carloffius, ut &, post armistitium, Comiti Königsmarckio aliisque per vim erepta, licet autores non laterent, reddere abnuerint: decimum quartum, quod Comæatum in Lalandiæ Præfectura Alholmensi congestum avehi interdixerint: decimum sextum, quod promissos bis mille equites non plenarie, nec Vördam Bremensem legitimo tempore evacuaverint: decimum septimum, quod debitam militibus sustentationem variis disputationibus eripere, & Suecos propterea fractæ pacis reos agere conati fuerint: decimum nonum, quod captivos destinato termino non dimiserint: & denique quod ne secretis quidem articulis ullo modo satisfecerint: cogebatur S. R. M. Sueciæ ab armis iterum auxilium petere, & siquidem pax obtenta hæcenus vix dici possit, minus impletis quibus coaluit conditionibus, bellum antea illatum tamdiu continuare, donec ad bonam frugem Danorum Proceres redirent.

Unde nec solenni aliqua denunciatione opus fuit, cum satis scirent Dani, quid pacis violatoribus expectandum foret, & nil nisi bellum redire posse, ubi paci solenniter factæ, ob Danorum perversitatem, locus non fuit reliquus. Quanquam ne præter spem, & ex improvîso id accideret, Legati Suedici satis præcavere, & non solum Ministris Danicis, præprimis Magno Regni Magistro Gersdorffio aperte affirmarunt, Serenissimum Regem suum non permissurum, ut moras istas & pactorum elusiones impune unquam

quam sint laturi; verum etiam Christianissimi Regis Legato scriptis in eam rem literis significarunt, lit. KKK. quod omnino jam necessarium foret, ab-
 solutam vel categoricam, quam dicunt, responsonem, utrum scilicet pro-
 missis satisfacere, Tractatibusq; Executivis finem velint imponere, an non
 Danis extorqueri. Imo ut majorem fidem facerent, rem istam agi serio, Re-
 giæ literæ prædicto Legato Gallico ostensæ sunt, quibus expresse contine-
 batur, Regem, nisi confecto penitus negotio, cum exercitu è Dania non
 abiturum, & si interim Borussia amitteretur, ejus damni compensationem
 à Danis exigendam. Quæ omnia Ipsum fideliter retulisse vel Beuningii lite-
 ræ satis superq; testari possint.

Equidem quam invita S. R. M. Sueciæ ad extrema hæcce remedia de-
 scenderit, vel illud argumento est, quod nihil eorum omnium intermiserit,
 quæ ad ostendendam suam animi promptitudinem, qua ad pacem inter
 duo ista Regna inviolabiliter servandam serio ferebatur, facere quid pos-
 sent. Ut enim de reliquis benevolentia signis nihil dicatur, ex sincero sane
 animo & pacis studiosissimo illud profectum est, quod Præfecturam Hirs-
 holmensem, Comiti Ulfeldio, vi pactorum, restituendam, Serenissimæ Re-
 ginæ Daniæ concesserit, Ulfeldioq; bona æquivalentia in satisfactionem
 dare promiserit: quod Regis Filium naturalem Ulricum Fridericum dua-
 bus Legionibus præfecerit, & pensione insuper annua non contemnenda
 ad dies vitæ donaverit; & quod deniq; Wenenses redditus antea ad Eandem
 Serenissimam Daniæ Reginam pertinentes, in dies eidem vitæ penes illam
 manere voluerit.

Deposuerat utiq; S. R. M. Sueciæ non omnem solum animi ranco-
 rem, sed & quæcumq; generosis mentibus vel invitis etiam interdum in vici-
 nos obrepere solet dominandi libidinem, contenta iis, quæ ad securitatem
 præstandam sufficere posse sibi persuaserat. Et ut omnibus in posterum præ-
 tensionibus in Daniam obexponeretur, & æternum quasi silentium indi-
 ceretur, titulo Scania se exornatam voluit, nihil magis in votis habens,
 quam ut Tractatus Executivi quam celerrime bonum finem sortirentur.
 Hinc statim atq; non mediocris hujus rei spes affulgeret, Legatis quidem
 suis Hafniæ commorantibus, ut Tractatus perficerent, Regni vero Magno
 Admiralio Comiti Wrangelio, qui exercitui in Fionia & Jutia præerat, se-
 rio mandavit, ut temporis compendii faciendi gratia, simul atq; à Legatis de
 concluso Hafniæ Tractatu redderetur certior, nihil quicquam causatus,
 cum exercitu è Dania discederet. Ipsemet vero Serenissimus Rex una cum
 Conjuge Regina Gothenburgo solvebat, & in Holsatiam tendebat, certis-
 sima spe fretus, fore, ut exercitum suum itinere jam dum deprehenderet.

Et mirabatur quidem S. R. M. Sueciæ Danorum sinistra consilia, quod
 parum attendentes, exercitu in Regionibus istis ulterius permanente, in-
 gens

gens subditis damnum inferri, Tractatibus colophonem imponere cunctarentur; nihil mali tamen suspicata partem suarum copiarum abire iussit, eadem Flensburgi mandata tum ad Legatos suos Hafniæ, tum ad Comitem Wrangelium repetens, præsertim cum à Guldenlöwio nunciaretur, non tantum circa satisfactionem Societati Africanæ præstandam Hafniæ inter Commissarios ferme convenisse; verum etiam qui restarent equites cum Castello Bremer Vördeni prima quaque die tradendos.

Quod si namque Serenissimo Regi Sveciæ Danos denuo invadere volupe fuisset, utique de jure suo in causa Brandenburgica, temporibus consulturus, aliquid remisisset, nec Danos, ut classem suam instruerent, adeo ut fuisset, nisi ipsum Regem Sveciæ hostibus suis arma suppeditare voluisse tibi persuadeas.

Verum enimvero postquam certo certius deprehenderet, Danorum procrastinationes alium omnino finem, quam Septentrionis tranquillitatem sibi proposuisse, & temporis saltem fallendi gratia, & ut interea communicatione cum Legatis sub aliquo prætextu abstinere possit, O venenum Julium denuo missum esse, & quidem in ejusmodi re, ad quam conficiendam Legati Hafniæ amplissimis mandatis instructi erant; serio indoluit Serenissimus Rex, tum demum infallibilibus argumentis edoctus, se sua animi moderatione parum vel nihil apud Danos profecisse, & beneficiis majorem saltim eorundem ingratitude, & deploratam malitiam provocasse. Persuaserant enim sibi Dani futurum, ut quam maxime vellet, non posset tamen cum exercitu ulterius Regno Daniæ imminere, præsertim quod interea temporis Regem Hungariæ & Bohemiæ, Svecico nomini hostem infensissimum in Germanorum Imperatorem electum, Legatos Brandenburgicos non sine offensa, in salutato Rege, Flensburgo discessisse; urbemque Thorunium obsidione arctissima cinctam innotuisset.

Non itaque cæca quadam belligerandi libidine Serenissimus Rex Sveciæ in Danos movit, quandoquidem à tot hostibus potentissimis petitionusquam deerat, ubi fortitudinem suam exercere poterat, quin potius inevitabili necessitatis lege adigebatur, ut ex hisce tempestatibus, quas consilia Danica concitaverant, quam primum eluctari conaretur. Equidem nondum oblituserat, quid damni Moschus in Livonia dederat, quamque parum fidei habendum, licet nil nisi pacem plenis buccis prædicaret. Periclitantes Evangelicorum in Polonia res, & suorum in Borussia voces auxilium singulis ferre momentis flagitantes piissimum cætera pectus non mediocriter afficiebant.

Irritabant generosum genium atroces Austriacorum injuriæ, quas ut nunquam in se provocaverat, ita earundem vindictam non dubiis signis mente

mente tum præceperat. Animo obversabantur foedifraga Electoris Brandeburgici consilia, & quæ facillime quem vis ad justam indignationem per-movere poterant; præsertim cum communi Protestantium causæ non mediocriter interesset, si à perniciosa Aulthiacorum societate quam maturime abstraheretur.

Sed hæc atque alia cogitantem animum vicit ac pervicit, quo Regna sua, iisque subditos complectitur amor vere regius, à quo nullatenus impetrare potuit, ut aliorum perfidiam ulciscendo, patriam suam direptionibus & injuriis Danorum denuo exponeret, inprimis quod infauis illis cun-ctationibus plurimas rei bene gerendæ occasiones jam dum elapas, hostes suos paulatim vires sumisse, & qui antea ne propulsando quidem bello pa-res erant, nunc ultro id inferre, & sibi insultare non vereri, quibus deni-que paciserant consilia, furore jam percitos pessima quævis minitari ani-madverteret.

Accedit, quod Serenissimus Rex utut illata sibi ab aliis bella defende-ret, Danorum tamen arma & Consiliatorum Glückstadtensium executio-nem, tanta præprimis hostium copia, evitari minus posse perspexerit.

Propterea maxime necessarium esse duxit, Danicas illas in Sueciam machinationes, quia avertere non potuit, antevertere, & quoniam una in armis salus posita erat, infidam pacem vel bello bene mutari voluit, certus, siquidem divini Numinis auxilium cæptis adspiraverit, (de quo justitia causæ dubitare non sinit,) arma non prius deponere, quam fida, sincera & perennatura pax Septentrionalibus hisce Regnis restituta fuerit.

Et quanquam de Serenissimo Daniæ Rege omnino aliud sibi persua-sit S. R. M. Sueciæ, nec in animum suum inducere potuit, quod qui hæc-tenus pacis studio commendabilis esse, multisq; contestationibus id proba-rum voluit, diversam jam naturam adoptaverit; ab armis tamen, ut ut ma-xime optabat, abstinere nequivit, quod Danorum insidias alia via declinari possibile vix foret. Nec vel ideo extra culpam ponendus venit Rex, quod Ministrorum suorum, facta approbasse grataq; habuisse præsumendus est, dum quod autoritate poterat, imo & debebat, ob intempestivam facilita-tem suam atque indulgentiam non impedivit.

Christiani autem sanguinis profusionem, sine qua scopus iste obtine-ri nequit, ut Serenissimus Sueciæ Rex serio deprecatur, ita nullus dubitat, quin istius vindictam æterna illa & sola in corrupta justitia de consiliorum Danicorum architectis suo tempore sit sumtura.

Provinciarum denique desolationem cum ingenti subditorum cala-mitate sibi ipsis Dani impudent, qui arma prius laceffendo, dum victi vi-debantur, alio tamen sine pacem non expetiverunt, nisi ut interea socio-rum

rum auxilia arcefferent, unitasque Suecorum vires in varias partes distra-
hendo enervarent.

Sed quando suo commodo, posteris, si qui futuri sunt, nimis sero
deplorabunt, nec id sine diris in majores suos execrationibus, quod
dubium, & nil nisi ruinam secum tracturum bellum sinceræ &
securæ paci præferre malue-
rint.

Lit. A.

Serenissimi Angliæ Protectoris Ab-
legati Philippi Medovii propositio, qua nomine Prin-
cipalis sui mediationem inter Regna Septentrio-
nalia offert.

Serenissima sua Celsitudo Reip. Angliæ, Scotiæ
& Hybæriæ &c. Protector Dominus meus Clementissi-
mus accepit literas & etiam scriptum Maj. Vest. quibus
bellum inter eam & Regem Sueciæ exaruisse significatur.
De quo se per Majestatem Vestram certiore factam fuisse
licet in amoris & benevolentia Testimonium interpretetur,
attamen nullum ingratus nuncium ad eam perferri potuit,
quam belli inter utrasque has Coronas coorti, præsertim
cum utraque fœderis atque amicitia vinculo conjuncta sint, eundemque inter se
religionis cultum profiteantur, quarum vires unita communi hosti terrori essent,
& protestantium causa non mediocri subsidio; verum in se conversa præter Chri-
stiani sanguinis profusionem, mutualque clades, Copiarum suarum invicem dimi-
nutionem, necessum est, ut dictam causam in manifestum discrimen adducant, ma-
gnoque damno afficiant, potissimum hoc tempore, cum Pontificii in ejusdem per-
niciem & ruinam magno fere ubique consensu armantur. Et certe nihil optatius
atque utilius Regi Hispaniæ potuit accidere, quo cum præfatus Dominus meus
Clementissimus bellum apertum habet, nihilque magis è re & voto Regis Hunga-
riæ totiusque familia Austriacæ (quod præcipuum pontificiæ sedis columnen est)
quam quæ nuper erupit hostilitas. Præterea Majestatem Vestram latere non po-
test, quantum commercii & navigationis libertas necessario hinc turbabitur saltem
in mari Balthico, magno vicinorum præjudicio, nullius vero majori quam Reipub.
Angliæ, quæ illarum Regionum mercimoniis ad rem nauticam quotidie indiget:
Quocirca Serenissima sua Celsitudo ut, quantum in se est, hos graves & funestos
infelices hujus belli effectus prævertat, me ad Majestatem Vestram misit,
qui sincera ejus atque amicissima officia Majestati Vestræ offerrem pro
componendis litibus & controversiis, quæ inter eam & Coronam Sueciæ inter-
venere;

A

venere;

2.
venere; Atq; ejus nomine fidem Majestati Vestrae facerem, quod quantum praefata
sua Celsitudo apud Regem Sueciae poterit, omnem huic rei impendet operam, ut
Majestatem Suam in idem studium pacis disponere possit, quem in finem Ablega-
tum suum Extraordinarium jam ad Eum misit. Quod si haec Serenissima Sua
Celsitudinis mediatio atque interpositio à Majestate Vestra admittatur, cum om-
ni æquanimitate atque indifferentia in hoc negotio se geret, nec non serio cona-
bitur, ut pax hæc quæ favente Deo utrinque restabilienda erit, firmiter atque invio-
labiliter observetur. Hæc habui à parte Sereniss. suæ Celsitudinis Majestati Ve-
stræ proponenda, ad quæ maturum Majestatis Vestrae responsum suppliciter rogo,
ut quid certi de iis ad Serenissimum Dominum meum possim scribere.

Hafniæ. Septemb. 13. 1657.

Lit. B.

Declaratio Regis Daniae ad Propo- sitionem Ablegati Anglici.

Serenissimus ac Potentissimus Daniae, Norvegiae, Vandalorum, Gothorum-
que Rex, Dominus noster Clementissimus ex propositione iterata Serenissimi
ac Celsissimi Reipublicae Angliae, Scotiae & Hyberniae Protectoris Nobilif-
simi Domini Ablegati Extraordinarii Philippi Medovii coram intellexit, quam
gravi dolore bellum nuper inter suam Reg. Majestatem & Regem Sueciae coor-
tum sua Serenissima Celsitudo perceperit; quibus argumentis prægnantibus pa-
cem ac concordiam suadere ac quanto ardore belli infinita incommoda, inter reli-
gionis communi ac sanguinis vicinitatisque vinculo conjunctissimos Reges, aver-
tere studeat, suamque mediationem hunc in finem offerat; Et quanquam prædicta
sua Reg. Majestas Dominus noster Clementissimus has in bello orientes miseras
mature secum perpenderit & semper summa cura sinceram stabilemque cum om-
nibus præcipue Regnis vicinis, Amicis ac Confœderatis concordiam ac amicit-
tiam conservare studuerit, extrema tamen urgente necessitate, post intolerabiles
inurias ac varia damna illata, spretisque à Suecis æquissimis pacis conditionibus
ad arma arripienda compulsa, nihilominus in limine belli hoc sibi proposuit, pro-
ptereaque arma suscepit, ut per illa tam suæ Reg. Majestati quam omnibus acco-
lis maris Balthici, ad commerciorum & navigationis libertatem sincera tuta ac se-
cura pax reducat, neque quicquam hæcenus prætermisit, quo tam salutare pacis
negotium promoveatur. Et cum Serenissima sua Celsitudo singulare quodam studio,
prudencia & animi magnitudine, suam interpositionem ac mediationem ad componen-
das has lites & controversias inter hæc regna Septentrionalia offerat, seq; cum omni
æquanimitate atque indifferentia in hoc negotio gerere velle promittat, Seren. Suae
Reg.

Reg. Majestati hæc cura pro tranquillitate Regnorum suorum, Evangelicorum inter se concordia ac commerciorum libertate, gratissima omnino est, & uti Serenissima Sua Celsitudo haud parum Suæ Reg. Majestatis Domini nostri Clementissimi animum sibi novo hoc amicitia officio pacis restaurandæ devinxit, ita grata mente hanc operam agnoscet, & ob allegatas rationes, ad istius modi tractatus pacis securæ, honestæ, firmæ, ac inviolabilis sub interpositione Sereniss. Suæ Celsitudinis consentit, quam primum vero altissime memoratæ suæ Regiæ Majestati innotuerit, Serenissimum ac Potentissimum Sueciæ Regem ad hoc pacis negotium pari studio collinare, ratione temporis, loci ac modi tractatus plurius mentem suam explicabit. Quod ad speciale mandatum Serenissimæ Regiæ Majestatis Domini nostri Clementissimi Nobilissimo Domino Ablegato Extraordinario ad ea, quæ ore tenus proposuit ac in scriptis exhibuit loco responsi Regii, sub Sigilli Suæ Regiæ Majestatis impressione exhibitum.

Hafniæ XXV. die Septembris Anno 1657.

Lit. C.

Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ, Regis ac Domini nostri Clementissimi declaratio Sereniss. & Celsiss. Protectoris Reipubl: Angliæ, Scotiæ, & Hybernæ Extraordinario Ablegato data, qua Serenissimæ ejus Celsitudinis oblata mediatio ad Danicos hosce motus sedandos acceptatur. Data VVismariæ die 19. Octob. 1657.

Serenissimæ Regiæ Majestati Sueciæ tum è literis Serenissimi & Celsissimi Protectoris Reipubl: Angliæ, Scotiæ & Hybernæ, tum è nuperrima ejusdem Sereniss. Celsitudinis Extraordinarii Ablegati Nobiliss. Dn. Guilielmi Jephsonii propositione, probe innotuit, quanta cum perturbatione ac animi dolore Sereniss. Ejus Celsitudo exortos hosce inter R. M. Sueciæ & Regem Daniae belli motus perceperit, quanta cura & sollicitudine tranquillitatem & pacem septentrionalibus hisce Regnis promotam & restitutam cupiat, ac quemadmodum ad pristinam amicitiam & bonam correspondentiam inter alte memoratos Reges, Sanguinis, Religionis, vicinitatisq; arctissimo nexu conjunctissimos conciliandam ex singulari in S. R. M. Sueciæ affectu, & rem communem studio omnem suam operam conferre, & interpositionem amicabilem offerre voluerit. Non potest quidem S. R. M. satis conqueri de summa sibi injuria, Regniq; suis à Rege Daniae illata; Quod ille contra omnia gentium jura, contra pacta conventa, & fidem sanctissime

4

obstrictam, contra toties iteratas de constanti sua in pace cum Suecis inviolabiliter observanda voluntate contestationes, & contra solenniter in scriptis datam de non impediendo in belli Polonici prosecutione Rege assurationem, altissime memoratam S. R. M. Sueciae nihil minus quam hoc cogitantem, extra fines regnorum suorum constitutam, variis aliis bellis distractam, bello aperto terra marique aggressus, ac Eundem in pleno victoriarum suarum in Polonia cursu remoratus sit. Certe S. R. M. Sueciae verissime profitetur, ac Deum Opt: testari potest, se plane invitam & non nisi summa necessitate, ad hoc bellum Danicum compulsam ac protractam fuisse, dum per eam non steterit, quicquid adversa pars falso oggerere, velit, quo minus in perpetuum pax inter haec vicina Regna, eorumque Reges sanguinis jure invicem conjunctos firma esset, ac infucata amicitia facta semper & tecta fervaretur, imo indies magis floreret & auctior redderetur. Quem in finem S. R. M. non tantum de hac sua sincera intentione Regem Daniae omnibus occasionibus certiore fecit, verum etiam eundem, ad arctius secum foedus, in majorem utriusque securitatem, commerciorum & navigationis libertatem & communem contra quemcumque turbatorem pangendum invitavit, & ipse Rex Daniae in principio etiam id acceptare visus est, dum per Commissarios suos cum Regis Sueciae Residete & plenipotentiario, de articulis praedicti foederis tractare Hafniae coeperit. Verum enim vero declinantibus postea parumper Polonorum re bellionem S. R. M. Sueciae in Polonia rebus ac aliunde ingruentibus ad Regis Daniae proculdubio sollicitatione hostibus, iis se consilio & ope adjunxit, ea jam sibi opportunitatem data ratus, qua dudum amissas & jure cessas R. M. Regnoque Sueciae provincias vi extorqueret, recuperaretque. Ac proinde institutum Hafniae tractatum, multis difficultatibus involvere, & tandem statum prorsus mutare voluit, plurimas movendo praetensiones, de quibus antea non conquesti sunt, neque de earum veritate, utpote illiquidarum constitit, neque adhuc constat. Quae omnes ut & nostrorum justissima de Danorum variis ac evidentibus pactorum infractionibus ac contraventionibus querelae, cum a S. R. M. ministro ad accuratum examen & congressum Commissariorum utrinque more recepto eligendorum ad regnorum confinia ex pactorum praescripto instituendum rejicerentur, spe tamen facta debita Satisfactionis, si quid a Suecica parte contra Regnorum pacta commissum esse, legitime inibi probaretur, hoc Dani pro abruptione omnis amicabilis tractatus inique interpretari, S. R. M. Regnumque Sueciae hostiliter adorti, eique subjectas provincias ferro ac igne devastare minati sunt, cum maximo totius rei Evang: detrimento, ac omnimoda commerciorum & navigationis in mari Baltico perturbatione; Quo vero jure, quave injuria sano totius orbis judicio relinquendum est. Quibus tamen non obstantibus S. R. M. Sueciae in ipso belli ardore a pace se alienam non praebuit, licet Divina favente gratia hostes omnes a tota Holsatia & Jutia exceptis paucissimis locis, pepulisset, easque maximas ditiones victore exercitu in se lassas teneret, cum altememoratae R. M. nihil antiquius aut magis gratum esse possit, quam auream illam

concor-

concordiæ pacisque inæstimabilis viam inter duo hæc vicina Regna reducere, modo pax decora, honesta, firma, & secunda obtineri queat. Ideoque ob spem, de Regis Daniæ huc itidem inclinatione & in pacem propensione, ab Christianissimi Regis Galliarum Ablegato Extraordinario Dn. Claudio de Meules factam, S. R. M. statim Commissarios debitis mandatis instructos discedens apud Exercitum reliquit, qui prima occasione cum Danicis ad id deputandis itidem Commissariis, mediante prædicto Domino Ablegato congressi, præliminaria futuri & instantis tractatus absolverent, sicque ipsi Pacis tractatui viam struerent. Sed ex quo Dn. de Meules ad Danos rediit, de Regis Daniæ ad tractandum propensione, vel de Commissariorum apud eos designatione, eorumque ad commodum quendam in Jutia vel Ducatu Slesvicensi locum adventu, nihil certi allatum est, ut S. R. M. Sueciæ non immerito suscipio quædam, quasi ab adversa parte res hæc serio non agatur, suborta sit, eoque magis adaugeta, quod Dani in suo ad Sereniss. Ejus Celsitud. in Dania jam existentis Extraordinarii Ablegati propositionem in scriptis dato responso, ne minimam quidem declarationis Reg. per Prædictum Christianissimi Regis Galliarum Extraordinarium Ablegatum ad eos perlata mentionem fecerint. Et quamvis ea propter vacillantem quasi S. R. M. de pace cum Daniæ regno in eunda animum non parum firmaverit Ser. Dn. Protectoris honorifica mediatio- nis oblatio; Eundem tamen vel maxime corroborasset, si in oblata interpositionis acceptatione Rex Daniæ quoque mentem & intentionem suam uberius præcipue de modo & loco tractandi exposuisset. Visum enim Altiss. memoratæ S. R. M. Sueciæ est hocce tranquillandorum Regnorum Sueciæ & Daniæ negotium, nullo modo facilius promoveri ac maturari posse, quam si præliminarium tractatio, cum Commissariis S. R. M. Sueciæ apud Exercitum relictis secundum Regiam declarationem Nobiliss. Dn. de Meules datam institueretur, vel si hoc non placeret, tunc ab utraque parte consentiatur in eam de præliminariis transactionem, quam Anno 1644. utriusque Partis Commissarii, de loco Tractatus ad regnorum confinia de ipso principali pacis negotio instituendi, de numero deputandorum Commissariorum, de Salv. Conductuum extraditione, tabellariorumq; securitate & aliis ad præliminaria pertinentibus inivêre. Prouti S. R. M. Sueciæ hisce declarat, se eo casu in prædictam Anno 1644. factam de præliminariis conventionem consentire, si modo Sereniss. Rex Daniæ in eandem pariter consentire velit; ita tamen ut quamprimum Salvi-Conductus in debita forma expediti, Dn. Mediatoribus extradantur, & ab Altememorato Rege Daniæ, cujus optioni hoc conceditur, terminus Commissariorum congressui idoneus præfigatur, quo absque ulla protelatione sub Christianiss. Regis Galliarum & Sereniss. Protectoris Reipub. Angliæ, Scotiæ, & Hybernæ mediatione de ipsa pace reducenda & amicitia inter duo hæc regna redintegrandâ tractari queat. In quod tanquam medium pacis restaurandæ præsentissimum & convenientissimum, si Sereniss. Daniæ Rex concurrere ac condescendere velit, non modo S. R. M. Sueciæ oblatum Sereniss. Ejus Celsitudinis

interpositionis officium sibi acceptissimum esse declarat, verum etiam singulares eidem gratias habet, quod tam amice operam suam tollendis hisce motibus Danicis offerre voluerit, nullo dubitans modo, quin Sereniss. Ejus Celsitudo pro sua prudentia, juncta Christianissimi Galliarum Regis mediatione collaboratura sit, eoque suas actiones directura, quo Serenissimo Regi Regnoque Sveciæ, utpote parti læsa & innocenti, de damnis & injuriis sibi illatis decenter satisfiat, & de Danorum ulteriori turbatione in posterum secura reddatur. Quo facto non solum Sereniss. ejus Celsitudo summam illam, quæ R. M. cum eadem & intercedit amicitiam & foederis necessitudinem valde auctura est, verum etiam de Orbe Arctico, de communi Protestantium causa, de Commerciorum & navigationum libertate præclare merebitur. Cui arduo Pacificationis negotio S. R. M. Sveciæ foelices ex intimo cordis affectu vovens successus, ac Nobiliss. Dn. Abligatum Regio suo favore complectens, ut Eidem hæc Altissime memoratæ Regiæ Majestatis declaratio sub Sigilli Regii impressione tradatur, clementer jussit.

Actum ut supra.

Lit. D.

Iterata Regis Daniæ Declaratio ad instantiam Medovii.

Postquam Serenissimo ac Potentiss. Daniæ ac Norvegiæ Regi Domino nostro clementissimo, cum jam in procinctu staret, relatum, quale responsum Serenissimus ac Potentissimus Sveciæ Rex, Serenissimi ac Celsissimi Protectoris Reipub. Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ Extraordinario Abligato ad oblatam mediationem pacis incundæ inter Regna hæc Septentrionalia dederit, in principio animadvertit, quibus rationibus Rex Sveciæ incautus persuadere, ac quasi evincere voluerit, quod Sua Regia Majestas Daniæ ac Norvegiæ, nullis justissimis causis permota, contra gentium jura ac pacta, bello aperto, tam mari quam terra Regem Sveciæ aggressa, ac quod omnis amicabilis transactionis condiciones ante bellum hoc exortum rejecerit. Non putat altissime memorata S. R. M. Daniæ ad reconciliationem animorum conducere, ut hic gravissimæ rationes repetantur, quibus illa post intolerabiles injurias, vectigalium defraudationes, post pacta violata, damna terra marique illata, spretasque æquissimas pacis condiciones, quasi inevitabili necessitatis telo coacta, bellum Regi Sveciæ indicere, cum illæ jam toti terrarum Orbi manifestatæ, ac publicis omnium oculis ac judiciis subjectæ sint, & ubiq; applausum meruerint. Quanta æquanimitate Sereniss. S. R. M. Daniæ interpositionem Sereniss. Electoris Brandenburgensis admiserit, quo ardore hoc pacis negotium per suos promovere studuerit, quam insolenter vero æquissimæ pacis condi-

conditiones à Svecico Deputato rejectæ, ac tractatus hoc in loco ex improvise abruptus fuerit, ipsi Electori Brandenburgico, & omnibus qui huic interfuere abunde innotuit; Et quam constans in hoc proposito etiam bello exorto permanferit, Christianissimi Galliarum Regis Extraordinarius Legatus Dominus de Meules, nisi morte matura præventus, testimonium perhibere potuisset. Quare S. R. M. Daniæ & Norvegiæ istiusmodi imputationes injustas, parti adversæ haud infrequentes, heroico animo despicit. Ut vero proclivis S. M. animus, ac constans desiderium pacis securæ ac firmæ restabiliendæ etiam Celsissimo Domino Protectori, & cuius innotescat, denuo responsum Sereniss. Celsitudinis Ablegato Domino Philippo Medovio XXV. d. proxime elapsi mensis Septembris datum hic repetit, & quoad Præliminaria, in illam quoque transactionem, quæ Anno MDCXLIV. ab utriusque partis Commissariis, de principalis pacis negotio instituendo, de numero Deputandorum Commissariorum, de Salvorum-Conductuum extraditione, Tabellariorum ac internunciorum securitate, inita, cum Rege Sveciæ consentit. Quoad locum vero tractatum Lubecam aut alium in vicinia commodissimum esse putat. Uti & S. R. M. Daniæ Serenissimi Domini Protectoris Reipub. Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ, & unitarum Provinciarum Belgii confœderati oblatam interpositionem sibi haud ingrati fore, denuo hisce declarat. Ita tamen ut non solum S. R. M. Daniæ verum etiam omnibus accolis Maris Balthici, præcipue Sereniss. Poloniæ Regi ac Electori Brandenburgico per hos pacis tractatus simul pristina incolumitas, cum securitate restituatur, vetusta commerciorum ac navigationis libertas in prædicto mari Balthico hæctenus ab adversariis turbata conservetur, ac salus populi, & innocentium belli calamitate oppressorum liberatio inde subsequatur. Et quia in prædicta declaratione Serenissimi Sveciæ Regis, mentio injecta de mediatione Christianissimi Galliarum Regis simul admittenda, S. R. M. Daniæ & in illam condescendet, si modo oblata fuerit. Nec hisce ita approbatis in mora erit, quin quam primum Salvi-Conductus in debita forma expediantur, ac Dominis Mediatoribus extradantur, ut Deo aspirante compositionis hoc negotium brevi incipi, ac ad optatum finem promoveri queat. Quæ S. R. M. Daniæ, Ablegato Sereniss. Angliæ Scotiæ & Hybernæ Protectoris, cum gratiæ & clementiæ Regiæ oblatione, sub Sigilli Regii impressione exhiberi iussit. Hafniæ die 3. Novemb. An. MDC LVII.

Lit. E.

S. R. M. Sveciæ responsio ad alteram Regis Daniæ Declarationem.

Serenissimo & Potentissimo Regi Sveciæ Domino nostro Clementissimo
S præter omnem accidit expectationem, quod altissime memoratæ Regiæ
Sux

Suæ Majestatis declaratio , qua suam in tractatus de Pace inter hæc duo Septentrionalia Regna reducenda propensionem , sub mediatione Christianissimi Galliarum Regis & Serenissimi Domini Protectoris Reipublicæ Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ, satis superque testata est, in Dania tam iniquos offenderit iudices, neque quod ibidem contra propriæ conscientiæ dictamen, culpam exorti belli in Sacram Regiam Majestatem Sveciæ rejicere, ac de armorum suorum justitia, ad iudicium totius terrarum Orbis provocare non sint veriti, satis mirari potuit. Sed cum de hac materia in refutatione duorum scriptorum, quibus Dani causas à se moti belli, toti mundo manifestare voluerunt, uberius actum sit, non dubitat S. R. M. Sveciæ, quin ea ubique certiore merita sit applausum, quam Danorum jus feciale injustum, eorumque manifestum meruisse falso gloriantur, ideoque in hisce contentionis ferram cum Serenissimo Daniæ Rege ulterius recipere superfluum ducit. Ac quemadmodum S. R. M. Sveciæ in eodem pacis inter hæc Arctoa Regna reducendæ proposito adhuc persistit, sic valde illubenter percepit, Serenissimum Daniæ Regem non æque in locum tractatum secundum præliminariam transactionem de Anno 1644. consentire voluisse, cum more antiquitus inter hæc Regna recepto tales tractatus ad confinia Regnorum semper institui sint soliti, à quo ut nunc recedatur nullo modo S. R. M. approbare potest, præcipue cum omnia acta & documenta ad talem actum necessaria, facilius & absque ullo periculo in regnorum confiniis, brumali hoc tempore ad manus haberi queant. Aliter res habuit, cum præterita æstate, vel Autumno congressus Commissariorum inter duos Exercitusurgeretur, quia tunc vel brevi tempore absque multis ambagibus atque solennitatibus pax restabilienda sperabatur, vel commodiori anni tempore acta & documenta necessaria minori cum periculo è Suecia asferri potuerunt. Neque Sac. Reg. Majest. Sueciæ è repetita declaratione Serenissimi Regis Daniæ data Serenissimi Domini Protectoris Reipub. Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ Ablegato Domino Medowio satis de serâ Regis Daniæ in pacem Propensione informari potest, dum in ea varias necat difficultates, ac omnium Accolarum Maris Baltici controversias ad hoc bellum Sueco Danicum nullo modo spectantes, suis immisceat, simulque velit terminari. Nihilominus tamen, si quidam Accolarum dicti Maris sint, qui speciale interesse in hoc bello habent, vel Rex Daniæ desideret, ut quorundam suorum Confœderatorum Ministri in loco tractatus ad Regnorum Sveciæ & Daniæ confinia eligendo appareant, suisque Commissariis adsint, non denegabit Serenissimus Rex Sveciæ illis suos Salvos-Conductus, quibus illi ad locum tractatus tuto venire, ibique commorari & ad lubitum illinc discedere queant. Idem suis confœderatis, eorumque Ministris ut concedatur S. R. M. Sveciæ expectat, sibi que eo in casu reservat. Caterum si Celsi ac Præpotentes D. Dn. Ordines Generales Unitarum Belgii Provinciarum, postquam tractatum Elbingensem, debito modorati habuerunt, ejusque ratificationem extradiderunt, ac sic pristinam amicitiam & fœdera renovarunt, mediationem suam ad hosce motus Danicos sedandos

andos offerant, Sacra Reg. M. Sveciæ taliter super ea retine se declarabit, ne ullam occasionem conquerendi prædicti D. Dn. Ordines Generales habituri sint, quemadmodum hoc S. R. M. uberius coram apud Aulam suam existentibus D. Dn. Legatis Belgicis Ipsa non semel exposuit. Quæ omnimodo serio Pacem cum Sacra R. M. Sveciæ inire Serenissimus Rex Daniæ intendat, non improbare poterit, ac propterea in locum ad confinia Regnorū Commissariorum congressui aptum consentiet, & diem præfiget, quibus intellectis S. R. M. Sveciæ statim, & suos Commissarios missura est, & Salvos Conductus in requisita forma expediri, ac in manus Dominorum Mediatorum extradi curabit, quo auxiliante Divina gratia, hoc Pacificationis negotium brevi inchoari, ac ad optatum finem perducere possit. Hæc sunt, quæ S. R. M. Sveciæ occasione repetitæ Serenissimi Daniæ Regis declarationis Illustri Domino Ablegato Serenissimi Domini Protectoris Angliæ, Scotiæ, & Hybernæ significari ac sub Regii Sigilli impressione Eidem extradi clementer jussit. Wismariæ d. 7. Decemb. Anno 1657.

Lit. F.

Tertia Declaratio Regis Daniæ, concernens pacis negotium.

Quamquam Serenissimus ac Potentissimus Daniæ ac Norvegiæ Rex Dominus noster Clementissimus, tertia die proxime elapsi mensis Novembris, ad declarationem Serenissimi Sveciæ Regis, in hoc pacis negotio Serenissimi ac Cellissimi Angliæ, Scotiæ & Hybernæ Domini Protectoris Ablegato Extraordinario, dato responso, tam clare & perspicue in illis, quæ ulteriorem explicationem requirebant, mentem suam exposuerit, ut remotis omnibus obstaculis, ad rem ipsam progredi, Sveciæ Regi in proclivi fuisset, tamen præter spem & opinionem, in nupera die septima hujus mensis Wismariæ exarata ulteriori declaratione Svecica animadvertit, quod speciosum quidem pacis nomen, ab adversa parte prætexatur, tantis vero difficultatum laqueis hæc præliminaria, de justitia belli, loco tractatum, ordinum generalium uniti Belgii mediatione, sub certis circumscriptis conditionibus, non ita facile adimplendis, tandem concedenda, involvantur; ut satis cuius constet hæc ipsa, non ad promovendum hoc Pacis negotium, sed ad nova sufflamina excitanda, potius conducere, ut & inde, de serâ Regis Sveciæ ad hosce Tractatus inclinatione, dubium suboriri queat.

Non ea fuit mens Sereniss. ac Potentiss. Daniæ Regis in prædicto suo responso, justissimæ causæ armorum suorum patrocinium querere, cum ea sæpius à probatis approbata, & æquos arbitros jam invenerit. Neq; putat sat firmo niti fundamento, locum Tractatum in confiniis Regnorum tam necessario præfigendum, ut alius quamvis commodior nullatenus admittendus sit, cum antiquitus, & in priori sæculo, in diversis locis, utpote Rostochii & Stetini Tractatus pacis inter hæc Regna Septentrionalia instituti & conclusi fuerint, & ipse Rex Sveciæ, referente Legato

B

Gallico

Gallico Dn. de Meules, præterito mense Augusti, ad congressum Commissariorum utriusque partis, locum in Jutia elegerit; nihilque impedit, (uti ab adversa parte obijcitur) quod minus hoc brumali tempore, postquam tabulariis de securitate cautum, Documenta ad hosce Tractatus necessaria, absq; ullo omnino periculo; è Sve-
cia per Regna hæc commode Lubecam transferri possint. Nec præterea aut intentioni aut verbis præfati responsi, altissime memoratæ Sux Regiæ Majestatis Daniæ ac Norvegiæ consentaneum, ut omnium accolarum Maris Balthici controversiæ nullo modo ad hoc bellum Dano-Svecicum spectantes, in hac Pacificatione simul decidantur, sed tantum Confœderatorum, & quidem illorum, qui speciale interesse in illo habent. Non tamen, uti vult hoc responsum Svecicum, ut illi huic negotio Pacis tantum adsint, ibidemq; compareant, sed ut simul & pari passu ad hos tractatus admittantur. Quoad mediationem Celsorum ac Præpot: *Dominorum Ordinū Generaliū uniti Belgii*, Sua Regia Majestas Daniæ ac Norvegiæ, illam in principio hujus belli solenniter à *Dominis Legatis Ordinum Extraordinariis*, oblatam, & tunc temporis à Sua Regia Majestate approbatam, jam neq; honeste recusare, nec ab illa desistere, multo minus ad Tractatus Elbingensis ratificationem, post annum & ultra protractam, differre potest, præcipue cum & illorum causa, quoad libertatem ac securitatem commerciorum in mari Balthico ibi agenda sit.

Quamprimum itaq; Sereniss. Rex Sveciæ admissionem hanc alte prædictorum Ordinum Generalium, ad interpositionem compositionis hujus belli simul ratam habuerit; quoad locum Lubecam, vel alium in vicinia commodum approbaverit; & ut illi in priori responso nominati confœderati Sux Regiæ Majestatis Daniæ ac Norvegiæ, simul ut partes huic Pacis negotio intersint, consensum suum præbuerit, Salvosq; conductus ad hoc necessarios, in debita forma, Dn. Mediatoribus exhibuerit, & certam diem ad congressum præfixerit, Sua Regia Majestas Daniæ & Norvegiæ similibus & aliis requisitis, in Tractatione de Anno quadragesimo quarto utrinq; placitis ex asse satisfaciet. Ut tandem pax fida & honesta, tanta sollicitudine, & laudabili conatu à Serenissimo ac Celsissimo Domino Protectore Angliæ, Scotiæ & Hyberniæ, inter hæc Regna Septentrionalia quæsitæ, absq; ulteriori mora reducat, & illa inter se firmo ac indissolubili pacis vinculo, ad concordiam redigantur. Quibus conatibus, ut Divinum Numen successus felices largiatur, Serenissimus ac Potentissimus Daniæ ac Norvegiæ Rex animitus vovet, & hæc ipsa ad prædictum responsum Svecicum pro ulteriore explicatione memorata, Sux Serenissimæ Celsitudinis Domino Ablegato, cum iterata Gratia Regiæ oblatione, sub Sigillo Regio exhiberi jus sit. d. 27. Decembr. Anno 1657.

Lit. G.

Literæ Ablegati Anglici Philippi de Meadove ad S. R. M.

Sveciæ, quibus Danorum ad ineundam pacem propensionem, post occupatam à Suecis Fioniam, notificat.

IN absentia Nobilissimi Domini Jephsonii Ablegati Extraordinarii Angliæ ab
Aula

Aula vestra Regia, cujus ministerio in hoc negotio versus Majestatem Vestram uter, fretus Clementia Vestra Regia, proque mediatorio, quod inter hæc duo Regna Septentrionalia sustineo munere, præsentium latorem unum è domesticis meis, cum his literis immediate ad Serenissimam Vestram Majestatem amandavi.

Serenissimus rex Daniæ, ad prævertendam ulteriorem Christiani sanguinis effusionem, bellumq; hoc funestissimum sub justis sinceræ pacis conditionibus amicaliter quamprimum finiendum, nominavit & constituit Commissarios suos & Plenipotentiarios Joachimum de Gersdorp Dn. de Tundbyholm, Equitem Auratum Magnum Aula Magistram, & Christianum Scheel Dn. Hæreditarium in Waløe, utrosque Senatores Regni Daniæ, qui cum Commissariis Majestatis Vestræ pari Auctoritate munitis, loco & tempore à Majestate Vestra nominandis, congregiantur, ad pacem inter hæc duo Regna stabiliendam.

Placeat igitur Sereniff: Vest: Majest: ad instantiam atque interventum Sereniff: Sux Celsitudinis Dn. mei Clementissimi Commissarios suos pariter deputare, locumque & tempus præfigere, nec non salvos conductus debita forma pro meipso & præfatis Dn. Commissariis Danicis extradi jubere, quibus acceptis, loco & tempore ita præfixis, mox affuturi sumus. Nec dubium est quin benedicente Deo, Majestas Vestra honestissimam pacem intra paucissimos dies referat. Interea temporis si Serenissima Sua Majestas arma sua ulterius inferri prohibeat, cum justorum armorum finem, nempe justam & honestam pacem jam acquisiverit, adeoque successu & felicitate sua clementer & moderate utatur, rem procul dubio Deo acceptam, Christiani orbis Principibus gratam, atque immortalis nominis sui gloria dignam faciet. Quod ut benigniter velit Majestas Vestra clementissimi Domini mei verbis & nomine insto & rogo. Quem singulari hac gratia suoque rogatui indulto beneficio sibi æternum Majestas Vestra demerebitur. Deus Opt: Max: Majestatem Vestram incolumem diu & florentem servet, ita animitus vovet.

Serenissimæ Sux Celsitudinis.

Reip: Angl: Scot: & Hybern: Protectoris Ablegatus
Extraordinarius.

Hafniæ 3. Febr. Anno 1658.

Ph: Meadove.

Lit. H.

Sacræ Regiæ Majestatis Sveciæ responsio ad literas Ablegati Anglici Medovii.

Carolus Gustavus Dei Gratia Svecorum, Gothorum, Vandalorumque Rex, Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Esthoniæ, Careliæ, Bremæ, Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Cassubiæ, Wandaliæq; Princeps Rugiæ, Dominus Ingridiæ ac Wismariciæ; nec non Comes Palatinus Rheni, Baviariæ, Juliaci, Cliviæ ac Montium Dux &c.

Gratiam & favorem, Illustris, Nobis sincere dilecte: Literas tuas Hafniæ ad Nos pridie harum datas recte accepimus, ex iisque didicimus, cum singularem tuam in

B 2

recon-

reconciliandis animis curam, tum etiam novum *Daniae* in pace, quantum apparet, serio recuperanda studium; Quorum altero quia, pro mediatorio quo defungeris munere, Nobis dexteritatem tuam ac fidem comprobas, gratias tibi agimus, ac merita tua condigno modo compensanda censebimus; alterum tanto Nobis est acceptius, quanto jam diu actiones Nostras eo dirigimus, ut, quod nunc à *Dania* conceditur, compotes fieri possimus. Optassemusque, ut aut nunquam ad hoc incendium perventum fuisset, aut erumpenti flammæ matura extinguendi media comparuissent, ac nostris pacificis oblatis nonnihil datum fuisset. Factum autem est, nescimus qua sive præmatura implacabilis vindictæ pertinacia, sive animi temeritate, ut inclinationi & propensione Nostræ in opus omnium humanissimum, nullis relinqueretur locus; quin anceps belli alea, apud *Danos* cæteris omnibus remediis antehabita, pacis consilia studiaque ita corrumpit, ut quamvis nisi tuo compositionis spes non exigua Nobis subjiceretur, res tamen ipsa nunc in electione & multiplicatione Mediatorum, nunc in ad crustandis aliarum gentium negotiis, quibus cum Septentrionalium regnorum controversiis nulla est communio, hæreret, nunc discessu ab antiquo more locoque, post *Stetinensia* pacta semper usitato supplantaretur, adeo ut quæ sitis injectis que undique impedimentis quibusvis palam constaret, *Daniam* pacis reducendæ gloriam præ dubio Martis conflictu vilem habuisse. Cum autem divinâ jam ope eo res deducta sit, ut cum sanioribus consiliis in gratiam reverti videatur, Nos quoque propositis Nostris pristinis insistentes, constans nostrum tranquillitatis studium sanguinis Christiani effusioni libenter præferimus. Atque ut hoc Serenissimus ac Celsissimus Dominus Protector, cujus operam in hoc negotio permagni facimus, alique Principes Christiani manifeste perspiciant, atque in sumultu temporis aliæque ex diuturniori bello subnascentes jacturæ redimantur, consentire mox decrevimus, ut mediantibus respective *Galliæ* & *Angliæ* Ministris, salutare pacis opus peragatur. Et quia res ipsa postulat festinationem, Nobisque restitutum sit, locum statuere, commodissimum arbitramur, ut intra octiduum, ab hoc dato, in *Infulis* sive *Sproo*, sive *Langelandensi* urbe *Rudcopia*, prout ex his alterutrum locum Regi *Daniæ* eligere visum fuerit, utriusque partis Commissarii sufficienti autoritate congregiantur, & pacem vigore omni restabilire conentur. Quo autem negotii successum nulla intercipiat mora, adjunctis hisce *Salvo-Conductu* & literis passus providere visum fuit, ut non tibi solum, sed etiam Regis *Daniæ* Commissariis plena tractandi potestate munitis, quam securissime tutissimeque, consueto morationum gentium stylo venire, in loco *Tractatus* commorari, & pro lubitu discedere liceat. Atque ut nulla partes occupet cunctatio, à te clementer requirimus, quo postarum sive tabellionum cursui sic prospiciatur, tam nostrorum in *Sveciam* usque ad *Eaholmium*, quam *Danicorum* in *Germaniam*, quo literæ hinc inde mitti recipique possint, prout hoc in superiori inter hæc duo regna *Septentrionalia* bello receptum fuit. Multum vero interest, ut matura anticipatione res sanetur, quandoquidem in suspensione armorum nullam Nobis

pro-

promittimus securitatem, atque officiis procurandæ pacis tanto laborandum est utrinque impensius, quanto Christiano orbi necessum est ut declaretur, posse hæc-
ce Septentrionalia regna post conflatum bellum absque ambagibus non necessariis, ad justam sinceramque redire reconciliationem. Quibus benevoli responsi loco redditis Deo te commendamus. Dedimus Neoburgi Fionix, die 5. Febr.
Anno 1658.

Carolus Gustavus.

Illustri Nobis sincere dilecto Philippo de Meadove, Serenissimi ac Celsissimi
Domini Protectoris Angliæ, Scotiæ & Hybernix &c. ad Regem Daniæ
Ablegato Extraordinario.

Lit. I.

Pacta Tostropii, à Septentrionalium
horum Regnorum Commissariis Plenipotentariis ini-
ta, quorum vigore hostilitates & dissensiones utrinque ali-
quam diu exercitæ, abolendæ & amicabiliter
componendæ sunt.

1.

It & maneat in posterum inter Regem & Regnum utrumque, nec non eorum
subditos & incolas invicem, Pax sincera & perpetua, & ita quidem, ut posthac
omnes utrinque cessent dissensiones & discordiæ, contra vero ab utraque parte re-
ducatur amicitia firma & secunda, beneficioque Generalis Amnestiæ penitus obli-
vione sepefiatur, quicquid vel ante bellum, vel ipso flagrante, mali sive damni invi-
cem inflatum fuit.

2.

Utraque Pars omnibus fœderibus, in præjudicium ac detrimentum alterutrius
initis renunciet.

3.

Nec una pars contra alteram fœdera iciat, aut alterius hostibus opem ferat &
succurrat, quibuscumque demum id modis fiat.

4.

Utraque pars, quantum fieri potest, impediatur, ne hostilis aliqua classis belli-
ca per fretum Oresundicum aut Balthicum in ipsum mare Balthicum penetret &
irrumpat.

5.

Maneat itidem Pactis Bromsebröensibus pristinus suus vigor, in quantum
per præsentis Tractatus non immutantur.

B 3

6. Qui.

Quicumque Reges, Respubl. Potestates & Principes pace hac comprehendi cupiunt, ab utroque Regum id requirere possunt.

Omnes naves Suedicæ ad subditos Svedicos spectantes iisque propriæ, à vetigalium pensione, visitationum onere & certificationū exhibitione liberæ ac immunes Orcundam vel fretum Balthicum transeant, dummodo in locis publicis, ubi S. R. M. Daniæ teloniorum cura est, legitimas suas atque justas Commeatus, sive salvi passus Nautici literas, vulgo *Stjepass*/ monstrant & exhibeant. Aliarum vero mercium Suedicarum, navibus ad peregrinos pertinentibus impositarum, eadem ratio deinceps sit, ut antea, & ita quidem, ut secundum tenorem Pactorum Bromsebröensium legitimas Certificationes suas exhibere teneantur, quarum ope & virtute ab omni telonio aliisque oneribus se liberæ & eximias præstare poterunt.

S. R. M. Sueciæ loco satisfactionis tam pro cessione terrarum occupatarum, quam pro damno per hoc bellum dato, Rex Regnumque Daniæ cedat Hallandiam, Blekingiam, Scaniam & Bornholmiam, una cum subjacentibus & appertinentibus Insulis, nec non Castellum Bahusiense in Norvvegia, una cum adjacenti Districtu & Præfectura cum omnibus ac singulis Regalibus, juribus & appertinentiis, nullis exceptis, non secus ac Regnum Daniæ eadem huc usque possedit & obtinuit.

R. item M. Regnoque Sueciæ Rex Regnumque Daniæ cedat Districtum seu Præfecturam Nidrosiensem, communiter Trundheimensem appellatam, cum omnibus ac singulis appertinentiis, quæ jure merito vel hodie eo pertinent, vel olim eo pertinuerunt, tam terra, quam mari, ut incorporentur Regno Sueciæ in perpetuam proprietatem.

Ex adverbo S. R. M. Sueciæ quascunque Regis Regni que Daniæ terras, ditiones ac Fortalitia, durante hoc bello, sive in Dania sive Norvvegia, vel etiam Slesvicensi Ducatu, Holfatia, & Comitatu Pinnenbergenfi occupata, restituat. Pariter S. R. M. Sueciæ pro se, & successoribus suis, renunciæt omnibus juribus & præensionibus quas in Comitatum Delmenhorst & Dithmarsiam, ratione Ducatus Bremensis, habet vel habere potest.

Omnes utrinque captivi, cujuscunque demum conditionis aut fortunæ sint, absque ullo lytro liberi dimittantur.

S. R. M. Sueciæ Exercitus, quam celerrime id fieri possit, & minimum intra secundam diem mensis Maij, Ditionibus & terris S. R. M. Daniæ excedat, interea
eidem

eidem sustentatione necessaria prospiciatur, ita tamen, ut stricta inter milites disciplina vigeat & exerceatur.

Consensum etiam est, ut omnes Ordines, tam Nobiles quam Ignobiles, Ecclesiastici & seculares Provinciarum & Præfecturarum, vigore hujus Tractatus in Dania & Norwegia cessarum, iisdem legibus, privilegiis & immunitatibus, ut antea, fruantur, in quantum Constitutionibus fundamentalibus Regni Sueciæ non repugnant. Aliàs S. R. M. Sueciæ nomine promittitur, illorum privilegia, quibus hæctenus gavisi sunt, auctum potius quam imminutum iri. Bona item & possessiones, quæ vel hæreditatis, emtionis, oppignerationis titulo, vel aliis quibuscunque demum jure licitis modis, illis competunt, ipsimet & eorum hæredes ac successores securi retinebunt.

S. R. M. Sueciæ omnes terræ ac loca, quæ durante hoc bello occupata, ac Regno Sueciæ adempta sunt, ubicunque demum locorum sita, restituantur, ut & tres naves Suedicæ, circa belli initia in Fretò Oresundico detentæ, una cum mercibus, quibus juxta tenorem Certificationum onustæ fuerant, vel earundem justo pretio, similiter reddantur.

Cedatur etiam S. R. M. Sueciæ omnis jurisdictio Ecclesiastica & secularis, quam S. R. M. Daniæ in quædam bona Terrarum Rugiæ obtinuit.

Omnia Fortalitia & Munimenta tam hoc bello expugnata & capta, quam mediantibus Tractatibus cessa, absque tormentis & apparatu militari tradantur. Illarum vero Regionum & provinciarum agricolæ, ubi fortalitia ista sita sunt, tenebuntur prædicta tormenta & comæatum ad littus devchere, ubi commodissime navibus imponi possunt.

Duci Holsatiæ à Rege Daniæ secundum æquitatem fiat satisfactio, de qua cum Ipso tractabitur & decernetur.

Itidem hæc promittitur Comiti ab Uhlfeldt restitutio omnium suorum bonorum, tam mobilium, quam immobilium, cum omnibus redditibus, ex eo tempore, quo in manus Commissariorum pervenerunt, in hanc usque diem perceptis. Et integrum præterea erit Ipsi, ejusque Comitissæ, Socru, liberis, Amicis & famulis libere in Dania ac tuto habitare atque degere, ubicunque commodum Iphis visum fuerit. Feudis vero illis, nempe Hirsholm, Munckelin, ut & S. Johannis Monasterio in Norwegia, Comiti Uhlfeldio ejusque filio olim concessis, juxta tenorem Investiturarum libere fruantur, eademque retineant.

16.

19.

Publicatum Manifestum antiquetur & aboleatur, nec unquam posthac divulgetur, recudatur, aut venale habeatur.

20.

R. item M. Sveciæ Serenissimus Rex Daniæ bis mille equites, & bis mille pedites tradat & exhibeat.

Ut autem supra scripta omnia, quæ ab Utriusque partis Plenipotentariis Commissariis promissa sunt, fideliter serventur, una Nobiscum Domini Mediatore Sacræ Regiæ Majestatis Galliæ, & S. Celsitud. Domini Protectoris Angliæ, in testimonium isthoc subscripserunt, & impressione suorum sigillorum confirmarunt, Tostrupii die 18. mensis Febr. Anno 1658.

Le Chevalier
de Terlon.
L. S.

Philippe
Meadovve.
L. S.

Jochim
Gerstrup.
L. S.

Christen
Skiel.
L. S.

Lit. K.

S. R. M. Sveciæ Confirmatio Articulorum Tostrupiensium.

Nos Carolus Gustavus, DEI gratia, Svecorum, Gothorum, Vandalorumque Rex &c. &c. &c.
Notum testatumque facimus, quod Nobis fideles Viri & Plenipotentarii Commissarii, sincere & fideliter Nobis dilecti Nobiles ac Generosi, Consiliarius Noster Secretior, Dominus Cornificius, Comes ab Uhlefeldt, ut & Noster, Regnorumque Nostrorum fidelis Vir ac Senator, Admiralis, atque Collegii Admiralitatis Consiliarius, Dominus Steno Bielcke, non solum prævia decenti submissione in manus Nostras tradiderint puncta ista, in quæ cum bonis Viris Regni Daniæ Senatoribus, & ad præsentis Pacis Tractatus à Serenissimo ac Potentissimo Principe & Domino, Domino FRIDERICO tertio, Daniæ, Norvegiæ, Vandalorum Gothorumque Rege, Nostro Fratre, Amico & Vicino, constitutis Commissariis in pago Tostrup, qui erat dies 18. mensis Februarii, mediante Christianissimi Galliarum Regis, Fratris & Confœderati Nostri dilectissimi, ut & Domini Protectoris Angliæ, Scotiæ & Hybernæ, Nostri similiter boni Amici & Confœderati, respective Legati & Ablegati interpositione, convenerunt & consenserunt; sed & in simul Nos pro ea, qua decet, devotione, certiores reddiderint, quod ejusdem per omnia argumenti & tenoris puncta ab utriusque Dominis Mediatoribus subcripta, Sux Dilect. Regis Daniæ Commissariis extradiderint, annexa illa

illa conventionē & mutua promissione, ut quam primum eorum Prineipalium Ratificationes sequi, & postmodum ab utraque parte armistitium publicari debeat. Quæ puncta omnia uti juxta clemens Nostrium mandatum summariter conelusa sunt, ita ratihabemus, approbamus & confirmamus Eadem per patentes hæc Nostras literas, & ita quidem, ut Armorum cessatio immediate hoc ipsum sequi, & ab utraque parte publicari debeat. Interea vero temporis Roschildiæ ab utriusque partis Commissariis prædicta puncta melius elaborabuntur, solenniori formula concipientur, & uberius deducuntur, ubi in simul de executione præfatæ pacis instituenda tractabitur. In quorum fidem & majus robur hoc ipsum Manu Nostri subscriptum, sigillo insuper Nostro Regio communiri iussimus. Dabantur in Castris nostris ad pagum Torslunda-Magla, die 19. mensis Febr. Anno 1658.

Ejusdem tenoris erat Regis Daniæ Confirmatio.

Lit. L.

Tractatus Roschildensis.

Serenissimi ac Potentissimi Principis & Domini, Domini Caroli Gustavi, DEI Gratia, Svecorum, Gothorum, Vandalorumque Regis, Magni Principis Finlandiæ, Ducis Esthoniæ, Careliæ, Bremæ, Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Cassubiæ, Wandaliæque, Principis Rûgiæ, Domini Ingridiæ & Wislmaria; nec non Comitis Palatini ad Rhenum, Bavariæ, Juliaci, Cliviæ & Montium Ducis &c. Regis & Domini Nostri clementissimi, Nos Plenipotentiarii Commissarii Cornificius, Comes ab Uhlefeldt, Dominus in Grastitz & Hersmannitz, Eques Auratus, altissime memoratæ S. R. M. Consiliarius Secretior: Steno Bielke, Liber Baro in Corpo, Dominus in Gæddeholm, Græfsöen & Tänga, itidem S. R. M. Regnorumque Sveciæ Senator, Admiralis & Collegii Admiralitatis Consiliarius: notum hæc volumus, quod postquam aliquo abhinc tempore dissensiones, simultates atque controversiæ succreverint & coortæ sint inter sæpe dictam Sac. R. Majestatem Regnumque Sveciæ ab una, & Serenissimum ac Potentissimum Principem & Dominum, Dominum Fridericum tertium, Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum, Gothorumque Regem, Ducem Slesvici, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsia, Comitem in Oldenburg & Delmenhorst, Regnumque Daniæ ab altera parte, quæ eousque tandem eruperunt, ut flagrantem isthanc belli flammam inter S. S. R. R. M. M. & gloriosissima hæc Regna non sine ingenti utriusque Regni & eorum subditorum damno, decremento, ruina atque desolatione produxerint & excitarint: Primum quidem Serenissimus ac Potentissimus Princeps & Dominus, Dominus Ludovicus XIV. Galliarum ac Navarræ Rex Christianissimus, postmodum vero Serenissimus Dominus Protector Angliæ, Scotiæ & Hybernæ, pro singulari suo amore & affectu, quo belligerantes hosce Reges & eorum Regna complectun-

C

tur,

tur, consultum putarint, omnia possibilis indagare media, quorum interventu accensa illa & latissime circum serpens belli flamma in Regnis his Septentrionalibus supprimi & extingui, in ejus vero locum pax, tranquillitas, amicitia & bona confidentia stabiliri, & ad præcavendum omnibus futuris malis restaurari possit. In quem finem tam S. R. M. Franciæ, quam Serenissimi Angliæ Protectoris Celsitudo Extraordinarios suos Ablegatos ad utrasque S. S. R. & M. M. Sueciæ & Daniæ miserunt, cum mandatis amplissimis, ut totius Christianæ Religionis statum & pericula, quæ ob gesta isthæc bella eidem imminere possent, utrique Regum ob oculos ponerent, & ad compositionem, consiliaque pacifica eo magis illos allicerent ac permoverent; ut & præterea Suorum Dominorum ac Principalium Mediationem & interpositionem ad salutare hocce pacis opus serio promovendum offerrent; Qua propter etiam S. R. M. Rex & Dominus noster clementissimus tam S. Majest. Galliarum Regis, & S. Celsitud. Domini Protectoris Angliæ persuasionibus & consiliis, quam proprio instinctu & desiderio ad suffocandum & delendum belli istud incendium, & firmandam conservandamque pacem ac tranquillitatem intra Regnorum suorum fines, ut & fidam amicitiam & bonam correspondentiam cum omnibus vicinis ac finitimis, præsertim vero cum Dania & Norvvegia, quippe quæ non amplissimorum modum finium, sese invicem attingentium ratione, verum etiam in multis aliis plurimum mutui commercii obtinent; Suorum Concederorum amicabilibus consiliis patentes aures præbuit. Et cum tandem S. R. M. Daniæ itidem propensionem suam, per S. Celsitud. Domini Protectoris in Aula sua degentem Ablegatum extraordinarium, ad pacem ineundam declaraverit; ex hinc factum est, ut coitio quædam & congressus primum Rudcopiæ in Langelandia inter utriusque Regni Commissarios & Plenipotentiarios definiretur & constitueretur. Verum postquam interea temporis S. R. M. Rex & Dominus noster clementissimus armorum suorum successui insistens, eorundemque felicitate frui cupiens, una cum universo exercitu per Langelandiam in Lalandiam & Falstria pedem inferret, Commissarii Danici, comitante eosdem S. Celsitud. Domini Protectoris Ablegato, S. R. M. non procul Wordingburgo heic in Sialandia obviam eundi ansam arripuerunt. Unde S. R. M. ut desiderium suum, qua in pacem & concordiam fertur, approbaret, occasionem istam præterire noluit; quin potius Nos suos Commissarios, suo ac suorum Regnorum nomine constituit, debitæque & sufficienti plenipotencia munivit. Quo facto Nos supra nominati cum altissime memoratæ S. R. M. ac Regni Daniæ Senatoribus & Plenipotentiariis Commissariis, Nobilibus, Illustribus, & Generosissimis, Domino Joachimo Gerstorffio in Tundbyholm, Equite Aurato, Magno Regni Magistro, & Præfecto Regio in Insula Bornholm: & Christiano Skiel in Fusinge, itidem Præfecto Regio in Tryggevælde convenimus, & post Plenipotentiariarum Procuratoriorumque nostrorum tabulas mutuo perlustratas, easque legitimas & sufficientes repertas, & rite invicem permutatas, in nomine Sanctissimæ Trinitatis congressi sumus, horumque Tractatum initium feci-

fecimus. Et quanquam Commissarii Danici, ut Regis & Domini sui mentem ac ulteriorem declarationem super proposita à Nobis puncta edocerentur, Hafniam abierint; nihilominus Tractatus ideo non abrumpebantur, præsertim quod promitterent, se in loco aliquo commodo nos quamprimum denuo conventuros. Id quod etiam ita contigit, dum primum in Prætorio ad Torslunda-Magla S. R. M. Dominum nostrum clementissimum allocuturi, deinde in pago Tostrup ad ibidem continuandum inchoatum pacis negotium comparuere. Ubi Nos una cum Christianissimi Galliarum ac Navarræ Regis Consiliario & ad S. R. M. Sveciæ, Legato Ordinario Illustrissimo Domino Hugone Terlonio, Equite S. Johannis Hierosol. ut & S. Cellitud. Domini Protectoris Commissario, & Extraordinario ad S. R. M. Daniæ Ablegato Illustrissimo Domino Philippo Medovio adhibita accuratissima diligentia pensavimus atque examinavimus omnes controversias ac lites, quæ Regna hæc invicem exercuerunt, omnesque modos atque vias ad easdem componendas, bonam vero sinceram & fidam amicitiam iterum producendam & stabilendam inivimus. Quo in negotio supra laudati Domini Mediatores, nomine suorum Principalium omnem sedulitatem, prudentiam, dexteritatem, laborem atque industriam, sine ullo tædio & remissione, tamdiu impenderunt, donec tandem inter Nos, nomine S. S. M. M. Regum ac Dominorum nostrorum clementissimorum, eorumque Successorum, ac Regnorum Sveciæ & Daniæ, in certa quædam puncta sive capita consensum ac conventum fuerit, quæ nunc heic Roschildiæ, assistente divina gratia, mutuo beneplacito, ab utriusque partis Commissariis melius elaborata, in solenniorem quandam formulam redacta, & ad præcautum omnibus in posterum litibus, erroribus ac controversiis uberius diducta sunt, modo ac tenore sequenti.

I.

Primum sit inter utrumque Regem & Eorum Successores, Regna, ditiones, Consiliarios, Ministros, subditos & Incolas, Sveciæ, Daniæ ac Norvvegiæ, firma, perpetua & nunquam revocanda pax, ita quidem ut omnes in posterum suspiciones, sinistrae voluntates, dissidia, discordiæ, inimicitia & bella sopita & sublata sint; tum & quæ ab utraque parte, tam antea, quam durante hoc bello acta fuerint, beneficio generalis & ad quovis pertinentis amnestiæ sepeliantur, nec unquam in memoriam revocentur aut repetantur. E contrario vero perpetua amicitia, mutua animorum benevolentia, concordia ac fida vicinitas restauretur & conservetur, ita ut alter alterius commodum verbis & factis, non secus ac proprium, promoveat ac defendat, & quicquid alterutrius personæ, regimini, Regnis, Ditionibus ac subditis in damnum aut præjudicium cedere possit, avertere studeat, & quantum in se positum, impediatur.

2.

Et ut hæc eo melius fieri possint, mutuaque confidentia inter utrosque Reges, & Eorum Regna Sveciæ ac Daniæ foveatur ac conservetur, ab utraque

parte tollantur ac rejiciantur omnes confœderationes, cum aliis Potestatibus, Regibus, Principibus, Statibus ac Rebuspub. quibuscunque, in alterutrius partis detrimentum aut noxam initæ & fancitæ; sicut etiam in posterum una pars contra aliam nulla fœdera feriat, nec alterutrius hostibus ullo modo, aut sub quovis prætextu succurrat & auxilium mittat.

^{3.}
In eundem finem internos constituimus, & mutuo promissimus, nos nunquam concessuros, ut peregrina quædam classis inimica, cujuscunque etiam illa fuerit, per fretum Oresundicum aut Balthicum in mare Balthicum transeat; sed ab intraque parte pro omnibus viribus id impedituros & averfuros esse.

^{4.}
Conventum quoque ac conclusum est, ut omnes naves S. R. M. Sueciæ, Eiusdem subditis & Incolis tam ipsius Sueciæ, quam subjacentium Provinciarum, Regionum ac Urbium, sine omni exceptione, propriæ, sive sint armatæ sive non armatæ, sive parvæ sive magnæ, cum mercibus cujuscunque generis, quas vectant, sine discrimine, non solum in Oresunda & freto Balthico, ab omnibus vectigalibus, Inquisitionibus, Visitationibus, Detentionibus, aliisque molestiis ac oneribus, quocunque demum nomine venire queant, liberæ ac immunes, sed & nullatenus obstrictæ esse debeant, ut secum habeant vel monstrant Certificationes quasdam de mercibus impositis, si tantummodo in R. M. Daniæ telonio Helsingoræ & Neoburgi legitimas suas salvi passus nautici literas exhibeant & ostendant. Verum cum bonis istis atque mercibus, quæ quidem ad S. R. M. ejusdemque Successorum Subditos & Incolas, tam in Suecia ipsa, quam in omnibus aliis Sueciæ subjacentibus Provinciis, Regionibus ac Urbibus, spectant atque pertinent, sed peregrinis navibus impositæ sunt, eadem in posterum ratio, quantum Certificationes concernit, juxta tenorem pactorum Bromsebröensium obtineat & observetur; in eum quidem sensum, ut si tantummodo legitimas suas Certificationes ostenderint, tunc sine impedimento, detentione, interdicto, aut vectigalium exactione, quocunque demum modo, per Oresundam ac fretum Balthicū ultro citroq; libere transire possint. At bona Suecica peregrinis navibus imposita, quæ legitimas Certificationes suas ostendere nequeunt, vectigali infreto Oresundico ac Balthico obnoxia sint & subiecta.

^{5.}
Quandoquidem S. R. M. Sueciæ in hocce bello occupaverit, & armorum suorum virtute acquisiverit varias S. R. M. Daniæ ac Norvegiæ Provincias, regiones atque Insulas, & in iis sitas munitiones atque Urbes jure belli nunc possideat; S. R. M. Daniæ consensit & constituit pro se, suis successoribus, Daniæ & Norvegiæ Regibus ac Regnis, tam in satisfactionem & compensationem pro occupatarum Provinciarum restitutione, quam in restitutionem damni S. R. M. Regnoque Sueciæ per hoc bellum dati & sumptuum impensorum, ut & ad declinandas ulteriores difficultates, ut S. R. M. Eiusdem Successoribus, Sueciæ Regibus ac Regnis cedantur

dantur Provinciæ Halland (quæ olim Regno Sveciæ in affecurationem data fuit) Scania, Blekingia, Bornholmia una cum omnibus ad dictas Provincias, Regiones atque Præfecturas pertinentibus Urbibus, Arcibus, Castellis ac Munimentis, Insulis, Scopulis, Superioritatibus, Præeminentiis, regalibus, jurisdictionibus tam Ecclesiasticis quam secularibus, censu, Proventibus, vectigalibus, redditibus ac juribus tam terra quam mari, sicut olim Reges Daniæ ac Norwegiæ easdem possederunt, ut in posterum penes S. R. M. ejusdem successores ac regna Sveciæ in perpetua possessione, proprietate ac dominio, sine controversia permaneant.

6.

Similiter ceditur Sacræ Regiæ Majestati ac regno Sveciæ à Sacra Regia Majestate Daniæ arx & Præfectura Bahus, ut & Domus & Præfectura Trundheimensis seu Nidrosiensis una cum omnibus subjacentibus Urbibus, Oppidis, Arcibus ac munimentis, ut & bonis Ecclesiasticis ac secularibus, Præfecturis & appertinentiis, quæ sub iis de jure comprehenduntur, & olim eo pertinuerunt tam terra quam mari, ut Regno Sveciæ in perpetuam possessionem ac proprietatem inferantur: Quemadmodum tam de his, quam de reliquis cæssis & præcedente articulo nominatim recensitis ditionibus ac provinciis peculiariter confectæ cessionis literæ S. R. M. Regniq; Daniæ Senatorum subscriptionibus ac Sigillis confirmatæ fufius demonstrant.

7.

Ceditur itidem S. R. M. Ejusdem Successoribus ac Regnis Sveciæ, à S. R. M. Ejusdem Successoribus & Regno Daniæ omnis illa jurisdictio, tam Ecclesiastica, quam secularis, in quantum eandem habuit super bona quædam in Principatu Rugiæ sita.

8.

Omnes præterea Nobiles, qui in cæssis Provinciis, terris ac Præfecturis bona possident, & ibi habitant, obnoxii erunt & tenebuntur S. R. M. ejusque Successoribus ac Regnis Sveciæ, homagium suum ac fidelitatis juramentum præstare, seque ad debitam obedientiam, fidelitatem & servitia obstringere, quemadmodum olim Regibus Daniæ obligati fuerunt. Eundem in modum omnes reliqui in prædictis Provinciis habitantes, tam Ecclesiastici quam seculares, Cives & Agricola, ab hac die S. R. M. ejusque Successoribus ac Regnis Sveciæ, tantum, ac in perpetuum erunt obligati, & omnes Præpositi ac sacerdotes sequentur illum Episcopum Superintendententem & Consistorium, cui vel quibus R. sua M. id committet & injunget.

9.

E contrario à S. R. M. Regnisque Sveciæ promissum fuit, quod omnes status, sive Nobiles sive Ignobiles, sive Ecclesiastici sive seculares, sive Cives sive Agricola, istarum Daniæ & Norwegiæ Provinciarum & Præfecturarum, quæ mediante his tractatibus fuerunt cæssæ, bona sua ac proprietates, quæ vel hæreditatis,

emtionis, permutationis, aut oppignerationis titulo, ante bellum eis competunt, vel à Regno seu privatis invicem jure acceperunt, retinere debeant, & ita quidem ut in posterum quoque plena facultas ipsos maneat, bona illa seu proprietates possidendi, utendi, fruendi, retinendi ut & alienandi, vendendi aut permutandi, sicut olim obtinuerunt. Similiter retinebunt consueta sua jura, Leges, antiqua Privilegia & immunitates sine omni impeditioe & turbatione, in quantum tamen illa non contrariantur vel pugnant cum Legibus Fundamentalibus Regnorum Sueciæ, cum quibus scilicet cessæ hæ Provinciarum ac Præfecturæ in perpetuum posthac adunentur & consociabuntur. Ut etiam appareat S. R. M. Sueciæ ex singulari gratia & indulgentia malle eorum conditionem meliorem reddere, quam diminuere, promissum fuit, ut omnes tam Nobiles quam Ignobiles, qui S. R. M. ac Regnorum Sueciæ jurisdictioni sese omnino subjecerint, frui possint eadem admissione & accessu ad honores & beneficia, ac si in ipsa Suecia nati forent.

10.

Consensum quoque invicem est, quod quando Fortalitia & Terræ S. R. M. Sueciæ Commissariis cedentur, tunc simul omnia quæ in promptu erunt documenta & instructiones, de Provinciarum iisque subjacentium bonorum conditionibus, redditibus ac proventibus, ut & finibus, Limitibus & Terminis, quæque justitiæ administrationem concernunt scripta, libri redituum, & alia quæ ejusmodi notitiam progignere possunt, tradenda erunt. Quo facto duo vel tres Plenipotentiarii ab utraque parte constituentur, qui omnes fines, terminos atque limites inter cessas, iisque vicinās & adjacentes Provincias & Præfecturas revidere, separare, dirigere & ordinare poterunt, quo eo melius omnes controversiæ ac lites declinentur, & quilibet in pace & quiete iis frui possit, quæ jure ipsi competunt.

11.

Similiter S. R. M. Sueciæ omnes istæ Provinciarum & loca, quæ durante bello occupata, Regnoque Sueciæ erepta sunt, ubicunque demum illa sita fuerint; ut & tres naves Suedicæ, sub initium belli in freto Oresundico detentæ, una cum impositis mercibus, vel justo earundem pretio, juxta tenorem Certificationum, restituantur. Convenit quoque ab utraque parte est, quod omnes illæ prædæ, quæ per concessas commissiones quidem capi potuerunt, sed ante pacificationem Tostropiensem in portus deductæ non sunt, veris Dominis ac Proprietariis restituendæ sint. Alia vero bona æmobilia, post illud tempus unius vel alterius partis subditis tam terra quam mari ablata, nec ante sæpe dictam pacificationem à S. S. R. R. M. M. Sueciæ vel Daniæ dono aliis data, itidem restituentur & reddentur.

12.

Contra S. R. M. ejusque Successores ac Regna Sueciæ cedunt S. R. M. Regnoque Daniæ omnia illa jura & prætensiones, quas S. R. M. jure belli habere potest

potest in omnia Fortalitia, Munitiones, Insulas, Provincias, Urbes atque Territoria, quæ in hoc bello, virtute suorum armorum occupavit, nominatim in Provincias Sialandiam, Lalandiam, Falstriam & Langelandiam, una cum Munimento Nagscow, item Fioniam, Jutiam, Ducatum Slesvicensem, Holfatiam, Stormariam & Dithmarsiam cum Fortalitiis Friderici-Odda, Munimento Høl, Arce ac Comitatu Pinnenbergenfi; sicut & Insulas Alsen & Arrhøe cum Arcibus Ducalibus Sunderburg & Norburg, ut & in omnes tam in his duobus Regnis Daniæ & Norvegiæ, quam in prædictis ducibus & illis subjacentibus Provinciis & Insulis Urbes occupatas, Munimenta, Fortalitia, Præfecturas, Arces Nobilium & territoria, quomodocunque nominari possunt, & in hac transactione per expressum excepta non sunt; illaque loca omnia, postquam secundum tenorem hujus tractatus iterum restituta ac tradita sunt, cum suis appertinentiis ac juribus S. R. M. ejusque Successores ac Regnum Daniæ sine omni impeditioe sequentur.

13.

Eodem modo cedit S. R. M. pro se, suis Successoribus ac Regnis Sueciæ omnia sua jura & prætensiones, quas S. R. M. ratione Ducatus Bremensis aut habet aut habere potest in Comitatum Delmenhorst & Dithmarsiam, transfertque illa sua jura in S. R. M. Daniæ Ejus Successores, & Duces è domo Holfatica Regiæ & Gottorpiensis lineæ, ita ut S. R. M. Sueciæ & ejus Successores nunquam ulterius in eas regiones prætendere vel velint vel debeant. Quod si etiam S. R. M. Sueciæ, ratione dicti ducatus Bremensis prætensionem quandam obtineret in bona quædam Nobilium in Holfatia, ceditur eadem simul vigore hujus tractatus, & promittitur, quod documenta quæ in promptu sunt & huc pertinent, S. R. M. Daniæ, & domui Holfatiæ, Regiæ & Gottorpiensis lineæ tradentur.

14.

Sicut autem munimenta utriusque partis, tam quæ hoc bello occupata sunt, quam quæ per hanc pacificationem ceduntur, sine tormentis, apparatu & comæatu bellico tradentur, ita convenit invicem, ut Agricola earum Præfecturarum, in quibus illa munimenta sita sunt, teneantur tormenta, apparatus bellicum & comæatum ad littus devehere, unde commodissime in naves imponi ac deferri possint.

15.

Conclusum quoque & promissum est, quod in iis Fortalitiis, quæ ab una vel altera parte ceduntur, certum aliquod spatium determinandum sit, ubi ille, qui locum munitum cedit, suum comæatum & apparatus bellicum tandiu conservet ac custodiat, donec tempore commodo eundem alio transferre poterit.

16.

Ut autem in educatione militis, tradendisque invicem Provinciis, Urbibus & munimentis eo melior ordo utrinque observetur, inter utramque partem hæc

de

dere ita convenit, ut quamprimum 2000 equites, (quos S. Reg. Maj. Sueciæ hoc ipso S. R. M. Daniæ promisit) traditi fuerint, exercitus Svedicus statim Sialandia excedat. Postea Helsingburgum die 27. Lans-Croona 18. Febr. Malmogia die 1. Martii tradentur. Die 4. ejusdem mensis Commissariis Svedicis Christianstadium, eodemque die Commissariis Danicis Naxkovia tradetur: Quo tempore exercitus Svedicus è Lalandia, Falstria & Langelandia educetur. Die 15. Martii Christianopolis & reliqua Blekingia una cum Bornholmia, siquidem fieri poterit, & Coeli tempestas id permiserit, sicut & 18. Martii Bahusium tradentur; Die 1. Maji tradetur Nidrosia sive Trundheim; præterea Jempterlandia & Bremervõrda, ut & cætera loca, quæ Rex Daniæ hoc bello occupaverit, ubicunque etiam sita fuerint, Svedicis Commissariis restituentur. Contra S. R. M. Sueciæ universis exercitus eodem die è Fionia, Jutia, Slesvicensi Ducatu, Holfatia, Stormaria & Dithmarfia, subjectisque Insulis, Munimentis Fortalitiis, Nobilium Arcibus ac Domiciliis, quocunque ea nomine venire possint, proficisci incipiet. Munimentum vero Friderici-Odda, Pinnenbergum, Fortalitium Hall cum omnibus aliis locis, ubicunque demum sita sint, quæ durante hocce bello in S. R. M. Sueciæ potestatem venerunt, eodem die 1. scilicet. Maji Regis Daniæ Commissariis tradentur. Eodem etiam tempore Insula Alfen una cum Sunderburgo & Nordburgo legitimis suis Dominis restituetur. Quodsi præterea loca quædam in prædictis Regnis, Provinciis, Ducatibus ac Insulis ab alterutra parte occupata fuerint, ea similiter ac si expresse hic nominata essent, iis ad quos antea pertinuerant, restituentur.

17.

Et ut in permutationibus Fortalitiorum, ut & educatione militum ex Urbibus & Provinciis prædicto termino, incolis nulla vis aut injuria inferatur, aderunt ab utraque parte Commissarii, qui hujus rei curam sedulam agent, ne videlicet Subditis aliquid violenter eripiat, vel aliud quid illicitum injungatur. Et quoniam exercitui Svedico, quamdiu in his terris commorabitur, de necessaria sustentatione prospiciendum est, ita quoque hac in re bonus ordo & disciplina observabitur, & hoc quidem modo, ut post diem conclusæ pacis, à subditis nihil amplius & de novo vel pro redimendis ædium incendiis, vel sub aliorum belli onerum prætextu, quocunque demum nomine venire possint, petatur & exigatur, nisi quod ad debitam exercitus sustentationem, juxta constitutionem à Commissariis utriusque partis hac in re faciendam, quamdiu in Regno hoc permanebit, opus erit.

18.

Quod supra dictum est, de restitutionibus & cessionibus terrarum, in definito termino, intelligendum erit secundum Leges Patriæ; & ita quidem, ut qui Præfecturas jam habeant & possideant, redditibus fruantur usque ad diem proximam Philippi Jacobi, integrumque eis sit, debita sua à dicta die Philippi Jacobi Anno 1657. usque ad annum 1658. exigere: hoc tamen respectu, ut si quæ statim solvi nequeant, tantum temporis indulgeatur, quo successive & in certis terminis, ut dicunt, solutio possit fieri.

19. Omnes

Omnes utrinque captivi cujuscunque fortunæ ac conditionis sint, sine ullo lytro statim liberi dimittantur, quod autem ipsorum sustentationem attinet, pro ea secundum æquitatem satisfacient.

Liberum quoque erit omnibus Subditis & Incolis cessarum Regionum ac Provinciarum in alias Civitates atque loca, ut ibi habitent, concedere, dummodo id fiat secundum statuta Provinciarum & Privilegia Urbium, quas migrare volunt. Quod bona vero securitatis gratia hoc belli tempore Urbibus illata attinet, eadem legitimi Domini sine ulla contradictione & impeditioe repetere poterunt.

Priores transactiones & pacta, videlicet Stetinensia, Sioeredensia, & Bromsebrøensia, quæ inter inclyta hæcce Regna olim inita, valorem & vigorem suum integrum in omnibus articulis obtinebunt, & non secus ac ante belli hujus initium, grata eruat, & quasi huic tractatui ad verbum inserta essent, nisi in quantum hic expresse immutata sunt.

S. R. M. Daniæ tenebitur secundum æquitatem satisfacere S. Principi Fridrico Slesvici, Holsatiæ Gothorpiensi Duci. Quæ de re utriusque partis tam R. M. Daniæ, quam suæ Celsitudinis Commissarii tractabunt. Ita tamen ut tractatus isti intra 2. diem Maij finem sortiantur.

Si quid præterea in hocce bello acciderit, quod tam inter S. R. M. Regnumque Daniæ & S. Cels: Ducis Holsatiæ Gothorpiensis uno vel altero modo similitates & diffidentiam producere & creare possit, vel à S. R. M. Daniæ & Ser. S. Cels: inter se, quam ab eorum Ministris, famulis ac subditis invicem aliter, quam in bonam partem acceptum fuerit, illud omne ab hac die in ullius præjudicium & molestiam nunquam in memoriam revocabitur, sed virtute hujus transactionis ab utraque parte componetur, oblivioni tradetur & in totum delebitur.

Promittitur etiam vigore hujus tractatus, quod Dn. Cornificio Comiti ab Uhlefeld intra secundam Aprilis currentis hujus anni omnia sua bona tam in Dania quam in Norvvegia, mobilia & immobilia restituentur, ut & pro omnibus illatis damnis sufficiens Satisfactio & compensatio intra proxime futuram S. Johannis festivitatem dabitur; ipsique ut & ejus Comitissæ, Socru, liberis, amicis ac famulis integrum erit manere ac habitare libere & secure in Dania ubicunque ipsi aut eis placuerit. Præfecturis illis vero nempe Hirsholm, Munckelin & Monasterio S. Johannis in Norvvegia, quas Comes Uhlefeld ac ejus filius, olim habuerunt, secundum tenorem investiturarum fruuntur, easdemque retinebunt, & ipsius itidem Conjugi debitus titulus plenarie restituetur.

Quicumque Reges sive Resp. Potestates & Principes pace hac comprehendere cupiunt, apud utrosque Reges id requirere debebunt.

Consensum quoque est, ut Jus Fœdiale una cum Manifesto Danico omnino abrogandum & nunquam in posterum divulgandum aut recudendum sit.

Quo autem hæc omnia, tam in verbis quam in factis, quemadmodum præscripta sunt, ab utraque parte firmiter, fideliter, ac sincere nunc & futuris temporibus observanda & implenda sint, promissum invicem est, quod nostra hæc amabiliter inita pacta & compositiones ab utriusque Regni Regibus Carolo Gustavo Rege Sueciæ, & Friderico III. Rege Daniæ, manuum subscriptione & sigillorum impressione confirmabuntur, & pro majori securitate ab utriusque Regni Senatoribus subscribentur & sigillis eorum munientur.

Conclusum quoque & promissum fuit, quod ab utraque parte unus Regni Senator cum Secretario circa secundam diem Aprilis, Helsingoræ conveniret, & hujus tractatus ratificationem utriusque partis subscriptione & sigillorum impressione roboratam & firmatam modo jam prædicto, secum afferent, invicemque permutabant: ubi simul Danici literas cessionis super Hallandiam, Blekingiam, Scaniam, Bornholmiam, Bahusensensem item & Trundheimensem Præfecturas secum habebant & eodem tempore Commissariis Suedicis in conclusæ pacis robur, firmitudinem & observantiam tradent & exhibebunt.

In majorem fidem ac confirmationem hæc, ut jam præscripta sunt, in omnibus suis articulis, acta, pacta, decreta & conclusa esse, & à parte S. R. M. Domini nostri Clementissimi & Regni Sueciæ fideliter & firmiter servatum, eorumque præterea ratificationes prædicto die allatum & constituto loco traditum esse: Ideo manuum nostrarum subscriptionibus hæc confirmavimus, & sigillis nostris obsignavimus, simul petentes à S. R. M. Gallia Legato Ordinario & S. Celsitud. Protectoris Angliæ extraordinario Alegate, tanquam pacificationis hujus mediatoribus, ut in majorem confirmationem ac certiolem testificationem hæc nobiscum subscribere & sigillis suis obsignare velint. Actum Roschildiæ d. 26. Febr. An. 1658.

Le Chevalier
de Terlon.
L. S.

Philippe Corfis Gref
Meadow. of Wilseld.
L. S. L. S.

Steno
Wielcke.
L. S.

Lit. M.

Articuli Secretiores.

Quandoquidem divina favente Clementia, & interveniente amabili tractatione, coortæ olim dissensiones & controversiæ nunc sedatæ, compositæ, penitusque

que sublata & extincta sint, præter tenuia quædam puncta sive capita, quæ ob certas causas Instrumento Pacis non inserta sunt: Nos infra scripti consultum duximus, ut puncta ista peculiari quodam recessu comprehenderentur, de que iisdem inter Nos conveniretur, modo & tenore, ut sequitur.

1.

Promissum & conclusum est, Generali Majori Ebboni Uhlefeldio in actionibus & prætensionibus suis, quas uno vel alio modo in Dania habere potest, & urgere solet, secundum leges, jura & æquitatem, debitam & plenariam satisfactionem procurandam.

2.

Et ut omnia, quæ errores quosdam post se trahere, vel animos ab hac vel illa parte exulcerare & distrahere possint, penitus eradicentur & è medio tollantur, in majorem pacis confirmationem & augmentum conventum invicem est, ut per istromata illa seu Tapetia, quæ in ignominiam & dedecus Regni Suedici contexta hec in Dania asservantur & custodiuntur, aliis coloribus superilliniantur.

Et quamvis puncta hæc in Instrumento Pacis non allegata sint & expressa, promissimus nihilominus & recepimus, quod eundem valorem & vigorem obtinebunt, ac si prædicto Instrumento Pacis una cum aliis ratihabitis & confirmatis punctis de verbo ad verbum inserta forent. In quorum majorem fidem & certitudinem Nos hoc ipsum manibus Nostris subscripsimus, sigillisque nostris communivimus. Actum Roschildia, die 27. Febr. Anno 1658.

Joachim Gerstorff.

L. S.

Christen Skiel.

L. S.

Lit. N.

Recessus peculiaris super cessione munimentorum Scaniae.

Sacr. Reg. Maj. Daniae ad Tractatus Dano-Suedicos Commissarii Plenipotentarii, Nos infra scripti, Dominus Joachimus Gersdorffius in Tundbyholm, Eques Auratus, Magnus Regni Daniae Magister & Senator, Praefectusque Regius in Bornholm; & Christianus Skiel in Fusinge, Regni Daniae Senator, & Praefectus Regius in Tryggewælde: Notum hisce testatumque facimus: Quandoquidem quædam inciderunt difficultates super colloquio, quod cum S. R. M. Sueciae ob evacuationem munimentorum Scanensium Owenus Julius habuit, vigore hujus promissum est, omnia ea quæ in Tractatibus circa eorundem munimentorum evacuationem placita & mutuo conventa sunt, à nostra parte quovis meliori modo ac ratione observatum iri, ita quidem, ut simul atq; Commissarii Suedici advenerint, munimenta cedantur & evacuentur, non obstante, quod definito & præfixo die id fieri non possit. Attamen quod Urbium præsidia & milites concernit, Owenus Julius narrat, S. R. M. Sueciae, ad instantiam & requisitionem S. R. M.

D 2

Daniae

Daniæ concessisse, ut milites illi & præsidia per aliquot dies alicubi in agro Scanensi sustentatione sua, juxta Commissariorum Svedicorum ordinationem, fruerentur, donec huc transferri possint, quod statim post evacuationem Sialandiæ fiet. In plenioram fidem & confirmationem Nos hoc ipsum manibus nostris subscripsimus, & sigillorum nostrorum impressione roboravimus. Roschildie d. 28. Febr. Anno 1658.

Joachim Gerstorff.

L. S.

Christen Skiel.

L. S.

Lit. O.

Literæ Regis Daniæ ad S. R. M. Sveciæ, ubi excusat propositionem Ovveni Julii de evacuatione munitorum Scaniæ locorum.

Nos Fridericus Tertius, DEI gratia, Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum, Gothorumque Rex &c. Serenissimo ac Potentissimo Principi & Domino, Domino Carolo Gustavo, Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Regi &c. charissimo nostro Fratri, Consanguineo & vicino, ut amicus & vicinus Salutem dicimus, & quicquid præterea bonorum acceptorumque officiorum à Nobis proficisci poterit, offerimus: Serenissime & Potentissime Princeps, charissime Frater, Consanguinee & Vicine. Perquam ingratum nobis accidit, postquam inaudivimus, Dilect. Vestram in animum induxisse, Dilectique Nobis Ovveni Julii missionem ad Dil. Vest. ita interpretatam, quasi propositum Nobis esset, pacis conditionibus inter Nostros, Vestraque Dilect. Commissarios initis, quantum ad Evacuationem Munimentorum, remoras quasdam & difficultates injicere, cum potius Dilect. Vest. certò affirmare possimus, Nos nunquam commissuros, ut in Nobis quoad Pacis executionem jure aliquid desideretur. Quem in finem tam Nostris Urbium munitarum & Castellorum Præfectis, quam Commissariis Nostris jam dum clementer in mandatis dedimus, ut V. Dilect. Commissariis definito & præscripto tempore eadem tradant atque cedant. Id quod etiam V. Dilect. Deputato Illustri Domino Claudio Tott, Comiti in Carleby, Libero Baroni in Sivendeby, Domino in Eckolsunda & Lehalslehn, Regni Sveciæ Senatori, Stabulario, & militiae Equestris Generali Majori hesternæ die aperiri fecimus. Quod autem dictum Ovvenum Julium ad Dilect. V. ablegavimus in causa erat, quod desiderabamus Dilect. Vest. mentem circa munimentorum evacuationem cognoscere,

cognoscere, cum periculum esset, ut ejusmodi aëris tempestate imminente exercitus ex hac provincia excedere possit. Ingredivimur interea in eam spem futurum, ut Dilect. V. admonitionem Nostram in optimam partem accipiat, inchoatamque Nobiscum amicam confidentiam continuat, & in sententia ista permaneat, quò hoc honore frui, & in arce Nostra Friderichsburg de proxima Mercurii Dilect. Vest coram convenire queamus. Nos quantum in Nobis, nihil temporis prætermittimus, quin inclinationem & affectum erga Dilectionem Vestram ad mutuam benevolentiam exhibeamus & demonstramus. Dilect. Vest. prosperrima quæque tam animi quam corporis intime precantes. Dabantur in Arce Nostra Hafniensi, die 28. Febr. Anno 1658.

Vest, Dilect.

Frater, Consanguineus
& Vicinus

Fridericus

Lit. P.

Memoriale Beuningii ad S. R. M.

Daniæ, in quo petit, ne in præjudicium Vniti Belgii fœdus cum Succis ineatur, exhibitum Hafniæ die

16. April.

Aen syn Conin. Ma. van Dennemarcken.

DE ondergeschreyen extraordinaris Ambass. van de Heeren Staeten General der vereenichde Neederlanden onderricht synde, dat tusschen syne Coninckl. Ma. ende de Croon Sweeden wert gehandelt over een naeder Verbintenisse tusschen de twee Norder Rycken, vint sich geoblygeert, aen syne Conin. Ma. weegens de Heeren syne Principalen diensturindeluyck te versoecken, dat in achtervolge van de beloften by syne Con. Ma. ende haer Ho. Mo. voor twee Jaeren reciproquelyck gedaen, ende van de syde van haer Ho. Mo. in haer negotiatië met de Croon Sweeden seedert voorgevallen, seer punctuel. gepresteert, van niet te fullen handelen met hoochstem. Croon, dan met Communicatië over en weeder dienangaende te geven, aen haer Ho. Mo. en aen hem heer Ambass. in derselver Naem van tyt tot tyt mach werden gecommuniceert, t' geene inde Onderhandelinghe over de voorsch. naeder Verbintenisse

D 3

met

tuet Sweeden tusschen Commissarisen van syn Coninckl. Mayst. ende von den Coninck van Sweeden fall coomen voor te vallen, en by syne Coninckl. Mayst. fall werden geresolveert. Dat oock voor al mach werden geleth, dat by Sluytinge van Alliantie tusschen syne Coninckl. Mayst. en de Croon Sweeden niet alleen niets daerinne influere, waerdoor de voorige Tractaten ende verbonden tusschen t' Ryck Dennemarcken ende de vereenichde Neederlanden souden coomen te werden geprejudiceert, maer dat by express Bedingh deselve in haer geheel werde gereleveert, en dat d' Articulen van het niet assisteeren van des anders Vyanden, en van t' excludeeren van vyantlycke Vlooten uyt d' Oostzee, in het jongste geslooten Vreedes Tractat tot Roschild nedergestelt, diermaeten moogen werden geexplieert in Sodaenigen aen te gaene Alliantie met Sweeden, dat haer Ho. Mo. moogen Contentement ontfangen opt geen hy Ambassadeur ontrent de voorschr. Articulen, op Fundament van voorgaende Tractaeten tusschen syne Coninckl. Mayst. enda haer Ho. Mo. by Memorie op den 3. Meertlesteleden St. No. aen syn Coninckl. Mayst. heeft geremonstreert.

Lit. P.

Literæ Beuningii ad Graphiarium

D. D. Ordinum, ubi plurima de fœdere & reliquis
Tractatibus Hafnienfibus.

— Myn Heere.

Ick heb by myn jongste van den ro. aen u. Ed. gschreven, datmen van deesse Syde seer koel is, ontrent d' Alliantie, welke de Heeren Ambassadeurs van Sweeden negotieeren. Ick bevind sulcx oock nock, maer indien aende Syveetse Syde te Vreeden is met een defensiff Verbondt, dat sich strecke alleen over het Ryck Sveden ende Dennemarcken, en geen geconquesteerde Syveetse Landen, ende niet obligatoir soude syn, voor ende alleer d' Oorlogen, vvelcke Syveeden tegeenvordick heft, sullen syn geeyndicht, soo mocht daerop vvel geslooten vworden, devvyle ick verneem de Heeren Deense Commissarisen in de jongste Conferentie in die sin by Maniere van Project by opgamelte Heeren Syveetse Ambassadeurs haer debden geuyt, maer om sich tot veel verder engagementen in te leaten, ontdeck ick aen de Deense Syde geen Geneegenheit, en de geene die yet connen vveeten van der Heeren Syveetse Ambassadeurs gedachten, seggen my, dat deselve haer seer sullen vvachten aen deese Heeren, vvelcke sy claegen dat het met de voorschr. Alliantie niet oprechtel. meenen, eenige voorslaegen te vertrovven, die elders aenstoot souden connen geven, en ick meen dat men hier noch meer Ongeeneegenheit soude vinden, om in deese tyt ontrent soodaenige voorslaegen met
Svveden

Sveden eens te vverden. Niet te min om daer ontrent meer seecker te syn, ende teegens alle het geene de Dienst van haer Ho. Mo. soude in deese connen præjudicieren, met schuldige Opmerkinge te helpen voorsien, heb ick op gisteren aen syn Mayst. ingeleveert, en aende Heer Rycx Hoffmeester, die noch de Camer hout, vermits leffel van Podagra, ende aende Heer Rycx Secretaris gerecommandeert de hierby geleyde Memorie, geformeert uyt het geen haer Ho. Mo. den 2. April. des verleeden Jaers aen haer Ambassadeurs ontrent de Svedtse negotiatie aen dit Hoff hebben goliest te gelasten, ende hoop ick met de naeste post te sullen connen adviseeren, met vvat resolutie ick daerop by syn Mayst. bejeegent sall syn, met Vortroffen dat die sall uyt vallen tot Contentement van haer Ho. Mo. vvelckers Vruentschap ende alliantie men my verseekert syne Mayst. sich trouvhertelyck altyt sall trachten te conserveeren. De acte van ratificatie van de Vreedens Tractaten van beyde de Coningen en de vvederlyts Rycxraeden syn de verleeden vveck hier tot Coppenhaegen teegens den anderen uytgevisselt, ondertusschen clacht men seer, dat de Vrede by de Svedtse seer quaelyck vvert geobserveert, ende comen van tyt tot tyt van verscheide Quartieren daer Svedtse Troupen syn, groote clachten van nieuwe Extorsien, rovinge ende Vexatien teegens het geen verdraegen is, uyt devvelcke men Gravamina geformeert, ende aende Svedtse Ambassadeurs overgegeven heeft, doch met vveynick hoope om daerop eenige Satisfactie te becomen. De Heeren Holsteynse Ambassadeurs syn staedich in befoignes met Commissarisen van deese Coning, met interventie van de Heer Ambassadeur van Vranckryck, de Heeren Svedtse Ambassadeurs, ende de Heer Envoye van Engelandt, ende comt haer negotiatie seer opereuste vallen, devvyle sy niet allen spreken over vergoedige van Schade door Inquartieringe geduyrende de verleeden Oorloch geleeden, maer om alle oude questien tusschen t' Hoys Holsteyn Gottorp, ende deese Croon, tot haer faveur geterminert te hebben t' voornaemste van haer eytsch is, dat den Hartoch van Holsteyn ende syne descendenten vvorde vrygestelt van de Homagie, vvelcke sy ten aensien vant Hartochdom Sleeswyck doen aen deese Croon, ende van alle Obligatien ende Plichten daeruyt defluierende. Ten tvveeden, dat aen denselven vvorde gegeven het ampt Svvestede, vveerdich, soomen my feyt, ontrent 150000. Rycxdal. int' vvelck de Hartogen van Holsteyn altyt gepratendeert hebben, haer de helft te competeeren, geduyrende een tvvee en seventich Jaerige possessie van deese Croon. Ten denden, dat de Gemeenschap van Regieering in Holsteyn vvorde geaboleert, ende dat voor de geleeden Schade in den Oorloch vergoedinge in Gelt geschiede, nevens noch andere Poincten van minder importantie, die tesamen schriftel. overgelevert, ende schriftel. geantvoort syn. Men soude aen deese Syde te Vreedenvveesen een compromis op te rechten, byt' vvelck de gehele Sacke aen d' een of d' ander neutrale prince, ofte staet vviert verbleeven, maer de Holsteynse neemen daer meede geen vergenoegen, ende dringen op een finale Affcomste niet alleen met het Articul van het Tractact, tvvelck meede brengt, dat voor Mey over d' aende

aende Hartoch van Holsteyn te doen Satisfactie in Bilychheyt soude moeten werden geconvenieert, maer oock met de Sweetsse Troupen die de Heeren Sweetsse Ambassadeurs laeten verluyden, dat niet louden connen afftrecken voor alleert' selve soude syn gepræsteert, ende is dit een machine, diemen bedecktel. ofte opentl. gebruycht in alle het geen, waertoe de Sweetsse deese Croon altaans trachten te disponeeren, ende opereert die van te naeder by, om dat soo veel men hier Tydinge heeft, noeh alle de Sweetsse Volckeren, welke in dit Eylandt syn overgecomen, oert' selve verdeelt bleven leggen, geenige vandien als noch de Belt gepasseert synde, gelooflyck om dat het dryffijs, het welke de Toevoer tot d' Oostzee voor ende beneden deese Stadt nock beslooteu hout, oock de Passagie van de Belt blyft belemmeren. Coppenhagen 17. April 1658.

C. van Beuningen.

Lit. P.

Excerpta ex literis Beuningii, de dato 2. Junij Anno 1658.

Ick heb met de jongste Post op gisteren ontfangen haer Ho. Mo. missive en resolutie van den 22. des voorleeden Maents, by dewelcke haer Ho. Mo. my myne verfochte dimissie favorabel. accordeeren, met ordre nochtans om my voor myn vertreck exactel. t' in formeeren op de toestant van de Onderhandeling tusschen Sweeden en Denæem. over de bewuste Alliantie defensiva, ofmen als noch laboureet om de selve tot præjuditie van den Staet van haer Ho. Mo. en met naedeelilige Artickelen voor de navigatie en Commercie tot beslyt te brengen, en om in sulcken geval, myn vertreck van hier nock te differeeren, soo langk ick daerontrent noch eenige goede Offitien ter intentie van den Staet can bybrengen. Ick heb haer Ho. Mo. in Onderdaenichheyt te bedancken voor deese groote Gunste, en sal niet naelaeten de voorsch. Ordres ontrent de negotiatie over de voorsch. Alliantie in Schuldicheyt nae te coomen. T' geen ick ontrent de Toestant van deselve overgeschreven hebbe, is gefondeert op soodaenige onderrichtinge, dat daerop staet can werden gemakt, en is deese geheele Week daerinne, soo ick bericht ben, niet naeders voorgevallen; Ick vertrouw alsnoch haer Ho. Mo. te connen verseeckeren, dat deese Croon soo ongeneegen blyft als oyt, om yets in de voorsch. Alliantie te laeten influeeren, dat haer Ho. Mo. soude moogen naedeelich ofte aenstootel. syn, en fall niet van hier scheyden, sonder haer Ho. Mo. daerontrent volcoomen geruft te connen stellen, dat ick van nu aff soude connen doen, in dien verseecker was, datmen van de Sweetsse syde geene extreme Dwangh fall willen

len gebruycken om't point van de exclusie van uythemfche Oorloch-Scheepen van deefe Heeren te overdringen.

Lit. P.

Excerpta ex literis Beuningii, de dato

§. 15. Junij Anno 1658.

Myn Heere.

MYn jongste Schryven aen U. Ed. is geveest van den 8. deefes; seedert het affgaen vande selve is my op gisteren met den ordinaris Post vvel ter hant gecoomen, haer Ho. Mo. Missive ende resolutie van den eersten deefen Maent, by dewelcke ick gelaft worde te continuereen by de by myn aengevvende Officien, om voor te coomen, dat in de hier aengesochte Alliantie tusschen de Croon Sveden ende dit Ryck, niets prajudiciabels voor den Staet van haer Ho. Mo. geadmitteert worde. Ick sal niet naerlaeten haer Ho. Mo. Beveelen in schuldige Onderdaenicheyt nae te coomen, ende, so ick vertrouvv, niet sonder Succes in deesen myn devoir doen, devvyle de voornaemste Heeren Ministers my versceekeren, dat van deefe Syde niets soodaenich toegestaen sal vvorden, en dat de Heeren Svedtsche Ambassadeurs deefe Weeck getenteert heb-bende, onder de Articulen vvelcke over de Executie van de Vreede opgestelt syn te doen influenceeren haer Point van Excluideeren van alle vreemde Oorloch-Scheepen uyt de Oostzee, t' selve by Commissarisen van deefe Croon rondelyck is affgeveesen, met gecitereerde ronde Verclaeringe van daer ontrent niet meerder te connen in vvilligen, als int' Tractaet van Vreede is vervat.

Lit. P.

Literæ Beuningii ad Ordines.

Hooge Moogende Heeren.

MYn Heeren, T' is ontrent twee Maenden geleeden, dat U. Ho. Mo. op myn onderdaenich Verfoeck goetgevonden hebben te consenteeren, dat ick nae een langduyrige uytlandicheyt von over de derde halff Jaer, soude moogen nae myn Vaederland keeren, om de Commissie aen dit Hoff, met dewelcke t' U. Ho. Mo. gelieft heeft my te vereeren, in derselven handen aff de leggen, ende dat tot dien eynde een vans Lants Oorloch-Scheepen soude
E
affgesonden

afgefonden werden tot myn transport: met bevel nochtans van dat ick my, voor myn Vertreck van hier exactelyck soude informeeren, ontrent de doenmaels aengestelde Onderhandelinghe over een Alliantie tuschen de twee Noorder Croonen, ende bevindende datmen deselve soude willen tot Conclusie brengen, met naedeelike Articulen voor de Staet ofte Commerce, myn Vertreck soude opschorten, soo lange ick eenige goede Officier ter Intentie van U. Ho. Mo. soude connen bybrengen. U. Ho. Mo. sullen seedert gesien hebben uyt myne van tyt tot tyt aengesondene Advisen, dat niet alleen de voorsch. Negotiatie over een Alliantie is te niet gegaen, maer dat oock het Poinct van d' Exclusie van alle vreemde Oorloch-Scheepen uyt de Oostzee, t' welck de Heeren Sweetsche Ambassadeurs eerst inde voorsch. Alliantie, ende naederhant in een Reces over de Executie van de Vreede hebben soecken door te dringen, nae veelmoeyel. de batten, eyndel. soo verre is getempereert, dat in het laeste Sweetsche Concept daerontrent, ten aensien vanden Staet van U. Ho. Mo. ende andere buyten d' Oostzee gelegen, wert gebleven by de Woorden van het Tractaet van Vreede, ende dat dienvolgens alles is geobtimeert, (buyten onverwachte Veranderinge,) t' geene met toedoen van myn schuldige devoiren, in naecoominge van voorsch. U. Ho. Mo. Beveelen uytgewercht heft connen worden, geen andere Articulen op het tapyt geweest, of immers geurgeert synde, teegens de welke ick my volgens U. Ho. Mo. Ordre had te formaliseeren. Soo dat ick, onder verbeeteringe van U. Ho. Mo. vertrouwe daermeede in Staet te syn, om de voorsch. goedertieren dimissie van U. Ho. Mo. te moogen genieten, ende haer Affaires aen dit Hoff in Handen van den Heere Resident le Maire over te leveren, in dien alleen het langh verwachte Oorloch-Schip tot myn Transport hier voor de Handt sich bevonde. Maer alsoot' selve ontbreeckt, ende soo ick onderricht wert, sonder U. Ho. Mo. aenschryvinge aende Heeren ter Admiral: niet affgesonden sal worden, soo vind ick my genootsaeckt wederom myn Toevlucht te neemen tot U. Ho. Mo. en: onderdanichl: te versoecken, dat doortusschen comste van haer gunstige Ordres, het voorsch. Oorloch-Schip, in dien het niet alree verseylt is, immers niet langer opgehouden mach worden. Hiermeede Hooge Mogende Heeren, &c. Copenhagen den 20. Julij Anno 1658.

C. van Beuningen.

Lit. P.

Memoriale Beuningii ad Sacram Regiam Majestatem Daniæ, in quo
petit &c.

Dominorum Ordinum Generalium Uniti Belgii infra nominatus Legatus Extraordinarius postquam intellexit, inter Suam Reg. Majestatem & Regnum Sueciæ

Sueciæ de arctiori duorum horum borealium Regnorum fœdere tractari, suarum partium esse duxit, à Sacra Regia Majestate nomine suorum Dominorum Principium officiose & amice requirere, ut in veram & realem promissorum à Sacra Regia Majestate & Celsiss. Dn. Ordinibus ante biennium reciproce factorum, & à parte Suarum Præpot. Celsitud. in negotiis cum Regno Sueciæ interea gestis præcise & punctualiter seu accurate observatorum, præstationem, scilicet cum supra laudato Regno Sueciæ nihil agendum & concludendum, nisi mutua istorum communicatione prævia; Suis Præpot. Celsitud. & Earum nomine Legato suo omne illud in posterum successive communicetur, quicquid in Tractatibus de jam dicto arctiori fœdere cum Suecia, inter Sacræ Regiæ Majestatis Commissarios & Regem Sueciæ acciderit, & à Sacra Regia Majestate decretum fuerint; Ut etiam ante omnia prospiciatur, ne in conclusione fœderis inter Sacram Regiam Majestatem & Regnum Sueciæ non solum aliquid incurrat & influat, per quod præcedentibus Tractatibus & fœderibus inter Regnum Daniæ & Unitum Belgium præjudicium quoddam creari possit, sed & per expressam conditionem illa ipsa in pleno vigore suo conserventur, utque articuli isti de non opem ferendo alterius hostibus, & de excludendis è mari Balthico hostilibus classibus in nupero Roschildiæ concluso pacis Tractatu constituti, ita explicentur in fœdere isto cum Suecia, quò S. Præpot. Celsitud. in eo, quod Legatus circa prædictos articulos, intuitu præcedentium Tractatum inter S. R. M. & S. Præpot. Celsitud. in Memoriali suo die 3. sty. nov. mensis Martii proxime præteriti S. R. M. remonstravit, satisfiat, Illæque contentæ esse queant. Hafniæ die 16. April. Anno 1658.

C. van Beuningen.

Lit. P.

Literæ Beuningii ad Graphiarium
Ordinum, ubi quo animo Dani erga fœderis sanctionem
cum Suecis fuerint, fasius ostenditur, una cum multis
aliis ad hanc materiem pertinentibus.

Dornine mi,

IN proximis meis die 10. April. de Te exaratis significaveram, quod apud Danos non parum frigoris deprehendatur circa Confœderationem, de qua Domini Legati Suedici heic tractant. Equidem illud ipsum adhuc satis licet animadvertere, sed quoniam Sueci defensivo quodam fœdere contenti sunt, quod solummodo super Regna Sueciæ & Daniæ se extendat, nullasque conquistas Suecorum provincias comprehendat, nec prius sit obligatorium, quam finita bella forent, quibus Suecia nunc occupatur, nullus dubito quin hac ratione fœdus istud perficiatur, præsertim quod, ut intelligo, Commissarii Danici in novissimo congressu

E 2

cum

cum Legatis Suedicis per modum Projecti se in hanc sententiam jam dum declaraverint. Sed ad plura alia se obstringendi nullam omnino ab hac parte propensionem inuenio, & illi ipsi qui de dictis factisque Legatorum Suedicorum certum aliquid, & exploratum habent, mihi narravere, quod, non parum conqueſti, Danos in fœdere prædicto non ingenue agere, nec ejus functionem sincere & ex animo cupere, vehementer sibi caverent, consilia quædam ipsis communicare, quæ aliàs quempiam offendere possent atque irritate. Et ego firmiter mihi persuadeo, plures adhuc reperiendas heic difficultates, per quas impediatur, quo minus, isthoc præsertim tempore, circa ejusmodi proposita cum Suecis conveniri queat. Nihilominus ut hac in re eo magis extra periculum versaret, debitaque cura & vigilantia omnem id, quod S. Præpot. Celsit. commodo heic obesse possit, averterem ac declinarem, hesternæ die S. R. M. obtuli, Magno verò Regni Magistro, quem dolor podagricus domi adhuc detinet, & Regni Secretario commendavi his literis adjunctum Memoriale, quod formatum est ex mandatis illis quæ S. Præpot. Celsit. d. 2. April. Anni proxime præteriti Legatis suis, quantum ad negotia Suedica in hac aula, injungere dignatæ sunt, & confido ego, proxima Postarum die me posse significare, quid responsi à S. M. hacce in materie obtinuerim, in certam spem ingressus fore ut ex voto atque beneplacito S. Præpot. Celsitud. illud impertiatur, præprimis quod heic locorum sanctissime mihi affirmatum est, S. R. M. omni fide atque studio, in id incubituram, quo amicitiam & fœdera cum Suis Præpot. Celsit. inita conservare & fovere queat. Ratificationes Pacis utriusque Regis & Senatus Regni præterita hebdomade heic Hafniæ invicem permutatæ & extraditæ fuerunt. Interea ingentes querelas audire licet, quod Sveci nimis male pacis observantes sint, & tantum non quotidie ex diversis locis, ubi turnæ Suedicæ commemorantur, de novis extorsionibus, spoliis & vexationibus contra Instrumentum Pacis variæ querelæ adferuntur, ex quibus gravamina formata & Legatis Suedicis tradita sunt, sed parum spei est reliquum, ut medicamine aliquo præveniantur. Domini Legati Holfatici sedulo & continue agunt atque tractant cum Commissariis hujus Regis, intervenientibus Dominis Legatis Gallico & Suedicis, una cum Ablegato Anglicano, & multum negotii faciunt Tractatus isti, cum non solum Holfati compensationes damnorum, per militum confecti belli tempore hospitationes datorum, urgeant, sed & omnes veteres controversias inter domum Holfaticam lineæ Gottorpiensis & Regnum hocce pro commodo & beneplacito suo finitas velint. Primarium ipsorum postulatum est, ut Dux Holfatiæ & ipsius Descendentes omnes absolvantur & liberentur ab Homagio, quod ratione Ducatus Slesvicensis Regno huic aliàs præstare solent, & ab omnibus præterea obligationibus exinde defluentibus. Secundo, ut detur Duci Præfectura Suabstedenſis, quæ ut mihi quidem narratum est, centum & quinquaginta præter propter thalerorum Imperialium millia pretio suo exæquat, cujus dimidiam partem sibi competentem semper urserunt Duces Holfatiæ, quanquam Regnum hoc jam dum septuaginta duorum annorum possessione gavisum

visum fuerit. Tertio, ut communio Regiminis & administrationis Ducatus Holfatiæ aboleatur, & ut relictio damnorum superioris belli præfenti parataque pecunia fiat, una cum aliis non adeo magni momenti punctis, quæ scripto sunt exhibita, & ad quæ itidem scripto responsum fuit. Dani equidem libentiffimè compromiffum aliquod inire vellent, cujus vigore univerfùm hoc negotium uni vel alteri nullis partibus addiçto Principi vel Statui committeretur, fed Holfati hac in re nolunt acquiefcere, & finalem decisionem & compositionem flagitant, non folum virtute articuli Tractatus, qui requirit, ut ante Majum Duci Holfatiæ fecundam æquitatem fatisfactio fieri debeat, fed & exercitus Suedici, qui ut Domini Legati Suedici palam pronuntiant, non difceffurus fit, priusquam ifthæc forent præfita. Et hæc eft illa machina, quæ palam & occulto adhibetur in omni ifto, ad quod Sueci Regnum hoc difponere laborant. Et eo magis valida illa eft, plurimumque efficit, quod, ut heic quidem fcimus, omnes illæ turmæ, quæ hanc Infulam ingreffæ funt, adhuc difperfæ illic commorentur, nullæque earum fretum Balthicum trajecerint, fortaffis eam ob caufam, quod glacies, quæ omnes naves è mari Balthico advenientes tam fupra, quam infra hanc urbem adhuc intercludit & arcet, funiliter transitum freti Balthici turbet ac impediatur. Quo ipfo Te optime valere jubeo. Hafniæ die 17. April. Anno 1658.

C. van Beuningen.

Lit. P.

Excerpta ex literis Beuningii de dato
Hafniæ d. 2. Jun. ad Graphiarum Ordinum
circa eandem materiam.

Accepi hefterna die S. Præpot. Celfitud. literas & decretum de die 22. mensis præteriti, in quo Præpot. S. Celfitud. flagitamam à me dimiffionem elementer approbant & gratam habent, una cum mandatis, ut adhuc ante difceffum meum accurate & exacte edocear, quo in loco Tractatus inter Sueciam & Daniam de fœdere ifto defenfivo verfentur, an fcilicet adhuc laboretur, in præjudicium Status S. Præpot. Celfitud. & fub articulis navigationi & commerciis officientibus eisdem perficere & concludere, & fi fors ita effet, difceffum meum hinc tam diu differrem, quam diu bona quædam officia ad obtinendum S. Præpot. Celfitud. fcopum conferre poffem. Ago itque Præpot. S. Celfitud. pro fingulari ifto favore ac clementia humillimas gratias, nunquam intermiffurus mandatis iftis circa Tractationem dicti fœderis me obfequentiffimum, prout decet, exhibere.

E 3

Illud

Illud ipsum, quod in hac materia ad Vos huc usque perscriptum, super ejusmodi informatione fundatum est, ut firmiter eidem insisti possit, & per totam hanc septimanam, quantum quidem percipio, nihil amplius circa illud negotium contigit. Exinde nunquam non confido, S. Præpot. Celsitud. me certo affirmare posse, Regnum hoc nullatenus consensurum, ut in dictum fœdus aliquid influat, quod S. Præp. Celsit. detrimentum & offendiculum afferre ac præbere valeat, neque prius mehinc profecturum, quam S. Præpot. Celsitud. in hoc negotio penitus securas reddere queam. Id quod vel hac vice possem præstare, si certus forem, Suecos non extrema coactionis media adhibuituros, quibus Danos ad puncti istius, de exclusione navium peregrinarum bellicarum è mari Balthico, observantiam adigere velent.

Lit. P.

Excerpta ex literis Beuningii d. 5. 15. ad Graphiarium Ordinum.

Domine mi,

Post proximas meas literas die 8. hujus mensis ad Te missas heri à Tabellario ordinario S. Præpot. Celsitud. literas, & decretum de prima die currentis mensis recte accepi, quibus mihi injungitur, operam meam hæcenus adhibitam continuare, ut præcaverem, ne in heic quæsito fœdere inter Regna Sueciæ & Daniæ aliquid noxium Statui S. Præpot. Celsit. admitteretur. Ego sane nullatenus desistam, S. Præpot. Celsit. mandatis submissione debita me conformem exhibere, neque ut ego quidem confido, sine successu egregio heic occupabor, cum primarii Regni hujus Ministri sancte mihi polliceantur, nihil istorum à sua parte committendum, & quod Dominis Legatis Suedicis, qui hac hebdomade tentaverant punctum istum de exclusione peregrinarum navium bellicarum è mari Balthico articulis suis circa pacis executionem constitutis includere, à Commissariis hujus Regni id rotunde fuerit denegatum, cum reiterata & expressa declaratione, se hac in re in nihil aliud consentire posse, quam quod in Tractatu Pacis comprehensum esset.

Lit. P.

Literæ Beuningii ad Ordines, in quibus gloriatur se Suecos inter & Danos incundum fœdus impedivisse.

Celsi ac Præpotentes Domini,

Domini mei, Duo circiter præteriere menses, ex quo tempore Vestris Præpot. Celsitud. prævia humillima petitione mea, consentire placuit, ut post diuturniorem

niorem absentiam, qua ultra biennium, & quod excurrit, patria mea careo, integrum mihi sit in eandem reverti, & Commissionem in hac Aula, qua V. Præpot. Celsitud. me dignari libuit, in Earum manus deponere, & quod propterea navis quædam bellica à classe patriæ ad mei transfretationem huc mittenda sit: una cum iterato jussu, ut priusquam ex his locis abeam, exactissime erudirer circa tunc temporis heic institutos Tractatus de fœdere inter Regna isthæc borealia ineundo; & siquidem intelligerem, ad finem illud perductum & sub articulis quibusdam in Vestri Satus & commerciorum detrimentum ac præjudicium conclusum iri, tam diu discessum meum differrem, quam diu bona quædam officia ad obtinendum V. Præpot. Celsitud. præfixum Scopum, contribuere valerem. Interea temporis V. Præpot. Celsitud. ex meis successive transmissis literis & narrationibus perceperunt, non solum prædictum Tractatum fœderis omnino abruptum & dissipatum, sed & punctum istum de excludendis omnibus peregrinis navibus bellicis è mari Balthico, quem Domini Legati Suedici primum quidem sæpissime allegato fœderi, postmodum vero recessui Pacis executivo inserere conati sunt, post multas tædiosas disceptationes ita tandem temperatum, ut in ultimo Suedico concepto quantum ad hoc, intuitu Status V. Præpot. Celsitud. & aliorum extra mare Balthicum sitorum inhæreatur verbis Tractatus pacis, & consequenter omne illud obtentum esse, (nisi mutationes quædam præter spem acciderint,) quicquid officiis meis, ut par est, in observantiam mandatorum V. Præpot. Celsitud. effici potuit, præsertim cum alii articuli sub manibus nunquam fuerint, qui prævio V. Præpot. Celsitud. jussu graves aut molesti mihi accidissent. Ita ut salvo V. Præpot. Celsitud. judicio, firmiter confidam, me heic officio meo satisfecisse, remque ilthæc probe peregisse, quò tandem benigna illa dimissione V. Præpot. Celsitud. frui, Earumque negotia in Aula hac in manus Domini Residentis le Maire tradere queam, modo diu desiderata navis bellica ad me trajiciendum heic in promptu foret. Sed quia eadem heic expectatur, & ut in audio, sine V. Præpot. Celsitud. admonitione ad Dominos Admiralitatis directæ, huc non mittetur, iterum ad V. Præpot. Celsitud. confugere cogor, adhibita petitione humillima, velint interventu clementium mandatorum suorum operam dare, ne prædicta navis bellica, siquidem vela ventis nondum dedit, ulterius detineatur. Quibus Præpot. V. Celsitud. &c. Haffniæ die 20. Julij Anno 1658.

Lit. Q.

S. R. M. Sveciæ Legatorum Projectum alterum Fœderis articulos comprehendens, exhibitum Commissariis Danicis Haffniæ

24. April. 1658.

1 Sit

1.

Sit inter Sac. Regiam Majestatem Regnumque Sueciæ ab una, & inter Sac. Reg. Majestatem Regnaque Daniæ & Norwegiæ ab altera parte strictius defensivum fœdus, ad Suarum Majestatum, earumque respective Subditorum, Regnorum & provinciæ conservationem, contra omnes & singulos, qui vel unum ex Confœderatis, vel utrosque simul & eorum regna ac appertinentes provincias hostiliter invadere, aut unum horum jura in mare Balthicum & hujus portus ipsi competentia in controversiam vocare aut turbare audebunt.

2.

Propterea utrique Reges Confœderati non solum omni conatu & summis viribus impedient, ne peregrina quædam classis bellica, sub quocunque demum prætextu id possit fieri, sive navium conducendarum gratia, sive ad præstanda amicis ac fœderatis auxilia promissa, & quæ sunt hujus generis alia &c. in mare Balthicum ingredi audeat, juxta tenorem pacificationis Roschildensis: sed etiam avertent & præcavebunt, ne præter borealia isthæc regna, ullus sive amicus sive hostis, utrisque vel uni Confœderatorum Regum & Regnorum, licet portus in mari Balthico possideat proprios, classem bellicam ibi habeat, apparet & exercent.

3.

Similiter Confœderati in id omnem operam impendent, ut commercia & negotiationes in mari Balthico ut nunc, ita in posterum ubique locorum sine omni perturbatione maneant, ut & ne cui peregrinorum permittatur, actum aliquem exercere, qui supremæ Confœderatorum jurisdictioni sive Dominio Maris Balthici aliquo modo præjudicare possit.

4.

Atque ut hoc ipsum majori cum efficacia fieri queat, conventum utrinque est, ut unus Confœderatorum obstrictus sit & obligatus, alteri contra eum, qui sive per Oresundicum sive Balthicum fretum peregrina classe in mare Balthicum ingredi vult, omni ope, quam cito id possibile fuerit, & longissimum intra trimestre spatium, post notificationem factam, assistere, quæ quidem notificatio tum fieri debet, quando vel aliquis invaditur, vel quando præscitur, peregrinam classem per Oresundicum vel fretum Balthicum in mare Balthicum intrare velle.

5.

Quod si quandoque acciderit, ut peregrina classis ex improvise per freta, vel Oresundicum vel Balthicum in mare Balthicum vi adhibita penetraret, antequam vel unius sive alterius vel utriusque Confœderatorum classis ad impediendum transitum parata esset, itidem ambo Confœderati tenebuntur, longissimum intra elapsos tres menses, post acceptum nuncium de ea re, mutuo sibi auxiliari, & conjunctis viribus ingredientem classem aggredi, & quantum possibile eò incumbere, ut evertatur & pereat, aut minimum impedire, ne impune redire possit.

6. Auxili-

Auxilium istud in hoc casu minimum consistet in 20. navibus bellicis, quarum minima 24. tormentis instructa, ac decenter munita & militibus armata sit, sub ductu ejusmodi Admiraliorum aliorumque Officialium, quos, qui auxiliares naves mittunt, ipsi nec succursui isti idoneos existimant. Et in auxilium missa classis illius sumtibus, qui auxilium prestare debet, non verò illius qui istud petit, quamdiu expeditio duraverit, sustentabitur; ita tamen ut qui accipit auxilium obstrictus sit ordinationem instituire, ut ex ipsius Regionibus com meatum & apparatus bellicum necessarium, & hujus generis alia, a quo & ordinario pretio in auxilium missa classis accipere possit, siquidem eorum indiguerit.

Atque ut omnis circa regimen & gubernationem conjunctæ illius classis confusione atque dissensionibus orituris occasio præscindatur, convenit invicem, ut Regum Confœderatorum ille, qui auxilia deposcit, Directorium super ambas classes obineat, ita tamen ut subsidiariæ classis Admiralius & Officiales primarii, more consueto, ad consilium bellicum adhibeantur, decretumque hostem aggrediendi communi consilio fiat & concipiatur. Sed quod ad Executionem spectat, quilibet Admiraliorum propriam classem & à Domino ac Rege suo sibi concreditam ipse gubernet ac commendet.

Quod si vero contingat, ut alterutrum Confœderatorum Regnorum, quod tenore nuper factæ pacis, sive fœderis jam initi impediisset, vel ad impediendum auxilio accurrisset, ne peregrina classis in mare Balthicum intrare possit, aut si quid aliud alteri Confœderato in favorem & commodum præstitisset, ob quod simultatibus vel aperto bello cum alio Principe sive Statu implicari possit, qui sæpe dictum fretum Oresundicum vel Balthicum armata manu penetrare ausus fuisset, tunc neuter Confœderatorum sine alterius consensu, & priusquam ambobus Confœderatis debita satisfactio & securitas obtenta est, ullam compositionem atque pacem cum ea, quæ se offensam putat parte, admittat ac concludat.

Accideret autem, ut alter Confœderatorum ob aliam causam, quam quod peregrinam classem è Mari Balthico excludere voluerit, in similtates quasdam & bellum cum aliquo alio incideret, ita ut ille extra mare Balthicum in suo regno invaderetur, tunc alter alterum in isthoc casu post acceptam notificationem, decem navibus bellicis, quarum minima 24. tormentis majoribus munita, & præterea bene armata, & tam nautis quam militibus instructa sit, sub ductu ejusmodi Admiraliorum & reliquorum Officialium, quos qui subsidium mittit, huic rei idoneos existimat, adsistat ac succurrat. Et in hoc casu subsidiaria classis solummodo per trimestre spatium ejus sumtibus, qui auxilium mittit, sustentabitur; sed eo tempore elapso ab illo, qui auxilio indiguit, satisfactionem & sustentationem tamdiu accipiet & obti-

nebit, quamdiu post prædictos tres menses auxilio quis opus habet, pro modo ac ratione, qua invicem convenire possunt.

10.

Intra spatium trium mensium post factam notificationem & auxilii missionem præstandam, liberum erit Confœderato auxiliatio Legationibus, sive alia amicabile interpositione, hostem ita disponere, quò omnis error ac controversia amicabiliter componi, & qui injuria affectus est Confœderatus sine ambagibus satisfactionem sibi debitam obtinere possit; Nihilominus in hoc casu illa interpositio ita administranda erit, ut si ante elapsum trimestre tempus omnes ortæ controversiæ amicabiliter non fuerint sopitæ, desideratum auxilium sub exitum mensis tertii sine dilatione ulteriori atque mora præstetur, & in designatis locis sistatur.

11.

Dictum subsidium certissime sine ulla contradictione atque exceptione ipso facto præstabitur, nisi bellum ab uno Confœderatorum contra alterius Confœderati Sententiam, ut & per manifestum & indisputabilem juris, fœderis & æquitatis neglectum, ortum & productum sit, in quo casu nullus obligabitur, quod in speciali isthoc fœdere promittitur auxilium & assistentiam præstare, aut se propterea non necessario bello implicare, siquidem hoc ipso fœdere nullius injuria intenditur.

12.

Isthoc fœdus, in quantum plus continet, quam quo Pacificationis Roschildensis executio peringit, incipiat à dato subscriptionis, & duret solummodo proxime subsequentes duodecim annos, nisi uno ante elapsam tempus anno Regna Confœderata de continuatione & prolongatione ejusdem invicem tractaverint aut convenerint.

13.

Quicumque Reges, Principes, Republicæ vel Status fœderi huic includi volunt, debent id ab utrisque Regibus requirere, & nemo sine utriusque Regis mutuo consensu includetur.

14.

Fœdus hoc à Regibus Sueciæ & Daniæ, ut & utriusque Regni Senatoribus intra hebdomadas ratificabitur, approbabitur & extrahetur.

Lit. R.

S. R. M. Daniæ Commisariorum
Projectum alterum Fœderis articulos comprehendens,
exhibitum Hafniæ 11. Maij 1658.

I.

ERit inter S.R.M. Regnaque Daniæ & Norwegiæ ab una, & S.R.M. Regnumque Sueciæ ab altera parte strictius defensivum fœdus ad Suarum Majestatum Earum-

Earumque respective Subditorum, Regnorum & Provinciarum conservationem, contra omnes & singulos, qui Confœderatos hostiliter aggredi conantur, iis locis, illis viribus, & eo modo, ut in sequentibus articulis dilucidius & expressis verbis definietur.

2.

Utrique Confœderatorum in id incumbunt sedulo, ut plena securitas in mari Balthico vigeat, negotiationes ac commercia ut antea, nullatenus turbentur aut prægraventur, nec concedatur, actum quendam inibi exerceri, qui alicujus superioritati sive maris dominio, juri ac libertatibus præjudicare possit.

3.

Nullis etiam sive mari Balthico finitimis, sive aliis in locis habitantibus Potestatibus superioritas aliqua & jus concedetur, ad apparandam & exercendam classem quandam bellicam in mari Balthico, exceptis Daniæ ac Sueciæ Regnis tantum, neuterque Confœderatorum permittet, peregrinam classem bellicam hostilem per freta Balthicum & Oresundicum in mare Balthicum transire, sed omnibus modis id impedit, juxta tenorem articuli tertii pactorum Roschildensium.

4.

Quod si S. R. M. Regnumque Daniæ hostiliter invadatur, vel antea notum sit, illud hostiliter invadendum, vel præjudicium aliquod sive injuria superioritati ac juribus quæ Regna Daniæ & Norvvegiæ tam terra quam mari possident, inferatur, sub quocunque demum prætextu seu causa id possit fieri, vel à quocunque, nemine excepto, postquam finita erunt bella, quibus Regnum Sueciæ nunc occupatur, S. R. M. Regnumque Sueciæ tenebitur, intra trium mensium spacium, post factam illius rei notificationem in auxilium & succursum accurrere S. R. M. Regnisque Daniæ & Norvvegiæ decem navibus bellicis tam armis quam viris bene instructis, quarum minima viginti quatuor tormenta bellica habeat, sub ductu ejusmodi Admiraliorum & aliorum Officialium, quos qui auxilium mittit, huic rei idoneos existimat; & priori quidem trimestri classis ista cujuslibet propriis sumtibus, postmodum vero illius, qui auxilium requirit, sustentabi & satisfactionem accipiet, quemadmodum super hac re convenitur.

5.

Eundem in modum si contigerit Sac. Reg. Majest. Regnumque Sueciæ hostiliter invadi, vel præsciatur, hostiliter illud aggrediendum esse, vel præjudicium aliquod sive injuria superioritati ac juribus ipsius tam terra quam mari inferatur, sub quocunque demum prætextu ac causa id fieri possit, vel à quocunque, nemine excepto, postquam finita erunt bella, quibus Regnum Sueciæ nunc occupatur, tenebitur S. R. M. Regnumque Daniæ intra spatium trium mensium post factam ejus rei notificationem in auxilium & assistentiam S. R. M. Regnoque Sueciæ accurrere decem navibus bellicis, tam armis quam viris bene instructis, quarum minima viginti quatuor tormenta bellica habeat, sub ductu ejusmodi Admiraliorum aut aliorum Officialium, quos qui Auxiliu mittit ipsimet huic rei idoneos existimat, & priori quidem trime-

tri classis ista propriis cujuslibet sumtibus, postea vero illius sustentabitur & satisfactioem accipiet, qui auxilium desiderat, quemadmodum invicem propterea convenietur.

6.

Atque ut omnis circa regimen & gubernationem conjunctæ illius classis confusioni atque dissensionibus orituris occasio præscindatur, convenit invicem, ut Regum Confœderatorum ille, qui auxilium deposcit, Directorium super ambas classes obtineat, ita tamen ut subsidiariæ classis Admiralius & primarii Officiales, more consueto, ad consilium bellicum adhibeantur, decretumque hostem aggrediendi communi consilio fiat & concipiatur: sed quantum ad Executionem spectat, quilibet Admiraliõrum classem propriam, & à Rege ac Domino suo sibi conceditam, ipsemet gubernet ac commendet.

7.

Interea temporis Confœderato auxiliaturo liberum erit, intra trimestre istud spatium, quo ad ferendum auxilium appellatus fuit, Legationibus, sive alia amicabile interpositione hostem eò inducere, quò omnis error ac controversia amicabiliter componatur, & qui injuria affectus est Confœderatus debitam satisfactionem obtinere possit: Attamen dicta interpositio ita administrabitur, ut siquidem intra spatium trium mensium controversiæ istæ amicabiliter non componantur, succursus sub exitum mensis tertii sine ulla mora & ambagibus re ipsa præstetur, & in locis definitis sistatur.

8.

Inchoato bello, auxilioque promisso reverà præstito, ille quem hostis aggressus est tenebitur, nullas cum hoste inducias vel pacem inire, vel alio modo arma deponere, nisi ejus rei communicatio cum Confœderato auxiliaturo præcedat, illeque plenarie includatur, & æquam satisfactionem obtineat.

9.

Dictum auxilium certissime & præcise, sine ulla contradictione & exceptione ipso facto præstabitur, nisi bellum ab uno Confœderatorum contra alterius Confœderati sententiam, ut & per manifestum & indisputabilem juris, fœderis & æquitatis neglectum & violationem ortum & productum sit, quo in casu nullus obligabitur, promissum auxilium & assistentiam præstare, siquidem hoc ipsum fœdus in nullius injuriam directum est.

10.

Ist hoc fœdus à die Ratificationis utriusque partis incipiet, & proxime subsequentes duodecim annos durabit.

11.

Quod si quidam Reges, Republicæ, Principes, Status, vel Urbes fœderi huic includi voluerint, ab utrisque Regibus id postulabunt, & nemo sine utriusque Regis mutuo consensu & voluntate includetur.

12. For-

Fœdus hoc à S. S. R. R. M. M. Daniæ & Sveciæ, ut & utriusque Regni in-
celyto Senatu intra spacium hebdomadam rati habebitur, approbabitur & extra-
detur.

Uno ante finem hujus fœderis anno utrique Confœderati invicem tracta-
bunt, siquidem Confœderationem istam continuare & prolongare animus ipsis
fuerit.

Lit S.

Tenor Procurationis Legatis Svedi- cis ad ineundum cum Danis fœdus datæ.

Nos Carolus Gustavus, DEI Grat. Svecorum, Gothorum, Wandalo-
rumque Rex &c. Notum testatumque facimus: Postquam inter Nos
& Serenissimum ac Potentissimum Principem & Dominum, Dominum
Fridericum Tertium &c. Fratrem, Confanguineum, Vicinum ac bo-
num Amicum Nostrum olim orta dissidia ac bella, assistente Divini Numinis gra-
tia & benigna benedictione, sublata & composita, in eorundem vero locum irre-
vocabilis & sincera pax & amicitia inter Nos, nostra Regna & Subditos, reducta, &
per proxime juxta votum finitos Pacis Tractatus conclusa sit; in majorem istius
confirmationem ac robur, ut & meliorem defensionem ac conservationem Regno-
rum nostrorum atque Ditionum, ab utraque parte consultum visum fuit, arctiori
fœdere invicem innecti. Propterea percipientes, à Regis Daniæ Dilectione in
eundem finem certos Commissarios constitutos esse, Nos similim in modum ad
summè necessarium, & utrisque borealibus hisce Regnis maxime proficuum ac
salutare opus promovendum constituimus & ordinavimus, quemadmodum etiam
vigore harum nostrarum patentium literarum constituimus & ordinamus Nobis
sincere & fideliter delictos, Illustrem, Magnificos ac Generolos, Nostrum Regni-
que Nostrum Senatorem, Admiralium ac Admiralitatis Consiliarium, Dominum
Stenonem Bielke, Liberum Baronem in Korpo, Dominum in Gæddebolm, Graf-
soen & Tanga, ut & Consiliarium Nostrum Aulicum, Secretarium Status & Asses-
sorem in Generali Nostrum Commerciorum Collegio Petrum Julium Coyet, Hæ-
reditarium in Bengtsboda, Equitem Auratum, Plenipotentiaris Nostrum Com-
missarios, Eisque plenam ac huic rei sufficientem potestatem tribuimus ac commi-
simus, ut non solum cum supradicti Regis Daniæ Dilect. Senatoribus ac Commis-
sariis congrediantur & agant, sed & constituent ac concludant, quodcunque ad
promovendum strictius fœdus inter Nos, & utraque hæc Regna necessarium inve-
nietur. Quicquid igitur dicti Legati Nostrum cum Commissariis Danicis tractave-
rint, egerint & statuerint, id à Nobis & successoribus Nostris in Regno Sveciæ fir-
miter & inviolabiliter sine omni dolo servatum iri promittimus, non secus

ac si à Nobis ipsis factum conclusumque fuerit. In quorum fidem majorem ac certitudinem præsentem manu Nostra subscriptas Sigillo Nostro &c. Dabatur in Urbe Nostra Landscronæ, die 9. Martii Anno 1658.

Carolus Gustavus.

L. S.

Lit. S.

Tenor Procuratorii Legatis Suedicis ad Recessum Additivum conficiendum dati.

Nos Carolus Gustavus, DEI Gratia, Suecorum, Gothorum, Wandalarumque Rex, Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Scaniæ &c. Notum testatumque facimus: Quemadmodum circa Pacis Daniæ Executionem ab una vel altera parte quidpiam accidere ac exponi potest, quod futuris temporibus in alium sensum torqueri, Pactorumque Roschildensium certitudinem ac securitatem turbare & intervertere valeat: Ita quò omnibus in posterum erroribus ac dissensionibus præveniatur, omneque illud quod diversam istorum Pactorum explicationem & sequiorem sensum generare potest, componatur, bona & sincera amicitia conservetur, omnesque Præensiones ac mutua inculpationes vigore Amnestiæ Generalis omnino tollantur, & perpetua oblivione sepeliantur, in mandatis dedimus ac commisimus Nostri jam ante ad Fœderis Daniæ Tractatus constitutis Commissariis Plenipotentiaris, sincere ac fideliter dilectis, Illustri, Magnificis ac Generosis, Nostro Regniq; Nostri Senatori, Admiratio ac Admiralitatis Consiliario, Domino Stenoni Bielke, Libero Baroni in Korpo, Domino in Gæddeholm, Grafsoen & Tanga, ut & Consiliario Nostro Aulico, Secretario Status & Assessori in Generali Nostro Commerciorum Collegio, Petro Julio Covet, Hæreditario in Bengtsboda &c. Equiti Aurato; sicut etiam vigore harum in mandatis damus, committimus, plenamque ac huic rei sufficientem potestatem tribuimus, ut cum Commissariis Danicis super isthac materie congregiantur, & in Recessu aliquo peculiari seu additivo comprehendant, tractent ac concludant hoc & omne præterea aliud, quod ad supradictæ Pacificationis Roschildensis inviolabilem conservationem, & ad omnes occasiones diversarum explicationum ac dissensionum ab una vel altera parte nunc & in posterum oriturarum præripiendas, facere posse videbitur. Quicquid igitur in hunc finem tractaverint, egerint, ac statuerint, Id Nos omni meliori modo ratum gratumque habebimus, firmiterque ac inviolabiliter perpetuo servabimus, non secus ac si à Nobis ipsis factum conclusumque fuisset. In quorum fidem majorem ac certitudinem præsentem literas manu Nostra subscriptas sigillo Nostro Regio muniri jussimus. Dabatur in Urbe Nostra Gothenburg, die 24. April. Anno 1658.

Carolus Gustavus.

L. S.

Lit. T.

Protestatio Commissariorum Danicorum Serenissimi Angliæ Protectoris Ablegato in causa Holsatica exhibita.

Domini Protectoris Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ splendidissime Domine Ablegate, Illustris, Nobilissimi ac Generosissime, Domine honoratissime.

Qua ratione S. R. M. Daniæ ac Norwegiæ Regi & Domino nostro clementissimo in Tractatibus cum Sereniss. Celsitud. Ducis Slesvici & Holsatiæ heic commorantibus Dominis Ablegatis, nihil aliud fuerit propositum, nisi ut iidem amicabilibus mediis finirentur & concluderentur; quomodo Eadem S. R. M. per Nos, juxta normam Transactionis Roschildensis, suæ Sereniss. Celsit. Gravaminum & Postulatorum in scriptis exhibitorem æquam satisfactionem promiserit, illamque in eo consistere crediderit, ut vigore Unionis utriusque Partis Consilarii constituerentur, qui omnes errores & controversias vel amica & placida conciliatione, vel per postulatos & utrinque approbatos arbitros deciderent, & illud ipsum adhuc ante instantem mensem Majum, si alteri parti placuissent, fieri potuisset, ubi in simul per Nos talia oblata fuere, quæ, ut speramus, sufficere poterant, illud omne Excell. Vestra est notissimum. Quoniam autem à parte S. Sereniss. Celsitud. isthanc bene fundatam oblationem respicere, nec in ea acquiescere, sed ut ferme apparet, totam rem majoribus difficultatibus obicere animus est; nomine S. R. M. hoc ipso quam sollemnissime protestari intermittere nequivimus, siquidem Tractatus isti termino in Pacis Roschildensis Instrumento definito ac præscripto ad finem optatum non perducerentur, exinde tam S. R. M. Regi & Domino Nostro clementissimo, quam Nobis ipsis nihil omnino imputandum. Requiritur itaque ab Excell. Vestra nomine S. R. M. clementer, nostro vero nomine officiose & maximopere, velit apud S. R. M. Sveciæ Excellentissimos Dominos Legatos, & ubi præterea necessarium & conducibile erit, altissime memoratæ S. R. M. ad componendas istas controversias toties deprehensam laudabilem intentionem haut gravatim notam facere, ne Eidem & Nobis sinistri aliquid heic imputetur; Interea vero S. Sereniss. Celsitud. in urbe hac adhuc præfentes Dominos Ablegatos autoritate sua maxime æstimata eò inducere, ut in exhibita à Nobis omni æquitati consentanea oblatione acquiescant, quò omnes istæ dissensiones via amicali sine ambagibus inter inelytas hæc Regiam & Ducalem domos, tam arcto consanguinitatis nexu conjunctas tollantur, mutua confidentia & perpetua sinceraque amicitia reducatur, & ad posteros propagetur.

Vestra Excellent.

ad officia paratissimi

Henricus Rantzow, Fridericus ab Ahlfeldt.

Arti-

Articulus Recessus additivi de exclusione peregrinæ classis bellicæ è mari Balthico.

VTræque S. S. R. R. M. M. Regnaque Sveciæ & Daniæ obligata erunt & tenebuntur, non solum omnibus viribus, & quantum ipsis possibile est, impedire & avertere, ne peregrina quædam classis bellica hostilis, cuiuscunque etiam sit, per Oresundum sive fretum Balthicum in mare Balthicum transeat; sed & similiter nullatenus in posterum permittere, ut alius aliquis præter boreales hosce Reges atque Regna, sive portus in mari Balthico possideat, sive aliis in locis habitet, sub quocunq; demû prætextu id fieri possit, classem bellicâ ibi habeat, apparet, vel exerceat. Lit. X.

Memoriale Residentis Brandeburgici Dn. Dn. Ordinibus Fœderati Belgii exhibitum, in quo nomine Principalis sui contra S. R. M. Sveciæ auxilia flagitat.

Quia dum hæc typis imprimebantur, ad manus non erat, sub finem operis forsitam adicietur. Lit. Y.

Literæ Beuningii & Excerpta ex iisdem, quæ toti huic libro & Tractatibus Hafniensibus, præprimis circa exclusionem peregrinæ classis bellicæ è mari Balthico non parum lucis fœnerantur.

Excerpta ex literis de dato Hafniæ, die 2. Maji Anno 1658.

Ick heb jongstmael aen haer Ho. Moogende als meede aen U. Ed. geschreven den 5. deefes Maents; t' geen vermits de doenmaels vertrocken Post niet verre van deese Stadt op wech syn Valiser verlooren heeft, ende hier daeromme sich voor vluchtich heeft gestelt, per duplicaet nevens gaet. De Holsteynsche Differentien syn nae veele scherpe debatten seer verre gebracht, dat aende Deente syde de Souverainiteyt vant Hartochdom Sleswyck wyck

Lit. Y.

EXaravi proximè præterita d. quinta Maji tam ad Præpot. S. Celsitud. quam ad Te ipsum literas, quas siquidem tabellarius tunc temporis hinc profectus non procul urbe isthac manticam suam amiserat, sibi que propterea fuga consuluerat, denuo his adjunctas transmitto. Controversiæ Holsaticæ post acerrimas con-

wyck en het Ampt Suavelstede affgestaende synde, alleen in Questie blyft Dispositie overt' Capitel en Capitulare Goederen van Sleswyck, welke voor de eene helft staen aen syn Mayst: van Denemarck, ende voor de andere aen den Hartoch van Holsteen, de Hartoch int' geheel eyscht aen sich te hebben; Soo ick verneem, sal die Questie noch deesen Dach by verdrach off by verblyff aen de Heeren Mediateurs, affgedaen worden, ende dies op 't uytterste van de tyt daer toe bestemt het point van de Holsteynsche Satisfactie worden getermineert. De Heeren Swetsche Ambassadeurs hebben daer ontrent seer stercke Devoiren gedaen, ende om die te meer naedruck te geven ten laefften opentl. getoont Ordres vanden Coninck haer Meester, om de Swetsche Armeé niet te laeten afftrecken, voor ende alect de Hartoch van Holsteyn contentement soude hebben becoomen; Ick vinde nochtans, die meenen sulcx geen ernst sy, ende dat de Swetsche gevat synde, met vaste Hoope ende Vertrouwen (immers soo sy seggen) van de Keurvorst van Brandenborgh wederom voor Haer te sullen hebben, al de well confidereeren, hoe veel het verhaeften van haer marche nae Pomeranien importeert, om dien aengaende verfeckert te syn, om deselve door deese Cleynicheeden van de Holsteynsche Saecken, als haer niet anders soude wederhouden, 't alderminste te laeten retardere.

Maer

contentiones eosusque provectæ sunt, ut à Danis independens & absoluta potestas, quam Suværenitatem vocant, in Ducatum Slesvicensem, & Præfectura Svabstedenensis concessa fuerit, & solummodo controversa adhuc maneat dispositio super Capitulum & bona quædam Capitularia Slesvicensia, quorum quidem dimidia pars ad Sacram Reg. M. Dania, altera vero ad Ducem Holsatiæ pertinet, sed quæ universa sibi Dux attribui deposcit. Quantum ergo percipio, controversia ista adhuc hodie vel per mutuam compositionem, vel remissionem ad iudicium Dominorum Mediatorum decideret, quando quidē extremum ferme temporis punctum, intra quod satisfactio Holsatica finiri debebat, imminet. Domini Legati Suedici hoc in negotio plurimum laboris impenderant, & ut majori cum efficacia causam suam agerent, ad extremum palam præ se tulerunt, quod à Rege ac Domino suo iussi essent, discessum exercitus Suedici non prius promoveri, quam Dux Holsatiæ satisfactionem obtinuisset. Equidem licet quosdam reperire, qui simulatè agi contendunt, quodque Succi, firmiter sibi, ut ubique gloriantur, persuadentes, Electorem Brandenburgicum iterum ipsorum partes arrepturum, & cum iis facturum, optime perpendant, quantum momenti sit in festinato itinere exercitus sui in Pomeraniam, ita ut sicætera abire parati, & circa ista an rem certi forent, nec amplius quidpiam

G

resta-

Maer niet te min geven de voorsch. Dreygementen naebedencken, ende
maecken scrupuleux de geene, die een gereconcilieerde Vyant met de
Waepen in ende rontom haer Lant, en geen Middelen by der Hant
hebben, selfs op de securiteyt van de Hoofststadt vant Ryck met noodige
Befettinge te voorsien. Men hadde daertoe, soomen myseyt, uyt de Wer-
vinge inde Verenichde Neederlanden aengestelt, een bequaem aental
K. yg. volck vervvacht, en is daeromme met my iterativelyck ende ernste-
lyck geclaegt vvegens syne Mayst: over de Schae de en Ongeleegenthe-
den, vvelcke aen desselvs Saecken en Consilia toegebracht syn, vermits
door het aenhouden van eenige gevvorvene Volckeren in Hollandt, syn
Mayst. vant voors. syn Oogmerck is verstecken, ende alle desselvs Wer-
vingen geturbeert vworden. Ick vinde deese Heeren daer over seer ver-
drietsaem, ende te gelyck teegen vvoordich seer ingenoomen met de opi-
nie, dat de Croon Svveeden soo groote deffeynen heeft, als oyt, ontrent
het amplieeren van haer Macht, ende in Apparentie is, om in deselve te
reüfleeren, soo door haer eygen force, en Vigueur van haer prompte Re-
solutien, als door Svvecheyt en Irrefolurie van anderen, insonderheyt de-
vvytle het geene de Heeren Svveetsche seggen van den Heere Keurvorst
van Brandenborgh op haer syde de sullen hebben, geloof vint, en selfs by
de Ministers van Poolen hier gevveest vwort, dat syn Churvorstl. Durchl.
alleen temporiseert met Poolen en Oostenryck, immiddels hy occasie aff-
vvaecht om sich met Svveeden te reconcilieeren. De Heeren Svveetsche
Ambassadeurs syn niet te min eenighints geallarmeert, ofte mae-
cken semblant van geallarmeert te syn, ter oorsaecke deesen Coningk den
Heer Veltmarschalck Everstein ende Leut. General Schack ende enige
andere vreemde Officieren in syn Dienst blyft behouden, ende syn buy-
tenlantsche Wervingen laet continueeren, ende hebben begeert vande
Intentie van deese Mayst. daer ontrent gesclairciffiert te syn, ende een
schriftelycke Acte door devvelcke de Croon Svveeden vvorde gerust ge-
rust gestelt van datmen ter Oorsaecke van de overgeleeverde Clacchten,
voor gepretendeerde Contraventien vant Vreedens Tractaet, vande
Deensche syde niet daer teegens sal remüeeren.

Et paulo post.

DEN Coninck van Svveeden is ten uyttersten gesint t^r Eylant Ween
aen sich te hebben, maer syn Mayst. van Dennemarck verclaert sich
even soo ongeneegen om t^r selve afftreden, ende seyt het lie ver soo verre
te sullen laeten coomen dat hy syn Vrunden suode hebben aentspreken.
Maer soo die haer de saecke niet souden aentrecken, syn de Heeren Svveet-
sche in Staet om alleste connen doen, ende deese Heeren in nootsaecke-
lyckheyt van alles te moeten liden. De Tractaeten over de Alliantie
met

restaret, à minutiis istis Holsaticis ne momentum quidem se retardari paterentur. Nilominus comminationes istæ laqueos & scrupulos injiciunt iis, qui hostem reconciliatum & armatum in visceribus suarum Regionum, & eas undiq; cingentem vident, se ipsos verò ab omni penitus ope destitutos, ut ne quidem tantum militum præfidiariorum adsit, quantum ad securitatem metropolis Regni requiratur. Equidem Danis fuerat animus, ut mihi quidem dicitur, idonea & sufficienti militum manu è conscriptionibus in Fœderato Belgio institutis Urbi suæ primariæ prospexisset. Unde variæ & gravissimæ querelæ nomine S. R. M. iterato ad me deferuntur, quod per detentionem militum quorundam collectorum in Batavia, rebus & consiliis Danicis non parum damni & incommodorum illatum, quodque ex illo capite S. R. M. à præfixo sibi scopo nimis quam longe abducta militumque collectus omnes dissipati sint. Sane Ministri hujus Regni factum istud quam ægerrime ferunt, & simul hoc tempore penitus infecti & imbuti sunt opinione illa, Regnum Sueciæ, si unquam alias, nunc certe de amplianda sua potentia ingentes concepisse animos, & nimis alta spirare; nec de prospero, Suecisque optatissimo eventu ullum esse dubium, tum ob proprias quibus Regnum istud pollet, vires, & vigorem audacium suorum decretorum, promptissimaque eorundem executione, tum ob debilitatem aliorum & timiditatem: præsertim cum plenam fidem inveniat, quod ipsimet Sueci ubiq; jactitant, Dominum Electorem Brandenburgicum ab ipsorum partibus denuo stare velle, & Ministri Regis Poloniæ hæc commorantes itidem non parum metuant ne illud fiat, Suamque Celsitud. Elector. in negotiis cum Polono & Austriacis scenæ tantum intervenire, & interea occasiones aucupari, quò iterum cum Suecia reconciliari possit. Hoc non obstante Domini Legati Suedici non nihil turbati & commoti sunt, vel simulant turbati se ac commoveri, quod Rex Daniæ Dominum Campi Marechallum Ebersteinium, Locumtenentem Generalem Schack, pluresq; alios Officiales extraneos non dimittat, sed ulterius sibi obstructos velit atq; obligatos; militesque in exoticis regionibus conscribere non desistat. Hinc quo de intentione S. R. M. Daniæ circa rem istam certi esse possent ur sere Legati Suedici, ut per Amnestiam quandam scripto comprehendendam Regnum Sueciæ securum redderetur, ne propter incusationes & gravamina, quarumque insimulatur, nuper factæ pacis violationes Dani olim novas turbas concitare velint.

Et paulo post.

Rex Sueciæ enixissime contendit Insulam Wenâ sibi vindicare, S. verò R. M. Daniæ eodè studio in contrariû nititur, & illam cedere omnino renuit, mavultq; rem eo deduci, ut amicorum suorum opem propterea im-

met de Heeren Swetsche Ambassadeurs, nae dat sy eenigen tyt still hadden gestaen, syn deese Weeck, nae het incoomen van de Tydingen van dissipeeren van syne Mayst. Werving, gereassumeert, en is teegens het Swetsche Project een ander overgelevert, bevattende, soo ick bericht ben, een Voorlach van een defenive Ligue, welke sich alleene soude extendeeren over beyde de Rycken, ende over geen geconquesteerde Landen, ende niet obligatoir soude syn teegens de Vyanden vvelcke de Croon Svveden ter Oorsake van desselvs teegen vvoordige Oorlogen soude moogen krygen: De Svveetsche hebben hierop geantvort, ende blyven, soo my geseyt is, in substantie by haer voorige Concept, maer sullen apparentelyck naeder coomen, hebbende in een Visite op gisteren teegens my geseyt, dat t' voornaemste Poinct, te vveeten, d' exclusie van vreemde Oorlochs-Vlooten uyt d' Oostzee, by het Vreedens-Tractaet, geaccordeert synde, de Handeling van de voorsch. Alliantie soo verre vvas gebracht, datse in een Dach conde geslooten vworden.

Excerpta ex literis Beuningii, de dato 16, 26,

Anno 1658. Haff.

DE Heeren Svveetsche Ambassadeurs hebben op haer Verfoek voor twee Daegen vveederom gevveest in Conferentie met deesen Coningk, over de geprojecteerde Alliance, en op nieuw vs seer ernstelyck gedrongen op t' Poinct van exclusie van alle vreemde Oorloch Scheepen uyt ne Oostzee: en om t' selve soo claer gestelt te hebben, dat op de restrictie tot vyantlycke Vlooten in het Tractaet van Vreede, geen exceptie soude connen vworden gemaect, maer aen alle Scheepen van Oorloch, t' sy die tot Secours van de geattacquerede, tot Securiteyt van Vrunden, of tot Convoy van Coopvaerders vvierden gebruyckt, den Toeganck en vaert op d' Oostzee soude blyven verbooden, en met gemeene Macht verhindert. T' is secker datmen van de Svveetsche syde hierinne groote Chaleur gebruyckt, en devvyle met persuasive reedenen niet aenneemelyck can vverden gemaect een Saeck die haer Ho. Mo. en Engelandt teegen souden syn, en dese Croon geen Voordeel soude toebrenghen; maer ter contrarie obligeeren, om met haer Macht de Svveetsche Deseinen op de Landen ende Steeden op d' Oostzee te helpen bevorderen, ende haer te Conquesten van t' geen aen die Zee resteert faul te maecken, ofte met Svveden contentie hebben over non-observantie van een Alliantie; soo schynmen van verredenselven Dvvang, diemen inde Saeck van Holstein gebruyckt heeft, oock in deesen te vwillen employeeren, ende soude een vande hooge Ministers vande Croon Svveden teegen een vande Heeren Deensche Rycxraeden geseyt hebben, soo deselve overschryft, dat de
Svveet-

plorare necesse habeat. Et siquidem illi nullam hujus rei curam egerint, Sueci jam in eo statu versantur, ut omnia efficere possint, Dani vero, ut omnia pati & tolerare cogantur. Tractatus Fœderis cum Dominis Legatis Suedicis, qui aliquandiu hætenus quieverant, sive potius friguerant, hac hebdomade ob allatum de S. R. M. Daniæ militum collectione dissipata, nuncium denuo resumti sunt, & contra Projectum Suedicum à Commissariis Danicis aliud est exhibitum, continens, ut mihi quidem dictum est, ideã fœderis defensivi, quod se solummodo extendat super duo hæc Regna, non verò acquiras simul provincias, neque contra illos hostes obligatoriũ sit, qui Regno Sueciæ ob præsentia bella nasci forsitan possent. Responderunt ad id Legati Suedici, & prout mihi narratum fuit, in substantia inhererent prioris suo Projecto, sed ut colligere licet, aliquid amplius de rigore suo remittent, præsertim quod Ipsimet, hesternadie, dum me invisebant, affirmaverint, modo circa primarium punctum, scilicet de exclusione peregrinæ classis bellicæ è mari Balthico, in Instrumento Pacis constitutum, invicem conventum esset, Tractatus de fœdere eo usque processisse, ut vel una die perfici & concludi possent.

Excerpta ex literis Beuningii de die 16, 26. Maij,

Anno 1658. Hassn.

Domini Legati Suedici, prævia requisitione sua, ante biduum iterum congressi sunt cum Rege Daniæ ob fœdus ab utraque parte in Projectis delineatum, & de novo admodum seriò urserunt punctum de exclusione omnium peregrinarum navium bellicarum è mari Balthico, eundemque tam clarè ac perspicue constitui voluerunt, ne etiam sub restrictione ad classem hostilem, in Tractatu pacis adhibita, ulla exceptio locum habere possit, sed omnibus omninò navibus, sive in auxilium bello infestatis, sive ad securitatem amicis procurandam, sive etiam navium mercatoriarum conducendarum gratia missis, accessus & libera navigatio in mari Balthico penitus denegetur & interdicatur, communibusque viribus impediatur. Illud sane certum est, à Suecis insignem fervorem hac in re adhiberi, & siquidem verbis ac argumentis persuasoriis ejusmodi materies grata & accepta reddi nequit, quæ S. Præpot. Celsitud. & Angliæ contrariatur, Easque offendit, Regno autem Daniæ nihil emolumenti est allatura, quin potius in contrarium illud obliget, ut teneatur suis viribus Suecorum intentionem & proposita in Regionibus & Urbibus mare Balthicum accolentibus provehere, Eorumque Conquisitiones in locis Mari Balthico finitimis, quibus adhuc insidiantur, facilitare, nisi cum Suecis ob non-observantiam fœderis contentiones & bella fovere malit, eminus jamdum apparet, eadem cogendi media hæc quoque usurpatum iri, quæ in controversia Holsatica adhibita

Sweetsche Trouppen niet wel souden connen afftrecken, voor dat den Coninck syn Meester op dat Poinct gerust soude weesen gestelt, ende blyven in Effect de Sweetsche Trouppen noch binnen Frederichs-odde leggen, niet teegenstaende die Plaetse, volgens het Tractaet, op den eersten deefcs, ouden Styl, moste werden ontruymt, t'welck hier te gelyck Ongelegentheyte ende groote Perplexiteyt veroorsaect, insonderheyt de wyle uyt Gottenborgh diergelycke Communicatien syn gerapporteert. Ick vertronw alsnoch haer Ho. Mo. met gerustheyt te connen verseecken, dat men hier soo ongenegen is als men behoort te syn om tot de voorsch. Excluse van alle Oorloch-Scheepen uyt d' Oostzee te verstaen, maer can niet respondeeren vant' geen door de wech van Dvvang overdrongen can vverden. Ick laet vvel niet onvervolcht myne devoiren om alle Prajuditien aen haer Ho. Mo. interesssen in deesen soo veel als doenlyck is, te praecaveeren, maer die eyfchen (onder reverentie) vvel niet alleen met expresse Ordre, maer oock in eventum met soodaenige Resolutien als souden connen vvesen vereyscht om deese Heeren gerust te stellen, gestyft te vveesen. De Heeren Sweetsche Ambassadeurs spreekken ront uyt in deesen, oock soo, dat sy teegens my in particuliere Conversatie hebben geseyt, dat syne Mayst. van Sveden de Comste van eene vreemde Oorlochs-Vloot op d' Oostzee voor een rupture soude aensien.

Excerpta ex literis Beuningii scriptis Haffniæ

d. 8. Jun. Anno 1655.

Ondertusschen hebben gemelte Heeren Ambassadeurs verlocht final: te moogen vveeten, of deese Croon niet geneegen sy, verder met die van Sveden sich te verbinden, als volgens t' Deensche overgeleevvert Concept van Alliantie, ende de vvylye haer rondel: geantvoort is, (soo ick bericht vvert van de geene vvelcke die Saecke maniere,) dat man van deese Syde niet verders soude verstaen te gaen, ende specialyck niet soude connen invvilligen t' geen ontrent t' excluderen van Oorloch-Scheepen uyt d' Oostzee is geeycht, soo hebben meergem: Heeren Ambassadeurs haer verclaert inde Conferentie soo met Commissarisen van deese Croon, als met de Heer Ambassadeur van Vranckryck, als of sy aende voorl. Alliantie haer niet meer souden laeten geleegen syn. Maer haer Ed. blyven eyfchen een Acte, by devvelcke de Vreede vverde geconfirmereert, ende belofte vverde, dat men niets attenteeren sal ter Oersaek vant' geen mocht gepraetendeert vworden teegens de Vreede geschiet te syn, ende sal het extradeeren van dusdaenige Acte, soo ick verneem, oock onder de Saecken syn, vvelcke voort afftrecken van de Sweetsche Trouppes gepresteert sulden moeten vverden.

Literæ

35
fuere. Et primariorum Quidam Regni Sueciæ Ministrorum alicui Sena-
tori Regni Daniæ, ut ille huc perscripserit, nuper affirmasse dicitur, exercitum
Suedicum è regionibus his exire non posse, priusquam Rex & Dominus
suus circa hoc ipsum tutus redderetur, & extra periculum esse posset: quem-
admodum etiam turmæ Suedicæ in effectu Friderici-oddæ adhuc com-
morantur, non habita ratione, quod vigore Tractatum locus iste die pri-
ma hujus mensis, stylo veteri, evacuari debuisset. Id quod heic multa in-
commoda & insignem consternationem progenerat, præsertim cum Go-
thenburgo eadem huc perscribantur. Proinde adhuc confido, Vestris Præ-
pot. Celsitud. me tuto & certissime asseverare posse, Danos ita ut par est,
abhorre ab assensu in sæpe dictam exclusionem omnium bellicarum na-
vium è mari Balthico; Sed illius rationem reddere nequeo, quod via co-
actionis & violentiæ obtineri & injungi potest. Equidem nihil eorum inter-
mitto, quæ ratione officii mihi incumbunt, ut quantum possibile, omnibus
præjudiciis, quæ S. Præp. Celsit. Statui & commodo exinde nasci possunt,
prævenirem; verum præterea requiritur, ut officia ista mea (quod tamen
salvo Principalem judicio ac auctoritate dictum velim,) non expressis so-
lum mandatis, sed & in omnem eventum ejusmodi decretis ac resolutioni-
bus, quæ ad securitatem Regni hujus, Ejusdemque Ministros omni pericu-
lo liberandos facere quid possent, stabiliantur ac confirmentur. Domini
Legati Suedici hac in re palam & expresse pronunciant, ita ut in particulari
conversazione mihi affirmaverint, S. R. M. Sueciæ adventum peregrinæ
classis bellicæ violationem & rupturam Pacis interpretaturam esse.

Excerpta ex literis de dato Hassn. d. 8. Jun.

Anno: 658.

INterea dicti Domini Legati Suedici cum finaliter nosse cuperent, utrum
Regnum hoc non sit propensum, arctiori cum Suecis fœdere constringi,
quam quod in extradito à Danis fœderis Projecto contineretur, id respon-
si expressis verbis retulerunt (quemadmodum ab iis ipsis qui hæc negotia
tractant, mihi narratum fuit) quod ab hac parte in nihil præterea aliud con-
sentiri, specialiter vero nullatenus concedi possit, quod de exclusionem navium
bellicarum è mari Balthico postulatum fuit. Unde sæpe memorati Domi-
ni Legati tam in Congressu cum Commissariis hujus Regni, quam cum Do-
mino Legato Gallicano sese declararunt, quod dicti fœderis nullam in po-
sterum rationem habere velint, sed desiderent tantummodo Instrumentum
vel articulum quendam confici, ejus vigore atq; beneficio nuper in ita pax
confirmetur, & insuper promittatur, nihil turbarum Danos olim daturos
esse intuitu eorum, quæ contra pacem admissa dici & prætendi possent. Et
quantum ego percipio, Instrumenti hujus extraditio in eorum quoque nu-
mero comprehenditur, quæ ante discessum exercitus Suedici è regionibus
hisce necessario præstanda erunt.

Lite.

Literæ Beuningii de die 22. Iun. Anno 1658. Haffn.

Myn Heere,

T sedert het affgaen van myn jongste Schryven aen U. Ed. van den 5. 15. laestleeden, is deese geheele Weeck vvederom toegebracht met Conferentien tusschen de Heeren Commissarisen van deese Coningk, ende de Heeren Ambassadeurs van Svveden, sonder dat nochtans een final Bessuyt over de verferende disputen heeft connen gevonden vvorden. De gemoveerde over Ween syn tot volle Contentemēt van gemelde Heeren Svveetsche Ambassadeurs getermineert, ende is op derselver Instantien ende Comminatien toegestaen, dat het selve Eylant hier naer, als een Appertinentie van Schoonen, aende Croon Svveeden sal verblyven. 2. Dat de Scheepen staende den Oorloch op de Onderdaenen van Svveeden genomen, ende hier opgebracht, in afcoopinge van de Pretensie van de Svveetsche Syde gemaeckt op alle het Deensche vaertuych, t' vvelck ten tyde van de jongste Invasie van Zeelant ende Funen, aende voorsch. ende andere geïnvadeerde Eylanden heeft geleegeen, sullen geresitueert vvorden. Ende ten derden dat het cort bevonden aen de hier geleverde ruyterie, tot op de 2000. by deese Croon int' Tractaet van Vrede beloofst, ten vollen sal vvorden gesuppleert. Het geen de Croon van Svveeden gedefiniereert om ontrent de Observantie van de Vrede door een naeder acte gerust gestelt te vvorden, is oock in substantie ingevvillicht. Maer nu dringemelde Heeren Ambassadeurs op de elucidatie van eenige Artickelen van t' Tractaet, ende voor al meer als oyt om haer vvill te hebben op t' Point aengaende de Exclusie van alle vreemde Oorloch-Scheepen uyt de Oostzee. Ick heb deesen Dach in goede Verseeckerheyt vernoomen, dat de Heeren Commissarisen van deese Croon, om eenmael dit Ryck van de extreme Besvvaernis, vvelcke t' selve is lydende door de Svveetsche Inquartieringe, bevryt te syn, nae dat sy te vergeefs hadden geutgeert, dat deese Croon niet teegenshaer geneegenth: conde gedvvongen vvorden, om een Tractaet met voorgedachte Raet geslooten ende geratificeert, tot eygen naedeel, ende tot miscontentement van Vrienden, onder Schyn van elucidatie, te ampliceren, sich ingelaeten hebben om yets opt' Papier te brengen, om een Expedient in deesen te vinden, ende hoevvel my t' selve is voorgedraegen als of het gestelt soude syn in termen, die aen haer Ho. Mo. geen aenstoet connen geven; soo heb ick nochtans die vvech van over dit Point voorslaegen te vvisselen seer dangereux geacht, ende derhalven aende Heer Ryexhoffmeester, vvelcke deese Weeck om eenige noodige Affaires uyt de Stadt vvas geveeft, en aen een vande presente Ryexraeden omstandelich voorgedraegen alle teendenen die by my uygedacht hebbē connen

Literæ Beuningii de die 21. Jun.
Anno 1658. Haff.

Domine mi,

Post proximas meas die 5. 15. hujus mensis ad Te datas literas tota quidem septimana collationibus inter Commissarios hujus Regis & Legatos Svedicos insumpta fuit, non tamen finale aliquod conclusum super controversis presentibus inveniri potuit. Quæ ob Wenam Insulam his reciprocabatur pro voto ac desiderio dictorum Legatorum decisa & terminata, ipsorumque instantiis & comminationibus denique datum fuit, ut illa Insula in posterum velut particula Scaniae penes Regnum Sveciae manere debeat. Deinde, ut omnia navigia durante bello subditis Svedicis erepta & huc abducta ad redimendam præensionem à Svecis in Danorum navigia, quæ sub proxima invasione in Sialandiam & Fioniam inibi constiterant, factam, restituerentur. Et tertio, ut qui deficerent in numero bis mille equitum, à Regno hoc in Tractatu Pacis promissorum, suppleantur. Quod vero præterea Regnum Sveciae postulat, scilicet de observantia nuper initæ pacis per peculiare aliquod Instrumentum certum & tutum reddi, etiam in substantia à Danis approbatum fuit. Nunc autem dicti Domini Legati urgent elucidationem quorundam articulorum Tractatus, & ante omnia sibi volunt satisfieri in puncto isto concernente exclusionem omnium peregrinarum navium bellicarum è mari Balthico. Cæterum die hac à sincero quodam amico mihi est relatam, Dominos Commissarios Danicos quo tandem Regnum hoc à gravissimis istis oneribus, quibus ob exercitus Svedici hospitationes tantum non opprimeretur, liberarent, postquam frustra hæcenus toties urssissent, Regnum hoc præter compensationem suam cogi non posse ad Tractatum quendam, ab universo Regni Senatu conclusum & ratificatum, in sui detrimentum & amicorum seu Confœderatorum præjudicium, sub specie Elucidationis ampliandum, constituisse denique secum, aliquid in chartam conjicere, ut ex hac re se extricare possent; Et quanquam mihi narratum sit, illud ejusmodi formulis & terminis conscriptum esse, ut S. Præpot. Celsitud. propterea offendi nequeant, nihilominus periculosum admodum esse duxi, in hac materia projecta quædam permutare. Unde Magno Regni Magistro, qui hac hebdomade ob negotia quædam necessaria ab Urbe peregrè abfuit, & uni præterea presentium Regni Senatorum, adhibitis omnibus accuratè circumstantiis, ob oculos posui & enarravi argumenta, quæ à me effingi potuere omnia, ut à supradicto proposito illos dehortarer, & ut firmiter confido, non frustra hæc operam locavi. Magnus enim Regni Magi-

H

ster

tonnen worden, om deselve daer van af te raeden, ende so ick vastelic-
 vertrouw met effect; De Heer Ryxhoffmeester my hebbende geant
 woort absolutelick van Sentiment te syn, dattet geenet'voorsch. Poinct
 aengaet, simpel byden Text vant' Tractaet moet verblyven, en dat syn Ed.
 alear ick deesmael met hem quam te spreeken, aende Heer Ambassa-
 deur van Franck yck had geseyt, dat hy finalyck verstont, datmen daerin
 vande syde van deese Croon niet verder conde gaen, met versoeck om
 sulcx de Heer. Svetsche Ambassadeurs rondelyck voor te houden. Ick
 sal nochtans in deesen naerder vigeleeren, om haer Ho. Mo. volcoomen
 goede Reekenschap van myn toegelonden Ordres te connen geven.

Alia ejusdem literæ de dato 15. 25. Jun.

Anno 1658, Hassn.

Myn Heere,

MYn jongste Schryven aen U. Ed. is geveest vanden 22. deeses
 Maents. Ten Daegn vant' affgaen van deselve is aende Heeren
 Ambassadeurs van Sweden voor een finale resolutie van deese Coninck
 aengedient, dat syne Mayst. sich niet en can in laeten int' geen ontrent
 d' Excluse van vreemde Oorlochscheepen uyt de Oostzee by haer Ed.
 vvert geurgeert, maer alles verstaet te moeten verblyven by t'geen dien
 angaende in het Rodeschildische Tractaet verdraegen is; gemelte Heeren
 Ambassadeurs, devvyle Haer Ed. voergehouden vviret dat Syn Mayst. met
 reeden ongenegeen was om in deese Engelant ende de Vereenichde
 Neederlanden aenstoot te geven, hebben daerop haer geuyt, als of sy vvel
 verseeckert vvaren, dat de Heer Protector sich daer over niet finalyck sou-
 de formaliseceren, ende ten aensien van haer Ho. Mo. geclaecht, dat deese
 Croon min becommet scheen om haer Ho. Mo. als om de Coninck haer
 meester te disobligeren. Deese Heeren blyven haer tonen met my seer
 bestendich inde voorsch. Resolutie, maer de Coingk van Sveden blyft
 leggen met syn Armée, ende syn Ambassadeurs hebben, soo sy seggen,
 nieuve Ordre gecreegen, omme op de Excluse van alle Oorlochschee-
 pen uyt d'Oostzee peremptoirl. t' insistereen, ende soo my uyt haer Mont
 overgeseyt is, nieuve last om te denuncieeren, dat de Svetsche Volcke-
 ren dit Ryck niet sullen ruymen, voor ende alear sy oock op dit Poinct,
 dat sy eyschen als een Illucidatie van het Vreedens Tractaet, haer vville
 hebben. Ick heb dit uyt de geene die met gemelte Heeren Ambassa-
 deurs op gisteren in particuliere Conversatie syn geveest, maer met
 Commissarisen van deese Croon hebben haer Ed. daer over sedert het
 affgaen vande jongste Post, niet naerder gesproocken. Ondertusschen
 onder-

ster mihi respondebat, se absolutè in hac permanere sententia, quod, quantum ad prædictum punctum attinet, Textui & verbis Tractatibus simpliciter inhærendum sit, quodque, antequam Ego Ipsum invisissem, Domino Legato Gallico dixisset, se finaliter tandem percepisse, à parte Regni hujus in isto capite nihil amplius concedi posse, adjuncta petitione, vellet id Dominis Legatis Suedicis apertissime & sine mutatione proponere. Ego nihilominus magis in posterum in hac re desudabo, ut mandatorum à S. Præpot. Celsitud. mihi datorum rationem quàm optimè & plenariè queam reddere.

Literæ Beuningii de die 15. 25 Jun.

Anno 1658. Hass.

Domine mi,

Proximæ meæ literæ die vigesima secunda hujus mensis ad Te fuerunt exarata. Eodem qua illas transmisit die Dominis Legatis Suedicis pro finali decreto & sententia Regis hujus annunciatum fuit, Sac. Reg. Majest. nihil illius admittere posse, quod circa exclusionem peregrinæ classis bellicæ è mari Balthico hætenus utissent, firmiterque sibi propositum, in hac materie Tractatibus Roschildensibus, & quæ inibi transacta sunt, unicè insistere. Domini Legati Suedici, postquam ipsis demonstratum fuit, S. R. M. sat prægnantium causarum suppetere, quæ impedirent quò minus proclivis esse possit ad irritandum Angliam & Unitum Belgium, ad id exceperunt, se certissimè scire, Dominum Protectorem propterea non offendi; mirari autem non parum, ob quam causam Regnum isthoc magis sollicitum sit de non offendendis S. Præpot. Celsitud. quam Rege Sveciæ Domino suo. Equidem videntur mihi Ministri Regis Daniæ in supra dicta sententia constantes permanere, interea verò Exercitus Suedicus Regni visceribus inhæret, & Legati Suedici, ut ipsimet mihi narravere, novis mandatis à Rege suo sunt instructi, ut exclusioni omnium navium bellicarum è mari Balthico peremptoriè insistant, & quemadmodum ipsorum verborum tenor erat, denuò jussi sint denunciare, exercitum Suedicū è Regno hoc non discessurum, priusquam in hoc puncto, quæ velut illucidationem Tractatus Pacis urgent, ipsorum voluntati satisfactum fuerit. Audi vi hoc ex iis, qui heri Dominorum Legatorum conversatione familiari sunt usi. Interea ratione officii omnem meam operam eò impendo, ut Ministros hujus Regni in bona illa sententia conservare ac stabilire queam. Dom. Legatus Gallicus ab altera quidè parte studet sedulo, Suecos à proposito isto abducere & dehortari, sed ut hætenus apparuit, exiguo cū fructu.

H 2

Ego

onderlaet ick niet myn devoiren te doen, om deese Heeren by haer goede Sentimenten te Conserveeren en te styven. De Heer Ambassadeur van Vranckryck doet oock vande andere syde officien om de Svveetsche in deesen te doen desisteeeren, maer tot noch toe met vveynich Vrucht. Ick hoope haer Ho. Mo. met de volgende Post van t' geen in deesen voorvalt, naerder Reeckeninge te fullen connen geven.

Alia Beuningii ad Graphiarium literæ de die 19. 29.
Jun. Anno 1653. Haffn.

Myn Heere,

BY myn jongsten vande 25. deeses hebbe ick U. Ed. geadviseert, dat de Heeren Svveetsche Ambassadeurs seyden nieuwen last te hebben becoomen, om opt t' Exclueeren van alle vreemde Oorloch-Scheepen uyt de Oostzee peremptoirlyck te insisteeeren, en te denuncieeren, dat de Svveetsche Volckeren dit Ryck niet sullen ruymen, voor en aleer sy op dat Point, dat sy eyschen als een elucidatie vant' Vreedens Tractaet, haere vville hebben. Seedert syn vyff daegen verlopen, sonder dat gemelte Heeren van vvelcke de Heer Bielcke, die de eerste inde Ambassade is, een reyse naer Schoonen heeft gedaen, dien aengaende met Syne Mayst. ofte eenige vande Ryxraeden hebben gesproocken, devvylen haer Ed. soo ick bericht ben, alvooren hebben goetgevonden aff te vvachten rescriptie opeenige haere depesches aenden Coningk van Svveden, by devvelcke sy syne Mayst. vant' geen haer op de voorsch. Saecke vvas voorgewcoomen, omstandelyck hadden geïnformeert, sulcx dat seedert geheele ses Daegen in deesen is still geseeten, maer van dach heeft de Heer Ambassadeur van Vranckryck aende Heer Ryx Hoffmeester gerefereert, dat opgamelde Heeren Svveetsche Ambassadeurs de voorsch, gedefideeerde Rescriptie op gisteren hebben ontfangen, ende daermeede gereitereerde Ordre, om niet alleen niet te desisteeeren vant' voors. Point, maer expresse aenschryvinge van den eygen Handt vanden Coningk, van dat Syn Mayst. indien men van deese syde int' voorsch. Point, en andere openstaende Differenten geen uyt comste vvil maecken, conform d'Orders ende Instructie by Syne Mayst. affgesonden aen Syne Ambassadeurs, Syne Mayst. de Sacken van Pruyssen soude aen een syde stellen, om deese Croon tot reeden te brengen. De Heeren Ambassadeurs van Svveden neemen tot een Fndament van haere Pretensie, soo ick verstaet, dat in haere Protocol, gehouden op de Vreedens Tractaeten, aengeteckent vinden, dat voor vyantlycke Vlooten, aende vvelcke men de Passagie tot de Oostzee soude verhinderen, volgens het Vreedens Tractaet souden

Ego confido, proximis literis S. Præpot. Celsitud. posse accuratius à me certiores reddi, si quid amplius in hoc negotio acciderit. Quo ipso &c.

Alia Beuningii ad Graphiarium literæ de die 19.

29. Jun. Anno 1658. Haffn.

Domine mi,

IN Proximis meis literis die 25. hujus scriptis significaveram Tibi, quod Dn. Legati Svedici dixerant, se denuò à Rege suo esse jussos, ut exclusioni omnium peregrinarum navium bellicarum peremptorie insisterent, & denunciarent, exercitum Svedicum è Regno hoc non discessurum, priusquam in hoc puncto, quem velut illucidationem Tractatus Pacis urgent, ipsorum voluntati satisfactum fuerit. Interea quinque dies præterire, ex quo tempore Legati Svedici, quorum Primus in Legatione Dominus Bielkius in Scaniam profectus est, neque cum Sac. Reg. Majestate neque quibusdam Senatorum Regni circa hoc negotium collocuti sunt, eò quod ut mihi dicitur, ipsimet consultum judicarunt, prætolari rescripta Regia ad suas literas, in quibus Sac. Reg. Majest. de omnibus, quæ circa prædictum negotium ipsis obtigerant, accuratè & adhibitis circumstantiis informaverant, ita ut per integros sex dies hac in re nihil omninò peractum fuerit. Verum enim vero hodie Dominus Legatus Gallicus Magno Regni Magistro enarravit, Legatos Svedicos supra laudatos expectatum rescriptum Regium accepisse, ubi non solum mandata priora, quod de sæpe dicto puncto nullatenus desistere deberent, repeterentur, verum etiam Rex ipse sua manu annotaverit, siquidem Dani allegato puncto, reliquisque adhuc controversiis materiis finem imponere, eademque juxta normam Instructionis & mandatorum Legatis suis transmissorum perficere ulteriustergiverarentur, velle se negotia Borussica tamdiu negligere & deponere, donec Regnum hoc in gyrum officii redegisset. Domini Legati Svedici fundamenta prætensionis suæ, ut mihi quidem dictum est, ponunt in Protocollo suo, quod tempore Tractatum Roschildiæ conscriptum fuit, quippe in quo annotatum invenitur, in numero classium hostilium, quibus transitus in mare Balthicum omnino denegandus & interdicens est, vigore factæ pacis illas comprehendi, quæ sine consensu duorum horum Regum Septentrionalium in mare Balthicum armatæ ingredi ausuræ essent. Audito hoc non intermisi tam Regni Magistro Gersdorffio, quam Legato Gallico remonstrare, quam iniquum esset, super Protocollo fundare velle interpretationem quandam Tractatus, quæ cum Ipsius verbis non concordaret, quæque ab altera parte non approbaretur, quin eidem

H 3

potius

fouden gereeckent worden de geene, die sonder Consent van beyde de Noortſche Coningen op de Ooltzee gevvaepent soude vullen coomen. Ich heb daerop niet naergelaeten, ſoo an de Heer Ryxhoffmeester, als aen gemelte Heer Ambassadeur van Franckryck te remonſtreeren, hoe inique het ſy op een Protocol te vullen fundeeren een Interpretatie van een Tractaet, vvelcke met de Worden vant ſelve niet accordeert, ende aendeeene ſyde ontkent ende teegen geſproocken vvert, en dat men notoire nae de Ratificatie van een Tractaet met het geen geratificeert is, ſich moet vergenoegen, ende hebbe daerop verſcheyde maelen ende noch deefen Naermiddach, ter Occaſie van de voorgelcyde Reſcriptie aende Heer Ryxhoffmeester, ende andere Heeren, vvelcke deefe Saecke manieeren doen confidereeren, dat een ſoo ongefundeert ende aendeeſe Croon beſvvaerl. ende haer geallieerden ten uytterſten præjudiciabel en aenſtootel. Poinct niet can ingevvillicht vworden, niet alleen ſonder aen haer ſelven, aen Engelandt en haer Hoog Mo. ende d'Alliantie met deſelve geſlooten, groffelyck te cort te doen, om reedenen meermahlen bygebracht, maer oock ſonder aende Svverſche Oorſaek te geven om door deefe Wegh, noch meer der Saecken die aen deefe Croon even ſchaedelyck en beſvverlyck ſouden ſyn, over te dringen, ende dat het dierhalven beeter, ende ſelff veyliger is, op dit Poinct, int' vvelck haer Ho. Mo. en Engelandt met dit Ryck ſyn geinterreſſeert te blyven ſtaen, als daervan affgaende, de voorch. twee Staeten te choequeeren, en nochtans in deſelve Onſeckerheyt te blyven, devvyle het eenemaal niet te ſien is, dat een de voorch. dreygementen opt' voorch. Subjeet, effect ſal vworden gegeven, ofte dat de Meeninge van Sulcx te doendaende Svverſche ſyde ſynde, hier nae oock geen andere Pretexten, immers niet min plauſibel alſeen ſoo ſeer ongefondeert, daertoe ſoude ontbrecken. Dat oock de ſaecken van den Coningk van Svveden niet ſchynen in die ſtaet te ſyn, dat Syne Mayſt. met Poolen en Molcovien in openbaeren Oorloch, en met de Coninck van Ongarn en den Churfurſt van Brandenburg in die vvyſluftichl. ſynde, vvelcke bekēt is, ſyn Armee uyt Conſideratie vant' voorch. Poinct alleē, ſonder andere pregnante reedenen, ſoude ophoudē in dit Ryck, ofte andere pregnante Reedenen hebbende, geen nieuwve Pretextē ſouden vindē, om niet te verreckē, inſonderheyt, devvyle de Actie over t' gepaſſeerde in Guinea, vvelcke de Svverſche hebben beginnen te moveren, met minder aenſtootelyckheyt van vreemde Nationen, daertoe by haer can vverden gebruyckt. Ick ben vvel verſeekert dat de reedenen met devvylcke ick het invvilligen van dit Poinct hier ſoecke teegen te maekē, by deefe Heeren oock ſonder myn toeden, plaats ſal vinden, maer de geene met devvylcke ſy haer met de Heeren Ambassadeurs van Svveden defendeerē, doen by deſelve geen Effect, ende nae een ſoo uytgedrukt dreygement van de eygen Hant van Syne Mayſt. van Svveden, apprehendeere ick dat myne Motiven om deefe Heerē, dies ongeacht, volſtandich te doen blyven, vvel van minder Operatie mochte vverden, als de vreeſe dit' voorch. Dreygemēt cauſeert, ēde de Tvvyffelmoecheyt devvylcke de daegelicxe incoomēde Tydinge vande militaire Vexatien ende extorſiē, met devvylcke de Landē en

potius contradiceretur ; & quod post ratificationem Tractatus alicujus in eo quod rati habitum est, acquiescendum foret. Postea aliquoties & vel hoc ipso pomeridiano tempore, occasione rescripti memorati, Domino Regni Magistro, ut & reliquis Senatoribus circa negotia isthæc occupatis, considerandum proposui, quod ejusmodi punctus, qui sine omni prorsus fundamento urgeretur, & præterea ipsimet huic Regno extremè noxius & gravissimus accideret, ejusdem verò Confœderatis maxima incommoda ac offendicula inferret ac præberet, nullatenus concedi possit, nisi in semetipsum, Angliam, & Suas Præpot. Celsitud. fœdera que cum his sancita non solum enormiter peccare, verùm etiam Suecis occasionem subministrare velint, quò eadem via & compendio alia huic Regno non minus perniciosa & molestia imperare & obtinere possent. Quodque propterea consultius, imo & tutius esset, quantum ad hunc punctum, ubi rationes Angliæ & S. Præpot. Celsitud. cum hujus Regni commodo pari passu ambulant, sententiæ semel approbatæ inhærere, quàm ab eadem discedendo in jam dictos duos Status tam grave quid admittere, & nihilominus eidem periculo obnoxium esse, præsertim quod nullatenus credibile sit, vel comminationes istas, quarum supra mentio facta, ex solo illo capite effectum sortituras vel siquidem Sueci serid idagerent, nullos præterea alios prætextus, non minus plausibiles quam hoc, quod omni penitus fundamento destituitur, suppetere : quod denique Regis Sueciæ res non videantur in eo statu versari, ut S. R. M. manifesto cum Polonis & Moscovia bello occupata, & cum Rege Hungariæ, Electoreque Brandenburgico simultates nescio quò inclinaturas, ut ubique norum, alens, solummodo respectu illius puncti, sine aliis prægnantibus rationibus, exercitum suum in hoc Regno detinere possit ; vel aliis gravissimis rationibus ad commorandum impulsa, non novos quosdam prætextus invenire valeat, ob quos cum exercitu ulterius heic moraretur, præsertim quod illa actio, quam super iis quæ in Guinea accidere, Legati Suedici jam dum movere inceperunt, minori peregrinarum Nationum offendiculo commodissimè heic adhiberi possit. Equidem certissimè persuasus sum, argumenta illa quibus punctum istum ingratum reddere, ejusque approbationem impedire molior, apud Ministros hujus Regni, etiam sine mea opera, locum habitura, sed quibus se adversus Dominos Legatos Suedicos defendunt, eadem parum apud illos efficiunt & post comminationes tam apertas ipsoque Regis autographo literis adjectas deprehendo, quod argumenta ac rationes meæ, quibus Ministros hujus Regni, minis istis non obstantibus, in sententiâ sua constâtes conservare studeo, minoris efficacitæ ac virtutis futuræ sint, quàm timor, quem supradicta comminatio incussit, ut & pusillanimitas, quam quotidie huc allati nuncii de militaribus vexationibus & extorsionibus, quibus ager & non munita oppida Fioniæ,

Juria

onvaste steeden van Funen, Juthland en Holsteen tot inde gront bederven, ende de ingeseetenen tot de uytterste Armoede gebracht vverden, comt te veroorsaecken insonderheyt devvyle ick geenige last hebbe die dienen can om deese Croon in deesen uyt den Naem van haer Ho. Mo. eenige Gerustheyt te geven. Ick sal naeder Syn Mayst. en deese Heeren haer Sentimenten ontdecken, soo vvanner deselve met den anderen op dit incident vande Missive vande Coning van Svveden aende Heeren syn Ambassadeurs sullen hebben gesproocken, dat noch niet is geschiet.

Alia Beuningii ad Graphiarium literæ de die
2. Jul. Anno 1658. Haffn.

Myn Heere,

DEvvyle de Heeren Svvetse Ambassadeurs met soo groote Naedruck van gereitereerde dreigementen blyven dringen op het Poinct van Exclufie van alle vreemde Oorloch-Scheepen uyt d'Oostzee, als haer Ho. Mo. uyt mynen jongsten van den 29. des verleenen Maents aen U. Ed. hebben gesien, so hebbe ick onder goet vinden van haer Ho. Mo. raetsaem geacht daegs met affgaen vande voorgaende Missive Audientie te versoecken voor de Coningk ende de hier anwesende Rycxraeden, dat daerop niets tot naedeel van haer Ho. Mo. by deese Croon mocht vverden geresolveert, ende tot dien eynde tegel. te remonstren, aen Syn. Mayst. ende gem: Heeren t'geene ick separatel. aende geene die deese Saec in Handen hebben in verscheide visiten tot dien eynde heb gediscoureert, maer Syn. Mayst. heeft de voorsch. Audientie geexcuseert ofte uytgestelt onder schyn vanden Rouw inde vvелcke t'Hoff t' secdert eenige Weecken is over het Affsterven vande jongste Princeffe, edoch inder daer, soo ick vermoede, om dat men declineert my met eenige positive Resolutie te bejeegenen, op dat de Svvetse daeruyt niet mochte fabricceeren prætexten van nieuwe Disputen met deese Croon. Syn Mayst. heeft my echter doen aendien, dat ick by alle de Heeren Rycxraeden, des begeerende, behoort soude vverden, ende dat Syn Majest. myn geproponceerde uyt derselver rapport soude ontfangen, maer alsoo het Sondach vvas, ende gem: Heeren Rycxraeden dien dach niet condon by den anderen comen, ende dat met de Heeren Ambassadeurs van Svveden den volgenden dachs' morgens vroech Conferentie vverden gehouden, heb ick niet naeders gevonden als my Sondachs naermiddachs t' adreffeeren aen beyde de Heeren Commissarisen van deese Croon, soo om te vernemen vvat op de instantien van de Heeren Svvetse Ambassadeurs dien dach mochte geresolveert syn, als om haer Ed. t' crinneren ende naeder

Jutiæ & Holfatiæ extremè defolantur, incolæque Earundem ad incitas rediguntur, prognerant. Maximè quod ejusmodi mandatis instructus non sim, quibus nomine S. Præpot. Celsitud. Regno huic securitatem quandam polliceri & præstare queam. Proxima occasione S.R.M. & Ministrorum hujus Regni sententiam aperiam statim atque occasione literarum Regis Sueciæ cum ejusdem Legatis collocuti fuerint, quod nondum contigit. Quo ipso &c.

Alia Beuningii ad Graphiarium literæ de die
2. Jul. Anno 1658. Haffn.

Domine mi,

Quandoquidem Domini Legati Svedici tanto cum pondere ac efficacia repetitarum comminationum urgere perseverant punctum istum de exclusionem omnium peregrinarum navium bellicarum è mari Baltico, quemadmodum S. Præpot. Celsitud. ex meis proximis die vigesima nona mensis præteriti ad Te exaratis, intellexerunt, salvo S. Præpot. Celsitud. judicio consultum duxi, eadem die, qua literas illas conscripsi à Rege & heic præsentibus Regni Senatoribus audientiam requirere, ne circa illum punctum in præjudicium S. Præpot. Celsitud. à Regno hoc quidpiam decerneretur, utque simul eum in finem S. R. M. Dominisque Senatoribus illa ipsa ob oculos ponerem & demonstrarem quæ separatim apud eos, qui negotiis istis occupati sunt, in diversis congressibus pro obtinendo illo scopo pluribus exposui. Verum enim verò Sac. Reg. Majest. requisitam à me audientiam excusavit, sive potius in aliud tempus distulit, sub prætextu luctus, in quem Aula hæc ob mortem Principissæ Regiæ natu minimæ ante aliquot hebdomadas incidit: re ipsa verò, ut conjicio, quod declinetur heic, positivis quibusdam decretis seu resolutionibus sententiam suam mihi aperire, ne Svecis alii prætextus novarumque controversiarum semina cum Regno hoc exinde subnasci & suppeditari possent. Postmodum S. R. M. mihi nunciari curavit, quod coram universo Regni, Senatu, si id cuperem, audientiam obtinere possem, quodque Sac. Reg. Majestas propositionem meam ex illius narrationibus edoceri vellet. Quoniam verò dies solis erat, in qua Domini Senatores congregari non poterant, sequenti autem die conventus Dominorum commissariorum hujus Regni & Legatorum Svedicorum adhuc ante meridiem celebrandus imminerebat, nihil mihi commodius visum est, quàm eadem die Solis à meridie ambos hujus Regni Commissarios, tam ut intelligerem, quid ad instantiam Dominorum Legatorum Svedicorum illa die de-

der te remonstreeren alle de Reedenen die ick hebbe connen uytdenken van alle Resolutien aen haer Ho. Mo. præjudiciabel in deesen voor te comen, ende alsoo haer Ed. my aengaende het eerste berichten, dat by Syn Mayst. niet anders vvas geresolveert, als dat sie met d' Heeren Swetse Ambassadeurs soude in Bespreeck coomen, om t' geen deselve voor te stellen hadden, te hooren, ende te rapporteeren, soo heb ick haer Ed. geseyt int' seecker Bericht te syn, dat gem: Heeren Ambassadeurs onder anderen op nieuvs gelast vvaeten ernstel: ende oock met haer oude Dreigementen teurgeren op het bevufte Poinct van uytfluytge van vreemde Oorlochs-Scheepen uyt d' Oostzee, ende dat ick expresse ende gereiteerde Ordre hebbende, gelyck haer bevufst vvas, van haer Ho. Mo. om te helpen voorcoomen dat hier niets contrarie de Vrientschap ende Alliantie van haer Ho. Mo. met deese Croon inde negotiatie met de Heeren Ambassadeurs van Svveden mocht vverden geaccordeert in een Poinct, t' welck soo sensibelyck daermede soude stryden, niet conde stillsitten, dewyle ick geen Acces tot Syn Mayst. hadt connen vinden, aen haer Ed. te remonstreeren dat de Verclaeringe, welke syn Mayst. ende Heeren Rycraeden van tyt tot tyt aenmyn hadden gedaen van oprechtel. ende punctuelyck byde Vrientschap ende Alliantie met haer Ho. Mo. te willen verblyven by deese tydt, ende en deese Geleegenheyt, metter daet mochte werdē becrachticht, ende dien volgēde de Heere Swetse Ambassad. ontrent t' voorsch. Poinct rondelyck mochte werden affgeweesen, alsoo het impliceerde dat Syn M. Met syn tusschen comste ende forces soude contribuereen om haer Ho. Mo. de weeg te sloyten, om op de Oostzee haer Vrunden, des noots synde, te waeter t' assisteeren, ofte haer eygen Commercie te bevryden, ende t' gebruyck vande vrye vaert te genieten, ten hoogsten strydich was met d' Alliantie van haer Ho. Mo. met deese Croon, welke nevens een belofte vant best van elck ander te bevorderen, niet alleen inhoudende is een Obligatie om den anderen int' voorstaen vande Vryheyt vande Navigatie ende Commercie t' assisteeren, maer oock een speciale Conventie over de voet vant' passeeren van haer Ho. Mo. Oorloch-Scheepen doorde Sont ende de Belt, volgens welke niet conde geadmitteert werden, dat haer Ho. Mo. tot de voorsch. Passagie t' Consent van Syn Mayst. van Svveden soude moeten noodich hebben. Dat ock daerenboven tusschen deese Croon ende haer Ho. Mo. vvas verdraegen over de Conservatie vande Stadt ende Haevē van Dansich, ende in cas van noot daertoe Secours enter zee te senden; ende hoe veel toegestaen mocht vvorden, dat Syn M. door her geforceerde Tractaet van Vrede met de Conningk van Svveden geflootē, niet langer in staet vvas om uyt hoofde van soodaenich eenich Secours te connen lyften, t' selve Verdrach nechtans moeste opereren, dat S. M. aent' Secours dat haer Ho. Mo. der vvaerts mocht benoodicht vverden te schicken, geen hinder soude mogen

doen

cretum esset, quàm in memoriam ipsis revocarem, fusiisque demonstra-
rem argumenta illa omnia, quæ à me effingi potuere ad quævis ejusmodi
decreta impedienda, quæ suis Præpot. Celsitud. præjudicium aliquod af-
ferre queant. Et quandoquidem ad priori loco à me allatum respondebant,
Sac. Reg. Majest. nihil aliud decrevisse, quàm ut cum Dominis Legatis
Suedicis in colloquium venire, quidque proposituri essent, audire, & po-
stea de iisdem ad Regem referre deberent; ego reposui Iphis, indubitato
verum esse Legatos Suedicos novis mandatis instructos quorum vigore
tenerentur serio & consuetis suis comminationibus punctum istum de ex-
clusionem peregrinarum navium bellicarum è mari Balthico urgere; me ve-
ro, ut ipsos minimè lateret, iterato & expresse à suis Præpot. Celsitud. jus-
sum, omnibus modis præcavere, ne heic quidpiam contrarium amicitia &
fœderi inter Suas Præpot. Celsitud. Regnumque Daniæ inito, in Tracta-
tibus cum Dominis Legatis Suedicis admitteretur, in ejusmodi præsertim
puncto, qui aperte adeo ac sensibilibiter cum iis pugnaret; quodque ex illo
capite intermittere non potuissim, siquidem accessus ad Sacram Regiam
Majestatem mihi denegaretur, ab ipsis requirere, ut declaratio ista, quam
Sac. Reg. Majest. & Domini Senatores Regni de sincera, accuratissimaq;
amicitiæ ac fœderis cum suis Præp. Cels. observantia hucusque mihi quàm
sæpissimè affirmassent, hoc tempore & occasione ista re ipsa impleatur & ef-
fectui detur, & consequenter Dominis Legatis Suedicis rotundè denege-
tur, quicquid circa prædictum punctum postulassent; cum contradic-
tionem implicet, S. R. M. Daniæ teneri interventu suo & viribus eò contendere
ut Suis Præp. Cels. via intercludatur, quò minus amicis suis mare Balthi-
cum accolentibus, classe quadam opem ferre, siquidem ejusdem indiguer-
int, vel commerciorum suorum securitatem tueri, vel denique navigatio-
ne liberrima frui possint; & extremè contrarietur fœderi inter S. Præp. Cel.
& Regnum hoc sancito, quippe quod una cum promissione de commodis
utriusq; partis mutuo promovendis, in se comprehendat non tantum modo
obligationem, cujus virtute alter alteri in casu periclitantis navigationis ac
commerciorum libertatis adistere tenetur, sed & expressissimam conven-
tionem de libero transitu S. Præp. Cels. navium bellicarum per freta Ore-
fundicum & Balthicum, quod ipsum utiq; nullatenus admittat, ut S. Præp.
Cels. ad obtinendum illum transitum consensu S. R. M. Sueciæ opus habe-
re debeant. Convenit præterea esse inter Regnum hoc & S. Præp. Cels.
ut teneantur conservationi ac saluti Urbis & portus Dantiscani studere, &
in casu necessitatis classe auxilium ipsi ferre. Et quanquàm concedi oporteat,
S. R. M. res per Tractatum Pacis cum Rege Sueciæ conclusum, (qui vi
extorquebatur) in eum statum redactas, ut vigore illius ipsamet opem
ferre nequeat, priorem tamen conventionem in tantum adhuc locum

doen: dat nevens d'Alliantie met haer Ho. Mo. in deesen oock special. de
 Correspondentie ende de Vrientschap tusschen deese Croon ende de Re-
 pablycke van Engelandt moeste geconfidereert werden, vvelcher Mini-
 ster op de Vreedens Tractaten teegens gelyck tentatyff vande Heeren
 Svvetse hadde geformaliseert als teegens een Saecke die de Interessen
 vande Heere Protector syn Meester soude comen te chocqueeren, ende
 dat haer Ed. niet onbekent conde syn, hoe seer haer dienstich vvas de
 Vrientschap ende Alliantie van die tve Staeten te mesnaggeeren, maer dat
 daerenbovent' geen byde Heeren Svvetse Ambassadeurs aenglocht vviert,
 aen deese Croon meer ondienstich ende schaedel. vvas, als aen geen an-
 dere Staten, devvyle deselve sonder eenich Voordeel daertyt te connen
 trecken, haer selven in voorvallende Geleegentheytt soude moeten stellen
 in costenende gevaer om tegens te gaen, ende uyt d'Oostzee uyt te fluy-
 ten de geene, die dickmals niet anders daer souden mogen voor hebben,
 als te protegeeren ende te beschermen de geene, aen vvelckers conser-
 vatie deese Croonten hoogsten vvas geleen. Dat ick niet noodick hadt
 aen te vvyfen, dat op deese voet de Saecke effect hebbende, de Croon
 Svveden met vveynich Macht de machtichste Zeeplaetsen op d' Oostzee
 soude connen dvingen, door toedoen van Syn Mayst. maer dat haer Ed.
 sulcx hy haerselven vvel considererende te gelyck mosten gelooven, dat
 het eerste dessein vande Heeren Svvetse in deese Saeck vvas, deese Croon
 by alle haer Geallieerden, Vrunden, ende meede Geinteresseerden te
 denigreren, om daernaer by alle deselve te vervvecken een generale des-
 affectie tot dit Ryck, ende foodaenige als een deselve minst gevallich
 mochten syn, ende in teegendeel alle foodaenige Raetslaegen als Relatie
 tot de Securiteyt von deese Croon mochten hebben te doen adverttee-
 ren, dat nochtans vvel te vermoeden vvas, dat de Heeren Svvetse soo on-
 bevvest niet vvaeren vande teegenvvordige Geleegentheytt ende Genee-
 gentheytt van dit Ryck, dat sy van foodaenich een Verdrach ende toeco-
 mende Voorvallen groot Effect souden vervvachten, maer dat indien
 het geen belooft vvas, niet vviert gepresteert, by haer daeruyt Oorsaeck
 tot nievve Qverelle soude vverden gesocht, ende voorall by Provisie een
 Middel om met ostentatie van dusdaenich een Verdrach de geene, vvel-
 ckers Consilia sy teegens haer mochten comen te vervvecken sant inde
 Oogen te verpen, om haer daervan te laeten absterreren; dat vorders
 deese laeste Consideratie van dat de Svvetse geen sonderling Effect van
 dit Verdrach'conden vvacchten, ende vorders de notoire ongefondeert-
 heyt van haere Proceduren in cas subject occasie gaven om te doen ge-
 looven, dat sy [vvelcke oock Dreygementen mochten syn] haer noeyt
 an t' uytvercken van deese Iniquiteyt soo vvel souden laeten geleen
 vveesen.

habere, & id minimum operari debere, ut S. Reg. Majest. si forsutus ferret, ut S. Præpot. Celsitud. auxilium eò mitterent, istud non impediatur & remoretur. Quod etiam unà cum fœdere cum S. Præpot. Celsitud. in hoc capite specialiter mutua correspondentia & amicitia cum Republica Anglicana necessariò consideranda veniat, quippe cujus Minister in ipsis Tractatibus Pacis, cum Sveci simile quid tenassent, se opposuisset & contradixisset, velut ejusmodi rei, quæ Statui & commodo Domini Protectoris noxia esse possit; quodque ipsosmet Dominos Commissarios latere nequeat, quàm proficuum ac salutare Regno huic sit, si amicitia ac fœderis cum prædictis duobus Statibus & Rebus publicis esset observantissimum. Præterea illud ipsum, quod à Dominis Legatis Svedicis urgeretur, ejus naturæ & conditionis esse, ut plus molestiarum & detrimenti huic Regno allaturum sit, quàm omnibus aliis Statibus, eò quod illud sine expectatione ullius commodi, quoties occasio tulerit, magnas impensas facere, seque ipsum periculis exponere cogeretur, ad repellendum eos marique Balthico excludendum, quibus sæpe numero nihil aliud forsitan propositum ibi esset, quam protegere & tueri eos, in quorum conversatione Regno huic maximum momentum situm est. Ut supersederem pluribus exponere, quod Regnum Sveciæ, siquidem hac via res præcederet, parva manu munitissima locorum mare Balthicum accolentium, cooperante Regno Daniæ, sibi subicere possit; Ipsiq; Domini Commissarii rem istam accuratè perpendentes necessariò credituri sint, Svecos hac in primariò intendere, ut Daniæ omnibus suis Confœderatis, amicis & sociis suspectam reddant, quò postmodum generale aliquod odium erga Regnum hocce excitent, quod parum commodi eidem allaturum sit, contra verò omnia illa consilia, quæ Regni hujus securitatem forsitan respicerent, sibi que commendatam haberent, disturbare & effectu suo fraudare queat. Facile quoque conjectu esse, Svecos non ad eò ignaros status & inclinationis hujus Regni, ut ex ejusmodi Transactione, si usus postularet, multum emolumenti & effectus sibi polliceantur; quin potius ut promissis illis non præstitis ansam novas accusationes exinde fabricandi arripiant, & ante omnia medium aliquod in promptu habeant, quò ejusmodi Transactione, quam nunquam jactabundi ostentabunt, consilia illorum, quos in se forsitan irritaturi essent, quasi occæcare seu irrita reddere, & à se absterre queant. Quod denique ultima hæc consideratio, Svecos scilicet ex Transactione ista exiguum sibi fructum posse promittere, & manifesta illa injuria, quæ ex processu circa subjectum casum apparet, occasionem subministrant credendi, eos iniquissimi istius postulati extorsionem tanti non æstimare, ut vel propterea (nisi potius solummodo comminationes sint) exercitum, quem in tres vel plures hostes ducere possent, heic

weesen, dat sy een Armée welcke sy teegens drie ofte meer Vyandē werck condengen, daeromme souden op houden, als sy geen andere Oorsaeck hadden om te blyven leggen, ende dat dier halven ende om andere reeden in myn voorgaende aen U. Ed. aengeroot, welcke ick by haer Ed. repeteerde, haer Ed. de vorsch. Dreygementen niet geliefden te apprehenderen, maer als alle het geene in deesen deese Croon obligeerde om by haer eens welgenomen Resolutie stantvastich te verblyven. T' geen gedachte Heeren Commissarisen welcke ick byden anderengevonden hadt, daerop antvvoorden, vvas in substantie dat sy vvel condeng plaetse geven aen alle het geene by my vvas gediscourcirt ende dat Syn Mayst. ende de Heeren Rycxraeden soo onweetent niet vvaeren van haer eygen Interessen, ende van die yemant van deselve de minste Geneegentheyt soude syn intevvilligen t' geen in deesen byde Heeren Svvetse soo seer onbehoorlvvurt geurgeert, dat sy oock tot nock toe haer daer teegens, gelyck my bekent vvas, hadden geopposeert, ende niet anders gesint vvaeren als sy voor heenen syn gevveelt; dat het geen ick voorbrachte ontrent de vveynich reflexie, vvelcke te maecken viel op de gedaene Dreygementen vvel mochtē gefondeert syn, maer dat sulcx niertemin onsecker vvas, ende dat geen Vrū. dē sich scheenē aen de Securiteyt van deese Croon geleege te laeten syn, ende dat deselve in den Staet, in devvelcke sy teegen vvoordich vvas, met en slach conde vverden overvallen ende geruineert, ende dat sy vel raet van nooden hadden van haer Vrunden, hoe verre sy in deesen souden connen ende behoore te gaen, om haer aen soodaenich een onversfettel. Ongevall niet te exponeren. De Conferentie, vvelcke des anderen daegs met de Heeren Svvetse Ambassadeurs is gehouden, heeft geheele ses Uyren geduyrt, ende is voornaementl. toegebracht met yverige Disputen overt' vorsch. Poinct ende over de Forten, Scheepen ende Goederen door eenen Carloff op commissie van deese Croon in Guinea geduyrende de Oorloch verovert, vvelcke Restitutie by de Svvetse Ambassadeurs alles dat sy pretendieren eenmael tegel. souden by geschrift stellen, t' vvelck naederhadt by haer gedaen soude syn, ende is daerop deese Naemiddach vvederom Conferentie gehouden met Interventie vande Heer Ambassadeur van Vranckryck, vvelcke int' openbaer sich gelaet vveynich gesticht te syn, inde hardicheyt van deese Svvetse Proceduren. Ick hebbe naet, eyndingen vorsch. eerste Conferentie met de Rycxhoffmeester gesproken, ende ben van Syn. Ed. bejeegent in gelycken sinals van opgem; Heeren Commissarisen, daer is in de Resolutie van deese Croon noch geen Veranderinge gemaeckt, maer ick ben te mercken, dat de gedachten meer ende meer chancelleren (soo ick my niet bedriegh) tusschen t' geen de reeden haer als behoorlyck doet erkennen, ende de vreesse haer necessair can doen achten. In dien door suffisante Middelen van Securiteyt aen deese

detinerent, si alia commorandi causa non adessent. Ob has itaque
 & plures præterea alias rationes, in superioribus congressibus à me
 adductas, quas hæc quoque repetebam, velint Domini Commissarii
 nullam comminationum istarum rationem habere, sed quemadmodum
 etiam omnia à me dicta Regnum hoc ad id obligarent, in optima sua sen-
 tentia constantes permanere. Quicquid sermonibus hæc meis à Domi-
 nis Commissariis responsum fuerit, in substantia erat ejusmodi, quod om-
 nibus à me prolatis facillime fidem & locum dare possent, nec S. R. M. Re-
 gni que Senatores sui Status & interesse ignaros adeo existere, vel unum
 saltem illorum eò propendere, ut assentire velit iniquo isti postulato quod
 tantoperè à Svecis urgetur; quod etiam in hunc usque diem, ut mihi no-
 tum esset, masculè se opposuissent, nec vel hodie aliam sententiam foveant.
 Equidem se faciles concedere, non sine fundamento ac ratione à me dici,
 comminationum istarum exiguam habendam rationem; nihilominus
 parum tutum illud esse, nullumque amicorum apparere, qui pro se-
 curitate Regni hujus curam velit agere, illud vero, hocce præsertim tem-
 pore, in ejusmodi statu versari, ut uno impetu invadi & everti queat; seque
 propterea amicorum suorum consiliis opus habere, ut quomodo in hoc
 negotio sese gerere, & quousque procedere deberent, certò scirent, ne ejus-
 modi gravissimo & vix evitabili periculo se exponerent. Conventus qui se-
 quenti die cum Dominis Legaticis Svedicis habitus est, integras sex horas
 duravit, & maximam partem in sumptus fuit acerrimis disputationibus
 circa prædictum punctum, ut & munimenta, naves, merces atque bona
 quodam Carlossio Commissione Danica instructo, in Guinea, fervente
 bello, occupata & rapta, quorum restitutionem unà cum reliquis omni-
 bus quæ prætendunt, simul ac semel in scripto promitti volunt Legati Sve-
 dici, ut postmodum circa eorundem præstationem eò melius convenire
 queant. Quem in finem hoc pomeridiano tempore iterum Conventus
 habitus est, interveniente Domino Legato Gallico, qui, quantum ex facie
 ipsius apparet, duritiæ Svedicorum ejusmodi processuum parum delectatur
 Ego verò post finitum priorem congressum Dominum Regni Magistrum
 adii & ab eo idem responsum cum illo, quo Domini Commissarii me in-
 pertiebant, retuli. Equidem decretum illud hujus Regni nondum est mu-
 tatum, possum tamen deprehendere, cogitationes magis magisque vacil-
 lare (nisi me valde fallit animus) inter id, quod ratio, ut ipsorum officio
 conveniens, dicitur, & timor factu necessarium existimat. Quod si autem
 Ministri hujus Regni sufficientibus mediis de securitate sua certiores reddi,
 & circa eandem confirmari possent, nulla sententiarum mutatio hæc metu-
 foret. Sed ut nunc res se habent, nihil adeò indubitò affirmare possū, quàm
 illud solummodo quod tempus, imminere videtur, quo S. Præpot. Cels. si-
 quidem

Heeren conde verfet vverden daer vvaere geen Veranderinge inde Resolutie van deese Croon t'apprehendeeren, maer soo de Saecken staen, can ick niet seckers schryven als alleen, dat het tydt schynt voor haer Hoog. Mo. indien by haer deese Saeck van die Consideratie vvertgeoordeelt, om voort te treden tot soodaenige Resolutien, als een sufficient Remedie soude mogen syn teegens de vreesse, door Middel van devvelcke men t' geen voorf. is, aen deese Croon soeckt te overdringen. Door geen andere Motiven sul in deesen Prajuditie aen haer Ho. Mo. Intentie geleyt vverden. Maer de Svvetse hebben door twee Ingenieurs Nieuwborch, t' vvelck in Funen op de Belt leyt, doen besichtigen, soo ick gelooff, om achterdacht ende schrick in de gemoederen alhier dieper in te drucken, ende veele incomende Tydingen uyt de Plaetfen daerde Svvetse Troupen leegen vermeerderen deselve daegelycx.

Alia Beuningii literæ de die 6. Jul. 1658. Haff.

Myn Heere,

Verscheyden Conferentien voorgefallen synde tusschen de Heeren Ambassadeurs van Svveden ende Commissarisen van Dennemarckē, syn eenige kleyne dingen affgedaen, maer ontrent het sluyten van de Oostzee aen alle vremde Oorlock-Scheepen, ende de Restitutie van de Forten in Guinea, staet het (soo ick verneeme) noch in voorige Termen, hoevvel de hier aengecoomen Resident van Svveden, op gisteren teegens seecker uytheemsch Minister geseyt heeft, dat alles verdraegen vvas. Nevens vorf. twee Poincten, blyft noch dispuyt over een Svvetisch Schip op Poolische Commissie voort' aengaen van den Oorloch genoomen, en voor deese Stadt opgebracht, ende hebben de Heeren Svvetische Ambassadeurs daeren boven nieuvelyx geprooneert, dat Syn Mayst. van Dennemarck sich soude verbinden geen onnoodige Werving te doen, vvelcke aen Svveden soude connen Jalousie geven, maer op dit laeste schynt niet soo sterck te sullen vverden geurgeert, maer op de voorseyde vorder Poincten bleeven de Heeren Svvetische dringen met de oude Communitien van dat haer Armée sal blyven leggen tot dat die affghandelt syn tot haer Contentement, ende accordeert alsnoch haer doen met haer seggen, devvyle geen Svvetische Troupen haer bevvengen om aff te trekken, niet teegenstaende de Heer General Guldenleuvv, om des te meer alle Ptatexten vvech te neemen, voor ses daagen van hier vertrocken is, om de Ruyters, vvelche aende uytgeloofde twee duysent to cort quamen, aen Syn. Mayst. van Svveden over te leveeren. De Svvetische Ambassadeurs hebben op gisteren aen deese Coningk behantreyckt een Missive vande

quidem negotium hoc momentaliciojus æstimant, ejusmodi cõsilia capere necesse habent, quæ sufficiens remedium præbere possint contra metum, cujus ope Sveci postulatæ suæ à Danis obtinere contendunt. Sanè nisi illa consilia fuerint adhibita, præjudicium & incommoda in S. Præpot. Celsitud. mentem ac intentionem heic admittenda, nullatenus impediri poterunt. Cæterum Sveci nuper situm urbis Neoburgi Fionum, quæ freto Balthico adjacet, per duos munitionû bellicarum artifices explorari fecerunt, in eum, ut mihi persuadeo finem, ut scrupulos & metum animis hominum eò validius heic locorum inprimerent: cui rei non parum militans quæ quotidie huc afferuntur nuncii ex iis locis, ubi miles Svedicus adhuc commoratur. Quo ipso &c.

Literæ Beuningii scriptæ Haffn. d. 6. Jul.

Anno 1658.

Domine mi,

IN diversis Conventibus inter Dominos Legatos Svedicos & Commissarios Danicos hætenus habitis negotia quædam non magni ad eò commatis fuere composita, sed quantum ad exclusionem peregrinæ classis è mari Balthico, & restitutionem monumentorum in Guinea occupatorum attinet, res adhuc in eodem, ut ego quidem percipio, statu permanet. Quanquam qui heri huc accessit Residens Svedicus uni Ministrorum extraneorum affirmaverit, de omnibus conventum esse. Præter jam adducta duo capita controversia adhuc reciprocatur de navi quadam Svedica, sub Commissione Regis Poloniæ ante bellum in chatum capta, & in portum hujus Urbis adducta; & insuper Legati Svedici nuper trimè præposuerunt, debere Sac. Reg. Majest. Daniæ polliceri, ut omni non necessaria militum collectione abstinere velit, quæ Regno Sveciæ æmulationem quandam & scrupulum excitare ac injicere possit. Sed ut apparet, huic ultimo non ad eò præfracta in hærebitur. Supradicta verò priora capita Domini Legati seriò urgent, adhibentes etiam consuetas suas comminationes, exercitum scilicet tam diu heic commoraturum, donec quæ restarent controversiæ ex voto & sententia sua finire forent. Et hætenus facta dictis egregiè respondent, cum ne ad iter quidem accingatur exercitus Svedicus, non obstante, Dominum Locumtenentem Generalem Gyldenlövvium, ad quosvis prætextus eò magis removendos, ante sex dies hinc profectum esse, ut qui ad numerum promissorum bis mille equitum complendum adhuc desiderantur milites, Sac. Reg. Majest. Sveciæ tradat. Legati Svedici hesternæ die à Rege suo scriptas literas Regi Daniæ exhibuerunt, in quibus, ut mihi relatum est, S. Reg. Majest. placidis & civilibus verbis queritur, quod ob pro-

K

crastina-

vande Coninck haer Meester, inde welcke (soo my geseyt is, die Mayst. geliefte in beleefde termen te claegen, dat hy door het traineeren van syn e tractaeten aen dit Hoff, gedrongen wert tot groote Overlast van de Onderdaenen van deese Croon, ende tot naedeel van syn eygen Saecken, op de Boodem van dit Ryck te verblyven. De Ambassad. van Vranckryck naem voor drie daegen Affscheyt van den Coning ende Coninginne, ende de jonge Prins, om tot den Coning van Sweden naer Flensborgh te vertrecken, maer heeft hem noch deese daegen laeten ophouden, op Hoope dat syn devoiren om deese Heeren met Sweeden tot een Accommodament te doen coomen, meer vruchtbaer soude werden. Ick onderlaet niet deese Heeren by nae van dach tot dach, conform d' Ordres van haer Ho. Mo. te sprecken, maer ick can van de uytcomste van myn schuldige Neersticheyt in deesen even so weynich Seeckerheyt teegen woordich vootsien, als by tyden vant' affgaen van myn jongste Advisen, ende begin meer ende meer t' apprehendeeren, dat de Continuele Clachten, met dewelcke men my bejeegent, vā dat het verblyff vande Swetsche Troupen in dit Ryck by sich selven langer onverdraechlyck is, vvel Preparatien, soudē moogen syn van Exculē vvelcke men soude vwillen doen valideeren by haer Ho. Mo. indien sich deese Croon laet overdringen t' geene de Svetsche haer ontrent d' Excluse van de vreemde Oorloch Scheepen trachten t' extorqueeren. Aende Heer Ambassadeur van Vranckryck, noch aende Svetsche is geen Audientie te Hooff geaccordeert om deselve reeden, om dewelcke deselve aen my vvas gedifficulteert, maer haer Ed. hebben haer Mayst. in des Conings Tuingarde gesproocken. De Envoye van deese Croon aenden Groot-Vorft van Moscovien, is gisteren vvedergekeert binnen deese Stadt, ende heeft van daegh te Hooff rapport van syn vvedervaeren gedaen. T' geene ick daer van heb connen verneemen, is dat gemelde Envoye ven den Groot Vorft is beleefdelyck geadmitteert; Ende dat de Moscoviters. scheenen haer Accommodement met Poolen te vwillen stabilieeren, en met Svveden gesint te syn in Oorloch te blyven; des niet te min soude oock met Svveden Tractaten aengeselt syn, om de Coningk van Poolen door Middel van Jalousie te eer te doen resolveeren om aenden Groot-Vorft Contentement te geven.

Excerpta ex literis Beuningii de dato Haffn.

9. Jul. Anno 1658.

Myn Heere,

HAer Ho. Mo. sullen uyt myn jongste aen U. Ed. vande 6. deeses Maents verstaen hebben t' geen ick ter tyt van de Toestant vande Nego-

craftinationem Tractatum in Aula hac non sine ingenti subditorum molestia, & propriarum rerum jactura ac detrimento cum exercitu suo in Regnis his manere cogatur. Legatus Gallicus ante triduum Regi, Reginae, & electo Principi valedixit, ad Regem Sveciae Flensburgum profecturus, per hosce tamen dies aliquod heic commorari voluit, spe firma sustentatus, fore ut officiorum suorum, quibus, ad sopiendas & componendas Regnorum horum controversias strenuè hæcenus defunctus est, fructum eò citius possit metere. Ego singulis fermè diebus, prout S. Præpot. Celsitud. clementer mihi in mandatis dederunt, Ministros quidem hujus Regni convenio & alloquor, sed de eventu, seu potius effectu debitæ meæ diligentiae hoc tempore nihil certi polliceri queo, & vel hodie eadem dubia me occupant, quibus cum proximas meas literas scriberem obrutus eram. Magis magisque enim indies mente præcipere possum, continuas istas querelas, quibus, ob moram exercitus Suedici in Regno hoc, reverà quidem intolerabilem, heic obtundor, futuras esse prænuncias excusationum, quas S. Præp. Celsitud. approbare laborabunt Dani, siquidem sibi id injungi paterentur, quod circa exclusionem peregrinae classis bellicae Sueciciis extorquere volunt. Publica ad Regem admissio tam Legato Gallico, quam Legatis Suedicis easdem ob causas, quæ mihi afferebantur, denegata fuit. Integrum tamen ipsis erat, S. Majest. in horro Regio adiisse. Qui à Rege hoc ad Magnum Moscoviae Ducem ablegatus fuit, heri in Urbem reversus est, & hodie functionis suæ rationem reddidit, quidque ipsi acciderit coram Rege exposuit. Quantum ego hujus intelligere potui, dictus Ablegatus à Magno Duce civiliter habitus est, quodque Moschi ad pacem cum Polono stabiliendam, bellum verò cum Suecis continuandum propendere videantur. Nihilominus & cum Suecis Tractatus instituendos, quò Regem Poloniae per ejusmodi æmulationis studium facilius eò adducerent, ut Magno Duci satisfactionem præstet. Quo ipso, &c.

Extracta ex literis Beuningii, de die Hassn.

9. Jul. Anno 1658.

Domine mi,

SUæ Præpot. Celsitud. ex literis 6. hujus mensis die ad Te scriptis Sintellexerunt, quid tunc temporis de statu Tractatum cum Dominis Legatis Suedicis heic institutorum mihi notum erat. Interea temporis indicatum mihi fuit, Legatos Suedicos persuasionibus Legati Gallici,

K 2

& alio-

Negotiatie met de hier aenveefende Heeren Ambassadeurs van Svveden had vernoomen. Seedert ben ick bericht datmen aende Svveetsche Syde aende persvasien vande Ambassadeur van Vranckryck ende van anderen, vvelcke haer Ed. van tyt tot tyt hebben geremonstreert, dattet voor de Croon Svveden bedanckelyck is, alle de geene, die Interest hebben op de Oostzee te iriteeren ende offenseeren door de continuatie van foodaenige Proceduyren, als sy tot noch toe gebruyckt hebben, om deese Croon te disponeeren tot de bevuste Exclusie van alle vreemde Oorloch-Scheepen uyt de voorsch. Zee, en dat daeren boven niet te verwachten was, dattet selve van deese syde soude vvorden ingevilligt, ofte schoon ingevillicht synde, soude connen vvorden gepræsteert, ende aen andere dergelycke Motiven soo veel is gedefereert, dat gemelde Heeren Ambassadeurs verclaert hebben te connen toestaan, dat ten aensien van Staeten buyten de Oostzee gelegen, vvorde verbleven by de Woorden van Tractaet (vvelcke deese Heeren verstaen, haer niet te verobligeeren, om aen Secoursen ter Zee, die niet teegens dit Ryck, ofte aen Oorloch-Scheepen, die tot Bescherminge vande Navigatie mochten vvorden geemployeert, den Toeganck tot de Oostze te helpen verhinderen) mits dat deese Cronn aenneeme neffens die van Svveden te beletten, dat de aengelande aende voors. Zee, geen Zeemacht op deselve brengen, ende het schynt dat op die Voorslach vvel tot een Accord mocht vvorden gecoomen over dit Poinct.

& aliorum, qui hactenus ipsis aliquoties remonstrassent, Regno Sueciæ non parum periculi exinde imminere, si omnes illos, quorum Interesse in mari Balthico versatur, irritare velint & offendere per continuationem ejusmodi Processuum, quibus hucusque fuissent usi ad disponendum Regnum Daniæ, ut in exclusionem omnium peregrinarum navium bellicarum è prædicto mari consentire debeat; & præterea Danos id nullatenus concessuros esse, aut quanquam promittatur, præstare illud nullomodo posse, & aliis insuper motivis ac argumentis persvasoriis tantum dedisse, ut prædicti Domini Legati dixerint se posse tandem concedere, ut intuitu Statuum extra mare Balthicum sitorum, inhæreatur verbis Tractatus (quæ Dani in hunc sensum intelligunt, ut nolint teneri, vel subsidiariæ cuidam classi bellicæ, quæ Daniæ non inimica esset, vel aliis navibus bellicis ad commerciorum defensionem adhibendis, aditum ad mare Balthicum denegare) cujus vigore Regnum hoc in se suscipiat, unâ cum Regno Sueciæ impedire, ne istius maris accolæ classem ibi exercere debeant. Et quantum apparet, in hanc sententiam circa punctum istum invicem convenietur, illaque controversia removebitur.

Diplo-

quidem, sed huc usque à Prætorè Nobis nequè annunciatum neque prælectum fuerit; nunc vero repetitum mandatum Regium nobis insinuetur, cujus vigore die nona Maji itidem Malmogix debemus compatere; Nos juxta S. R. M. præceptum debita submissa devotione ibidem præsto erimus. Dominos nostros benignissimos Protectioni omnipotentis Dei commendantes. Ex Insula Wena die 6. Maji Anno 1658.

Vest. Vest. Exc. Exc.

subjectissimi servi

Georgius Georgii.	Petrus Olai.	Sveno Johannis.
Petrus Jani.	Sveno Olai.	Janus Laurentii.

Lit. BB.

Commissariorum ad ordinandam Scaniam constitutorum literæ ad S. R. M. Sveciæ, in quibus de VVenensi negotio quædam enarrantur.

Serenissime ac Potentissime Rex, Domine clementissime, Postquam Officialis ille bellicus in Insulam Wenam à Nobis ablegatus tam à Pastore quam agricolis ibidem responsum scriptum nobis retulit, cujus tenore die 9. Maji, quemadmodum postulatum à Nobis erat, heic præsto esse, & Vestræ R. M. homagio & fidelitatis juramento se debitè submittere volunt, quemadmodum V. R. M. ex adjuncto literarum exemplo eò melius informari potest, in quibus speciatim agricolæ excusare conantur, quod citius non comparuerint, cum literæ nostræ priores à Prætorè suppressæ, nec iis prælectæ fuerint; Animarum verò ibidem Pastor simul nobis significat, quod olim Episcopatus Sialandix semper subjauerit: Nobis persuaseramus futurum, ut datam fidem suam in hoc negotio servarent. Verum interea temporis in manus nostras pervenit diploma aliquod S. R. M. Daniæ, in quo dictæ Insulæ incolis juramenti præstatione interdicitur, ut itidem Vest. R. M. ex adjecto illius Inhibitorii Exemplo pluribus percipiet. Præter adducta nihil amplius circa hanc causam contigit, & incolæ Wenenenses definito tempore non com-
pa ruerun

patuerunt. Quicquid itaque Vest. R. M. pro hac negotii conditione clementissimè Nobis ulterius injungere voluerit, in eo exequendo debita cum devotione erimus obsequentissimi. V. R. M. interim divinæ tutelæ cum voto omnigenæ prosperitatis & felicissimi Regiminis humilissimè commendantes.

Malmö d. 10. Maj. 1658.

V. R. Majestatis

humillimi & fidelissimi

Cornificius VVlffeldt
Comes in Sylfsborg.

Ericus Sparre.

Lit. CC.

Diploma Regis Woldemari de venditione & abdicatione terrarum Scaniae, Hallandiae Bleckingiae, Listriae & Insulae VVenae.

UNIVERSIS præsentis literas vi suris & auditoris, Waldemarus, DEI Gratia, Danorum Sclavorumque Rex, & Dux Estoniae, salutem in Domino sempiternam. Ad perpetuam rei memoriam, tenore præsentium recognoscimus evidenter, Nos Magnifico Principi Domino Magno, Sueciae Regi illustri, Consanguineo nostro charissimo, terras videlicet totam Scaniam, totam Hallandiam, Bleckingiam, Listriam, & Insulam Huethen, cum castris, & munitionibus in eisdem terris situatis, cum omni jure Regio, Nobis, hæredibus nostris & successoribus, & Coronæ Regni Daciae in prædictis terris, & qualibet earum, quolibet competenti, in civitatibus, villis forensibus & nundinis, cum earum juribus, in nullis penitus diminutis, sed potius reintegratis, prout ab antiquo tempore huc usque plenius & liberius habita fuisse dignoscuntur, nullis exceptis, quocunque nomine censeantur, pro XLIX. millibus marcarum puri argenti, ponder. coloniens. veraciter vendidisse: Cujus argenti summam ad Nos & usus nostros venisse agnoscimus, pro omnibus terris antedictis, & earundem juribus, pertinentiis quibuscunque, in pretium per hunc modum:

Primo

Primo namque Dominus Magnus Rex præfatus debita Patris nostri charissimi, Domini Christophori, bonæ memoriæ, quondam Regis Danorum quæ nos de jure solvere tenebamur, ab Illustri Principe Domino Johanne Comite Holsariæ & Stormariæ, patruo nostro dilecto, terras Scania, Bleckingiæ & Listriæ, & Insulæ Huethen per prædictum patrem nostrum impignoratas tenente, pro XXXIV. millibus marcarum, puri, argenti pond. Colon. plenè, & integraliter persolvit, redimendo populum terrarum earundem ab oppressionibus & injuriis, extrancorumque gravaminibus eripiens, quarum terrarum incolæ omnes & singuli, eundem Dominum Regem Magnum unanimi consensu & concordia animo suum in verum Regem rite elegerunt. Quam quidem electionem justam fore dicimus, à Nostro, hæredum ac successorum nostrorum, & Coronæ Regni Daciæ nomine, confirmando approbamus & affirmando cõfirmamus. Præterea memoratus Dominus Rex Magnus in pretium terrarum prædictarum, octo millia marcarum puri argenti pond. Colon. personaliter nobis ipsis persolvit, & integraliter assignavit; Et cum hoc caltrum Copmanna Hampe mutua dilectionis inter nos ampliandæ interventu gratanter Nobis dimisit per se, pro 7. millibus marcarum puri argenti pondere Coloniensi acquisitum; Quam etiam argenti summam, ex affectione qua erga eum movemur, vice versa, in precium terrarum prædictarum nos recognoscimus accepisse.

Igitur cum eidem Domino Regi Magno prædictis summis argenti principalibus & minus pro damnis & interesse incomprehensibilibus, quæ ipsi Domino Magno Regi, & Regnis suis dictæ occasione solutionis argenti memorati & crebræ defensionis terrarum prædictarum graviter & multipliciter obvenerunt, satisfacere ullo modo non sufficeremus, quæ videlicet damna & interesse ipsi Domino Magno Regi prædicto, successoribus & hæredibus suis omnimodo refundere tenebamur, prout in nostris & aliorum litteris super hoc confectis plenius & clarius continetur, præfato Consanguineo nostro Domino Regi Magno, ejus successoribus & hæredibus ac Coronæ Regni Sueciæ tam pro dicti argenti summa, quam damnis & interesse cum assensu, & consilio unanimi Consiliariorum nostrorum, & Procerum Regni nostri Daciæ, Clericorum & Laicorum tam Prælatorum, quàm militum, & militarium, ac totius populi ac communitatis Regni ejusdem, à Nobis, hæredibus & successoribus nostris ac Corona Regni Daciæ, libera ac spontanea voluntate, non compulsis, non coactis, non dolo, nec aliqua circumventionem induciti, prædictas terras omnes, & earum quamlibet, cum munitionibus & castris, in eisdem terris & earum qualibet, situatis, ac omni jure regio & pertiētiis quibuscunq; superius tactis & inferius exprimēdis, titulo veræ venditionis & perpetuæ alienationis dimisimus, & dimittimus
Et

Et ut prædictarum terrarum per Nostaliter facta mera venditio, infir-
 vorior, & magis valida censeatur, in signum traditionis, vere possessionis,
 tam naturalis, quam civilis, & ad usus alienationis perfectæ, evidens argu-
 mentum, nos eidem Domino Regi Magno, hæredibus ac successoribus suis
 & Coronæ Regni Sueciæ perpetuo possidendas, tenendas & habendas, sco-
 tavimus modo debito, & consueto, ac à Nobis, successoribus, ac hæretibus
 nostris, ac Coronæ Regni Daciæ profus alienavimus. & omnino abdicavi-
 mus terras Scaniæ, Hallandiæ, Bleckingiæ, Listriæ & Insulæ Huedhen, mo-
 netam & nundinas, cum earum juribus, ut promittitur, castris, munitioni-
 bus, Prædiis rusticis & urbanis, ad Regem, & jus regium pertinentibus ci-
 vitatibus & villis forensibus, una cum jure Patronatus in Ecclesiis, & mo-
 nasteriis, & capellis quibuscunque Regi competenti, omni jure, quo terre
 castra, provinciæ & quævis alia bona mobilia & immobilia Scotari, alienati,
 resignari, renunciari, & abdicari solent, & debent, de jure & de facto assi-
 gnantes ipsi domino Regi Magno, hæretibus, & successoribus suis ac Coro-
 næ Regni Sueciæ, & subjectione & obedientia Nobis successoribus, ac hæ-
 retibus nostris, ac Coronæ Regni Daciæ, si quæ ratione terrarum prædicta-
 rum, seu in terris antedictis quolibet unquam debito, dimittentes liberum
 & solum reverendum in Christo patrem, Dominum Petrum Ludensem
 Archiepiscopum, Sueciæ primatem, qui nunc est, & eum qui pro tempore
 fuerit Archiepiscopus ibidem, cum capitulo Ludensis Ecclesiæ ac universo
 clero ejusdem Diæcesis, cujuscunque status aut conditionis existat,

Item dimisimus à Nobis, successoribus & hæredibus nostris, & à Co-
 rona Daciæ liberos & solutos omnes milites, militares, civitatenfes, villari-
 os omnes etiam rusticos, & inquilinos, & omnium prædictorum successo-
 res, & hæredes in terris supradictis, ab omnibus servitiis, homagiis, obedi-
 entia, & obsequiis quibuscunque, ad quæ jamdudum Nobis Regi ac Co-
 ronæ Regni Daciæ tenebantur, & ipsi Regi Magno prædicto, successoribus
 & hæredibus, ac Coronæ Regni Sueciæ effectualiter assignavimus, ad per-
 petui servitii homagiū, & obedientiæ debitū, prout quilibet eorum ex statu
 suo & conditione servite, & obedire suo vero Regi obligatur, & tenetur de
 jure & patriæ statutis, seu de consuetudine laudabili approbata & servata.

Tradimus in super Domino Regi Magno prædicto, successoribus &
 hæredibus suis ad Coronam Regni Sueciæ prædictas terras, munitiones e-
 arum & Castra, ac pertinentias ac jura quævis in eisdem, & ab omni pos-
 sessione recedimus earundem, verum dominium terrarum ipsarum in eun-
 dem Dominum Regem Magnum, successores & hæredes suos ac Coro-
 nam Regni Sueciæ Plenariè transferentes, ut Nos, successores nostri, vel
 hæredes nunquam posse habeamus, aut potentiam ex jure vel ex facto,
 præfatum Dominum Regem Magnum, successores suos vel hæredes, seu

Regna sua, terras aut dominia, quovis modo molestare, aut aliquo modo ag-
gravare, aut impetere, seu conqueri super præmissis, vel aliquo præmis-
sorum, renunciantes sponte & expressè pro nobis, successoribus nostris,
hæredibus nostris ac Corona Regni Daciæ omnis juris auxilio Canonici
vel civilis, consuetudinibus, legibus ac statutis patriæ, beneficio restituti-
onis in integrum, cum omnibus exceptionibus doli mali, vel quæ metus
causa, & cuilibet alterius exceptioni juris & facti, præmissa omnia, vel eo-
rum aliquod infringenti, vel infringere volenti, & specialiter juribus dicen-
tibus generalem renunciationem non valere, & Regem alienationes fa-
ctas in præjudicium Regni sui & Coronæ, posse revocare, promissione in
contrarium facta non obstante. Item confirmamus, approbamus & rati-
ficamus omnes & singulas Placitationes & literas Domino Magno Regi
præfato, & Coronæ Regni Sueciæ, tam per Nos, quàm Scanienfes ac quas-
cunq; alias ab antea, in hunc diem initas atq; datas, nec non Præsentes
litteras & placitationes, super omnibus & singulis memoratis. Quas quidem
placitationes & literas in suo pleno vigore & robore, in perpetuum volumus
perdurare, ac per hanc nostram placitationem & finalem concordiam in
nullo diminutas vel debilitatas, sed potius de novo roboratas.

Cæterum si continget, Nos, successores nostros, vel hæredes impedire
velle, seu molestare ultra dimidium passagii Orasund Dominum Regem
Magnum Sueciæ prædictum, successores vel hæredes ejus ac Coronam Re-
gni Sueciæ, super terris Scaniæ, Hallandiæ, Bleckingiæ, Listriæ, & Insula
Huethen, justis ad Coronam Regni Sueciæ applicatis, seu super terris vel
dominiis aliis quibuscunque ipsi præfato Domino Regi Magno successo-
ribus suis, & hæredibus attinentibus, per publicum hostiliter invadendo,
seu per viam litigii, vel contentionis, aliove modo, dicendo Nos jus habe-
re, cum non habeamus, Pacem, placitationes & hanc finalem concordiam
infringere, ne Regnum, successores & Corona pacifice teneat, & quiete pos-
sideat terras suprascriptas, extunc sex Episcopi, milites & militares totidem,
Regnorum scilicet Sueciæ & Daciæ ad hoc per utrumq; nostrum Regnum,
successores nostros vel hæredes specialiter assumendi, in Helsingaborgh
infra duodecim septimanas, à tempore delatæ querimoniæ convenient,
& discussione diligenti præhabita, Nos, successores nostros & hæredes
tam ad damna, & interesse, quæ ipse Dominus Magnus Rex prædictus,
successores sui vel hæredes ob tales impetitiones seu molestias rationabili-
ter incurrerint, quàm ad pœnam XXX. millium marcarum puri argenti
ponderis Coloniensis solvendarum, in terris & locis satis tutis, ipsi
Domino Regi Magno, vel successoribus & hæredibus suis, seu eorum nun-
ciis, per prædictos duodecim statuendis, omnimode compellant, & adstringant;
Quæ videlicet damna & interesse, una cum pœna prædicta, si sol-
vere

vere voluerimus, vel contumaciter aut malitiose à prædictorum solutione Nos subtraxerimus, terris vel locis Nobis præfixis tunc præfati sex Episcopi, quorum in hoc jurisdictioni Nos voluntariè & expressè subijcimus si concordaverint alias, tres ex eisdem Episcopis de Regno Sueciæ, sententiam excommunicationis quoties opus fuerit, abque displicentiæ nostræ nota, nostrorumque successorum, vel hæredum, in Nos, successores nostros, vel hæredes promulgabant, minime relaxandam, donec ipsi Domino Regi Magno, vel successoribus & hæredibus suis, prodictis damnis, interesse, ac pœna, pro suæ voluntatis libito, per Nos, vel successores nostros & hæredes, plenariè fuerit satisfactum pace & hac finali concordia inter Regem prædictum Dominum Magnum, successores & hæredes suos, ac Regna & Dominia Eorundem, ac Nos, Successores Nostros, ac Regnum & Dominia Daciæ in perpetuum duraturis.

Verum ut præmissa omnia & singula, quæ Nos personaliter illibata servare & tenere, & non contravenire per Nos, vel alium aliqua occasione, sive causa, de jure vel facto, promittimus bona fide, & sub honore nostro, ut majorem habeant roboris firmitatem, volumus & expressè consentimus, nostro, successorum & hæredum nostrorum nomine, quod si contra ea, vel eorum aliquod, quod DEUS avertat, Nos, successores nostros vel hæredes, venire, aliquo modo contingat, fidejussores & compromissores nostri infra scripti, hæredes & successores eorundem, eo ipso, absque displicentiæ & ingratiitudinis nostræ, successorum nostrorum & hæredum nota, se Nobis, successoribus & hæredibus nostris possint & debeant hostiliter opponere, & præfato Domino Magno successoribus & hæredibus suis, contra Nos, successores nostros & hæredes efficacijuvamine firmiter & fideliter, cum omnibus amicis suis, aliisque amore eorum, quicquam facere vel omittere volentibus, unanimiter adhærere, donec eidem Domino Magno Regi præfato, successoribus, vel hæredibus suis, per Nos vel successores nostros & hæredes, propter ea integraliter fuerit satisfactum, secundum iustitiam vel amorem. In quorum omnium evidentiam firmiter, sigillum nostrum est appensum.

Nos insuper Sveno Arosiensis, Jacobus Ripensis Ecclesiarum Episcopi, Johannes de Esrom, & Henricus & cæteri multi, &c. Fidejussores & compromissores Domini nostri Regis Waldemari supradicti recognoscimus nos omnes in simul, et per nostrum quemlibet, cum communitate totius regni Daciæ libera voluntate & affectanti animo veraciter consensisse, non compulsos, non coactos, nec aliquo modo circumventos, omnibus placitationibus factis super præmissis articulis, & earum quolibet, per magnificum principem Dominum nostrum Regem Waldemarum prædictum & huic finali concordia verum consilium nostrum

& assensum tribuisse, obligantes Nos omnes, & nostrum quemlibet, hæredes nostros, & successores eorundem, & nullum in Regem Daciæ eligamus, vel in principem assumamus, aut in Regem & Principem aliquo colore seu commento callido quæsito eligi vel assumi procuremus nisi prius juret & promittat, quod statim ac in Regem electus, aut in Principem assumptus, confirmet, seruet & teneat omnia & singula, placitationes, & literas, omnes, & singulas super terris omnibus nominatis superius & earum qualibet, factas, & hanc placitationem & finalem concordiam concernüt, cum omnibus & singulis earum clausulis & articulis, quæ in literis dictarum placitationum & hujus finalis concordiaë ubicunque confectis, plenius continentur.

Promittimus etiam sub fide nostra & honore ac successorum nostrorum & hæredum, quod si præfatus Dominus noster Rex Waldemarus, ejus hæredes vel successores ad Coronam, vel Regnum Daciæ qualitercunq; venientes, prætextu Juris Coronæ Regni Daciæ, ad propriæ temeritatis audaciã insurgentes, seu eligentes, contra præmissa, vel eorum aliquod venerint vel venire attentaverint, statim Nos, hæredes nostri & successores eorundem, cum amicis nostris omnibus, aliisque amore nostri facere quicquam vel omittere volentibus, sæpe dictum Dominum Magnum Regem Sueciæ, successores suos, & hæredes, sub præmissa fidei nostræ sponcione, efficaciter & fideliter Juvabimus, contra ipsum Dominum nostrum Regem Waldemarum successores suos & hæredes. In præmissorum evidentiam & testimonium, Sigilla nostra, una cum Sigillo Domini nostri Waldemari præsentibus apponentes. Actum & datum in castro Wardbergh, Anno Domini M, CC C, XLIIJ.

Lit. DD.

Diploma Regis Magni in eodem negotio.

UNiversis præsentis literas vituris vel audituris, Magnus Dei gratia, Rex Sueciæ, Norwægiæ & Scaniæ, Salutem in Domino sempiternam. Quantis est plena periculis æmula pacis discordia, jam non solum ex prisca dudum colligimus serie, verum etiam quam brevi manu ad id attingimus, quam in se perplexa sit præterquam quod onusta dispendiis crebra Guerrarum adjecta, quæ gravi concussionis pondere luctuosa cumulant incommoda subditorum. Procul igitur eliminanda est Guerrarum occasio, & alumna bellorum sæva dissensio radicitus extirpanda, ut quæ ad pacem fuerint bene ordinata effectu non careant, cum cognoscantur habere profectum salutarem. Hinc est quod tenore præsentium no-
cimus

emus uniuersis, quorum interest vel interesse poterit in futurum, quod
 Nos Anno Domini 1343. in octauis beati Martini Episcopi cum magnifico
 Principe Domino Woldemaro, Danorum Sclavorumque Rege illustri,
 & Duce Estonia, Consanguineo nostro charissimo, in castro nostro
 Vardberg presentibus Consiliariis & Potioribus Regni nostri Sueciae placitauimus
 & concordauimus in hunc modum: Primo quod inter eundem
 Dominum Woldemarum, Regnum suum, terras & dominia, hominesque
 & subditos suos quoscunque, parte ex una, & Nos, Regna nostra,
 terras & dominia, homines & subditos nostros quoscunque, parte ex
 altera, firmae pacis sinceritas, & indissolubilis concordiae stabilitas
 perpetuis temporibus inuolubiliter obseruentur, sedatis totaliter omnibus
 & singulis controversiis, discordiis, rumoribus & guerrarum
 disturbiis, hinc inde, huc usque qualitercunque & quibuscunque
 causis motis & subortis. Item si ardua nimis & difficultate pleniter
 eundem Dominum Woldemarum Regem & Nos, ac utriusque
 nostrorum successores vel haeredes, emerferint negotia statum Regnorum
 nostrorum, aut successorum vel haeredum nostrorum honorem seu com-
 modum summe tangentia, crimen, ut puta, laesae Majestatis, castrorum aut
 terrarum prodicionem, vel eorum consimilia, ex tunc tres assumantur Episcopi
 & totidem milites & militares prudentiores ex quolibet Regno Sueciae
 & Daciae, qui infra duodecim septimanas a tempore quo Principi ueleius
 locum tenenti, seu tenentibus, per duos Consiliarios partis aduersae, queri-
 moniae fuerint intimatae Helsingborg convenientes, Praedictas causas ad
 ardua negotia Regum & Regnorum diligenter examinent, fideliter tractent,
 & finaliter terminabunt; et si inter se concordare nequiverint, tunc
 duos discretiores ex se ipsis vel aliis unum uidelicet Svecum alterum Dacum
 super Juramento & conscientia eorum eligant, qui quidem duo sic electi,
 omni amore & odio prorsus semoto, huiusmodi negotia ibidem terminent,
 & definiant, suo postmodum super hoc ad Sancta praestito Juramento, quo-
 rum definitioni & terminationi absque quavis displicentia & contraditione,
 utraque pars debet contentari, pace nihilominus & hac finali concordia
 in suo pleno vigore & robore in perpetuum duraturis. Item si casus
 aliqui minus graves superius positi, inter Regna Nostra utriusque
 Nostrorum successorum, vel haeredum, seu subditos evenire contingat,
 adeo graves quod Nostrum, vel eorum successorum, aut haeredum advocati,
 seu iurisdictiones vel iudicia exercentes tales casus terminare, vel ad concordiam
 reducere nequiverint, tunc Princeps coram quo delata est querimonia,
 duos de consiliariis suis ad hoc specialiter deputabit, qui huiusmodi negotia
 ardua Helsingborg intra duos menses a tempore delatae querimoniae coram
 Principe terminabunt, & fideliter concordabunt.

bunt, pace nihilominus & hac finali concordia perdurante. Item si subditos utriusque nostrorum successorum, vel hæredum nostrorum, unius vel alterius in aliquo Regnorum nostrorum seu Dominio contingat delinquere, adhuc flagrante crimine, secundum leges Patriæ, in qua quis eorum delinquit, pro delicti qualitate punietur, pace ut præmittitur nihilominus valitura. Item si subditi unius vel alterius nostrorum, nostrorum successorum, vel hæredum, in advocatos, officiales, aliosve honores alterius nostrorum super rebus vel personarum injuriis conquerantur, teneatur Dominus Rex, vel ejus advocatus, ubi delinquens esse dignoscitur, infra certum tempus, ex quo querimonia coram eo delata est, justitiam facere conquerenti, secundum leges patriæ & consuetudines approbatas; Nec advocati seu officiales prædicti causas sive casus coram eis delatos à se aliquo modo removere possunt, nisi adeo graves fuerint, quod eorum jurisdictionem non attingat, prout superius annotatur, pace nihilominus duratura. Item neuter nostrum sive successorum sive hæredum nostrorum aliquis alterius inimicos vel adversarios publicos colligat, defendat, seu quovis modo foveat, vel in suis Regnis, terris, vel dominiis recipiat, aut sustineat, infra sua dominia aut territoria commorari, in præjudicium, gravamen aut damnum alterius nostrorum successorum vel hæredum nostrorum, seu etiam subditorum. Nec nostrum alter, hæredes nostri, vel successores amicitie sædus ineant, seu colligationes faciant, cum alterius nostrorum successorum, vel hæredum inimicis, vel adversariis publicè vel occultè, ex quibus damnum & jactura in rebus vel personis alicui nostrum, hæredibus nostris, vel successoribus seu subditis poterit evenire. Item uterque nostrum, successores nostri & hæredes ad hoc efficaciter cooperabuntur, quod prædones & piratæ ex Regnis nostris & Dominiis procul eliminentur, ut mercatores & alii navigantes in bonis libera pace perfruantur, nec ipsos prædones vel piratas aliquis nostrum, hæredes nostri, vel successores colligant, sustineant, vel quovis modo foveant, contra Regnorum nostrorum vel nostrum commodum seu profectum subditorum. Item in aliquo Regnorum nostrorum seu Dominiis passi naufragia res amissas liberè absque impeditione quorumlibet, recolligant, & recuperent, quamdiu pro derelicto non habuerint res præmissas. Item circa exules & expulsos vel timore ex uno in aliud Regnorum nostrorum seu Dominiorum fugientes antiqua consuetudine in Regnis ipsis & Dominiis observeretur, dummodo nihil molestiæ, aut gravaminis intulerint Regno, vel regnicolis unde exularunt: Item omnes & singuli, cujuscunque conditionis aut status existant, bona in utroque Regno habentes, liberè gaudebunt iisdem et servient de istis bonis, sicut in eisdem Regnis juris ac consuetudinis fuerit antiqua

quæ. Item volumus firmiter statuimus, ut omnes & singulæ Placitationes
 & literæ, per dictum Dominum Regem, & quoscunque alios, Nobis da-
 tæ aut Nobiscum habitæ, super terris Scaniæ, Hallandia, Bleckingia,
 Lyfter & Insula Huæn, in suo pleno vigore & robore, per hanc nostram
 placitationem & finalem concordiam, in nullo penitus diminutæ vel de-
 bilitate sed potius redintegratæ & de novo roboratæ ac firmæ sint, ac in
 perpetuum stare debeant & durare. Cæterum quod præmissa omnia &
 singula, quæ à Nobis & a sunt personaliter, illibata servare ac tenere & non
 contravenire per Nos vel alium aliqua occasione, vel causa de jure vel facto
 debeant, promittimus bona fide, & sub honore nostro; Et ut majorem
 habeant roboris firmitatem, volumus & expresse consentimus, nostro,
 successorum & hæredum nostrorum nomine, quod contra ea, ve eor-
 um aliquod, (quod Deus avertat) Nos, successores, vel hæredes nostros
 venire aliquo modo contingat, fidejussores & compromissores nostri
 infra scripti, hæredes & successores eorum de eo ipso, absque displicen-
 tiæ & ingratitudinis nostræ, successorum & hæredum nostrum nota, se
 bonis successoribus & hæredibus nostris possint & debeant hostiliter op-
 ponere, & præfato Domino Regi Woldemaro, successoribus & hæredibus
 suis, contra Nos, successores nostros & hæredes, efficaci juvaminum firmiter
 & fideliter cum omnibus amicis suis aliisque amore eorum quicquam fa-
 cere aut omittere volentibus adhærere, donec eidem Domino Regi Wol-
 demarum, vel successoribus & hæredibus suis per Nos vel successores no-
 stros & hæredes, propterea plenariè fuerit satisfactum secundum justitiam
 & amorem. In quorum omnium evidentiam firmiorem sigillum nostrum
 præsentibus est appensum. Nos insuper, Petrus Lundensis Archiepisco-
 pus Sueciæ primas, Siggo Scarenensis, & Frenderus Stengenensis, Dei Gratia
 Episcopi, Henricus Abbas de Saba villæ Scheminghen, Ivarus Ingemund-
 son, Laurentius Ulfsson, Gostanus Tunesson, Canutus Folckelton, Caro-
 lus Tygeffon, Carolus Naskoningson, Vlfo Albiornson, Vlfo Gudmaïsson,
 Amundus Sture, Amundus Svenisson, Tucho Gliffing, Laurentius Carl-
 son, Magnus Knudson, Siggo Magnussion, Israël Bygeffon, Gostanus Arvid-
 son, Bytgerus Magnussion & Laurentius Magnussion, milites, ac Johannes
 Christenson, armigeri, fidejussores & compromissores Domini nostri Regis
 Magni prædicti, pro præmissis omnibus & singulis firmiter & inviolabiliter
 observandis, una cum Domino nostro Rege supra dicto promittimus,
 bona fide & sub honore nostro, successorum nostrorum & hæredum:
 Quod si præfatus Dominus noster Rex Magnus hæredes sui vel succes-
 sores ad Coronam & Regnum Sueciæ qualitercunque venientes, prætex-
 tu juris Coronæ Regni Sueciæ, aut propriæ temeritatis audacia, contra præ-
 missa, vel aliqua præmissorum venerit vel venire attentaverit, statim
 Nos, Successores nostri & heredes cum amicis omnibus nostris aliisque

amore nostri quicumque facere vel omittere volentibus, saepe dictum Dominum Woldemarum Regem Daniae, Successores suos & haeredes sub praemissa fidei sponione, efficaciter & fideliter iuvabimus, contra Dominum nostrum Regem Magnum praedictum successores suos, & haeredes in praemissorum evidentiam & testimonium, sigilla nostra cum sigillo Domini nostri Magni Regis praedicti, praesentibus apponentes: Quamvis autem per viginti quatuor compromissores, & unum super arbitrum pro utraque parte, per Nos utrumque Regem adhuc eis plena autoritate data, specialiter assumptos & electos hujus finalis concordiae tractatus Helsingborg initium haberet, & processum aliqualem, veruntamen propter quaedam incidentia utilius & magis expediens videbatur, eadem omnia & singula, quae perpetuae pacis & finalis concordiae soliditatem respiciunt, ut utraque parte praesente, scilicet Domino Rege praefato, ac nobis & utriusque nostrorum Consiliariis & Potentioribus plenius & perfectius discuterentur, ad finem debitum ordinanda, unde ejusdem compromissi forma non attenda, per viam & modum amicabilem Compositionis, per omnia hujus perpetuae pacis & finalis concordiae placitationem loco & termino praenotatis, hoc est Warbergae in octavis beati Martini, ut praemittitur, duximus terminanda. Actum & datum Anno, die & loco supra dictis.

Lit. E E.

Transactio Procerum Scaniae cum Magno Rege
Sueciae, in qua limites Regni Sueciae
constituuntur.

Universis praesentes literas inspecturis Petrus Lundensis, & Hemmingus Upsalensis divina miseracione Ecclesiarum Archiepiscopi, Petrus Lincopensis, Siggo Scarenis, Frenderus Strengenensis, Odgyfilus Arosiensis, Henningus Aboensis & Boetius Vexionensis Ecclesiarum eadem miseracione Episcopi, Johannes monasterii Sanctorum omnium in Lundis, Ragnaldus in Alvaastro, Sueno in Hergede, Vinmarus de Varnhem, Andreas de Sintli, Folcho de Novavalle, Michael de Blackaskog, Henricus de Sabâ, N. de Thomatorp & Andreas de Asylo Abbates, Petrus Dalbiensis, & Godefredus de Ekilstuna Priores, nec non Capitula Ecclesiarum cathedralium & conventus monasteriorum praedictorum, Salutem in Domino sempiternam. Cum regnum Sueciae & terra Scaniae ita legaliter & indissolubiliter unita sint & conjuncta, quod unum de cetero regnum censeferi debent perpetuis temporibus, ac unius Regis praesidio gubernari, sicut patentes literae & manifesta instrumenta super hoc edita lucidius docent & declarant:

declarant: Nos unionem memoratam prompto & benevolo amplexantes affectu, firmiter promittimus quod magnifico Principi Domino nostro clarissimo D. Magno Sueciæ, Norwagiæ ac Scaniæ Regi illustri, suisque, Successoribus & hæredibus, pro dicto regno Sueciæ & Scaniæ in unione, præfata retinendo, nec non pro eodem cum suis juribus, & iustitia contra omnem hominem defendendo, adstabimus fideliter verbis, factis, consiliis & auxiliis, quantum possumus, jure Ecclesiæ, ordine & officio nostro salvis, habituri deinceps limites dicti regni Sueciæ, qui ante citra Scaniam tenebantur, in ipso passagio Orasund, eosdemque usque illuc una cum aliis confiniis & limitibus ejusdem regni Sueciæ & Scaniæ, ubicunque illud hostiliter invadi contingat, cum omni fidelitate & toto posse nostro viriliter & unanimiter cum Dei adjutorio defensuri. Cæterum revolventes sedulo in intimis cordis nostri, quam plena sit periculis, & onusta dispendiis intestina dissensio, ea potissimum, quæ solet multoties ex vacillatione regiminis provenire; & tantis malis, quantum Deus permiserit, prospicere circa Regni regimen cupientes, firmiter promittimus quod inclytum Domicellum Ericum filium dicti domini nostri Regis seniore, juxta consilium & voluntatem ejusdem domini nostri in Regem & Dominum nostrum supra dictum Regnum Sueciæ & Scaniæ terras, provincias & insulas tributarias ad idem Regnum pertinentes, omni quo decet honore, secundum debitam formam, & consuetudinem ab antiquo jure in regno Sueciæ approbatam, in loco pro electione Regis deputato, unanimiter & concorditer eligemus, obligantes nos & nostrum quemlibet ex tunc ad servandum sibi cum omni obedientia, fidelitate, servitiis & homagiis favoreque pro ut ex debito veri subditi tenentur Domino suo facere, & vero Regi, salvo per omnia eidem Domino nostro Regi Magno Patri ejus jure regendi ut prius, præcipiendi, ordinandi & statuendi toto tempore suo, quo superstes fuerit circa nos subditos suos, & regni res, ac negotia quæ pro commodo & utilitate ipsius regni viderit expedire. Item promittimus firmiter ut prius, quod si præfatum Dominum nostrum Regem Magnum [quod Deus avertat] nobis viventibus migrare contigerit ab hac lu. e. inclytæ Dominiæ nostræ Blancæ & dicto Domino nostro Regi Erico ad honorem & servitium in omnibus fideles erimus, eisque in suis juribus in Suecia & Scania fideliter astabimus juxta posse; & si idem Ericus Rex noster pro tunc minor annis fuerit, sibi & regno suo Sueciæ & Scaniæ juxta consilium, consensum & ordinationem nobiliorum ejusdem Regni Sueciæ & Scaniæ tutor indigena deputeretur, & castra omnia & regni munitiones cum eorundem consilio & provisione per indigenas gubernentur, donec eum ad legitimam ætatem Deus dederit pervenire. Si vero dictum Dominum nostrum Regem sine liberis existentibus contingat decedere, tunc alium de

M

filiis

filiis Domini nostri Regia prædicti Magni superviventibus, qui conven-
 entior & aptior habeatur in Regem & Dominum nostrum super antedi-
 ctū Regnum Sueciæ ac Scaniæ, terrasque Provinciâs, & Insulas memoratas,
 nullum alium rite & rationabiliter, ut convenit, eligemus. Item si ipso Do-
 mino nostro Erico Rege supradicto superstito, vel ejus liberis existentibus,
 contingat Dominum Haquinum fratrem ejus quem idem Pater ipsorum
 Dominus noster Rex Magnus Regno suo Norwagiæ præficiendum du-
 xerat principatum seu regnum regni Sueciæ & Scaniæ contra istud patris sui
 & matris factum velle usurpare, tunc eidem domicello Haquino totis vi-
 ribus resistemus: quod etiam proceres & domini in Regno Norwagiæ
 promiserunt, quod eidem domicello Haquino in nullo penitus consilium,
 auxilium, vel favorem ministrabunt, quorum prætextu contra hanc consti-
 tutionem veniat, vel contravenire attentet in futurum. Similiter si contingat
 Dominum nostrum Regem Ericum supradictum ad Regnum Nor-
 wagiæ velle se intrudere, domicello Haquino, & ejus liberis existentibus,
 pari modo promittimus, quod in hoc facto ipsi Domino nostro Regi Eri-
 co memorato nullatenus coadjutores erimus, aut fautores. Et si contingat
 quod uterque dictorum fratrum, vel eorum alter contra præmissa patris
 eorundem, & nostra facta venire voluerit, & alienigenarum seu extraneo-
 rum ad hoc auxilium adduxerit, & per hoc Regnorum prædictorum ali-
 quod hostiliter invaserit, seu subintrare attentaverit, ex tunc Regnum u-
 trumque sc. Norwagia, Suecia & Scania unanimiter & insimul totis viri-
 bus & posse, huic eorum voluntati efficaciter resistere laborabit. Quod-
 cunque Regnorum prædictorum prius, vel pluries circa talia fuerit necessi-
 tatum, ad hoc finaliter & intente, ut eorum paterna tam provida pacis, simul
 & concordia præordinatio in suis viribus, & pleno robore irrefragabili-
 ter perseveret. Et si memoratum Dominum nostrum Regem Magnum
 plures contingat habere liberos, pro tunc promittimus, ut superius, quod
 ipsorum quemlibet utriusque sexus in suo jure & honore juvabimus, pro-
 ut ipsis, & eorum statui, conditioni, simul & sexui congruerit, secundum
 leges & statuta Regnorum prædictorum tam Sueciæ & Scaniæ, quam
 Norwagiæ, & juxta consuetudines in iisdem regnis approbatas. Verum si
 quis cujuscunque conditionis aut status contra præmissa, vel eorum ali-
 quod in parte vel in toto se opponere, aut ea annihilare vel infringere
 quomodo libet nostris temporibus attentaverit, promittimus firmiter, si-
 cut supra, quod eidem quo minus id efficiat, totis viribus & posse nostro
 viriliter & unanimiter resistemus consiliis & auxiliis, quantum possumus,
 jure Ecclesiæ, ordine & officio nostro salvis. Quamvis autem libera
 & spontanea voluntate, ac affectanti animo hujusmodi negotium pro
 bone

pacis fecisse dignoscimur, per hoc tamen juribus & consuetudinibus in Regno Sueciæ & Scaniæ ab antiquo tempore de regiâ electione observatis, in nullo penitus volumus derogari, quin ad nos & Successores nostros Regum electio cum juribus suis omnibus, post mortem dicti Domini nostri Regis Erici, vel alterius Domini nostri Domini Magni filii, quem ipso Domino nostro Erico Rege prædicto, sine liberis (quod absit) mortuo, in Regem (ut præfertur) eligemus, libere revertatur. Ut autem præmissa omnia, & eorum quodlibet majoris habeant roboris firmitatem, Sigilla nostra præsentibus duximus apponenda. Datum Warbergis, Anno Domini M CCC XLIII. in octava beati Martini Episcopi,

Lit. FF.

S. R. M. Senatorumque Regni Daniæ litteræ, quibus Scania se abdicant.

NOS Fridericus Tertius, Dei Gratia, Daniæ, Norvvegiæ, Wandalarum, Gothorumque Rex, Dux Slesvici, Holsatiæ, Stormariæ, & Dithmarsici, Comes in Oldenburg & Delmenhorst. Notum testatumque facimus; Postquam Serenissimus ac Potentissimus Princeps ac Dominus, Dominus Carolus Gustavus, Suecorum, Gothorum, Wandalarumque Rex, Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Esthoniæ, Careliæ, Bremæ, Verdæ, Sterini, Pomeraniæ, Cassubiæ, Wandaliæq; Princeps Rügen, Dominus Ingræ & Wismariæ; nec non Comes Palatinus Rheni, Baviaræ, Juliaci, Cliviæ, ac Montium Dux, Frater, Consanguineus ac Vicinus Noster, proxime superiori bello inter Nos, Daniæq; ac Norvegiæ Regna, ab una, & inter S. Dilect. & Regnum Suec. ab altera parte, vi armorum varias provincias & regiones occupaverit, ut & diversa Munimenta, Urbes, ac Propugnacula Jutiæ, Holsatiæ, aliarumque nostrarum Ditionum in suam potestatem redegerit; Nunc verò via Tractatûs mediante Serenissimi & Potentissimi Principis & Domini, Domini Ludovici XIV. Christianissimi Galliarum Regis, Fratris, Consanguinei, Amici ac Fœderati nostri, ut & Serenissimi Domini Protectoris, Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ, Nostri itidem Amici ac Fœderati, interpositione, per Eorum respectivè Extraordinarios Legatos & Extraordinarios Aبلغatos Illustres & Generosissimos Hugonem de Terlon, Equitem S. Johan. Hierosolym. & Philippum Medovium, de omnibus erroribus & controversiis, quæ incluta hæc Regna Septentrionalia invicem hæcenus exercuerunt, omnimodo transactum ac conventum fuerit, Suaque Dilectio ex vicinali benevolentia & affectu, quo erga pacem & concordiam fertur, inter cætera placitaverit

M 2

& pro-

& promiserit, pro se, suis successoribus ac Regno Sueciæ, quod cedere velit omni jure ac jurisdictione, quam S. Dilect. jure belli in omnes vel aliquas dictarum occupatarum Provinciarum, Urbium, Propugnaculorum, Arcium, Munitionum & terrarum obtinere possit, & vicissim Nobis ac Regno Daniæ tradiderit & restituerit, in simulque pro se, Successoribus suis ac Regno Sueciæ pollicita fuerit, nunquam in posterum in quamlibet Earundem terrarum ac locorum superioritatem, jus, seu dominium aliquod, quocunque tandem modo id fieri possit, habere & prætere velle, quemadmodum Instrumentum Pacis propterea confectum pluribus illud ipsum exprimit, Nos vicissim adhibito totius Regni Daniæ Senatus plenario consilio & suffragio, in amicam satisfactionem & compensationem Sux Dilect. Eiusdem Successoribus, Regibus ac Regno Sueciæ cessimus & abdicamus, pro Nobis, & successoribus Nobis Regibus, Regnisque Daniæ & Norwegiæ, Provinciam Scaniam, cum omnibus addictam Provinciam pertinentibus Urbibus & civitatibus, Arcibus, Munimentis, Insulis, Scopulis, superioritatibus, regalibus, jurisdictionibus, Ecclesiasticis & secularibus, decimis, censibus, vectigalibus, redditibus, usuris ac juribus, tam terra, quam marique madmodum Daniæ ac Norwegiæ Reges ea omnia possederunt, illisque usi sunt, ut sequatur in posterum Dilection. Suam, Eiusdem Successores ac Regnum Sueciæ, in perpetuam & extra omnem controversiam positam proprietatem, unà cum omnibus subjacentibus Urbibus, Arcibus ac Propugnaculis, ut & Ecclesiasticis & secularibus bonis, Præfectus & appertinentiis, quæ vel nunc jure eò pertinent, vel ante hac eò pertinuerunt, terra & mari, Regnoque Sueciæ in perpetuam possessionem ac proprietatem inferatur. Et recognoscimus Nos, & confitemur, pro Nobis & successoribus Regibus Daniæ & Norwegiæ, quod nullum in posterum jus ac jurisdictionem in prædictam Scaniam, vel aliquas eò pertinentes Arces, Propugnacula, pagos, Civitates, Insulas, scopulos, vel quascunque alias legitimas pertinentias, sine omni exceptione, ullo modo habere velimus: Pronunciantes, & reddentes vigore hujus, prædictæ provinciæ, Præfecturarum, & Civitatum incolas, Ecclesiasticos & seculares, Nobiles & Ignobiles Sacerdotes, Cives & ruricolas, liberos & solutos ab omni amoris, fidelitatis, obedientiæ & servitii Homagio ac juramento, quo Nobis ac Regnis Daniæ Norwegiæque hætenus obstricti fuerunt, illosque omnes & singulos Sux Dilectioni Carolo Gustavo Regi Sueciæ, Ejus successoribus & Regnis Sueciæ, vi harum literarum appropriantes & assignantes. In majorem hujus rei efficaciam, firmiterque confirmationem, isthæc taliter in omnibus suis punctis ac clausulis inviolabiliter à Nobis, successoribus Nobis Regibus Daniæ & Norvvegiæ servatum & præstitum iri, præsentem manum nostræ subscriptione & sigilli regii appensione confirmavimus, ut

& Di.

& Dilectissimi Nostri Regni Senatus subscriptionibus & sigillorum impressionibus roborari fecimus. Dabantur in Arce nostra Haffniensi die 24. Febr. Anno 1658.

Fridericus III.

Sub Sigillo Nostro

Jochim Gerstorff. Offve Gedde. Christoffer Urne.
Oluff Pasbiereg. Jürgen Seefeldt, Christophersoën.
Friderich Reertz. Mogens Höeg. Henrich Rantzovv.
Christen Skiel. OtteKrag. AxelVVrop. Peter Reertz.

Lit. GG.

Diploma Regis Christiani IV. quo Wenenses judicio provinciali Scaniae subjicit.

NOs Christianus Quartus, Dei gratia, Daniae, Norwegiae, Wandalorum, Gothorumque Rex, &c. Notum hisce facimus; Postquam ad nos delatam fuit, quanta molestia & incommodo incolae nostri Wenenses afficiantur, eò quod ad forum provinciale Sialandicum obeundum viginti sex milliarium iter ultrò citròq; conficere necesse habeant, cum tamen forum provinciale Scaniae ultrò citroq; vix septem milliariibus inde distet: Ideo permisimus & concessimus, quemadmodum etiam vigore patentium harum nostrarum literarum permittimus ac concedimus, ut Incolis praedictae Insulae Wenae in omnibus causis atque litibus, quae vel nunc in foro seu judicio primae instantiae istius Insulae, quod Bircicum appellatur, pendent & aguntur, vel in posterum ibidem exorientur, judicium provinciale Scaniae obire & coram eo se sistere integrum liberumque sit, donec circa istud aliud quid à nobis constituatur. Clementer itaque volumus, ut Judices nostri Provinciales ibidem locorum ad normam hujus nostrae Constitutionis in posterum se componant, & praedictas lites dirimendas suscipiant, de iis decernant & sententiam ferant. Praecipientes omnibus & singulis, ne saepe nominatis incolis Wenensibus contra ea quae praescripta sunt, praedictum aliquod seu remoram injiciant. Cui rei se quilibet certissime & sine omissione conformabit. Dabantur in Arce nostra Haffniensi, die 24. Maji, Anno 1634.

Christian.

Sub Sigillo Nostro.

M 3

Lit. HH.

Lit. H. H.

Alia Constitutio Christiani IV. qua Wenenfes
juxta Leges Sialandicas etiam in foro Scanensi
judicari vult.

NOs Christianus Quartus, Dei gratia, Daniæ, Norvvegiæ, &c. Rex, &c. Notum hisce restatumque facimus; Posteaquam aliquo abhinc tempore ob viarum brevitatem & compendium permisimus ac concessimus Incolis nostræ Insulæ Wenæ, ut in iis causis, in quibus ad superiorem judicem ab inferiori suo iudice, quem Bircicum vocant, appellarerint, iudicium provinciale Scanicæ obire, & coram eo se sistere debeant: id nullatenus in eum sensum exponi & intelligi volumus, quasi Incolæ isti sæpe nominatæ Insulæ Wenæ non etiam in posterum glebæ adscripti mansuri sint, sed quod non secus ac alii ejusdem conditionis in provincia nostra Sialandia, terræ suæ, in qua nati sunt, iridem alligati, & in omnibus tam Ecclesiasticis quam sæcularibus causis juri Sialandico obnoxii esse teneantur. Cui beneplacito nostro se quilibet incolarum Wenenfium certissimè & sine omissione conformabit, Dabantur in Arce Nostra Hassniensi die 29. Jan. Anno 1647.

Christian.

Sub Sigillo Nostrò.

Lit. II.

Diploma Regis Friderici III. quo Constitutionem
Christiani IV. jam laudatam, post Roschildiæ
initam pacem abolet.

NOs Fridericus Tertius, Dei gratia, Daniæ, Norvvegiæ, Wandanorum, Gothorumque Rex, &c. Notum hisce facimus; Quandoquidem incolæ Wenenfes ob certas quasdam causas hætenus forum provinciale Scanicum secuti fuere, clementer nunc volumus ac jubemus, ut posthac, quemadmodum etiam olim, iudicium provinciale Sialandicum sequantur, in omnibus iis causis atque litibus, quæ vel in iudicio primè instantiæ in ista Insula jam pendent & inchoatæ sunt, vel à quibus in posterum ad forum provinciale appellatum fuerit. In eum itaque finem injungimus & mandamus omnibus nostris Iudicibus Provincialibus, qui vel nunc juri dicundo ibidem præsent, vel futuris temporibus præerunt, ut huic voluntati nostræ se obsequentes præbeant, dicto-
rum

rum Wenensium lites dirimendas suscipiant, & de iis, non secus ac aliorum Sialandicorum causis, pro justitia & equitate decernant ac sententiam ferant. Cui precepto Wenenses incolę & omnes preterea alii, ad quos hæc spectant, sine omissione, obsequentissimos se exhibebunt. Dabantur in Arce nostra Haffnienfi, die 28. Februar. Anno 1658.

Friderich 3.

Sub Sigillo Nostro.

Lit. KK.

Commissariorum Danicorum argumenta, Domino Legato Gallico & Domino Ablegato Anglicano tradita, quibus Venam Sialandię partem esse palam facere Conabantur.

Que l'Isle de Hvven n'est point cedé à la Couronne de Suede appert.

1.

DE ce qui a esté negocié durant le dernier traité de paix tant à Wordingbourg, Tostrup, qu'à Roschild, ou au commencement la d:Isle a esté demandée & expressement nommée au Protocole du 12. Fevrier; mais omise en celuy du 18. & apres dans l'Instrument de la paix mesme.

2.

De ce que les Suedois n'ont commencée à pretendre la d:Isle; qu'apres que le terme de la cession du pays de Skaane estoit expiré, & la possession avec toutes les appartenances en estoit prise d'eux, laissant à la Couronne de Dannemarck par ainsi alors la d:Isle, sans aucune dispute ou contradiction.

Que l'Isle de Hvven n'est pas vne appartenance de la Province de Skaanè est evident des arguments suivants:

1.

LA Jurisdiction de la d:Isle tant spirituelle que temporelle a dependu Ley devant, & depend encore de l'Isle de Selande, dont les Copies cy jointes des lettres patentes de feu Roy Chrestien 4. de glorieuse memoire servent de preuve suffisante.

2.

Les habitans de la d:Isle parlent la mesme langue, & ont le mesme dialecte, que ceux de Selande.

Les

3.
Les subjects de la d: Isle sont en subjection conformes à ceux de Se-
lande, ou adscriptitii glebæ, ce qui est un droit, en quoy l'Isle de Selan-
de avec toutes ses appartenances differe avec toutes les autres provinces
sujettes à la Couronne de Dannemarc.

4.
Les Escrivains tant vieux que modernes comprennent l'Isle de
Hween sous la description de l'Isle de Selande.

Qua latinè ità habent :

**Quod Insula Wena Regno Sueciæ non sit cessa
apparet.**

1.
EX eo, quod durantibus novissimis Pacis Tractatibus tam Wording-
burgi & Tolstrupii, quam Roschildiæ actum fuit, ubi in principio dicta
Insula postulata & in Protocollo de die 12. Febr. expresse nominata, est in
Protocollo de die 18. Febr. & postmodum in ipso Pacis Instrumento o-
missa fuit.

2.
Ex eo, quod Sueci non cœperunt prætere tendere indictam Insulam, nisi
post expiratum terminum cessionis provinciæ Scaniæ, & postquam pos-
sessio istius Regionis cum omnibus ipsius pertinentibus jam dum appre-
hensa erat, relinquendo propterea Regno Daniæ prædictam Insulam sine
ulla controversia & contradictione.

**Quod Insula Wena non sit pars provinciæ Scaniæ
evidens est ex argumentis sequentibus.**

1.
Jurisdicção saepe nominatæ Insulæ, tam sæcularis, quam Ecclesiastica
semper hætenus dependit, & adhuc dependet ab Insula Sialandia,
quemmodum exempla literarum parentium defuncti Regis Christiani
IV. gloriosiss. memoriæ, his adjuncta id abunde & sufficienter mani-
festant.

2.
Habitatores istius Insulæ utuntur eadem lingua, & eadem dialecto
cum Sialandicis.

3.
Subditi prædictæ Insulæ in subjectione conformes sunt Sialandicis,
sive

sive sunt adscriptitii glebæ, quæ juris quædam species est, per quam Insula Sialandia cum omnibus suis pertinentiis distinguitur ab omnibus aliis provinciis Regno Daniæ subjectis.

Scriptores tam veteres quam moderni comprehendunt Insulam Wenam sub descriptione Insulæ Sialandiæ.

Lit. LL.

S. R. M. Daniæ literæ ad negotiorum suorum in Anglia gestorem, Simonem de Petkum.

Fridericus III. DEI gratia, Daniæ, Norwegiæ, Wandalorum, Gothorumque Rex, &c.

Honorate, dilecte, fidelis. Faciles conijcimus, etiam in Anglia variis sermonibus occasionem exinde subministrari, quod post pacem initam, cum plenaria exercitus Suedici educatio Calendis Maji proxime præterlapsis, juxta tenorem Instrumenti Pacis fieri debuisset, ille nihilominus ad hoc usq; tempus in Regno & ditionibus nostris, non sine maxima earum devastatione ac ruina commoratus fuerit. Fieri etiam facile potest, ut qui veram rerum hæc gestarum notitia destituuntur, cunctationis istius atq; moræ culpam omnem in Nos conijciant. Consultum itaque Nobis visum fuit, in adjuncto his libello de istis omnibus te accurate informare, ut ibidem apud Dominum Protectorem quam moderatissime tamen, instare possis, quo inter Nos & Regem Sueciæ, fide publica, interpositione & laboriosa mediatione Dn. Protectoris in ita paci satisfiat, nostriq; ad incitas jam tum redacti subditi contributionibus & aliis oneribus non amplius graventur; sed exercitus Suedicus confestim educatur, Nosque Pacis fructibus tandem frui valeamus: præsertim cum fervente bello tam gravi & intolerabili onere subditi nostri haut gravati fuerint, quam quod ipsis nunc imponitur; non habita ratione, quod Nos, quantum Nobis incubuit, traditione Provinciarum Scaniæ & Blekingiæ, munimentorumque in iis sitorum, Præfecturarum Bahusensis & Nidrosiensis, (quæ duæ Præfecturæ mediam ferme partem Regni Nostri Norwegiæ faciunt & æquant) item evacuatione Castri Bremervoerdensis, bis mille equitum traditione, satisfactione Celsiff. Principi Friderico, Slesvici-Holsatiæ-Gottorpiensi Duci præstita, restitutione navium sale onustarum, cum omnibus mercibus, cæterarumq; rerum omnium, quæ in Instrumento Pacis continentur, impletione, officio nostro & paci plenarie satisfecerimus; & insuper ad pacem & tranquillitatem retinendam, Insulam Wenam, licet ad Scaniam non pertineat, Regi Sueciæ cesserimus: cum tamen è contrario & ex parte Regis Sueciæ Insulæ Fionia & Langelandia, universa Jutia, ut & Ducatus Sles-

N vicensis

vicensis & Holfatiæ Nobis restituti non fuerint, sed ab universo Svedico exercitu in hunc usque diem perquam graviter premantur, ut multi subditorum nostrorum, domiciliis & possessionibus suis relictis, jam solum vertere coacti fuerint, pars belli oneribus fatigati concidant, & ad desperationem adigantur. Ex quibus calamitatibus ut emergamus & eripiamur aliud sane remedium nunc non occurrit, nisi maxime æstimata autoritas Domini Protectoris, cujus interpositione pax coaruit, quæ vel hoc nomine indemnes Nos præstare merito debet, Regi Sveciæ aliam mentem indiderit, ut exercitum suum è nostris Regionibus tandem velit educere. Et quanquam à parte Regis Sveciæ obiiciatur, controversiam de præda Guineensi ad finem nondum perductam esse, scias tamen, Nos majorem pecuniæ summam, quam quæ habita ratione æquitatis postulari potuisset, in satisfactionem obtulisse. Et si vel maxime de uno seu altero negotio nondam plane convenisset, veniam tamen apud æquos rerum arbitros invenire non poterit, Nos post pacem sancitam, ab universo exercitu premi, provincias nostras omnimodò desolari, & omni jure neglecto viribus & nervis privari. Quapropter his ipsis clementissime Tibi mandamus, ut apud Dominum Protectorem rogando maximopere instes, velit Regem Sveciæ tam per literas, quam per Legatos suos eò permovere, ut sine ulteriori cunctatione exercitum suum è Regno nostro ac Ditionibus educat, quemadmodum jus & æquitas illud ipsum requirunt, & constitutæ paci omnino consentaneum est. Atque ut hæc te diligenter curaturum confidimus, ita quam primum responsum à te exspectamus, Regia interim gratia te sincere complectentes. Datum Hassniæ, d. 6. Augusti. Anno 1658.

Lit. M. M.

S. R. M. Daniæ ad suorum in Anglia
negotiorum gestorum Simonem de Petkum missa informatio eorum, quæ post initam inter S. Majest & Regem Sveciæ pacem acciderunt, quidque hoc nomine Domino Protectori proponendum.

Negotiorum nostrorum gestor ex Instrumento pacis, & præprimis ex & articulis docebitur, quomodo juxta tenorem Instrumenti pacis, Rex Sveciæ munimentum Fridericiudam Nobis restituere, exercitumque suum è Ducatibus & Ditionibus nostris educere, ac subditos nostros tam intolerabili onere liberare teneatur. Quæ omnia Domino Protectori decenter demonstrabit, ut Ser. S. Celsitud. quippe quæ pacis inter S. Majest & Regem Sveciæ initæ Guarentiam ipsa pollicita est, autoritate sua tantum perficere velit, quo S. Majestas, Eiusque subditi illius pacis fructibus tandem revera frui queant. Quapropter Domino Protectori primario & principaliter proponet, quod licet in Instrumento Pacis perspicue & expressis verbis contineatur, Munimentum Fridericiud.

riciuddam statim atque Castrum Bremervoerdense evacuatum fuerit, restituenda, illudque ipsum die secunda Maji universalem & plenarium exercitus Svedici discessum è S. R. M. Ducatibus ac Ditionibus excipere debere, istis non obstantibus Sveci, quamvis Sac. Reg. Majest. Castrum Bremervoerdense restituisset, Munimento Fridericiuddæ adhuc hodie incubent, præterea in S. M. Regionibus commorentur, easque ad extremum usque enervent ac devastent, & quod magis, contra promissa tam verbis quam scriptis confirmata, per vim & via facti novas stationes & hospitia in Palustribus Holfatiæ, sive Marfchländern, & circa munitas ejus regionis urbes sibi ipsis assignent ac attribuant; ex quibus omnibus suspicio tandem ista nascatur, Svecos manibus pedibusque contendere, ut confectum nuper Instrumentum Pacis debilitetur, infringatur, imò penitus annihiletur & tollatur. Equidem S. R. M. nihil in se desiderari passam, quod ad initæ pacis complementum pertinuisset, eum in finem etiam sine ulla mora & cunctatione in Instrumento Pacis promissos equites, provincias, munimenta, & tres naves sale onustas tradidisse, imò ne ulli contra se prætextui occasio & locus relinqueretur, Tractatus cum Duce Gottorpiensi, non sine maximo damno, per cessionem Præfecturæ Swabstedenfis, Capituli Slesvicensis & plurium aliorum sibi inflicto, maturasse & ad finem perduxisse; videre autem & percipere, in irreparabile suum præjudicium & damnum, Svecos ad promissorum suorum præstationem tam ægre adduci, aliamque ex alia prætensionem in medium afferre, quò sub specie recti S. R. M. & Ejus Ditiones destruere & omnibus omnino viribus exhaurire possint. Nam posito, legitimam prætensionem quandam in S. R. M. ipsis suppetere, nullo tamen colore vel excusationibus in crustari posse, quod tantisper donec omnia ex voto suo ac sententia confecta forent, per tantum temporis spacium in Regno hoc permaneant; præsertim cum intra pauculos dies plus infumant & auferant, quam omnia ipsorum postulata, srite astimentur, pretio suo ac valore æquare possunt, ut hac ratione inter postulata ac pignora, quæ ipsimet cepissent, nulla omnino proportio deprehendatur. Insuper Svecorum prætensiones nulli juri & æquitati consentaneas esse: nam primo

„ Insulam Wenam, quam S. R. M. ipsis tradidisset, ex nulla alia ratione ac fundamento potuisse postulari, quam quod ante annos aliquot S. M. Dominus Parens
 „ gloriosissimæ memoriæ, incolis prædictæ Insulæ ob viarum compendium & itineris commoditatem liberum reliquerit, lites suas coram judicio provinciali Scaniæ agendi; verum exinde jus territoriale nullatenus in Scaniam translatum esse,
 „ sed perpetuo & sine omni interruptione penes Insulam Sialandiam mansisse,
 „ quemadmodum etiam incolæ suos census in hunc usque diem Præfecto Cronenburgensi semper exhibuissent: similiter cum reliqui Scanenses liberi existerent,
 „ Wenenses in servitute vixisse; nihilominus ad ostendendum amorem erga pacem & concordiam, S. R. M. in iniquissimo isto postulato Svecis satisfecisse:
 „ sed obtento eo aliud ipsos attulisse, scilicet non solum restitutionem quorundam durante bello in Guinea à Sac. Reg. Maj. militibus occupatorum

N 2

muni.

munimentorum, sed & reparationem omnis damni in littoribus Africanis inflati. Quamvis autem S. R. M. quantum ad restitutionem munimentorum attinet, jus suum, ad præscindendam controversiis occasionem, statim ab initio nullatenus prætexere & persequi voluerit, refusionem nihilominus & satisfactionem damni, jure belli legitimo Suecis dati, sibi plane iniquam videri; multò autem iniquius ejusdem pretium, ut à Suecis æstimaretur, scilicet quater centenis nummum Imperialium millibus; cum tamen illatum istud damnum, siquidem accuratissime ejusdem ratio iniretur, quinquaginta millibus nummum Imperialium resarciri possit. Attamen istis omnibus non pensi habitis S. R. M. ad pacem conservandam, & ne miseri ejusdem subditi sub prætextu illo hospitacionibus militum aliisque gravissimis oneribus ulterius premerentur, Tractatus hoc nomine cum iis instituisse. Postulasse autem hæcenus Suecos prætentam illam satisfactionem modo & mediis planè impossibilibus, cum vel quasdam S. M. Regiones, donec prædicta pecuniæ summa solveretur, pignoris loco, vel certæ fidei mercatorum Hamburgensium cautionem petissent, qui isthanc summam, tanquam suum debitum, intra annum & diem se solutos promitterent. Hoc enim tempore, ut reliqua prætereantur, quamdiù exercitus Suedicus hæc commoraretur, Regno Daniæ tantum pecuniæ non iri creditum, licet in redemptionem provinciarum ab intolerabili isto belli onere quidvis polliceri vellet. Nihilominus S. R. M. ut nullum non lapidem, populorum suorum comodo procurando, movisse censeret, iniquissimo & durissimo Suecorum postulato, pro summis viribus, tantum indulgisse, ut Suam, Regni que Senatorum fidem de quatercentenis istis nummum imperialium millibus certo tempore ac definito solvendis obtulerit, & si dicta die solutio non fieret, certas quasdam S. M. possessiones seu ditiones, quibus Regnum Sueciæ pignoris loco frui interim posset. Verum enim verò Commissarios Suedicos æquissimis istis conditionibus aliter acquiescere noluisse, nisi ut promitterent se ad Regem suum de iisdem relatores, & vel hac ratione ex uno in aliud tempus discessum exercitus Suedici, sub prætextu, quod Sua Majestas ipsorum Præensionibus medicinam afferre nolit, in ingens, ut jam dictum, & irreparabile subditorum damnum, duci ac procrastinari, ut justa tandem & legitima suspicandi causa subministraretur, Suecos regionibus his exire nunquam velle, quin potius constituisse secum, iisdem S. Majestatem per summam injuriam & violentiam omninò privare, & exuere. Cum itaque Suecorum ista facta omnia non solum expressissimè in pacem initam impingerent, sed & Domini Protectoris autoritati, quippe qui simul pollicitus est, conventionem istam pacis inviolabiliter & sanctissimè servatum iri, non parum detraherent; Sac. Reg. Majestatem in certam ingredi spem, futurum, ut Dominus Protector, vel ob proprium honorem ac autoritatem, hujus rei talem curam gerat, quò per quavis huc facientia argumenta & rationes Regem Sueciæ eò permoveat, ne pacem nuper sancitam, utpote quæ aliàs maximoperè ipsi fuit proficua, ejusque partibus multum sanè momenti addidit, iniquissimè adeò ac tanto studio turbet, sed per cele-

rem

rem traditionem Munimenti Fridericiuiddæ, & educationem exercitus Sui è provinciis hifce ac Ducatibus, suam Reg. Maj. factæ pacis fructibus quàm primùm tandem gaudere posse concedat.

Lit. NN.

Literæ Regis Daniæ ad Præfectum Nidrosiensem Petrum Wibium, in quibus Rumsdahlensem Præfecturam Succis tandem tradi concedit.

Fridericus III. DEI gratia, Daniæ, Norwegiæ, Wandallorum, Gothorumque Rex &c.

PRæmissâ gratiâ nostrâ ac favore. Quandoquidem inaudivimus, Ministros Suedicos argumentis à Te allatis, quod Rumsdahlum alia quædam & separata Præfectura à Nidrosiensi existat, acquiescere noluisse; ideoque ad præripiendum ambagibus & controversiis inde forsitan orituris occasionem, Præfecturam istam, una cum veris, quibus circumscripta est limitibus sine ulteriori tergiversatione prædictis Ministris Suedicis trades, ut omnia tandem suum finem fortiantur. Quo ipso voluntati nostræ Te præbes obsequentem, DEO interim à Nobis cõmendatus. Scribebantur in arce nostra Haffniensi d. 19. Junii Anno 1658.

Fridericus.

Sub Sigillo Nostro.

Lit. NN.

Excerpta ex literis Laurentii Creutzii ad S. R. M. Succiæ, in quibus ad Rumsdahlensem controversiam eò plenius intelligendam quædam enarrantur.

Scriptæ autem sunt Nidrosiæ d. 5. Jun.

Anno 1658.

Serenissime ac Potentissime Rex, Domine clementissime.

Post meas literas die 15. Maji ad R. M. V. Nidrosiâ humillime conscriptas, in quibus oppidum ac domum regiam mihi jam tum heic traditam significaveram, statim atque negotio isto me expedivi, sæpius quam instantissime petii, ut & in reliquis moræ omnes abjicerentur: sed quoniam reliqui duo Regis Daniæ Commissarii Præben ab Ahn, Norlandiarum Præfectus, & Georgius Bielke nondum accesserant, Petrus Wibius semper prætexebat, se nisi & ipsi adessent, nihil

N 3

omnino

omnino posse efficere. Cum itaque jam dictus *Præben* ab *Ahn* tandem advenisset, sine mora cum ipso in *Heligland* profectus sum, (*Wibius* enim negotio isti sese subtrahebat) ut districtum illum à *Præfectura Nidrosiensi* separarem, certò persuasus fore ut à reditu meo unum atque alterum, *Commissionem* mihi demandatam spectans, expeditum & effectum invenirem. Sed spe ista mea excidi, cum *Georgius Bielkius* ne nunc quidem venerit, & *Wibius* de *Rumsdahl* sine intermissione controversiam moveat, illiusque traditionem omnino perneget, pretendens sibi à *Rege* ac *Domino* suo id in mandatis esse datum. Quapropter humillima ego spe sustentor, *V. R. M.* intuitu horum, procrastinationis istius culpam nullatenus in me conjecturam, cum omnes meas vires heic impenderit, ut ejusmodi tergiversationes tollerentur, totumque negotium juxta tenorem *Instructionis* clementissime mihi datæ perageretur. Nunc postquam ex itinere isto in urbem reversus sum, nihil quidem magis in votis habui, quam ut finium regundorum operi inter *Rumsdahl*ensem, *Bergensem* & *Aggershusensem* *Præfecturas* accingeremur; verum *Commissarii Danici* vacare istialiter nolunt, nisi limites inter *Rumsdahl*ium & *Præfecturam Nidrosiensem* constituantur, & per consequens ego districtum istum cedam ipsisque relinquam. Rationes, quibus ad denegandum *Rumsdahl*ium utuntur *Dani*, partim quidem in superioribus meis literis *V. R. M.* humiliter enarravi, sed quia facile fieri potest, ut postea detineantur, literæque intercipientur, eas hac vice iterum enumerare volui: scilicet *Præfecturam Rumsdahl*ensem hætenus semper aliis *Nobilibus Danis* fuisse concessam, quibus cum *præfectura Nidrosiensi* nihil omnino negotii; præterea *Rumsdahl*ium peculiarem habuisse scribam paræcialem, qui omnibus rationibus ecclesiasticis præfuerit. Præter hæc palmarium ipsis argumentum est, quod à *Rege* suo illud jussi forent. E contrario sequentes ego rationes in medium adduxi, quibus *Majest. Vestra* nomine postulata mea seu prætensiones innituntur, nempe 1. *Prætorem Rumsdahl*ensem administrationis suæ rationem non solum *Præfecto Nidrosiensi* semper reddidisse, sed & præterea *Scribæ* domus hujus *Regiæ*, qui eadem cum numerario provinciali in *Suecia* functione gaudet. 2. Omnes causas *Rumsdahl*enses coram *Legifero Nidrosiensi* actas, Eiusdemque *Præfectum* executioni mandasse omnes in *Rumsdahl*io latas sententias, quæ vitam atque tamam concernebant. 3. Eundem *Præfectum* omnes quoque census regio egisse, & *Præfecto Rumsdahl*ensi pensionem saltim istam exinde dedisse, qua à *Rege Danicæ* donatus fuit. 4. Illi ipsi quoque incubuisse curam conscribendi militis, & delectus ibidem instituendi, ut & inspectionem super vectigalia. 5. Istum telonio præfectos ac *Visitatores* ibidem loci sacramento obligasse, illosque & instituisse & ab officio removisse. Et præter isthæc omnia *R. V. Majestas* clementissime docebitur ex *Contributionum Diplomate Regis Friderici*, literis his adjuncto, quod peculiari ratione atque via à quodam *Norw* ego accepi, ubi ipsemet *Rumsdahl*ium *Nidrosiensi* subjacentem *Præfecturam* indigitat. Verum istorum omnium nulla plane habetur ratio, & *Commissarii Dani-*

ci con-

ei concepta sua opinioni mordicus inhaerent, remittentes illam rem decisioni & sententiae sui Regis; ut rebus sic stantibus & pro ratione temporis argumentis ac verbis nihil omnino possit effici. Proinde R. M. V. clementissimam voluntatem & mandata humillime exspecto, & edoceri cupio, quid hae in re agendum mihi sit. Et quandoquidem Dani argumenta sua prolixè admodum scripto consignarunt, herique sub versperam ad me miserunt, ego jam in eo sum, ut itidem scripto ad illa respondeam, quae ambo deinde V. R. M. proxime à me accipiet, &c.

Sequuntur argumenta Commissariorum Danicorum
quibus ostendere volebant, Rumsdahlum Praefecturae
Nidrosiensis non subiacere.

S. R. M. Sueciae Commissariae ac Praefectae Provincialis,
Illustris Domine Laurenti Creutz.

Quandoquidem S. R. M. Daniae ac Norwegiae, S. R. M. Sueciae, vigore sexti articuli Instrumenti Pacis inter utrosque Reges nuper Roschildiae die proxime elapsa 26. Febr. constituti, cessit Praefecturam Nidrosiensem cum omnibus subjectis urbibus, arcibus & munimentis, ut & ecclesiasticis ac secularibus bonis, praefecturis & pertinentiis, quae vel jure eò pertinent, vel olim eò pertinuerunt, terra marique, ut Regno Sueciae in perpetuam possessionem ac proprietatem inferantur: Nos infra nominati ab alte memorato clementissimo nostro Reges jussi quidem fuimus, Praefecturam istam Nidrosiensem, cum omnibus jure eò pertinentibus, praevia verorum & legitimorum istius praefecturae Nidrosiensis finium ac limitum positione, S. R. M. Sueciae ad id constitutis Commissariis tradere, quò dicta pacificatio hoc modo effectum suum debitum sortiatur: Sed Commissio ista nostra eam conditionem in se continet, ut quantum ad praefecturas Rumsdahlensem ut & Monasteriorum Rinse & Bache spectant, in limitum istorum definitione cautè procedamus, & elementissime nobis impositam functionem accurate observemus, ne amplius aliquid, quam quod juxta Instrumentum Pacis requiritur, cedatur. Et quandoquidem ex S. R. M. Sueciae ad accipiendam Praefecturam Nidrosiensem constituto Commissario Illustri Domino Laurentio Creutz, L. Barone, percepimus, ipsum in animum suum induxisse, quod Praefectura Rumsdahlensis Nidrosiensi subiaceat, ejusque particula existat, officii nostri ratio postulavit, ut Regis & Domini Nostri clementissimi commodis & juribus, prout severissime mandatum nobis fuit, omni studio invigilemus, & solide demonstremus, Rumsdahlum peculiarem & separatam esse praefecturam, quae Praefecturae Nidrosiensi nunquam subjacuerit, nec vel hodie eidem subiaceat.

I.

Primo namque Praefectura Rumsdahlensis omnino separata est à pratura Nidrosiensis Praefecturae, ut ne unica quidem villa ad Rumsdahlum pertinens, extra
vetere

veteres & nullatenus controversos ejusdem limites, quantum quidem ad nostram
 notitiam pervenire potuit, sita sit. Indubitatum etiam est, Præfecturam Rumsdahl-
 liensem Nobilibus quibusdam viris aliis, præter Præfectum Nidrosiensem, con-
 cessam, qui eandem auctoritatem, ac potestatem in Rumsdahlenses colonos & sub-
 ditos obtinuerunt, qua Præfecti Nidrosienses in sui districtus rusticos gavisi fuere,
 adeo ut ipsimet Prætores, scribas parciales, & ejusmodi alios Ministros consti-
 tuerint, quibus incubuit, suis propriis Præfectis, & nullo modo Præfecto Nidro-
 siensi administrationis suæ & redituum rationes reddere. Et sub hac conditione
 Præfectura ista ab Ottone Brochenhuus, Georgio Wind, Cancellario Reventklau,
 Uffone Hoy & aliis possessa fuit. Equidem quandoque contigisse novimus, ut
 Serenissimi Reges Dania, gloriosissimæ memoriæ, cuidam Præfectorum Nidrosi-
 ensium præfecturam Rumsdahlensem cum Nidrosiensi, sub certis quadam pensio-
 ne & reditibus, simul possidendam concesserint; verum illud separatim factum est,
 & per peculiare aliquod diploma regium, nec in literis, quibus Præfectura Nidrosi-
 ensis indulgebatur comprehensa fuit. Et propterea dictis præfectis competebat ju-
 risdictio & administratio Rumsdahlis non ut Præfectis Nidrosiensibus, sed ut præ-
 fectis Rumsdahlensibus, datis idcirco peculiari diplomate & concessionis literis.
 Hoc modo Domin. Stenonem Bilde, Dom. Tagonem Tott Andrea fil. & Dom.
 Olavum Pafsberg dictam præfecturam Rumsdahlensem possedisse constat. Nec no-
 vum & insolitum est in Dania, unum Nobilem duas vel tres distinctas ac separatas
 Præfecturas habuisse, quemadmodum exempli gratia, Regni Danicæ Admiralis
 Dominus Ulfo Gædde simul & eodem tempore tenuit Præfecturam Bradtsbergh
 in Norwegia, & duas præterea alias in Dania, quæ omnes nihilominus distinctæ
 invicem fuerunt atque separatæ. Similiter Dominus Laurentius Grubbe eodem
 tempore Præfecturam Nicopiensem Falstria, & Alholmensem, una cum Cœnobio
 Halstedt in Lalandia habuit, cum tamen Falstria & Lalandia distinctæ sint provin-
 ciæ. Ita Dom. Pallas Rosenkrantz Præfecturas Nicopiensem in Falstria & Al-
 holmensem in Lalandia possedit. Quod si itaque in imperato quodam & infelici ca-
 su accidisset, ut illo tempore Nicopiensis Præfectura una cum Falstria in alterius
 cujusdam extranei potestatem concessisset, quis quæso posset aut vellet concludere,
 Lalandiam, quæ dictas præfecturas Alholm & Cœnobium Halstedt comprehen-
 dit, sequi debere Falstria, eò quod dictus Laurentius Grubbe simul Præfecturas
 istas obtinuerit. Præterea Rumsdahlensis Præfectura aliquando ejusmodi mutati-
 onibus obnoxia fuit, ut interdum Præfecti Nidrosienses eandem possederint, &
 post annos aliquot iterum amiserint, præfectura tamen Nidrosiensis adhuc penes
 eosdem manserit, quemadmodum scilicet Serenissimis Regibus placuit, unum vel
 alterum suorum Ministrorum beasse, beneficiisque affecisse. Atque hæc ita con-
 tigare, usque dum tota Rumsdahlensis Præfectura, quantum quidem ad Regnum
 ibidem pertinebat, partim Domino Hannibali Sehestedio, partim verò Selio Mar-
 selio pignori exposita fuerit, adeo ut S. R. M. nihil omnino reliquum manserit,
 præter

præterunicam villam, quæ Prætoris usibus destinabatur, & decimas, quibus S. R. M. Fridericum Wrne, & postmodum me Petrum Wibium, ex parte & pro certo canone, per peculiare aliquod Diploma donavit, & vel eam ob causam, quod reliqua pars exiguum saltem commodum importet, & vix beneficii vel doni nomen mereri possit. Ex quibus jam dictis omnibus facile est judicare, Rumsdahlensem Præfecturam semper fuisse separatam & distinctam à Præfectura Nidrosiensi.

2.

Quod verò R. M. Sueciæ Commissarius sibi persuadet, Rumsdahlum vel ideo Præfecturæ Nidrosiensi subiacere, quod Præfecto Nidrosiensi interdum cura Justitiæ administrandæ in Rumsdahlis demandata fuerit, ita ut Rumsdahlenses gravamina sua ad Præfectum Nidrosiensem retulerint, illi equidem operi Præfectus Nidrosiensis, ut peculiari cuidam Commissioni sibi demandatæ, vacavit, nullatenus verò ut Præfectus Nidrosiensis, & sub isto conceptu, eò quod Præfecti Rumsdahlenses ut plurimum ejusmodi officii in aula Regia præfuerint, quæ ipsorum præsentiam necessario requirebant, ut propterea alteri cura Præfecturæ injungenda fuerit. Et quoniam nemo aderat, cui cura ista tam commodè imponi poterat, præter Præfectum Nidrosiensem, ideoque Regis jussu, loco alterius illi rei vacare necesse habuit. Et ita fieri videmus in diversis Regni Daniæ locis, quorum unicum saltem exemplum heic adduxisse juvat. Præfectus Regius in Arce Andreskow in Silandia curam etiam gerit justitiæ in Præfectura Sæbygaard, cum tamen Sæbygaard alia & diversa Præfectura sit ab Andreskowiana.

3.

Quod Præfectus Nidrosiensis census regios agat in præfectura Rumsdahlensi, itidem nullatenus demonstrat, Rumsdahlensem Nidrosiensi subiacere. Nam eodem modo Præfectus Regius in Helsingborg Tributa imperavit, exegit & accepit à subditis Præfecturæ Cœnobii Herridtswad; & Præfectus Regius Ottoniæ Fionium similiter imperavit, exegit, sibi que numerari fecit Tributa à subditis Cœnobii Dalum, cum tamen Monasterium istud Herridtswad, quod multis Senatorum Regni Daniæ concessum fuit, peculiaris Præfectura ab Helsingborgensi, & similiter Monasterium Dalum ab Ottoniensi distincta ac separata manserit. Ut itaque, quod à Regibus Daniæ ob certas causas & momenta rerum in hunc modum constitutum & ordinatum est, jam in præjudicium ac damnum clementissimi nostri Regis verti & exponi jure nequeat.

4.

Nec quicquam ad rem facit, quod jurisdictio Ecclesiastica in Rumsdahl sit penes Episcopum Nidrosiensem. Universæ enim Norlandiæ itidem Episcopatus seu Diocœsi Nidrosiensi subjacent, nihilominus tamen sub clementissimi Regis nostri

O

nostri dominio permanent. Similiter jurisdictio ecclesiastica totius Præfecturæ Bahusienfis fuit penes Episcopum Christiania, quo non obstante Bahusium semper ab Aggershusensi distincta & principalis quædam Præfectura extitit.

5.

Et hoc ipsum est, quod responsionem Nobis subministrare potest ad objectionem illam, quando dicitur, quod in controversiis Appellationem desiderantibus à Præfectura Rumsdahlensi semper appellatum fuerit ad Tribunal Nidrosiense, cum Tribunal seu iudicium Præfecturas neque jungat neque separet. Manifestum id est ex Præfectura Aggershusensi, in qua duo quidem inveniuntur Legiferi, permanet tamen unica saltem Præfectura. Quemadmodum etiam duæ interdum pluresve Præfecturæ uni Tribunali subjacent, & vel propterea unam Præfecturam non constituunt. Exempli gratia: Norlandiæ & Fimmarchia diversæ & separatæ Præfecturæ sunt, sed unicum saltem habent Legiferum. Multum enim impensarum faciendum esset, si in qualibet Præfectura peculiaris Legifer alendus.

6.

Nec illud obstare potest, quod civibus Nidrosiensibus liberum & permiffum fuerit, negotiationes & commercia in Præfectura Rumsdahlensi exercere, quodque aliqui civium dictorum domicilia sua ac familiam ibidem habuerint. Commercium enim & negotiationes in posterum inter utriusque Regis subditos libera permanent, juxta tenorem factæ Pacis & Pactorum inter regna hæc borealia. Quod verò civibus quibusdam Nidrosiensibus in Rumsdahlia habitare concessum fuit, id sane per conniventiam factum est, & repugnat privilegiis urbis Nidrosiensis, & multis sententiis Regiis, in Comitibus Regni hujus Norwegiæ latis, quibus prædictis Civibus severiffimè mandatum fuit, ut familias suas iterum Nidrosiam transferant, ibique agant atque habitent, juxta civitatis privilegia. Similiter multi civium Nidrosiensium in Norlandiis habitant, & tributa sua Præfecto Nidrosiensi pendunt, unde tamen nequaquam inferre licet, Norlandias Præfecturæ Nidrosiensi subjacere. Civitates Hanseaticæ sua emporia & domus mercatorias Bergis Norwegiæ possident, ipsisque liberum est in Norlandiis negotiari; propterea tamen dici nequit, Bergas urbibus Hanseaticis, vel urbes Hanseaticas Bergis, multo minus Norlandias Bergis, vel Bergas Norlandiis subesse.

7.

Præter isthæc omnia Rumsdahlum certos suos & ab immemoriali jamdum tempore positos limites & separatos terminos habuit, tam ubi Aggershusium, quam Normœr, Sundmœr, & alias circumjacentes Præfecturas attingit; & illi ipsi limites paludibus, ingentibus rupibus lapidibus terminalibus in eum finem consti-

constitutis rivulis, torrentibus, jugis montium, lacubus, aliisque memorabilibus terminis denotantur & significantur, ex quibus omnibus dilucidè patescit, Rumsdahlum separatam & peculiarem provinciam à finitimis præfecturis & provinciis nunquam non fuisse. E contrario in plurimis Præturarum, quæ Nidrosiensi Præfecturæ subsunt, ne unus quidem singularis ac memorabilis terminus invenitur, quibus invicem distinguuntur, præter quasdam saltim arbores, parvos lapides, & ejusmodi alia, per quæ cujuslibet coloni ager & proprietas à vicini sui prædio separari solet. Imo dictæ Præturæ omnes certis limitibus non ita sunt in universum distinctæ, ut non maxima earundem pars sibi invicem sint conjunctissimæ. Quidam enim agricolarum forum suum in hac Prætura habent, in altera verò templum frequentant, & sacra sua peragunt; quidam tributa sua huic, canonem verò ac censum alii Prætori pendunt. Item limites quarundam Præturarum in medio agrorum & pratorum constituuntur, ut propterea eorundem coloni decimas suas huic, canonem verò sive censum alii Prætori pendant. Unde clarissimè perspicitur, dictas Præturas uni alicui Præfecturæ subesse. Verum enim vero Rumsdahlum omnino alia & diversa hac in re est conditio, quippe quod ejusmodi limitibus à reliquis separatur, qui juxta stylum ac consuetudinem Norwegiæ, unum Provinciam seu Præfecturam ab altera se jungunt.

8.

Regnante Olao Hacquini filio parva quædam civitas, cui nomen Wedøel in Rumsdahlum sita erat, quo Rumsdahlenses incolæ merces suas civibus ejusdem loci vendendas comportare, & à quibus è contrario necessaria sibi mercimonia emere tenebantur. Unde manifestum est, Rumsdahlum ab immemoriali jamdum tempore peculiarem provinciam fuisse, quæ nec olim nec hodie Præfecturæ Nidrosiensi subjacuit.

Nos itaque S. R. M. Daniæ ac Norwegiæ infra scripti Commissarii necessarium duximus, Informationem isthanc de Præfectura Rumsdahlensi S. R. M. Sveciæ constituto Commissario Illustri Domino Baroni Laurentio Creutz in scripto exhibere, antequam ad finium regundorum opus inter Aggershusensem & Nidrosiensem Præfecturas accingamur, prout à Rege nostro nobis injunctum fuit, quò de iis, quæ ex jure & æquo vel ad Præfecturam Nidrosiensem spectant, vel non, convenire queamus. Antequam enim de his non fuerit conventum, vix apparet, quomodo limites aliqui ab illa parte poni possint. Quin potius universum negotium clementissimorum nostrorum Regum sententiis ac decretis remittendum erit. Nidrosiæ, d. 4. Jun. Anno 1658.

Præben de Ahnen. Peter VVibe.

O 2

Com

Commissarii Suedici Domini Baronis Creutzii Respon-
sio ad allata Danorum argumenta.

Postquam ante aliquot retrò annos inter Regna hæc borealia accensa bella per divini Numinis gratiam ac benedictionem jam extincta ac sopita, in eorum vero locum sincera amicitia & perpetua quædam pax reducta & sancita, & Sac. Reg. Maj. Domino meo clementissimo, & successuris Regibus ac Regno Sueciæ à S. R. M. & Regno Daniæ, vigore pactorum & conclusæ Pacis inter duo hæc Regna, promissum fuerit, ut inter reliquas provincias ac Præfecturas cederetur ac traderetur Præfectura Nidrosiensis, cum omnibus dictæ Præfecturæ subjacentibus pertinentiis, Urbibus, arcibus ac Munimentis, Insulis, scopulis, superioritatibus, ac Regalibus, Jurisdictionibus Ecclesiasticis & secularibus, Tributis, Censibus, vectigalibus, redditibus ac Juribus terræ marique, quemadmodum Reges Daniæ iisdem omnibus fuerunt usi, ut sequatur in posterum S. R. M. Dominum meum clementissimum, ejusdem Successores, & Regnum Sueciæ in perpetuam & extra controversiam positam proprietatem ac possessionem: alte memoratæ Suxæ R. M. visum fuit, ad capiendam istorum omnium possessionem me solenni plenipotencia communitate. Quem in finem, ex Sacræ Regiæ Majestatis voluntate, jam aliquo adhinc tempore huc Nidrosiam me contuli, eo quidem animo ac intentione, ut omnia quæcunque secundum tenorem Pactorum fieri oporteret, atque fas esset, mature & præfinito tempore cedantur, ac in manus meas tradantur, & hac ratione, pro clementissimè mihi exhibita Instructione illud ipsum effectui detur, quod in S. M. Regniq; Sueciæ commodum ac emolumentum vergere possit: Animadvertere nihilominus licuit præter omnem expectationem, postulata atque desideria mea non ita promoveri & expleri, ut S. R. M. clementissime voluerat, sibi que firmiter persuaserat, ego vero ex animo optaveram; quin potius partim procrastinari & de die in diem duci, partim sufflaminari, & injectis variis impedimentis ita gravari, ut ne hodie quidem exitum aliquem sortiri potuerint, omnia directò contra decimum articulum sancitæ pacis. Præprimis verò præter opinionem atque spem percipio, S. R. M. Daniæ Commissarios nolle descendere ad extradendum Rumsdahlum, quod tamen secundum tenorem Instrumenti Pacis appertinens, & Nidrosiensi Districtui subjacens Præfectura existit, sed illud in dubium vocare, & à Nidrosiensi separare conari. Et quanquam clementissimè mihi data Instructio expressis verbis contineat, me Rumsdahlum possessionem simul debere occupare, ut vel propterea non opus habeam, controversiis ac disputationibus quibusdam me subicere: Nihilominus ut satisfacerem solummodo Dominis Commissariis, (salva interim & in vigore suo permanente Plenipotencia & Instructione Regia, præterim cum hoc ipsum in præjudicium aliquod trahi & exponi nolim) quantum fieri potuit brevissime & sine ulteriori deductione comprehendi, ac in medium protuli
momen-

momenta atque rationes, quæ militant & demonstrant, Rumsdahlum à principali sua Præfectura Nidrosiensi nullatenus debere separari, ut siquidem mutua Regnorum pacta, Regumque mandata floccipendantur, rationes atamen ac jura locum fors & pondus habeant. In simul vero Dominos Commissarios benevolè rogatos cupio, quoniam Ipsorum Plenipotencia ad eò ampla est, ut liberum iis relinquatur, quicquid juri & æquitati consentaneum statuerint, illud omne à S. R. M. Daniæ ratum gratumque habitum iri; haut graventur Domini Commissarii negotium isthoc ita concinnare & componere, quò minimæ futuris temporibus ambages exinde oriri possint, quin potius mutua correspondentia, sincera & amica concordia conservetur, & in boni publici incrementum vigeat. Aliàs ipsis imputabitur, quicquid simultatis & erroris exinde fors nasci possit. Sunt autem Argumenta quæ sequuntur:

I.

Ipsamet Natura Rumsdahlum à Præfecturis Australibus; utpote Aggershusiensi & Bergensi, per præruptos istos montes seu scopulos, vulgo Fiell dictos separavit. Inde evenit, ut universa Norwegia in duas partes divisa fuerit, quarum altera ab Australi, altera verò à Septentrionali montium Fiell latere sita erat. Rumsdahlum autem parti boreali annumerabatur. Postmodum duæ istæ partes in certas quasdam Præfecturas principales seu capitales dispersebantur, quæ semper alias Præfecturas sibi subjacentes habuerunt. Exempli gratia: Aggershusium pro principali aliqua Præfectura habetur; sed sub se alias continet, scilicet; Cœnobium Werne, Ondsæen Præfecturam, Cœnobia Marijs & Nunne; & Præfecturas Ide & Marker. Item Bergensis Præfectura sibi subjectas habet Mōnasterium Halsnœe, & præfecturam Hårdanger, item Mōnasteria Munckelii & Lyfè, Bona Omnium Sanctorum, & Giedske Bona. Item Bahusiensis sub se comprehendit Præfecturam Cœnobii Draxmar &c. Eteodem modo Nidrosia principalis aliqua Præfectura est, quæ sub se continet Rumsdahlum, Mōnasterium Ryns, & Tutterøens ac Bækagards Præfecturas, quæ omnes principalis Præfecti directioni subjiciuntur.

2.

Testantur illud ipsum uno ore Norwegicarum rerum Scriptores, quibus calculum suum addit cujuslibet neutri partium addicti, & non coacti hominis confessio, illisque per omnia consentit, cum ipsamet veritas & conscientia quemvis eò adducant. Et siquidem inter viros præcipuos delectus instituendus, reperientur quàm plurimi variarum rerum notitia, & singulari prudentia conspicui viri, imò Seniores diversis officiis perfuncti & emeriti, qui juramento confirmare voluerint, Rumsdahlum de jure & facto pertinuisse, & adhuc hodie pertinere ad præfecturam Nidrosiensem, non secus ac Cœnobium Ryns, Tutterøen, & Bækegaard. Idem confirmant omnes jurati Scribæ, & testimonia, subscriptionibus & sigillorum impressionibus munita exhibent, quæ addito jurejurando corroborare volunt, quotiescunque postulabitur.

O 33

3. Et

3.
 Et quanquam negari nequeat, aliquoties olim contentiones & controversias extitisse inter Nidrosiensem & Bergensem Præfecturas, tam circa secularem quam Ecclesiasticam Rumsdahlîi jurisdictionem, nihilominus Nidrosiensis semper causam obtinuit. Insuper ipsamet Nidrosiæ civitas facultatem in Rumsdahlîo negotia sua liberè exercendi habet, vigore decreti Regii & sententiæ, quemadmodum videre licet ex literis S. R. M. Regis Christiani IV. de Anno 1592. Item 1602. ut & ex Actis quæ contigere Anno 1627. Idem etiam confirmat sententia seu decretum Conventûs, ante annos aliquot ob eandem causam coacti. Ita ut nemo hætenus valuerit Rumsdahlîum à Præfectura & Civitate Nidrosiensi separare. Et licet concedatur, Rumsdahlîum à quibusdam personis particularibus aliquantis per possessionem; idem etiam plurimis Prætoribus contigit, quæ vel ideò tamen à principali sua Præfectura nunquam fuerunt divisæ. Non secus ac Cœnobium Ryns & Bækegaard, quæ quàm sæpissimè quidem aliis, præter Præfectos Nidrosienses, ad certum temporis spatium concedebantur, nullatenus tamen exinde à principali sua Præfectura sunt divisæ. Illa enim facultas Regi seu Principi minimè deneganda est, ut nequeat pro lubitu suo & Ministrorum meritis huic Præfecturam istam, illi Prætorum, alii Paraciam hanc, villam, & ejusmodi quid concedere, quæ nihilominus veterem situm & conditionem minimè amittunt, sed solummodo interdum titulum mutant.

4.
 Rumsdahlîi jurisdictio secularis penes Nidrosiense Tribunal seu iudicium & fuit, & adhuc hodie est, illiusque administratio penes Dicoeseos Præfectum; & nunquam alicui alii Inspectio quædam concredita fuit, licet Rumsdahlîum alteri tunc temporis concederetur, id quod Protocolium Iudicii seu Tribunalis sufficienter demonstrat. Ejusdem enim Dicoeseos Præfectus omnes tulit sententias in causis criminalibus, quæ vitam & famam hominum concernebant &c. easque vel lenivit, vel executioni mandavit, non ut peculiaris Commissarius, sic enim factum saltim, non verò jus exercuisset, quod tamen omninò insolens est, vel quam rarissimè accidit, & tanti momenti ac consequentiæ præjudicium non facile confirmabit aut ad usum transferet. Aliàs, siquidem hac viâ res procederet, exemplum huic contrarium posset defumi ab Heligeland in Norlandiis, ubi iustitiæ administratio à proprio ipsius Præfecto dependet, licet in Dania habitet, & nullatenus commissæ est Præfecto Norlandiarum, vel Prætori in Heligland, nisi in causis maximi momenti, quæque gravamina post se trahunt, prout Prætor ipse confitetur.

5.
 Unde etiam proficiscitur, ut incolæ tributum Iudici provinciali pendi solitum, Iudici Nidrosiensi semper dederint, quippe qui causas istas, in quibus à Præatore Districtus Rumsdahlîensis, lingua patria *Soren. Strisver* dicto, illiusque iudicii Assessores appellatum fuit, ventilandas suscepit, & decidit. Quod si namque Rumsdahlîum non esset Præfectura ad Nidrosiensem pertinens, utique Tribunalia Bergense & Gulletings idem sibi jus vindicare potuissent, vel necesse fuisset.

set, ut *Præfectus Nidrosiensis* peculiarem aliquē *Judicem* constituisset, nisi *justitiæ administratio* ipsi incubisset. Aliàs in vulgus notum est, universam *Norwegiam* in duodecim, vel juxta *Caput primum Libri Legum Norwegicarum*, *Tingfare* *Walch* dicti, in quindecim *Tribunalia* dispecsi, sed *Rumsdahlum* à *Nidrosiensis Præfectura* neque per viam *Commissionis*, vel alio quocunque modo unquam *se-*
junctum fuit.

6.

Præfectus Dioceseos Nidrosiensis *Commissiones* seu *plenipotentias* dedit & distribuit *Prætoribus* & *Scribis* tam in *Rumsdahl*o, quàm in *Prætoribus* aliis, & ne quidem nominavit vel distinxit aliam peculiarem *Præfecturam*, quemadmodum ex literis *Friderici Urne* & ipsius *Petri Wibe* apparet, quæ hac formula conscriptæ sunt: Ego *Fridericus Urne* in *Brandwyk*, *S. R. M. Præfectus Nidrosiensis* notum facio, me constituisse, uti etiam *vigore hujus nunc constituo N. N. Prætorem* in *Rumsdahl*o &c. quæ etiam formula erga cæteros *Prætores* omnes fuerunt usi: Id vero nequiquam fecit tanquam peculiaris *Rumsdahl*ii *Præfectus*, sed ut *Præfectus Nidrosiensis*; aliàs non omitti debuisset *Rumsdahlum*, cum *Plenipotencia* ista *valorem suum* non obtineat, siquidem *Rumsdahlum* separata *Præfectura* foret. Quoniam autem *culibet* notum erat, *Rumsdahlum* sub *Præfectura Nidrosiensis Principali* comprehendere, frustra sanè *specialiter* nominabatur, præsertim cum ipsemet *Præfectus* se *generaliter S. R. M. Præfectum Districtus Nidrosiensis* indigitet, & *Rumsdahlum*, ceu *subjaentem Præfecturam* subintelligat, quod *laudata plenipotentiæ formula* satis superque edocet. Ex eodem promanat fonte, quod *Prætores* isti omnes *quotannis*, die *Philippo Jacobo* sacra, *Rationes suas* de omnibus *proventibus* & *reditibus* *Scribæ Domus Regiæ Nidrosiensis* ritè exhibere tenebantur. Et *posito*, alios quosdam præter *Nidrosienses Præfectos Plenipotentiæ* dedisse. *extraordinaria* saltem illa fuerunt exempla, quæ *Regulam certam* constituere nequeunt. Et si dicendum quod res, non adeò quæritur quid olim ob *certainam* *accidentia* potuerit, contingere, cum *nulla regula* tam *generalis* sit, quæ *exceptionem* non patiat; Sed oportet ut *Nidrosia* cum omnibus *subjaentibus Præfecturis*, quemadmodum *tempore conclusæ pacis* sese habebat, juxta *tenorem Pactorum S. M. ac Regno Sveciæ* cedatur, in quarum numero *Rumsdahlum* quoque invenitur.

7.

Omnes à *Rege* imperatas *Contributiones Præfectus Nidrosiensis* ipsemet accepit, & earum *exactionem Prætoribus* commisit, qui postmodum *Scribæ Domus Regiæ* in *urbe Nidrosiensis* istarum *rationem* reddiderunt. *Eidem Præfectura* instituendi *delectus militum* sine *omni discrimine* tam in *Rumsdahl*o, quàm
aliis

aliis Præturis commissa fuit. Unde provenit, ut Rumsdahlenses milites inter Præfecturæ Nidrosiensis milites numerentur, eorumque nomenclationes & Registra mihi jam dum tradita sint. Similiter prætereundum non est, Scholam Nidrosensem in hunc usque diem dimidiam partem decimarum Ecclesiasticarum in Rumsdahlia accepisse.

8.

Extra omnem quoque dubitationis & contradictionis aleam positum est, Directionem vectigalium fuisse penes Præfectum Nidrosensem, quippe qui tam Telonarios, quam Viitatos constituendi potestatem habet, eosque jurejurando obstringere solet, & illi cui claves commissa sunt præcipit, ut arcam istam, in qua pecuniæ ex vectigalibus collectæ asservantur, aperiat, nummos exinde auferat &c. non ut peculiaris Præfectus, cum nemo alius imperium super id obtinuerit, quem admodum per omne retrò tempus demonstrari potest.

9.

Et quanquam adductæ rationes satis sint prægnantes, si aliquis procul ita atque odio istas examinaverit, in audio tamen nunc excipi & prætendi, Rumsdahlum fuisse & esse peculiarem quandam & sejunctam Præfecturam, (quod in tantum concedi potest, in quantum id de Cænobii Ryns, & Bäckegaards Præfecturis dicitur) illudque demonstrari exemplis & similitudinibus Præfecturarum longè hinc remotarum, quæ nihil omninò revera & efficaciter probant, multo minus Rumsdahlum à Nidrosia dividere possunt, cum nulla Documenta Authentica, & eum in finem confecta Instrumenta &c. ostendantur, sed aliquorum solummodo Daniæ Regum certæ Constitutiones, per quas Præfectura ista pro certo canone locata fuit. Ut itaque à scopo quam longissime aberrant. Cum enim L. S. R. M. Daniæ Domini Commissarii præferant, in mandatis sibi datum, ut Rumsdahlia & Cænobiorum Ryns & Bäckæ, velut peculiarium præfecturarum rationem in traditione & cessione Nidrosiæ habeant: & verò Articulus sextus conclusæ nuper Pacis dilucidè affirmet, Nidrosiensem domum & Præfecturam, cum omnibus ei subjacentibus Civitatibus, Arcibus, ac Munimentis, ut & secularibus & ecclesiasticis bonis, Præfecturis, ac appertinentiis, quæ vel nunc jure eò pertinent, vel olim eò pertinuerunt, &c. Regno Sveciæ inserendam & incorporandam, scire ayeo, quid denique, si supra dicta decurrantur & excipiantur, per subjacentes Præfecturas & appertinentias intelligendum foret? 2. Cur quæso Ipsamet S. R. M. Daniæ in diversis diplomatibus & literis certo tempore ad subditos & incolas Nidrosiæ scriptis hisce formalibus uteretur: Nos R. Christianus, R. Fridericus Nostris dilectis, fidelibus subditis, colonis, & universo populo, qui habitant & degunt in tota Nidrosiensi, eique subjacentibus Præfecturis, &c. salutem dicimus: nisi Rumsdahlum, Monasteria Ryns & Bäckæ (quæ Domini Commissarii in dubium vocant) illa ipsa essent, & Nidrosiæ subjacentes Præfecturæ nominarentur? Quid quæso innuunt Serenissimi Reges istis ad eò perspicuis & toties repetitis verbis? Quod si enim nunc præturæ quædam Nidrosienses solummodò traderentur reliquis exclusis, quem

quæ-

quælo in finem utriusque Reges, & omnes ii qui Pacta subscripserunt, ut & Regni Danicæ Senatores opus habuissent hæc verba eddere: *cum es subjacentibus Præfecturis.* Item, *quod eo nunc pertinet, aut olim pertinuit:* Item, *appertinentis:* nisi declinare voluissent omnes explicationes, limitationes, & quicquid præterea simultatibus, erroribus ac discordiæ causam præbere poterit. Propterea tam in quinto quàm sexto articulo Instrumenti Pacis ista adeò dilucidè sunt expressa, ut vix suspitioni locus relinquatur, inveniri posse aliquem, qui talia in controversiam vocare ausus fuerit. Alias singula cedenda in specie nominari & enumerari facillimè potuissent. 3. Cur quælo ipsimet Præfecti Dn. Fridericus Urne & Dominus Petrus Wibe in titulis istis, quibus in plenipotentiis suis & Commissionibus uti solent, non addiderunt Præfecturas Rumsdahlîi & Cœnobiorum Ryns & Bæcka nisi scirent illas comprehendere sub Nidrosiensi Præfectura, dum solummodò Præfecti Nidrosienses audire volunt. 4. Et quanquam Rumsdahlum diversis Nobilibus Danis concessum fuerit, illud tamen solummodo per bonam consequentiam exinde fuit, quod non principalis quædam & à Nidrosiensi distincta Præfectura extiterit, præsertim cum extra controversiam positum sit, Dominum Fridericum Urne, ut Præfectum Diocæseos, non tantum omnes à Sac. Reg. Maj. imperatas Contributiones, sed & multas, seu quæ pro certis delictis exiguntur pecunias, censum, canonem annuum, & quæ præterea iis adhærent, accepisse. Ille etiam solus nomine S. R. M. Ministros & personas publicas in Rumsdahlîo constituit ac ordinavit, & qui tunc temporis Rumsdahlum ut beneficium aliquod à Rege possidebat, nihil omninò juris ac potestatis ibidem obtinuit, sed Præfectus Nidrosiensis eisdem, juxta mandatum Regium, Pensionem concessam ipsemet quotannis solvebat. 5. Quod si etiam hoc modo Rumsdahlum separaretur à Nidrosia, simili ratione Præfectura Cœnobii Draxma à Bahusio dividi, illiusque traditio controversa reddi posset, cum nec illud in pactis specialiter & expressè nominetur; quod tamen nondum contigisse novimus.

10.

Cæterum video Dominos Commissarios illud quoque argumentum ad separandum Præfecturas istas in medium adducere, scilicet agrum Rumsdahlîensem omninò esse contiguum, & fundis peregrinis, seu ad aliam Præfecturam pertinentibus nullatenus distinctum & permixtum: contrarium tamen, & remaliter se habere intellexi, & ipsimet Domini Commissarii, siquidem indagare id voluerint, experientur, in Rumsdahlîo fundos seu prædia ad præfecturas alias spectantia, non secus ac in agro Cœnobiorum Ryn & Bæcka, nunquam non fuisse sita. Ibidem enim inveniuntur fundi ad Giedske, ut & Monasteria Ryns & Bæcka pertinentes. Item multa Nobilium bona, scilicet Urnorum, Rosækrantziorum, Bildorum, Bielkorum &c. qui omnes & singuli hodie, & longo abhinc tempore, quantum ad servitia militaria, seu Hofdienst: / item multas, in principalibus paraciis & earum Filabus sive Annexis, ut & canonem, censum, decimas &c. atinet, Præfecturæ Nidrosi-

P

ens

ensi subiecti fuerunt, vel minimùm taliter esse debent. Insuper reperiuntur in Rumsdahlia diversa prædia, quorum coloni templa quidem ibi locorum frequentant, & jurisdictioni ecclesiasticæ Rumsdahlensi subsunt, & prætori ibidem censum annuum pendunt: sed Contributiones, canonem &c. Prætori in Nordmør solvunt. Ibidem reperire quosdam licet, qui in Prætura Sundmør & Præfectura Bergenfi templa frequentant, decimasque Pastoribus animarum iis in locis pendunt, quod reliqua tamen onera ac tributa concernit, Rumsdahlia subfuerunt. Aliàs illud ipsum quod allatum est, vix nomen argumenti seu rationis alicujus sustinere ac mereri potest, multò minus tantùm efficaciam ac valoris obtinere, cum, si hoc pacto res procederet, multæ Præturæ dici possent Præfecturæ, quæ propriè tamen tales non sunt; & è contrario, quæ jure merito Præfecturæ audiunt, vel propterea sibi competentia nomina ut plurimum amitterent. Sic enim Monasteria Ryns & Bæka nomen Præfecturarum nullatenus valent sustinere, quippe quorum ager variis in locis dispersus & circum circa dissipatus est, ut minima ejusdem pars contiguitatem quandam obtineat. E diverso multæ Præturæ titulum Præfecturarum adipiscerentur, quæ postmodum sub ea qualitate, præviâ Regis voluntate & diplomate consveto aliis donari & concedi possent, eò quod agrum & bona contigua haberent.

EE.

Eundem valorem atque efficaciam quoque obtinet descriptio finium Rumsdahlensium, quæ isti loco dignitatem peculiaris Præfecturæ vindicare posse affirmatur. Quod si enim limitibus tantum virtutis tribuendum foret, sanè per quam multæ Præturæ invenirentur, quas tam ipsa natura, & longissimi temporis præscriptio, quàm controversiæ ob fines olim quidem ortæ, sed per Præfectos, Judices provinciales, scribas paræciales & Tribunalis Assessores, erectis propterea lapidibus terminalibus, & confectis Instrumentis publicis, decisæ & fopitæ, accuratè admodum distinxerunt atque terminarunt. Novimus namque colonos in Heligland & Nummedahl veteres limites à centum & ducentis retrò annis, scilicet in Insulis, montibus, & scopulis &c. accuratissimè denotasse, & enumerasse, qui tamen propterea titulum Præfecturarum illis locis afferere non poterant. Aliàs percipio, limites Rumsdahlia non adeò præcisè distinctos esse, ut quidem jactitatur, quod ipsum in posterum dies satis docebit.

EE.

Et fingas licet, Rumsdahlia olim peculiarem & separatam Præfecturam extitisse, (quod tamen sufficientibus rationibus & Documentis nunquam demonstrari aliter potest, quàm in eum sensum, quo de Monasteriis Ryns & Bæka illud vocabulum prædicatur) quomodo quæso nunc, ubi ad S. R. M. Daniæ ne census quidem

quidem à Rumsdahlensibus pendit sicut pertinet, olim autem omnes Contributiones, cura vectigalium, delectus militum, & quæ sunt ejusmodi alia Præfecturæ principali Nidrosiensi commissa & subdita fuere, titulo Præfecturæ principales gaudere & gloriari potest? Nam S. R. M. Daniæ, ut ipsimet Domini Commissarii fatentur, ante aliquot annos magnam partem prædiorum Rumsdahlensium, quæ Regno erant propria, fratribus Marselis, postmodum Dom. Reinholdo de Hofwen, & proximè præter lapso anno quæ residua erant, Domino Petro Wibio concessit, qui enumerati viri omnes, ista in re, postmodum, & hoc ipso tempore à Præfecto Nidrosiensi dependerunt, scribæque Domûs Regiæ Nidrosiensis rationes canonum, decimarum, multarum, aliorumque accidentium, in quantum viri Nobiles à Legibus obligantur, exhibuerunt. Vnde sequitur, S. R. M. Regnoque Sveciæ juxta tenorem Pactorum non ea solummodò jure cedenda esse, quæ olim Nidrosiensi Præfecturæ subjacuerunt, sed & quæ hodiè ad eandem jure pertinent. Et quandoquidem etiam ipsimet Domini Commissarii fatentur, totum Rumsdahlimum, quantum quidem inibi Regno proprium est, aliquo abhinc tempore Domino Hannibali Sehestedio, & Selio Marselis expositum fuisse, ut Rex sibi ipsi nihil reservaverit, præter unicam villam; qui verò restabant redditus Generosiss. Friderico Urne & Petro Wibe concessos, eò quod eximii cujusdam doni nomen sustinere non poterant; utique confectarium est, Rumsdahlimum minimùm hoc tempore, (si non etiam olim, quod tamen satis probatum est) separatam Præfecturam non fuisse, sed in reliquis Nidrosiensi subjacuisse.

13.

Præter isthæc omnia oportet demonstrari divisionem istam Præfecturarum Documentis & Scripturis, scilicet quo tempore, & à quibus Commissariis, an per viam juris, aliavè legitima media separatio ista facta fuerit, de quibus omnibus nos Leges & Recessus Regni pluribus edocent. Et adhibentur requisita ista in separandis agris, & districtibus judicialibus; multò magis eadem in dividendis Præfecturis, quæ multum momenti faciunt, adhiberi necesse est. Probandum enim esset, quotnam viri adfuissent, vel de jure citari debuissent ad dicendam hæc sententiam, siquidem tanti momenti negotium ritè tractatum fuerit, præsertim cum in rebus vilioribus plus interdum realis demonstrationis, quàm hæc in medium afferatur.

14.

Quod si vero & istæ fundamentales rationes ac constringentia argumenta præter spera in dubium vocarentur, persuadeo mihi tamen, subsequenti tanta virtute atque efficacia fore prædita, ut omnes & singuli in iis acquiescere possint, modò, ut decet ac par est, qui hodie rerum potitur Regi, & Prædecessoribus Regibus, una cum universo Regni Senatu tantum autoritatis relinquatur, ut decretum aliquod, ipsorum subscriptionibus confirmatum, locum & valorem obtineat. Ut enim quæ olim contingere nunc non adducamus, sed ea solummodo, quæ

P 2

moderni

moderni Regis tempore facta sunt, in medium afferamus, utique ipsemet in suis Diplomatis obpendenda tributa datis, de Annis 1654. 1655. 1656. quorum tam Originalia, quam exempla præstantium virorum fide munita præsto sunt, & cum eo universus Regni Daniæ Senatus, Rumsdahlum Nidrosiensi subjacentem Præfecturam indigitant, agrumque Rumsdahlensem non lecus ac alias Præturas, eisque subjacentia prædia quotannis taxant atque æstimant. Ino ne semel quidem excipiunt & separant Rumsdahlum, tantum abest ut peculiarem Præfecturam constituent. Nec Regis literæ, quæ ob tributa imperanda Præfecto Nidrosiensi, pro more consueto, scriptæ sunt, hæjus rei mentionem ullam faciunt. Ita enim patentes istæ literæ seu Diplomata sese habent: *Nos Fridericus III. D. E. I. gratia, &c. omnibus nostris dilectis fidelibus subditis, agricolis & universo populo, cujuscunque sint, aut cui serviant, degentibus atque habitantibus in toto districtu Nidrosiensi, eique subjacentibus Præfecturis, Salutem æternam dicimus cum Deo & nostra gratia: Sciote &c. Ita quidem, ut hoc anno tributum imperemus in Districtu Nidrosiensi, eidemque subjacentibus præfecturis, nempe &c. Et in Rumsdahl, Præturis Fossen, Indercæn, Stoerdahl, & Strinde, pro quolibet sesqui jugere, &c. Et in Nordmoer, Rumsdahl, Guldahl, & Oerkedahls Præturis pro quolibet jugere sive Spanl adhuc &c. Item: pendetur tributum illud in duobus terminis &c. nobis dilectis, fidelibus Friderico Vrne, seu Petro Wibio Ministris & Præfectis domus nostræ & Præfecturarum Nidrosiensium &c. solvetur. Idem indicatur etiam in Sac. Reg. Maj. literis ad Præfectum exaratis, ubi Rumsdahlum Nidrosiensi subjacens Præfectura expresse nominatur. Ut tandem ex his omnibus plenariè & firmiter colligere liceat, S. R. M. Daniæ nunquam animo fuisse, Rumsdahlum à principali sua Præfectura separare; Sed potius illud ipsum jure merito, vi pactorum inter Regna hæc septentrionalia nuper initorum, S. M. Regnoque Sveciæ cedendum esse. Quod si autem præter spem traditio ista suspenderetur & procrastinaretur, quam sollemnissime contra id protestor, & onus rationem enormitatum exinde forsitan oriturarum reddendi in eum conjicio, qui causam hinc rei suppeditavit, cum iis omnibus, quæ insuper contra tenorem pactorum admissa sunt. Firma tamen spe sustentor, fore ut S. R. M. Commissarii quam primum ad Rumsdahlum traditionem, limitumque definitionem mecum descendant, & negotium hocce ab bonum tandem exitum perducant. Nidrosiæ, d. 5. Junii Anno 1658.*

Lqrentz Creutz.

Lit. OO.

Articulus XI. Recessus additivi de appertinentiis Nidrosienbus.

UT etiam omnibus erroribus & controversiis, quæ vel nunc, vel futuris temporibus circa pertinentia ad Præfecturam Nidrosiensem, vi Trans-

actionis

actionis Roschildensis S. M. Regnoque Sueciæ cedendam ac tradendam, oriri possent, nisi claris & dilucidis verbis exprimerentur & describerentur, ansa omnis ac occasio præscindatur & eripiatur; circa hoc taliter conventum est, ut sub memorata Præfectura Nidrosiensi intelligi, & eidem jure annumerari debeant, Inderceen, Strinde, Guldahl, Stoordahl, Oerckedahl, Skougen, Wårdahl, Sparbœe, Fossen, Norremœr, & Nummedahls Præturæ, tam mari quam terra, ut & parva Præfecturæ Rumsdahl & Monasteria Ryns & Baëka, sive Tutterceas Bona, simul cum reliquis omnibus, sive sint in mari, sive in terra, & consistant in jure piscandi, insulis, seu scopulis, magnis sive parvis, quicquid vel hodie Episcopatus Nidrosiensi subjacet, & ad eum pertinet, vel olim post tempora Christiani III. gloriosissimæ memoriæ illi subfuit, & non expresse ad Norlandias in specie sic dictas, aut Præfecturam Wardhusensem spectat atque pertinet.

Lit. PP.

Brevis & Speciminis loco addita Enumeratio eorum, quæ Danici vectigalibus in freto Oresundico Præfecti contra Religionem Pactorum Roschildensium admittere fuerunt ausi. Contigere autem hujus generis plurima, quæ nunc non afferuntur.

Plus justò retardati sunt:

Die 2. Maii Cornelius Janfonius Teslerus è Batavia Holmiam tendens cum navi variis mercibus onusta. Multum heic laboris insuntum fuit, antequam Cornelius iste à Telonariis dimitti potuit, non habita ratione, quod literis maritimis, secundum leges conscriptis, instructus fuerit. Dicebant enim Telonarii expresse, sibi in mandatis non datum, naves Suedicas hoc modo, scilicet ad solas literas maritimas dimittendas esse.

Die 2. Junii Martinus Kraut, è Batavia Stetinum petiturus, cum navi vino & aliis mercibus onusta. Hunc similiter per horas aliquot detinuerunt, prætendentes, naves & bona Pomeranica, præprimis verò vina, libertate Suedica nullatenus gaudere, cum tamen literas maritimas à Senatu Stetinenfi scriptas secum habuerit. Tandem post multas sollicitationes dimissus quidem fuit, sed magis intuitu cujusdam schedulæ, quam vectigali Præfectus ipsi extorsit, quàm literarum marimarum, quibus instructus erat.

Infrascriptis Navium rectoribus vectigal extortum fuit, quanquam veras literas maritimas & Certificaciones habuerint.

Die 10. Maji à Cornelio Janfonio Stetinenfi ad rationes Hermanni Beckeri Civis & Incolæ Rigenfis, Telonarii extorsērunt pro navi tritico onusta - 102 Imper.

Die 1. Maji Broderus Jullis rector navis ad rationes Michaelis Ridderi Civis & Mercatoris Rigenſis ſolvere coactus eſt veſtigal de 110. laſtis Salis Hiſpanici. Eodem die Heringius Heringii ad rationes Gerhardi Hollmes pro quinque doliis majoribus vini Rhenani veſtigal ſolvit. Idem fecere eadem die Michael Ridder & Dietericus de Santen, ambo Cives & incolæ Rigenſes, quorum ille pro variis aromatum ſpeciebus, hic verò pro viginti doliis majoribus vini Rhenani veſtigal pendit.

Etha pecunia non fuerunt reſtituta.

Inſuper quam ſæpiſſimè Telonariis Orefundanis objectum fuit, quod ejuſmodi facinoribus nuper Roſchildiæ inita pacta graviter violarent. Sed aliud reſponſum ab iis obtineri nunquam potuit, præterquam quod dicerent, ſe ſolummodo Bromſebrøenſia, non verò Roſchildenſia pacta noſſe. Quanquam nec illis, quod ad allegatos caſus attinet, ſe obſequentes præbuerint.

Lit. Q. Q.

Civium Norcopienſium literæ ſupplices ad S. R. M. Sueciæ.

Sereniſſime ac Potentiſſime Rex, Domine clementiſſime, R. V. M. humilimas & devotiſſimas agimus gratias pro clementiſſimis literis ad Dominos Legatos in noſtrum favorem ſcriptis, præſertim cum negotium noſtrum, ut jam dum animadvertere licuit, ſtatim omnino aliam faciem induerit, & nunc magis æſtimetur ac obſervetur, quam ſi noſtro tantum nomine ageretur. Sed quousque eâ in re progreſſum fuerit, nulli dubitamus quia R. M. Veſtræ heic commorantes Domini Legati debita ſubmiſſione ſignificaverint. Quoniam autem ex circumſtantiis rerum, ut & communi fama, quæ heic propterea ſpargitur, conjicere licet, tam Magiſtratum Danicum, quam exercitores navis prædatoriæ & eorum ſocios à jure patrio nolle diſcedere: Et nos cum quibusdam illorum jam dum in curia, & eorum tribunali fuerimus, ubi qui judicis perſonam referebat, primum ſchedas ſeu chartas aliquas in faciem nobis conjiciebat, ut neſciremus, utrum etiam compactis libris, qui in menſa jacebant, & aliis quæ furor ipſi miniſtrare poterat, eodem modo nos petere & excipere vellet; poſtmodum mendacii arguebamur, verbiſq; injurioſis ac contumelioſis traducebamur: Ulque ſatis exinde apparet, nec in poſterum, vigore juris patrii Danorum, melius nobiſcum actum iri. Ut ſilentio nunc prætereamus, adverſarios noſtros arma mortifera & ſicas circumferre, quibus utrum nunc, an poſt diſceſſum Dominorum Legatorum Nos aggreſſuri ſint, illud verò adhuc in incerto eſt. Dicitur etiam jus Danicum tantæ efficaciæ eſſe, ut nemini factum aliquod injungatur & a judicetur, niſi per acta & probata: & quam diu teſtimonia nos deſtituunt, quibus facimus ab ipſis admiſſum præciſè & ad unquam demonſtrare poſſumus, tam diu contra Nos excipiunt, quod juri ſe nolint ſubjicere, quippe cujus vigore, licet de facto ipſo ſatis clariſſimè conſtet, ſi juxta re-

quiſte

quisita juris probatum non fuerit, nihil obtineri queat. Nos verò sumus homines simplices, vix juris patrii, nedum Danici gnari; nec conditio nostra in quam redacti sumus, patitur, ut Procuratori cuidam, licet heic qui nobis operam suam locare vellet, reperiri posset, (de quo tamen valde dubitamus) causam nostram agendam committamus. Nam navis nostra una cum exiguis facultatibus nostris nobis est erepta; & insuper multum impensarum heic fecimus, præter ingentem rei familiaris jacturam, quam ob nostram à patria absentiam patimur, ut è paupertate eluctari nunquam valeamus. Nec R. M. V. graves esse, ejusque auxilium in hoc negotio implorare volumus, nisi summa nos necessitas eò adigat, & tunc demum, quando Domini Legati restitutionem rerum nobis ablatarum obtinere nequeverint. Jus verò nostrum juxta stylum for. Danici persequi velle, ad id sane nec majorum nec posterorum nostrorum facultates omnes atque opes sufficient. Primarius exercitor navis prædatoriz causæ huc se subtrahere, & culpam omnem vel in Capitaneum navis jam mortuum, vel in alios complices tenuioris fortunæ conicere conatur, cum tamen neque Commissionem Regis Daniæ, quantum nobis quidem innotuit, habuerint, nec teneantur parere ejusmodi Commissioni Polonicæ, nisi Regis Daniæ consensus & confirmatio accedat heic in mari Balthico &c. Et nisi vel certam pecuniæ summam, vel ipsas merces ac bona nobis ablata in natura, vel bonas quasdam naves ex earum numero, quas nostri in Jutia & Fionia occuparunt, acceperimus, eo ipso sine omni dubio ad incitas jam dum redacti sumus, & V. R. M. vectigalia, aliique hujus generis redditus ex inde minuentur, &c. Nec persuademus nobis, Danos bona quædam per publicæ pacis violationem ablata, vigore legum privatarum sibi adjudicare posse. Quapropter ad R. M. V. nos miserè confugimus, summa devotione precantes, ne R. M. V. permittere velit, ut supra dicti Dani per pacis publicæ & commerciorum violationem & turbationem se ac divitias suas è tenuibus & privatis facultatibus nostris amplificent ac in majus augeant; quin potius tantum nobis minimum indulgeatur, ut bona nostra, qua sine omni nostra culpa pacis tempore nobis erepta sunt restituantur, siquidem damnorum & impensarum, quod tamen serè dolendum, compensatione beari non poterimus. R. V. M. auxilium devotissimi expectamus, Eandem &c. Hafniæ, die 13 Junii, Anno 1658.

Oluff Töressen. Peter Ingemundson.

Lit. RR.

Articulus Recessus Additivi de restitutione navis Norcopiensis.

Similiter de omnibus aliis navibus & mercibus, quæ S. R. M. Sveciæ subditio sunt propriæ, & à Danis ante nuperi belli declarationem seu denunciationem captæ & in portus deductæ fuerunt, conventum invicè & promissum est, ut
omnes

omnes istæ naves, cujuscunque generis sint, una cum mercibus quibus onustæ erant, sine tergiversatione ac mora, proprietariis suis reddi debeant, aut istorum pretium, prævia demonstratione debita, resarciatur. Præprimis vero navis Norcopiensis, cujus rector Petrus Ingemundson, quæ à pirata Dano, qui Commissionem Polonicam habuisse dicitur, in portum Danicum deducta fuit, merces verò impostas subditi Danici acceperunt. Quem admodum in S. R. M. Daniæ Decreto, quod ob hanc causam scripto consignatum fuit, pluribus comprehenditur & declaratur.

Lit. SS.

Legatorum Suedicorum Projectum prius circa restitutionem rerum à Carloffio in Guinea ablatarum, Commissariis Danicis exhibitum, Haffn. d. 6. Jul.

Anno 1658.

Non majorem etiam certitudinem ac securitatem ab utraque parte mutuo approbatum & conventum est, ut juxta tenorem articuli undecimi Pactorum Roschildensium S. R. M. Regnumque Daniæ teneatur & obligatum sit, S. R. M. Regnoque Sueciæ, ut & Liberæ & privilegiatæ Suecorum Societati Africanæ restituere omne illud, quicquid Henricus Carloffius & ipsius complices ac socii per S. R. M. Daniæ datam Commissionem tam in alto mari, quàm in terra & littoribus Guineæ abstulere, & ante pacificationem Tropiensem neque in portum Danicum neque Hollaticum deduxerunt; ut & resarcire ac compensare omne istud damnum, quod alte memorata S. R. M. & Societati Suedicæ per expeditionem istam datum fuit, nempe taliter & in hunc modum; ut S. R. M. & Regnum Daniæ jam statim sine omni cunctatione sæpe dictæ Societati Africanæ restitui faciant omnia ista, quæcunque Carloffius nuper ex Guinea secum attulit, & in Albi fluvio non procul Glückstadio habet, & S. R. M. Sueciæ subditis eripuit. Sed pro reliquis, quæ reddi statim nequeunt, sive occupatum Castellum Capo-Cors, vel aliæ Suecorum Munitiones & domus mercatoriarum in littoribus Guineæ, sive ibi relicta mobilia, ut aurum, navium onerationes seu Cargaisons, victus seu cibaria, supellex, mancipia, pecuniæ quæ societati ibidem debentur, naves, apparatus bellicus, arma & tormenta, vel aliud aliquid, quocumq; tandem nomine venire possit, quod Suedica Societas ibi habet, & hæcenus contra ipsius voluntatem distractum & alienatum est; simul etiam pro damnis Sac. Reg. Mejest. Sueciæ ejusque subditis per istam Carloffii expeditionem inflictis, exponit S. R. M. Regnumque Daniæ in realem asecuritatem & hypothecam

N

cum

cum potestate utendi, fruendi & possidendi Sac. Reg. M. Regnoq; Sueciæ
 concessa, tamdiu donec vel Sac. Reg. Majest. vel ejusdem subditis, Societati
 Suecorum Africanæ, sive illius Plenipotentiario ablata mobilia & infli-
 cta damna, ut & occupatum Castellum Capo-Cors & alia ad id spectantia
 Munimenta plenariè reipsa compensata & restituta fuerint. Et ne ob preti-
 um istorum omnium controversiæ in posterum oriantur, sive infinitum il-
 lud extendendo, sive nimis vile æstimando & deprimendo, quod utrumq;
 novarum discordiarum semina spargere potest, ideoq; ex æquo & bono ita
 inter nos convenit, ut omnia ablata mobilia & inflicta damna, præter ipsum
 Castellum, Munimenta, & domus mercatorias in littoribus, una cum ibi-
 dem existentibus tormentis tam æneis quàm ferreis, æstimata fuerint æqua-
 re pretium quatercentenorum millium nummum imperialium, quam
 summam S. M. Regnumque Daniæ Societati Suecorum Africanæ sol-
 vet & satisfaciet modo jam præscribendo; scilicet, ut omne id, quod nunc
 Glückstadii, sive sit ipsamet ablata navis, sive eidem impositæ merces, pro
 decenti & ordinario pretio restitutum fuerit, à dicta summa quatercente-
 norum millium nummum imperialium detrahatur & decurterur, similiter
 quicquid in Guinea ex ibidem relictis & adhuc existentibus rebus quam
 primum reddi potest, juxta pretium, quod ibi locorum obtinet, debitè æ-
 stimetur, & promissæ summæ decurterur. Quod si verò isthæc omnia pro-
 missam quatercentenorum millium nummum Imperialium summam non
 implere poterunt, quidquid restabit ac desiderabitur, S. R. M. Regnumq;
 Daniæ, aut ejus mandatarius Societatis Suecorum Africanæ Plenipoten-
 tiario Hamburgi intra annum & diem, computatione incipiente à die sub-
 scriptionis, certissimè præsentip pecunia in banco numerabit. Quando itaq;
 hoc ipsum, modo jam prædicto, impletum fuerit, loca ista quæ pro supra
 expressa summa in realem affecurationem S. R. M. Regnoq; Sueciæ expo-
 sita fuere, S. R. M. Regnoq; Daniæ, sine omni mora & prætextu reddentur
 & restituentur, nullo modo deteriorata, sed per omnia ejusdem bonitati-
 tis, quâ tempore factæ oppignerationis erant, omnia & singula juxta teno-
 rem literarum reversalium, quas S. R. M. Sueciæ propterea exhibebit.
 Quod si verò dictum Castellum Capo Cors & reliqua Munimenta S. R. M.
 Regnoq; Sueciæ intra definitum tempus radi restitui, vel suprascripta sum-
 ma proablatis mobilibus plenariè solvi nequiret, eo casu hypotheca ista,
 sive in affecurationem data loca beneficio reuisionis privabuntur, ita ut
 S. R. M. Regnoq; Sueciæ ipso jure ita accrescant, quòd à Sac. Reg. Majest.
 Regnoq; Daniæ nunquam in posterum redimi possint. Attamen præter
 hoc S. R. M. Regnoq; Sueciæ liberum erit, in eum casum propriis sumti-
 bus Munimenta ista ex illius manibus, qui S. R. M. Regnoq; Daniæ in vitis,
 eadem possidet, extorquendi, Societati Suecorum Africanæ iterum con-
 cedere.

cedendi, quemadmodum isthæc omnia literæ pignoris, & affecuratoriæ pluribus comprehendunt & edocent.

Lit. TT.

Secretarii Barsæni narratio prior, continens, quid Hamburgo Glückstadium missus, ob Carloffiarrestum affecerit.

JUSSU Sac. Reg. Maj. Sueciæ Residentis Dom. Vincentii Möller die nona Junii Hamburgo discessi, quæ eadem die Glückstadium veni. Sed quoniam multa vespera inclinabat, sequenti die decima Junii ad Dn. Cancellarium Reinkingium me contuli, & oblatis, quæ ad Consilium Status ibidem spectabant literis meis Credentialibus in hanc sententiam locutus sum: Notum satis esse, S. R. M. Sueciæ subditum, Nobilem Suedicum, Henricum Carloffium, Socium olim atq; Condirectorem Societatis Suecorum Africanæ, non solum Castella & Munimenta Suedica in littoribus Guineæ nefariè occupasse, sed & Governatorem ibidem Crusensternium cum aliquam multis aliis captivum abduxisse, & laudatæ Societatis Africanæ naves cum ingenti auri parte, aliisque pretiosis mercibus rapuisse, & cum iis Glückstadium ad Albim fluvium appulisse. Cum autem universum hoc negotium S. R. M. Sueciæ principaliter concernat, supradictum Dn. Residentem suarum partium duxisse, me huc ablegare, & quam instantissime petere, vellent Carloffium istum una cum omnibus tecum adductis navibus & mercibus interea temporis asservare & arresto subijcere, quò, juxta tenorem Pactorum inter Septentrionales Reges Roschildiæ nuper initorum, bona ista ab alienata & Societati surrepta eò melius recuperari & restitui queant. Cum etiam fama sit, Carloffium castella ista Guineensia jam dum aliis tradidisse, ut eorundem recuperatio, si res ita se haberet, multorum millium impensas postulatura sit, utiq; necessariò requiri, ut præprimis ipsemet Carloffius custodiatur & arresto arctiori detineatur, ne in maximum S. R. M. Sueciæ præjudicium fuga se subtrahere, navesq; & merces clanculum auferre & hinc abducere queat. In simul relaxationem captivorum & ablatorum restitutionem enixissime postulari & contendere, præsertim cum periculù heic in mora sit, & Carloffius cum navibus & bonis facillimè elabi possit. Ad hæc Dominus Cancellarius respondebat, Consilium Status quidè ejusmodi res, excluso Domino Governatore, hætenus expediendas non suscepisse, quia tamen literæ Credentiales ad Consilium spectarent, velle se per Generalem Auditorem & Secretarium Regium Schneidebachium Domino Campi-Mareschallo Generali Ebersteinio quid a me propositum significare, quo me ipsum etiam conferre, & responsù expectare deberem. Pro quibus omnibus decentes egi gratias, & excusavi, literas Credentiales non si.

mul ad Dn. Ebersteinium directas, eò quod nesciverit Dn. Residens, ipsum hodie heic esse. A meridie itaque Dn. Generalé Campi. Marefchallum adii & præsente Dn. Colonello Lützovio aliisq; in eandem sententiam, ut apud Dn. Cancellarium locutus sum, ubi hoc responsum obtinui, se ad narrationem Schneidebachii jam dum mandasse, ut ambæ naves una cum impositis mercibus ad tutiorem custodiam in portum deducerentur, concessisse etiam Dn. Crusensternio aliisque captivis, ut pro lubitu sibi in urbe hospitium eligerent, & per dies aliquotibi permanerent, donec à S. R. M. Daniæ ad literas quas ob istam rem scripsisset, responsum acciperet. Quod verò Carloffium ipsum attineret, cum ipsius expeditio nomine S. R. M. Daniæ suscepta & peracta sit, dubitare se, utrum arcto propterea gravari possit. Et cum ego regererem, quod subditus & nobilis Suedicus esset, & communem præterea Hamburgi famam circumferri, Carloffium munimenta ista Guineensia jam dum aliis tradidisse, juxta vigorem verò Instrumenti Pacis omnia restituenda, utique majorem Carloffii rationem habendam, ipsumque diligenter custodiendum; Dominus Campi-Marefchallus Locumtenentem Bremetum ad se vocari jussit, eique injunxit, ut de Carloffio diligenter inquireret, & inventum statim intimaret. His peractis post debitam gratiarum actionem die 11. Jun. Glükstadio discessi & eadem Hamburgum sum reversus, ubi quæ Domino Residenti oterenus exposueram, scripto consignare jussus sum. Hamburgid. 12. Jun. Anno. 1658.

Georgius Barfænius
Capit. Hamburg. Secet.

Altera Barfæni narratio, cum eodem negotio iterum
Glükstadium esset missus.

ANno 1658. d. 13. Junii præviâ iterum requisitione Domin. Residentis Mölleri Ego & Liberrus Wouters Glükstadii inter horam decimam & undecimam pomeridianam S. R. M. Daniæ Campi-Marefchallum Generalem Dominum Ebersteinium convenimus, eique inscriptas Credentiales obtulimus, quibus resignatis perlectisque, præmissis præmittentis recensuimus: Excell. Suae in recenti memoria hæere, quid præterita die Jovis, 10. hujus mensis, ob duas istas naves atque merces per Henricum Carloffium ex Guinea huc allatas actum & perfectum sit. Cum verò interea temporis à fide dignis relatum fuerit, dictum Carloffium clam se subduxisse, & credibile esse, ipsum maximam allati auri partem secum abussisse; & non solum S. R. M. Sueciæ in Guinea sita munimenta, prævia S. R. M. Daniæ Commissione, à Carloffio occupata, sed & insuper omnia illinc ablata mobilia, sive sint naves sive merces, virtute articuli XI. Pactorum Roschildensium.

sum, S. R. M. & respectivè proprietariis restituenda jure veniant: orare nos officiosissimè, ut ante omnia, quæ in adductis navibus adhuc restarent merces diligenter annotarentur, Inventarii apographum communicaretur, & debita deinde restitutio fieret. Quandoquidem etiam Johannem Cornelis, profugi Carloffii Librarium sine dubio ejusdem arcana non laterent, omninò necessarium esse, ob evidentissimas S. R. M. Daniæ rationes & momenta, ipsius personam detineri & custodiri, præprimis quod nunc eruperit, & à Dom. Crusensternio aliisque ex Guinea simul adductis affirmatum fuerit, Carloffium Castellis in Guinea occupatis impositum præsidium & Governatorem non Sac. Reg. Majest. Daniæ, sed sibi ipsi tantum juramento obstrinxisse & devinxisse. Insuper Nos petere, ut Dom. Crusensternio concedatur, quò tam Gottorpium ad Serenissimam Suam Celsitudinem Dominum Ducem Holstia, quàm postmodum ad Sacram Regiam Majestatem Sueciæ, ubi quædam necessariò ipsi expedienda, abire queat, nec ulterius heic retardetur. Ad hæc Domn. Campi-Marschallus reposuit; se quoque comperisse, Carloffium præterita die Mercurii 9. Junii, postquam secum cænasset, sub noctem aufuguisse, & unum atq; alterum ex adductis navibus desumptum secum abstulisse. Postmodum Auditorem jussum esse, naves in portum ducere, & quæ ibi extarent merces annotare. Velle se itidem ex Johanne Cornelis percipere, quid de Carloffio & ipsius fuga notum haberet. Dn. Crusensternii personam se nunquam arresto subjecisse, sed cum ipsemet Eundem die 9. Junii in navi convenisset, facultatem ei concessisse in urbem sese conferendi, ita tamen ut per aliquot dies ibi permaneret, donec literas Hafnia accepisset. Quo facto hac vice in nostrum diversorium discessimus. Verum enim vero cum à meridie nobis narratum esset, uni navium à Guinea adductarum cymbam esse applicatam, cui non solum feles Zibethi, sed & ebur imponerentur, nos iterum in domum Dn. Campi-Marschalli contulimus, illudque Eidem annunciari fecimus: ubi per Auditorem nobis responsum fuit, S. Excell. concessisse, ut feles Zibethi qui in navibus ægre viverent, in terram quidem afferrentur, sed diligenter ibidem custodiendos. Ebur quod concernit, nautis illud esse proprium, quod auferri ipsis nequiret. Esse ultra novem millia librarum Eboris, juxta narrationem Johannis Cornelis, quæ ad nautas non pertinerent. Heic nos regessimus, feles Ser. Dn. Holstia Duci à Crusensternio fuisse emtos: Nautas vero, sub prætextu isto plurima, quasi sibi propria, auferre posse; petere nos in simul, ut omnia scripta ac testimonia, quæ Carloffii Librarius Johannes Cornelis secum haberet, & naves atque merces concernerent, diligentissime asservarentur. Et quandoquidem dicatur, inesse adhuc navi ingentem quandam arcam obsignatam, petere nos, ut aperiatur, ibique reperta annotarentur, ut & totius Inventarii apographum nobis concedatur, quo

collationem possimus instituere, quid de mobilibus restituentis adhuc residuum foret. Ad quæ Auditor respondit, arcam istam apertam, inventa annotatum, & exempla Inventarii, prævio Dn. Campi-Mareschalli jussu, nobis Communicatum iri. Die Lunæ, qui erat decimus mensis Junii Crusensternius, Libertus Wouters & Ego dictum Auditorem Hennigium ab Eitzen accessimus, & multa de Carloffii profugi persona ut & negotiis, quæ tam heic quàm in Guinea aggredi ausus fuisset, præfati, eundem postmodum rogavimus, velit haut gravatè Excellentiss. Dom. Campi-Mareschallum nostro nomine adire, ipsiusque sententiam ad quatuor hæc puncta nobis referre, scilicet primò quid de Carloffii reductione nobis polliceri possemus: secundò ipsius servum Johannem Cornelis debito examini subjiciendum, & ex eo explorandum, quonam Carloffius cum ablatis discesserit, & ubi locorum jamjam latitaret: tertio Dn. Crusensternium non diutius heic remorandum, sed literis salvi passus Gottorpium usque instruendum: & quartò quid de postulata restitutione expectare deberemus. Quæ omnia Domino Campi-Mareschallo fideliter narraturum, quidque responsi obtinuerit significaturum Auditor nobis spondit. Sed quoniam Domin. Gyldenlöwius interea Glückstadium accesserat, cui cum Dom. Ebersteinio aliquid negotii intercedebat, ut sub vesperam demum Crempam abiret, tota res in diem Martis sequentem dilata fuit, ubi sæpè dictus Auditor, jussu Dom. Campi-Mareschalli, nos iterum convenit, & additâ promissione de communicando Inventarii exemplo, ad quatuor postulata nostra ita reposuit; & ad primum quidem, decretum esse, ut omnis impendatur opera, quò Carloffius reducatur. Et eò minus dubium esse, cum Sac. Reg. Majest. Daniæ ipsi Salvum Conductum ad causam suam justificandam concesserit, necessariumque futurum sit, ut nosmet ipsi cautionem præstemus, ne Carloffius contra concessum Salvum Conductum extradi peteretur. Secundo Johannem Cornelis accuratori examini subjiciendum, ex eoque explorandum, quonam Carloffius discesserit, aut ubi hæreat. Quanquam contestus jam dum fuerit, interpositoque juramento confirmaturum promiserit, se de fuga Carloffii nihil omninò præscivisse. Ipsum clam omnibus noctuè navi discessisse; se verò mane, postquam fugam istam animadvertisset, ferme Brunsbuttelium usque ipsi insecutum esse, ubi eum quidem deprehendisset, sed jussus fuisset nautis debitam mercedem numerare, & expectare, donec intra trium vel quatuor dierum spatium scriberet, ubi nam hæreret. Tertio Crusensternium Glückstadii non detineri: ipsum suâ sponte adventum tabellarii Haffniensis expectare voluisse: quo facto literas Salvi passus eidem nullatenus denegandas. Tandem quod restitutionem concerneret, cum maximi momenti sit, eo labore se jam occupari,

ut de

ut de omnibus & singulis ad S. R. M. Daniæ per tabellariam adhucodiè discessurum fideliter referet, & sperare se, intra octiduum, initium computationis à proxima die Veneris sumto, Regia mandata sibi mittenda: petere interim, vellemus nos negotium isthoc eo usque differre, certissimeque credere, S. R. M. Daniæ initam nuper pacem per omnia inviolabiliter observaturam, & quæ restitui pollicita esset, nos certò certius accepturos. Postmodum cum Libertus Wouters & ego sæpe laudatum Dominum Campi-ductorem Generalem valedicturi conveniremus, ipsemet eadem coràm repetiit, cum promptissimâ officiorum suorum oblatione &c. Actum Glückstadii die 15. Jun. Anno 1658.

Lit. VV.

Testimonia quibus probatur, Carloffium milites quos in Castello & Munimentis Guineæ reliquerat, sibi tantùm juramento obstrinxisse.

Quia dum hæc typis exscribebantur ad manus non erant, alia occasione luci publicæ sistuntur.

Lit. XX.

S. R. M. Sueciæ ad Ser. R. Daniæ literæ, in quibus conclusionem Tractatum, & satisfactionem damni per Carloffium in Guinea dati urget.

Nos Carolus Gustavus, DEI gratia, &c.

Serenissime ac Potentissime Princeps, &c. Quanta animi propensione Sarque desiderio, interveniente Legatorum nostrorum apud Majestatem Vestræ commorantium opera, eò inclinaverimus, ut Roschildiæ præterita hyeme conventa pacta, præfinito tempore plenariè executioni mandarentur, ac ad finem perducerentur; nulli dubitamus quia Majestati Vestræ à Nostris ad institutos jam Hassniæ Tractatus ordinatis Commissariis humillimè narratum fuerit: præprimis quod ut amicus ac vicinus certò Nobis persuaserimus, fore ut siquidem bona eorundem pars optatum eventum consecuta jam dum fuerit, Majest. V. reliqua itidem promotura sit, quò etiam oportunè effectui dari queant. Quoniam autem non solum puncta quædam firmam & constantem utrorumq; Regnorum securitatem ac tranquillitatem concernentia adhuc restant, verùm etiam plenariè edocti sumus, Condirectorem Henricum Carloffium cum Nostris & subditorum nostrorum mercibus ac bonis, ex Africa venientem,

licet

licet Minister Noster Hamburgi Residens maturimè illud præmonuerit, non tantùm Glückstadii à Majestatis V. Ministris neque detentum & arresto subjectum, neque de allatis mercibus Inventarium confectum, & ne eadem alienarentur ac distraherentur prohibitum esse: sed & ut fama fert, cum maxima auri merciumque pretiosarum parte aufugisse, antequam circa restitutionem locorum occupatorum satisfactionem ullam præstiterit: Nos sanè aliò quàm ad Majest. V. recurrere non possumus, & vel propterea vigore harum literarum Nostros apud Majest. V. Hafniæ nunc commorantes Legatos Majest. V. conspectui sistimus, ut vicinum, amicum atque fratrem decet requirentes, veli V. Majest. Eosdem non solùm benevolè audire, verùm etiam totam rem ita dirigere ac disponere, ut tam circa hoc, quàm in omnibus aliis ad executionem pacis adhuc pertinentibus prædicti Commissarii Nostri optatum responsum quàm primum obtineant, universumq; negotium hoc plenarium & oportunitate eventum sortiantur, Nosque pro præsentium temporum ratione scire queamus, qualem horum Tractatum finem operiri debeamus. Et quandoquidem Majest. V. Ministri sapissimè iterant & ingeminant, quanto onere exercitus noster Regnum Daniæ, in hunc usque diem ibi commoratus, afficiat; Nos verò eidem quàm facillimè fidem adhibere possumus: Utique Majest. V. certò affirmamus, Nos nihil tantopere intendere ac in votis habere, quàm ut omnia, quæ ad executionem dictæ pacificationis Roschildensis necessariò pertinent, sed nondum facta sunt, abjecta cunctatione in effectum traducantur, ne ulterius his in locis contra voluntatem nostram retardemur, & concedere cogamur, hostes nostros alibi omnibus interea temporum occasionebus & articulis in ingens nostrum præjudicium ac damnum insidiari. Confidimus proinde, ut amicum ac vicinum par est, Majest. Vestr. in confirmationem ac robur Pactorum negotium isthoc ita commendatum habituram, quò sine ulteriori mora ac procrastinatione Societas Africana compensatione & satisfactione pro illatis damnis frui & gaudere possit, præsertim cum Instrumentum Pacis controversiam hanc disertis verbis determinet, aliamq; interpretationem nullatenus admittat. Quo ipsò Majest. Vestr. divinæ protectioni commendantes prosperos rerum successus Eidem ex animo precamur. Scrib. Flensburgi, die 21.

Jun. Anno 1658.

Responsio Ser. Regis Daniæ ad Præcedentes
litteras,

Fridericus III. Dei gratia, Daniæ, Norwegiæ, VVandalorum,
Gothorumque Rex &c.

Serenissime ac Potentissime Princeps &c. Ex Majest. Vestræ literis die
Svigesima prima Junii proxime præterita Flensburgi scriptis, quas M. V.
penes Nos commorantes Legati Nobis exhibuerunt, satis percepimus Ma-
jest. V. propensionem, qua in plenariam Tractatum conclusionem fer-
tur: & nulli equidem dubitamus, quin jam dicti Majest. Vestræ heic de-
gentes Legati sufficiens Nobis testimonium perhibere possint, Nos nihil
eorum in Nobis desiderari passos, quod ad sinceram amicitiam ac fidam
correspondentiam inter Nos, & Regnorum Nostrorum subditos facere
quid possit; imò sine singulari aliqua contradictione aut tergiversatione
concessisse & approbasse omnia, quæcunque Nobis ullo modo factu possi-
bilia fuere, modo certi exiterimus, Maj. V. gratum quid & acceptum ex
inde posse accidere. Verum enim vero cum Maj. V. ipsamet in dictis suis
litteris mentionem injiciat eorum, quæ à Condirectore Henrico Carloffio
in Africa patrata sunt Majest. V. constare volumus, quod quanquam cre-
damus, Nos M. V. Legatis majorem jam dum satisfactionem obtulisse, quã
Instrumentum Pacis in ejusmodi casu requirit & præcipit, eò quod aliter
in animum inducere nequeamus, quàm quod articulus undecimus Pacto-
rum Roschildensium (quippe qui certa quædam loca, ubi captæ prædæ de-
ducendæ sint, nullatenus speciatim determinat ac definit,) eodem plane
modo intelligi debeat de his rebus, quæ in ejusmodi loca Africa deductæ
fuerunt, quæ tunc temporis, quando merces Africanæ eo deducebantur,
sub potestatem nostram redactæ erant, ac si illud ipsum heic in Europa in
Munimentis Nostris atque Urbibus contigisset: Nihilominus ad offen-
dendam amicitiam ac benevolentiam nostram erga Majest. V. & Ejusdem
subditos declaraverimus, Nos velle ut munimenta ista juxta Articulū XIV.
& præter hæc navis ista cum mercibus, quibus secundum verum Inventari-
um ad Urbem nostram Glyckstadium venisse & deducta esse probari
poterit, reddantur ac restituantur. In quo sane certò speramus Maj. V. ac-
quieturam esse. Et siquidem Mai. V. in hoc vel alio quodam casu plura à
Nobis vel possit vel velit postulare, offerimus M. V. in omnibus nostram
benevolentiam ut Vicinum ac fratrem decet, & Nos taliter præstituros
recipimus, ut M. V. Nobiscum contenta esse possit, maxime cum tam in
hoc quàm in omnibus aliis de Majest. V. æquissimo & juris amantissimo

R

animo

animo plenariè ac certò persuasi simus. Et quandoquidem M. V. ipsa-
met probè intelligit, quanto damno Regna ac Ditiones nostræ afficiantur,
quod M. V. exercitus & copiæ ibidem in hunc usque diem commoratae
fuerint, & non solum debitum ipsis victum post Pacificationem sufficien-
ter perceperint, verum etiam insuper maxima tributa subditis imperave-
rint & extorserint, & ejusmodi exactiones tamdiu ultra terminum eva-
cuationi destinatum continuaverint, ex quo sanè summa Nostrorum rui-
na & desolatio non potest non sequi, quam tamen M. V. neque optaturam
neque permissuram confidimus; utique in firmam spem erigimur, M. V.
non defugituram negotium isthoc ita componere, quo sine longiori mora
exercitus discedat, & evacuatio re ipsa præstetur, præsertim cum à nostra
parte nihil omnino appareat juxta pacificationis tenorem præstandum,
quin executioni jamdum mandatum fuerit. Postquam etiam ad aures
nostras pervenit, delectus militum à Nobis institutos M. V. suspicionem
quandam & scrupulum injicere, fatemur equidem Nos planè ignorare,
ejusmodi quid nostro nomine fieri, multo minus id à Nobis est manda-
tum, nisi forsitan sint quidam Officialium, Munimentis nostris in præsi-
dium impositorum, qui numerum sibi commissorum militum augere la-
borabunt. Quod restat Maiest. Vestr. Divinæ tutelæ ex animo commen-
damus cum voto omnigenæ prosperitatis. Scribeb. in arce nostra Hassni-
ensid. 27. Jun. Anno 1638.

Lit. ZZ.

Responsio S. R. M. Sueciæ ad literas Ser. Reg. Daniæ
per Ovvenum Julium allatas.

Nos Carolus Gustavus, &c.

Serenissime ac Potentissime Princeps, &c. Maiestatis Vestræ Legatum,
& Præfectum Cænobii Mariacker Dn. Ovvenum Julium, Hæreditari-
um in Lundby &c. statim atque huc accessit, coram admisimus, & tam ex
ipso, quam M. V. literis, quas simul Nobis insinuavit, intelleximus, qua ra-
tione M. V. non solum sibi persuadeat, quod quantum Tractatus præsen-
tes, & præprimis Satisfactionem Societatis Guineensis attinet, eo usque
se explicuerit, ut in iis acquiescere queamus; verum etiam firmiter credat,
Nos exercitui Nostro discessum imperaturos, & has provincias onere co-
piarum nostrarum levaturos. Equidem Nos aliquoties antea tam per li-
ras ad M. V. scriptas, quam Nostros penes M. V. commorantes Commissa-
rios satis superque ostendimus ac iteravimus, quanto desiderio erga ope-
ris hujus perfectionem consummationem feramur, & id vel maxime ob
hanc causam, quod horum temporum rationes & momenta requirant ac

cxii

exigant, exercitum nostrum jam in acie stare, ac impedire, ne hostes nostri insignes rei bene gerendæ occasiones Nobis præripiant : Persuaseramus Nobis etiam, quemadmodum & nunc eadem spe sustentamur, futurum, ut siquidem tam pauca puncta peragenda restent, V. M. similiter eadem haut gravatim perficiat, & ad optatum exitum perducatur. Nos mandata nostra ad prædictos Commissarios nostros ita moderati sumus, quemadmodum ipsum jus & æquitas postulant, & inter Nos ac Regna Nostra nuper inita pax permittere poterit : In firmam spem ut amicum ac Vicinum decet ingredientes, Maiest. Vestr. se in hoc ipso taliter declaraturam, quò negotium isthoc quamprimum conficiatur, & una cum pacis executione illam securitatem Nobis asseramus, quam per Tractatus istos unice quæsimus. Hinc simul atque Recessus subscriptus & ratihabitus fuerit, ne momentum quidem præterlabi patiemur, quin exercitum nostrum moveamus, & hinc discedere jubeamus. De cætero quicquid vel ipsimet vel per Deputatos Nostros Mai. Vestr. supra memorato Legato aperiri fecimus, nulli dubitamus, quin non tecus ac Spartam à Maiestate Vestra ipsi commissam egregie exornavit, eadem fide ac candore Mai. Vestræ quæ ipsi heic significavimus enarraturus sit. Id quod ita futurum esse confidimus, Mai. V. interea tutelæ divinæ cum voto omnis prosperitatis ut amicum ac vicinum par est, ex animo commendantes, Gottorpîi d. 8. Julii Anno 1658.

Lit. A A A,

R. M. Daniæ Commissariorum responsio, ad R. M. Sueciæ Legatorum & Plenipotentiariorum Commissariorum Projectum, concernens Suecorum Societatem Africanam privilegiatam.

Exhibitum à Danis per Dn. Legatum Gallicum d. 7. Julii Anno 1658. Hass.

Quandoquidem extra controversiam positum est, Suecorum Societati Africanæ privilegiatæ proprium Castellum Capo-Cors, una cum navibus non procul illinc remota & mercibus onusta, cui nomen Arx Stockholmensis, & præterea alia Munimenta ac domus mercatorias in littoribus Guinæ, ab Henrico Carloffio, qui non nudam & generalem tantum, ut cæteri sub commissione publica prædantes, Commissionem à S. R. M. Daniæ obtinuit, sed specialia & expressa mandata ad expeditionem istam accepit, flagrantem inter Daniæ ac Sueciæ bello, scilicet elapsa nuper d. 26. Jan. occupata & armate manu expugnata esse; utique cum ratione vel æquitate negari nequit, dictum Castellum, Munimenta, Domus Mer-

R 2

cato-

catorias, naves, una cum omnibus mobilibus ibidem repertis, S. R. M.
 Regnoque Daniæ non eodem jure belli, similique dominio competere,
 quo S. R. M. Sueciæ heic in Dania durante bello expugnata munimenta, &
 prævia regionum occupatione, in portibus captas & repertas naves sibi
 afferuit; præprimis verò navem bellicam Delmenhorst dictam, quæ dum
 Sialandia occupabatur, in portu non procul Corföra consistebat. Quem-
 admodum itaque S. R. M. Regnumque Sueciæ, mediante Transactione
 Roschildensi ingentem satisfactionem sibi impetravit & obtinuit pro oc-
 cupatarum provinciarum, & in iis sitorum Munimentorum restitutione,
 ut & in compensationem damni & expensarum; ejusdem verò Transac-
 tionis articulus 14. perspicuis verbis continet, loca munita ab utraque
 parte, tam quæ belli tempore fuerunt expugnata, quam quæ per Transac-
 tionem ceduntur, nuda & sine tormentis, apparatu bellico ac comœatu tra-
 di debere; Sic S. R. M. Daniæ spondet, prædicta in littoribus Guineæ belli
 tempore expugnata Castellum, Munimenta & domus mercatorias, juxta
 tenorem istius articuli plenariè & omnibus modis restituere. Nam altè
 memorata S. R. M. Daniæ neque videt neque animadvertit, qua ratione
 pro istis, vi pactorum, alia satisfactio postulari possit, quam secundum su-
 prædictum 14. articulum Transactionis Roschildensis, quippe qui unicè
 & solus de modo tradendi invicem munita loca agit, scilicet illa restituenda
 tormentis vacua: multo minus quibus rationibus ac fundamentis iste
 casus applicari queat, (velut S. R. M. Sueciæ Legati & Plenipotentiarii
 Commissarii in Proiecto suo innuunt) ad articulum XI. sæpe nominatæ
 pacificationis Roschildensis, cujus verba formalia hæc sunt: Similiter mu-
 tuo conventum est, quod omnes illæ prædæ, quæ per concessas Commissi-
 ones quidem potuerunt capi, sed ante pacificationem Tostrupiensem in
 portus deductæ non sunt, veteris Dominis ac Proprietariis restituendæ ve-
 niant. Quod si namque per prædas in portum non deductas intelligere
 velint mobilia, quæ in Castello & appertinentibus Munimentis reperta
 sunt, ut & navem arcem Stockholmensis dictam, una cum onere, non
 procul Castello in anchoris consistentem, utique negare non poterunt,
 quin revera deducta sint, quandoquidem loca in quæ deducebantur, &
 ubi consistebant, ad S. R. M. Regnumque Daniæ, ut superius dictum, jure
 belli pertinebant, & armata manu, aperto durante bello, occupata erant.
 Si verò dicatur, per non deductas prædas intelligi debere expugnata Ca-
 stella & Munimenta, utique tam absurdum quam impossibile est, Castel-
 lum, Munimenta, & solum cui inædificata sunt, deduci & de uno in alium
 locum transferri posse. Quod denique concernit realem assècuratio-
 nem & hypothecam in certas quasdam terras, quam Legati in laudato
 Proiecto suo postulant, donec S. R. M. Sueciæ, vel ejus subditis, Societati
 Sue-

Suecorum Africanæ plenaria satisfactio ac restitutio præstetur: S. R. M. Daniæ nullatenus sibi persuadet, plures à se provincias, quocunque demum modo id fieri queat, postulandas, quam jam dum factum est. Et si quidem isthac S. R. M. Daniæ oblatione & promptitudine amico & vicino verè consentanea, quaque Transactioni Roschildensi ad superabundantiam usque satisfactio præstita est, præter omnem spem acquiescere nolit, aliè memorata S. R. M. Daniæ negotium hoc, juxta normam in Tractatibus Stetinensibus præscriptam, libenter ad arbitros remittit.

Lit. BBB.

Commissariorum Danicorum Projectum in causa Guineensi, Exhibitum d. 17. Jul. Anno 1658.

Promissum etiam ac mutuo constitutum est, ut Sac. Reg. Majest. Regnumque Daniæ, S. R. M. Regnoque Sueciæ, ut & privilegiatæ Suecorum Societati Africanæ restituat omne illud, quod Henricus Carlossius & ipsius complices, per S. R. M. Daniæ concessam Commissionem tam in alto mari & navium statione, quam in terra & littoribus Guineæ abstulere, ita quidem ut S. R. M. Regnumque Daniæ, sine ulla tergiversatione, quam citissimè id fieri poterit, supra memoratæ Societati Africanæ restitui faciat omne id, quod in Albi fluvio non procul Glückstadio nunc reperitur ex iis rebus, quas Henricus Carlossius nuper secum ex Guinea attulit, & S. R. M. Sueciæ subdici eripuit. De his autem & reliquis omnibus quæ statim restitui nequeunt, sive sit expugnatum Castellum Capo. Cors, vel alia Suecorum Munimenta ac domus mercatoriæ in littoribus Guineæ, cum ibidem existentibus tormentis bellicis tam æneis quam ferreis, aliisque bonis mobilibus, quo nomine demum venire queant, quæ vel ibi invenientur, vel à membris Societatis Africanæ sufficienter probari poterunt ablata esse, taliter ac in hunc modum invicem convenit & approbatum est, ut ista omnia certa pecuniæ summa æstimentur, quam S. R. M. Regnumque Daniæ Societati Suecorum Africanæ modo jam sequenti numerare tenebitur: Scilicet ut omne id quod statim Glückstadii restituitur, sive sit navis ipsa Arx Stockholmensis, aut quas continet merces, habitatione jussi pretii & æquæ æstimationis, prædictæ summæ detrahatur & decurtetur: similiter quicquid in Guinea restitui potest, sive sit Castellum Capo. Cors cum pertinentibus Munimentis ac Domibus mercatoriis, sive alia mobilia ac merces, quæ ibi invenientur, dictæ summæ decurtabitur, & quidem pro Castello & pertinentibus Munimentis ac Domibus mercatoriis nummâ Imperialium, pro bonis verò mobilibus ac mercibus tantundem, quanti æqua æstimatione venire poterunt. Quod si

R. 33

autem.

autem ne his prædicta summa impleri poterit, omne id quod restabit à S. R. M. Regnoque Daniæ, aut ipsius mandatario, Societatis Suecorum Africanæ Plenipotentiario Hamburgi intra annum & diem, computationis initio à tempore subscriptionis sumto, certissimè præsentì pecunia numerabitur. Interea S. R. M. Regnumque Daniæ S. R. M. Sueciæ aut ejus Subditis, Societati Suecorum Africanæ privilegiatæ, vel per certos aliquos mercatores Hamburgenses fidem suam interponentes, vel per terras quasdam in assecurationem solutionis prædictæ summæ oppignerandas, satisfactionem præstare tenebitur.

Lit. CCC.

Legatorum Suedicorum Projectum posterius in causa Guineensi. Exhibitum Commissariis Danicis Hassniæ

d. 18. Julii Anno 1658.

AB utraque etiam parte constitutum & approbatum est, ut juxta tenorem articuli undecimi Pactorum Roschildensium S. R. M. Regnoque Daniæ teneatur S. R. M. Regnoque Sueciæ, ut & Suecorum Societati Africanæ privilegiatæ restituere omne illud, quicquid Henricus Carloffius & ipsius Complices, per S. R. M. Daniæ concessam Commissionem, tam in alto mari & navium statione, quam in terra & littoribus Guineæ abstulere, & ante pacificationem Tolstrupensem neque in Daniæ neque Hollatiæ portum deduxerunt: ut & resarcire & compensare omne istud damnum, quod alte memoratæ S. R. M. Sueciæ, & Societati Suecorum Africanæ per expeditionem istam & Munimentorum occupationem datum esse potuit, nempe taliter & in hunc modum: ut S. R. M. Regnoque Daniæ statim sine ulla mora, prætextu, vel excusatione sæpe dictæ Societati Africanæ omnes illas merces, vel in natura, vel si jam divenditæ & alienatæ sunt, præsentì pecunia restitui faciat, de quibuscunque probari poterunt, quod à Carloffio nuper ex Guinea Glückstadium ad Albim allatæ, & S. R. M. Sueciæ subditis ereptæ sint. Reliqua vero quod concernit, quæ in Guinea adhuc reperiuntur, & ob locorum longinquitatem restitui jam nequeunt, sive sint occupatum Castellum Capo-Cors, vel alia Suecorum Munimenta & Domus mercatoriæ in littoribus Guineensibus, sive ibi relicta mobilia, ut aurum, navium operationes seu Cargaisons, annona seu cibaria, supellex, mancipa, pecuniæ quæ Societati ibidem debentur, omnis generis naves, apparatus bellicus, arma & tormenta, vel omne aliud, quocunque demum nomine venire possit, quod Suedica Societas ibi habet, & hætenus contra ipsius voluntatem distractum & alienatum est: ut & damna S. R. M. Sueciæ Ejusdemque subditis per expeditionem istam data & inflicta à S. R. M. Regnoque Daniæ statim atque navis quædam à
Soc.

Societate Africana expediri & ad recipienda ista omnia eò mitti poterit; Societatis Suecorum Africanæ Plenipotentiario ibidem sine omni tergiversatione restituentur & tradentur, datum verò damnum debite & secundum æquitatem resarciatur & compensabitur. Et ne circa summam istam controversiis locus relinquatur, ita ut vel in infinitum extendatur, vel nimis minuatur & parvi pendatur, & exinde dissidia forsitan nascantur, ex æquo & bono ita inter nos convenit, ut omnia ablata mobilia & inflictæ damna, præter ipsum Castellum, Munimenta, Domus mercatorias in littoribus, una cum ibidem existentibus tormentis bellicis tam æneis quam ferreis, æstimata fuerint
 quam summam S. R. M. Regnumque Daniæ Societati Suecorum Africanæ solvet & satisfaciet forma & modo jam præscribendo: scilicet ut omne id, quod nunc Glü. kstadii, sive sit navis ipsamet, vel quas continet merces ac bona, pro decenti ac ordinario pretio restitutum fuerit, à dicta summa
 nummum imperialium deurtetur; similiter quicquid in Guinea ex ibidem relictis & adhuc existentibus rebus quam primum reddi potest, juxta pretium quod ibi locorum obtinet, adhibita æquitate æstimetur, & promissæ summæ detrahatur. Quod si vero isthæc omnia summam istam
 nummum imperialium, de qua invicem convenit, implere non poterunt, quicquid restabit ac desiderabitur, S. R. Mai. Regnumque Daniæ, aut ejus mandatarius Societatis Suecorum Africanæ Plenipotentiario Hamburgi, intra annum & diem, initio computationis à die subscriptionis sumto, certissimè præsentem pecuniam in banco numerabit. Et ut huic rei major certitudo ac robur accedat, & promissæ restitutio præfinito modo ac tempore sine ulla tergiversatione & ambagibus re ipsa præstetur & executioni mandetur, S. R. M. Regnumque Daniæ certos quosdam mercatores Hamburgenses eo adduxit, ut datis propterea chirographis, receperint, se summam isthanc, tanquam suum debitum soluturos, si quidem Danos restitutionem procrastinare & differre contigerit. Quæ
 summa
 augebitur & extendetur usque ad
 nummum imperialium pro Castello Capo-Cors & aliis Succorum Munimentis ac Domibus mercatoriis in littoribus Guinæ, si forsitan præter spem in aliorum interea redacta forent potestatem, ut vel ideo Dani eadem sæpissime dictæ Societati debito modo restituere nequirent, quemadmodum mercatorum, quorum supra mentio facta est, chirographa, & literæ, ut vocant, obligatoriæ pluribus id ostendunt & explicant.

Liber Memorialis continens gravamina quædam,
jussu S. R. M. Sueciæ, Ser. Reg. Daniæ Ablegato Dn.
Ovveno Julio oblatus Gothenburgimense
Aprili Anno 1658.

I.

Quamquam S. R. M. Sueciæ certo certius sibi erat pollicita, futurum ut S. Celsitud. Domini Ducis Holsatiæ Gottorpiensis causa, vigore articuli vigesimi secundi Pactorum Roschildensium, intra ultimum evacuationis terminum ad finem perducatur & componatur, præsertim cum in ipsis Tractatibus Roschildensibus tria ista puncta, Præfecturam Schwabstedensem, Alternationem Regiminis, & liberationem à Vassalagio Slesvicensi concernentia, iam dum clarissimè determinata & approbata fuerint, quemadmodum tam Dominis Commissariis Danicis, quam Dominis Mediatoribus est notissimum, & ibi id tantum residuum manserit, quomodo scilicet pro damnis belli tempore datis satisfactio præstari possit, optimumque visum fuerit, ut quoniam Ablegati Ducales quibusdã aliis mandatis instructi nondum accesserant, utraque autem pars Tractatus Pacis quam citissime ad finem perducere laborabat, punctus iste satisfactionis in eorundem adventum differretur, ita tamen ut ante secundam diem Maii concluderetur: Nihilominus sibi admodum ingratum accidere, quod Tractatus isti non solum satis lentè ac frigide procedant, sed & de quibus Roschildiæ iam dum convenerat, enim consiliis Dominis Mediatoribus, & palàm nomine D. D. Commissariorum Danicorum hoc proferentibus, nunc maximam partem negentur & retractentur, comminationesque in Serenissimum Ducem spargantur; imo protestatione scripto exhibita reseruetur & constituatur, siquidem ante præscriptum terminum causa ista non decideretur, in Danos culpam non derivandam.

2.

Tres naves una cum impositis 13180. tonnis Salis nondum restitutas esse,

3.

Nec mille sexaginta quatuor istos equites esse traditos, quemadmodum Relatio his adjuncta ostendit, parum habita ratione, quod S. R. M. Sueciæ itidem promissos bis mille pedites, eò quod impossibilitas à Danorum parte prætendebatur, remisit.

4.

Insuper equitibus jam traditis juramenti gratia à Danis nondum facta est.

Au.

Audent quidam Pacta Roschildensia, & præprimis articulum decimum septimum pro suo arbitrio ac beneplacito interpretari, ac si S. R. M. exercitus in Fionia, & aliis ultimo evacuationis termino subiectis provinciis & regionibus, non possit ulterius bona ista in aperto campo, belli tempore, capta vel donata, vel quæ ante pacificationem Tostrupensem pro redimendis ædium incendiis imperatæ & promissæ sunt Contributiones, & iisdem mediantibus assignatas pecunias, ad usum suum transferre; sed ista omnia post pacem initam cessare, & S. Maj. exercitus tantummodo contentus esse debeat isto victu, qui velut ad stateram ipsi appenderetur, dimittens interim à manibus, quod quovis justo titulo ante pacem sibi acquisiverat. Quæ ipsa interpretatio incolas corrumpit, & à debita præstatione absterret, imo tempore discessus & evacuationis non parum erroris & confusionis potest progignere; præsertim cum ex dicto articulo decimo septimo dilucidè appareat, quod Commissarii non illud debeant determinare ac constituere, per quod militibus Suedicis quicquid bonorum mobilium inter arma vel occupaverant, vel præviâ S. R. M. donatione acceperant, eriperetur, vel ante pacem pro præcavendis ædium combustionibus imperatæ pecuniæ & Contributiones promissæ, ut & annona ac com meatus cassarentur & omninò annullarentur, sed eum saltim in finem, ut sub discessum exercitus incolis nulla vis aut injuria inferatur, & durante permanentia usque ad evacuationis terminum bona disciplina vigeat ac observetur, ne miles, quippe qui sciat, loca ista sibi citò deserenda, sub nomine sustentationis necessariæ novis Contributionibus, pecuniis pro ædium incendiis redimendis, vel aliis oneribus, quocunque demum nomine veniant, incolas gravare audeat, vel aliud quid ab iis extorqueat & exigat, præterquam quod ad necessariam ipsius sustentationem pertinet, & ab utriusque partis Commissariis est constitutum.

6.

Quamquam itaque hic sit genuinus sensus articuli, & illi qui contrarium sibi persuadent, fundamentum suum collocent in malè quadam intellecta hypothesi; non verentur tamen in vulgus spargere & disseminare, quasi à Sac. Reg. Majest. parte pax violaretur. Unde pernegant & concedere nolunt quicquid bonorum mobilium jure belli occupatum vel à S. M. aliis dono datum est; impediunt annonam & com meatum ante diem 18. Februar. imperatum, & certis usibus jamdum destinatum, interdiciunt Incolis Civitatum, ne audeant frumentum vel aliquid aliud bonorum istorum, quæ S. R. M. Ministris suis donavit, emere, ut hoc modo qui per regiam gratiam sibi jus aliquod acquisiverunt, eodem defraudentur, nec aliquid utilitatis exinde sibi polliceri queant.

S

7. Insuper

7. Insuper dantur quidam Scopuli ac Insulae, quas juxta 5. & 6. articulos Pactorum Roschildensium terrae firmæ adhaerere quidem oportet, sed quæ nondum sunt traditæ, in quarum numero præcipuè est Wena, quæ tam olim quàm hodiè fuit appendix Scaniae, & propterea nec hoc tempore eidem detrahi debet.

Nec de aliis quibusdam rebus invicem convenit, quæ quidem nominatim in pactis non exprimentur, ejusmodi tamen conditionis sunt, ut per necessariam & indeclinabilem consequentiam clarissimè eadem definiri oporteat: 1. scilicet ut S. R. M. mediis superioritatibus, Regalibus, & Jurisdictionibus, quæ S. M. vigore articuli 5. tam terra quàm mari eodem modo quo Daniæ ac Norvegiæ Reges ista olim possederunt, competunt, in posterum classem suam & exercitum, sine notificatione prævia, è mari Balthico in mare Germanicum seu Septentrionale, & vice versa possit ducere. 2. Ut mutua salutatio & reliqua honoris officia impertiantur illi, cujus Castello quam proximè accedit qui præterire vult, ita ut ambo Regum Septentrionalium in freto Oresundico sita Castella eodem honoris genere afficiantur. Et isthæc quidem omnia ex illo fundamento, quod S. M. superioritates ac Regalia, virtute supra dictorum articulorum, se extendant in medium usque freti Oresundici. Id quod ab iis aliter exponitur, qui articulo vigesimo primo libenter alium imò duplicem sensum affingerent, & eo ipso manus injicerent juribus & regalibus S. M. competentibus. Unde nihil magis in votis habet M. S. nisi ut hæc ad tollendos errores omnes penitus decendantur & componantur.

Sunt etiam quidam Viri Nobiles bona sua ac possessiones in Scania habentes, qui S. M. operam suam ac servitia locare volunt; sed à priori juramento, quo Regno Daniæ obstricti sunt, absolvi nequeunt, licet propterea diligenter sollicitaverint, & in aliud tempus rejiciuntur.

Nec potest S. R. M. intelligere, quid denique sibi velit, quod peregrini & germani milites in Dania post pacem initam, & ubi hostis nec in promptu est, nec probabile, aliquem nunc accessurum, non solum non dimittantur, sed etiam omnes ii delectus, qui tempore confecti nuper belli, præviis Commissionibus, instituti erant, nunc ut antea continuentur; imò & Officiales ii qui manum operi huic subtrahere volebant, à Rosenvvingio confirmantur, & ut nullatenus desisterent commonefiunt, quasi planè nulla pax restituta foret: cum tamen S. R. M. probationem inire queat, quid ad ejusmodi delectum militum instituendum
requi-

requiratur, & quanti sumtus ad sustentandos milites peregrinos impendendi sint. Quapropter S. R. M. ut amicum ac Vicinum par est optat atque vovet, ut quemadmodum Ipsamet cum animo suo firmiter constituit, à religione pactarum in totum nullatenus discedere, à parte quoque Daniæ illud omne è medio tollatur, quod suspicandi materiam progignere possit ac fovere, quasi illa securitas nondum imminet, quam S. R. M. per inita pacta sibi promiserat, quin potius periculum sit, ut à tergo securitatem ullam habeat, & propterea subditi perpetuo merui ac suspitioni subiecti maneat: Præprimis cum S. R. M. minimè lateat, quid Dominus Beuningius in Patriam scribat, aut quæ insuper consilia animo suo agiter. Nec S. M. ignotum esse potest, quàm pestifera & perniciosa in publicum consilia Glückstadiense Regimen seu Consilium Itatus ibidem suppeditaverit, scilicet S. R. M. Daniæ cum S. R. M. Sueciæ sinceram amicitiam neutriquam colendam esse; & quod similiter Dom. Rosenvingius, directò contra genuinum sensum articuli secundi Pactorum Roschildensium sæpissimè in Bataviâ conventus instituat & cum Polonis, Gedanensibus, aliisque S. R. M. Sueciæ malè cupientium Ministris, Residentibus & Ablegatis consilia ineat. Præterea Fridericus ab Ahlfeldt palàm in Ser. Ducem Holfatio-Gottorpiensem minas jacere est ausus, quod Ser. Celsit. S. gratia, si Diis placet, referenda sit, quando Suedicus exercitus è regno discessisset. Silentio heic involvuntur, quos alii Ministri Daniæ primarii discursus ac sermones instituerunt, qui articulo vigesimo tertio Pactorum è diametro repugnant. Quæ omnia suspicandicausam præbent, quod adhuc quidam reperiantur, quos juvat ignem cineri suppositum iterum excitare, & id ex orco revocare, quod communem tranquillitatem & Regnorum septentrionalium reconciliationem ac salutem intervertere ac disturbare potest. Quemadmodum itaque S. R. M. firmiter cum animo suo constituit, pactis Roschildensibus se omni modo conformare, & singula istorum puncta ac articulos in genuino ac vero sensu inviolabiliter observare; Sic altissime memoratæ S. R. M. nihil gratius potest accidere & optatius, quàm si ab altera parte ad eundem scopum simili diligentia contenderetur, omniaque ista, quorum supra mentio injecta est, maturè juxta tenorem pactorum corrigerentur, componerentur, & penitus deciderentur, Suaque Regia Majestas, Eiusdem Regna, Ditiones, ac subditi eâ securitate frui possent, quæ per sæpissimè memorata pacta fuit parta, & quidem quàm citissimè id fieri potest, ne exercitus Regius ultra præscriptum evacuationis terminum in Dania permanere cogatur.

Ser. Reg. Daniæ Ablegati Ovveni Julii Memoriale,
 oblatum S. R. M. Sveciæ Gothenburgi
 die 23. April. 1658.

S Acra Reg. Majest. Daniæ, Rex & Dominus meus clementissimus, à Reg. Majest. Vestr. ut vicinum, amicum, atque fratrem decet requirit, velit S. R. M. pro amicitia ista bona, sincera atque candida, quæ S. S. M. M. nunc invicem intercedit, per diplomata seu patentes regias literas ad quamvis Provinciam in specie, & eidem subjacentes Insulas directas; vel si hoc minus placeat, per Generale aliquod mandatum, cujus exempla fidem publicam merentia à Cancellaria Regia expediri poterunt, subditis in auxilium & solatium: ut & per regia mandata Officialibus in quibusvis Provinciis nunc commorantibus severissimè interdiceret, ne pecuniæ pro redimendis ædium incendiis, vel aliæ Contributiones, quocunque demum titulo insigniri queant, post Pacificationem Tostrupiensem die 18 Febr. conclusam imperentur & exigantur, nisi quæ ante prædictum tempus jam dum fuerunt promissæ, & ita quidem ut per speciales obligationes certi termini solutionis constituti sint: multò minus per militarem executionem extorqueantur: Sed ut omnia quæ ante illud tempus per specialem quandam dominationem, ut jam dictum est, (ubi tamen sufficientia testimonia sub sigillo manuque regia produci opus est) aliis data & donata non fuere, aut aliàs salva adhuc sunt & asservata, legitimo possessori inviolata maneant, cujuscunque etiam generis fuerint: Et proinde nemo cujus demum conditionis sit, hac ratione impingere debeat in articulos 11. & 17. Instrumenti Pacis, sed ejusmodi criminis reus legitimo Proprietario hujus sui facinoris rationem reddere, ipsique debitam & sufficientem satisfactionem præstare, & res ablatas restituere teneatur. Insuper ut totus exercitus juxta articulum 17. dictæ Transactionis contentus sit necessaria sui sustentatione, secundum ordinationem à Danicis & Suedicis Commissariis in eum finem vel jamdum factam, vel faciendam, & nihil amplius, vel ad comæatus copiam in quibusdam locis congerendam, vel ad sustentationem classis exigatur. Et si forsitan, præter omnem spem, exercitus ultra imminentem 2. diem Maji in S. R. M. Daniæ Ditionibus commoraturus esset, quilibet præsentis pecunia victum sibi redimat, & ut nullus præterquam uno in loco & in una provincia necessaria sibi alimenta postulet & exigat; nec licitum sit quibusdam Legionibus & turmis, sive Officialibus cujuscunque demum conditionis

ditionis existant, qui procul absunt, aliisque in locis sustentantur, hospitalitates assignare & concedere. Ut denique sub discessum disciplina & bonus ordo observetur, nec subditis ullavis inferatur, vel eorum bona diripiantur, quin potius integrum sit militibus Danis simul adesse, qui hujus generis enormitates avertere ac impedire queant. S. R. M. Daniæ Dominus meus clementissimus certò confidit, V. R. M. ipsi in his gratificaturam, quandoquidem illud conclusæ nuper paci, & in itæ sinceræ amicitiae omninò consentaneum est, ne S. M. subditi penitus pereant & desolentur; sed ut etiam novæ pacis fructibus gaudere, & vires quasdam retinere queant, S. R. M. Dominus meus clementissimus grata in posterum agnoscat mente singularem hanc affectionem & vicinalem benevolentiam, quam V. R. M. in hoc genere exhibitura est: & ut V. R. M. optatum responsum ac expeditionem quam primum exspecto, (præsertim cum tempus medicinam subditis adhibendam flagitans è manibus elaboratur) ita Eandem, &c.

Ovve Jucl.

Lit. FFF.

Literæ Dn. Legatorum ad Præsidentem Cameræ bellicæ
Flemingium, in quibus genuinus sensus articuli 17.
Pactorum Roschildefium repetitur.

Illustris Domine Baro ac Præses,

Quandoquidem singulis fermè diebus querelæ & gravamina ad aures nostras perferuntur, scilicet quod incolæ hujus Regni iniquis oneribus graventur, dum post sancitam pacem non solum diversæ Contributiones de novo imperantur, sed & gravissimis executionibus premuntur & torquentur: quod ipsum, siquidem ita se haberet, intentioni S. R. M. Regis ac Domini nostri clementissimi, & pactis nuper in itis omninò repugnat ac contrariatur. Quapropter non potuimus intermittere quin Domino Cameræ bellicæ Præsidi, quippe cui harum rerum cura & directio commissa est, ejusmodi querelas notificemus, amicè requirerentes, velit sedulam dare operam, ne hujus generis extorsiones factæ paci omninò contrariantes exerceantur, sed omni severitate adhibitâ eò incumbere, ut præter Contributiones ante sancitam pacem Regionibus vel imperatas, vel quæ ab altissimè memorata S. R. M. imperari jussæ erant, siue veniant sub nomine pecuniarum pro servatis ab incendio domiciliis, Contributionum menstrualium ad congerendam comnea-

tus copiam, seu classis bellicæ instructionem & alimentationem, sive hujus generis alio, nullus quicumque demum ille sit, audeat in posterum Regiones hæcæ novis exactionibus gravare, vel etiam nuper & post diem 18. Februarii demum imposita tributa exigere & extorquere, ut S. R. M. clementissima voluntas & beneplacitum impleatur, & omniæ medio tollantur & declinentur, quæ Instrumento pacis & genuino ejusdem sensui adversantur, & errorum ac simultatum causas quàm facillimè subministrare possunt. Quod verò Contributiones menstruales concernit, utique permanent ipsæ in suo statu & quomodo antea de illis invicem convenit, usque ad primum diem Maji, nisi S. R. M. huic aut isti immunitatem ab ejusmodi oneribus ante factam pacem imperatis clementissimè concesserit. Quod ipsum ut Domino Cameræ Præsidi ad notitiam significaverimus officii nostri ratio flagitavit, cum à S. R. M. clementissimè iussimus, ubicunq; opus erit diligentissimè adhortari, quò suprascriptæ & ad nos perlatæ enormitates nullo modo exercentur, sed penitus tollantur, &c. Hassniæ d. 8. April, Anno 1658.

Steno Bielcke.

P. J. Coyet.

Lit, GGG.

Consilii Statûs Glückstadii literæ ad Sereniss. Regem Daniæ, noxia Suecis consilia continentes.

Serenissime ac Potentissime Rex, Domine clementissime, R. V. M. pro humili fide, devotione ac obedientia nostra, ex verè perturbato animo celare non possumus, quâ ratione Gottorpio & aliunde periculosa plane nuncia Lubecam & Hamburgum perferantur, scilicet Regis Sueciæ exercitum in ipsam usque Sialandiam penetrasse, & V. R. M. ut & Dominos Regni Senatores ad iniquissimæ pacis conditiones incundas cogere velle; imò fermè approbatas illas esse & conclusas, quarum vigore V. R. M. totas provincias Scaniam & Blekingiam, cum parte classis bellicæ, bis mille equites & totidem pedites ex exercitu suo, ingentem pecuniæ summam, Insulam Bornholmiam, & Præfecturam Nidrosensem in Norwegia cedere, & insuper, quod palmarium est, Fædus offensivum & defensivum cum Suecis inire veller. Equidem hisce nunciis plenariam fidem adhibere non possumus, nec in animum nostrum inducere, Suecos, siquidem rem isthanc seriò agunt, & cum V. R. M. Regnoque Daniæ duraturam pacem ferire volunt, iniquis adeò conditionibus, nullum constans ac firmum vinculum nec tentibus, illam suffulturos & fundaturos. Nec dubitamus, V. R. M. una cum Dominis Regni Senatoribus, quippe quorum res præcipuè hæc agitur, pro exquisitissima illa
verè

verè Regia & singulari prudentia, vel sine nostra admonitione, omnia momenta ista accuratissimè libraturam: Attamen quam M. V. R. iuravimus fides non instigat, ut præpriis ratione horum Ducatum, quos Natura, Situs & prisca Unionis pacta & necessitudo cum V. M. Regnis tam arctè invicem colligarunt, ut ab illorum prospero & infelici statu, horum salus & infortunium dependeat, & utramque fortunam ex æquo communem experiantur simul solliciti. Unde spe devotissima erigimur, V. R. M. nostram hancce fidelissimam curam, pro indulgentia sua non sinistrè interpretaturam. Quod si enim i. ut fama fert, tota Scania amittitur V. R. M. quando Hassniæ è fenestra prospicit, infestos suos & infastos vicinos, qui natura hostes sunt, & in pace quoque tales permanent, oculis oberrantes habebit, & perpetuis periculis obnoxia erit: dimidium littus freti Oresundici ipsorum jurisdictioni subiectum esset, & V. R. M. liberam in eo dispositionem ægerrimè permitterent. Ut alia, quæ cedenda forent, prætereamus, sanè fœdus illud offensivum & defensivum perpetuum, nobis videtur esse omnium gravissimum. Quod si enim res ita se habet, necesse erit, ut V. R. M. 1. Hollandos & omnes alios Fœderatos derelinquat. 2. Illos omnes sibi hostes & infensos reddat. 3. Eorundem jam, ut certò perhibetur, 78. 75. 68. 62. 78. 67. 83. 45. 64. 78. 73. 42. 69. 63. 99. 65. 94. 88. 42. 77. 44. 59. 93. 51. 77. 51. 85. 45. 69. 58. 41. 73. 55. 59. 55. 91. 44. 58. 41. 88. 83. 32. 99. 33. 83. 91. 41. 94. 77. 45. 54. 89. 77. 64. 77. 91. 85. 48. 59. 44. 31. 41. 99. 76. 73. 45. 54. 78. 51. 91. 67. 41. 40. in suis regionibus ut hostes, & extrema hostilia omnia expectet. 4. 59. 41. 93. 78. 85. 54. 85. 45. 99. 88. 21. 76. 68. 83. 77. 54. 96. 31. 62. 78. 45. 93. 83. 96. 58. 85. 33. 96. 77. 93. 79. 58. 45. 75. 89. 61. 86. 91. 93. 41. 75. 62. 83. 97. 66. 66. 65. 94. 53. 53. 83. 56. 77. 42. 85. 44. 94. 45. 78. 66. 54. 83. 99. 54. 66. 75. 85. 76. 59. 93. 85. 76. 41. 59. 93. 85. 76. 58. 62. 93. 88. 33. 76. 89. 93. 43. 44. 85. 76. 44. 78. 45. 83. 76. 55. 43. 65. 67. 83. 44. 45. 76. 96. 41. 73. 52. 67. 52. 89. 44. 93. 62. 93. 44. 67. 91. 45. 42. 51. 91. 43. 44. 85. 45. 78. vel secundum propria principia nunquam sine bello esset, se illis obstringeret, & velut 98. 75. 43. 44. 85. 44. 76. 73. 45. 85. 85. 44. 89. 41. 79. 85. 33. 53. 93. 55. 43. 85. 45. 78. 59. 65. 79. 85. 42. 58. 93. 85. 68. 66. 44. 54. 85. 59. 41. 55. 43. 86. 77. 41. 75. 78. 55. 42. 68. 53. 94. 75. 65. 96. 85. 93. 42. 85. 45. 68. 62. 76. 83. 55. 43. 85. 45. 66. 76. 58. 5. Necesse erit, ut cum iis omnium hostis fiat, lucrum illis solis concedat, damnum autem & sumptus cum iis ferat & communes habeat. Hæ & plures præterea aliæ causæ movent nos, ut credere nequeamus, V. R. M. intolerabiles adeò conditiones, per quas Regnis suis ac Provinciis nullam pacem, sed perpetuam materiam & semina belli acquirere,

sibi

sibi veluti per vim injungi passuram. Ut nihil dicamus, quantopere apud 54. 76. 85. 44. 67. 31. 96. 57. 68. 51. 31. 85. 69. 78. 54. 85. 44. 83. 33. 93. 41. 68. 79. 91. 45. 54. 77. 86. 76. 54. 85. 44. 68. 77. 42. 76. 83. 45. 33. 64. 85. 45. 66. 77. 91. 73. 97. 94. 53. 66. 33. 97. 83. 45. 66. 77. 93. 43. 76. 44. 85. 67. 44. 86. 63. 31. 94. 45. 93. 42. 53. 75. 51. 43. 85. 45. 68. 74. 58. 73. 67. 33. 58. 43. 31. 44. 93. 33. 85. 67. 33. 96. 43. 95. 43. 85. 75. 78. 33. 78. 56. 73. 58. 45. 66. 54. 66. 76. 89. 44. 85. 41. 52. 85. 55. 33. 98. 58. 52. 85. 44. 93. 97. 55. 53. 86. 93. 33. 75. 44. 85. 45. 77. 86. 58. 47. ---; præsertim cum Veltr. Reg. Majest. classem suam adhuc integram & optimè instructam; Urbem Hassniam sibi devotam & obsequentem, universum etiam Regnum Norwegiæ cum Scania à tergo & in sua potestate habeat, ut vel propterea iniquorum adedò conditionum approbatione sibi imponi nunquam passura sit. Accedit quod Fœderatos Belgas proprii statûs gratia V. R. M. nullatenus deserere, sed oceano quam primum navigabili extituro confestim in auxilium accurere oporteat. Imò auxiliares istæ copiæ, quarum supra mentio facta est, jamdum in via esse dicuntur. Quem super glaciem Deus Suecis pontem struxit, jam dirutus est; & facillimè posset accidere, ut difficilior foret ex insulis abire, quàm eò penetrasse. Solent communiter prosperi successus in uno extremo velut sufflaminari, cujus generis recens aliquod exemplum in Regno Poloniæ videre contigit, ubi Sueci Regem primùm ex omni ditione sua ejecerant, postmodum ad extremitates Regni, ubi Russiæ adjacet, pepulerant; at tamen per Dei digitum ibidem illis frena injecta sunt, ut magno cum dedecore & clade regredi, & nunc universam Poloniam relinquere coacti fuerint. Tempus & maris frigore concreti solutio R. V. M. certissimum auxilium afferent. Bellum istud à R. V. M. ob bonam pacem, & finium securitatem inceptum est. Si itaque hæc æquis & justis conditionibus obtineri potest, meritò amplectenda erit, iniqua verò pax neque danda neque accipienda. Interea firmiter speramus, Supremum Numen V. R. M. causam justissimam non deserturum, quin potius virtute ex alto instructurum &c. quò omnia in divini nominis gloriam, horum Regnorum ac Provinciarum firmam pacem & securitatem, Regiæ denique autoritatis conservationem cedant & emergant, &c. Glückstadii, die 25. Februar. Anno 1658.

V. Regiæ Majestatis

subiectissimi & devotissimi

D. Reinkingk. Johan Helms, J. Steinman. Conrad Hesse D.

Lit. GGG.

Literæ Alfeldiorum ad Ser. Reg. Daniæ, eadem cum
Præcedentibus suadentes.

Serenissime ac Potentissime Rex, Domine clementissime, cum passim
diversis è locis & per varias personas ad nos perferatur, qua ratione
(quod tamen nobis persuaderi non patimur) inter V. R. M. & Suecorum
Regem præcepta quædam ac festinata, & propter cessionem tot amplissi-
marum & ditissimarum provinciarum, navium, militum, & præsentium
pecuniarum V. R. M. admodum perniciofa & noxia pax, una cum fœdere
offensivo & defensivo contra quemcunque coaluerit & conclusa sit; Nos
in eâ rerum incertitudine dum vacillamus, & confidimus, res inter V. R. M.
& altè memoratum Regem Sueciæ in integro adhuc statu versaturas, nec
pacem plenariam, præsertim sub molestis adeò conditionibus initam esse,
nostrarum partium esse duximus, pro fide quâ præcipuè Ducatibus hisce &
eorum conversationi ac saluti obstricti sumus, V. R. M. horum locorum &
munimentorû statum conditionem edocere, & quidem paucissimis, quoni-
am de harum literarum exhibitione incerti sumus, & periculum imminet ne
intercipiantur, maximè quod glacies in portub⁹ adhuc existat, & soluta non-
dû sit; eâ qua par est submissione indicantes, quod per divini Numinis gratiâ
in ejusmodi adhuc statu versemur, ut hostium insultus non metuamus, & si
forsitan ab iis quidpiam, remittente gelu, tentaretur, divina ope & manu
strenua illorum conatus ita repellemus & in fringemus, ut munimentis no-
stris frustra manus injecisse dicendi sint. Equidem negari nequit, unum
atque alterum heic suboriri defectum, de quibus V. R. M. occasione pro-
ximâ, & simul atque æquora navigabilia reddentur & itinera tuta, certio-
rem pluribus facturi sumus. Tales tamen sunt defectus nostri, ut naviga-
tione iterum incipiente refarciri queant, præsertim quando V. R. Majest.
Confœderatorum potentissimorum copiæ auxiliares lectissimæ & pugna-
cissimæ (quomodo V. R. M. Ego Detlevius ab Ahlefeldt, adjuncta univer-
sa expeditione mea, & documentis seu testimoniis ad eam necessariis jam
dum Hamburgo debitâ subjectione perscripsi, & ista omnia, si forsitan
priora non essent perlata, his ipsis adhuc addidi,) propius accessuræ, & nos
ex angustiis his erepturæ sunt. Cæterùm Ego Fridericus ab Ahlefeldt simi-
liter expeditionis meæ rationem V. R. M. Hamburgo transmissi. Unde
eadem, quia reddita fuisse spero, nullatenus consultum duxi heic repetere,
maximè cum in mora nullum periculum, & prætereà iter non adeò tutum
existat. Et quoniam dum hæc scribimus, à viris fide dignis certiores red-
dimur, præter copias auxiliares Brandenburgicas, quarum supra mentio in-
jecta est, etiam in Bataviâ pro V. R. M. militem conscribi, & deliberari,

T

quo-

quomodo in hoc casu V. R. M. suppetiæ ferendæ sint, eò magis in bonam
 istam spem ingredimur futurum, ut V. R. M. pro summa suâ prudentia tra-
 ctatus institutos potius ducatae procrastinet, & hostibus, siquidem impe-
 diri nequeunt, tamdiu frena laxet, donec Confœderatorem copiæ uni-
 dique collectæ fuerint, & cum V. R. M. milite unitæ uno impetu & viri-
 bus conjunctis eosdem aggredi valeant, quàm in ejusmodi pacem consen-
 tiat, quæ vel ipso bello perniciosior existeret. E contrario post factam con-
 junctionem sine dubio gloriosa, segura, & firma pax, ope Confœderato-
 rum pro R. V. M. tota Ejusdem posteritate Regiâ, Regnis, Ducatibus,
 Ditionibus & subditis magno cum fanore obtineri poterit, quæ omnia
 perpeffa damna & jacturam felicissimè refarciet ac compensabit. Quo
 ipso R. M. V. &c.

V. R. M.

humillimi & obsequentissimi servi

Cajus ab Ahlefeldt, Dethlevus ab Ahlefeldt. Eridericus ab
 Ahlefeldt.

P. S.

Rex & Domine Clementissime, V. R. M. significo, necessarium esse,
 ut siquidem animus ipsi fuerit bellum contra Suecos continuare, E-
 lector Brandenburgicus & alii Confœderati de isthac V. R. M. intentione
 per ejusdem literas certiores reddantur, ut ad suppetias ferendas eò magis
 animentur. Deinde, ut quàm primùm habilis quædam persona in qualita-
 te Residentis Berlinum mittatur, quæ ibidem V. R. M. usibus, ulterius in-
 vigilare possit & quod agatur &c. Dat. ut supra.

Dethlevus ab Ahlefeldt.

Lit. HHH.

Excerpta ex literis Rosenwingii ad Dominum Gers-
 dorffium de dato Amstelod. d. 3. 13. August.

Anno 1658.

Quod autem istum punctum in literis Excell. Vestræ concernit, sci-
 licet ut cum quibusdam è Statibus, seu Consilio Regiminis secretò
 loquerer, annon, si forsitan Vicini nostri exercitus in provinciis jam dum
 enervatis ulterius commorari vellet, quædam auxilia ad securitatem Sia-
 landiæ.

landiæ & urbis Haffniensis expectanda forent &c. ego quidem uni vel alteri illud ipsum exposui, aliud responsum tamen non obrinui, quàm in nuperè soluto Ordinum Hollandiæ conventu decretum esse, Legatis suis apud Regem S. seriò mandandum, ut provinciarum istarum evacuationem urgerent, & ut turmæ in Holsaria, Jutia & Fionia adhuc hospitantes secundum tenorem Tractatus, & Regis S. Promissæ, quàm primum discederent. An verò provinciale istud decretum per Pensionarium ad Ordines Generales relatum, & quodnam ibi super hac re decretum fuerit, illud equidem nescio; multo minus, quemnam effectum apud Regem S. habiturum istud sit, quem vereor ne valde exiguus futurus sit, nisi strenue urgeatur, aliaque media majoris vigoris, ponderis ac efficaciz adhibeantur. Quicquid horum relcevero, Vestr. Excell. simul atque Hagam venero, significabitur. &c.

Lit. III.

Excerpta ex literis Beuningii de die 20. Julii Anno
1658. Haffniæ, ubi de Morstenio
agitur.

DEn Heer hier aenweefende Envoye van Poolen maect Staet om eerst daechste vertrecken over Zee, met een Paspoort van Syn. May. van Sweeden, maer sal noch alvooren hier affwachten de Tydingh vant' Uytflach van den Rycxdach tot Warschouw, op de welcke Syn E. seekerl. seyt se vertrouwen, dat de Conjunctie tusschen Poolen en Moscovien teegens Sweden, en de Vreede met de Cossackeen volcoomentl. vastgestelt fall worden. Haer Ho: Mo: sullen van elders in meeder Gewisheyt vernemen wat daer van te verwachten sy.

Lit. KKK.

Lit. Dn. Legat. Suedicorum ad Dn. Legatum Gallicum, in quibus conclusionem Tractatum urgent.

Monsieur,

LEs soins que V. Excell. a tousjours tesmoignez pour l'establissement d'une sincere amitié entre ces deux Couronnes, nous obligent de luy signifier, comme le Roy nostre Maistre dans les lettres, que nous receusmes hier, non seulement insiste dans ses premiers ordres qui nous sont

T. 2.

don-

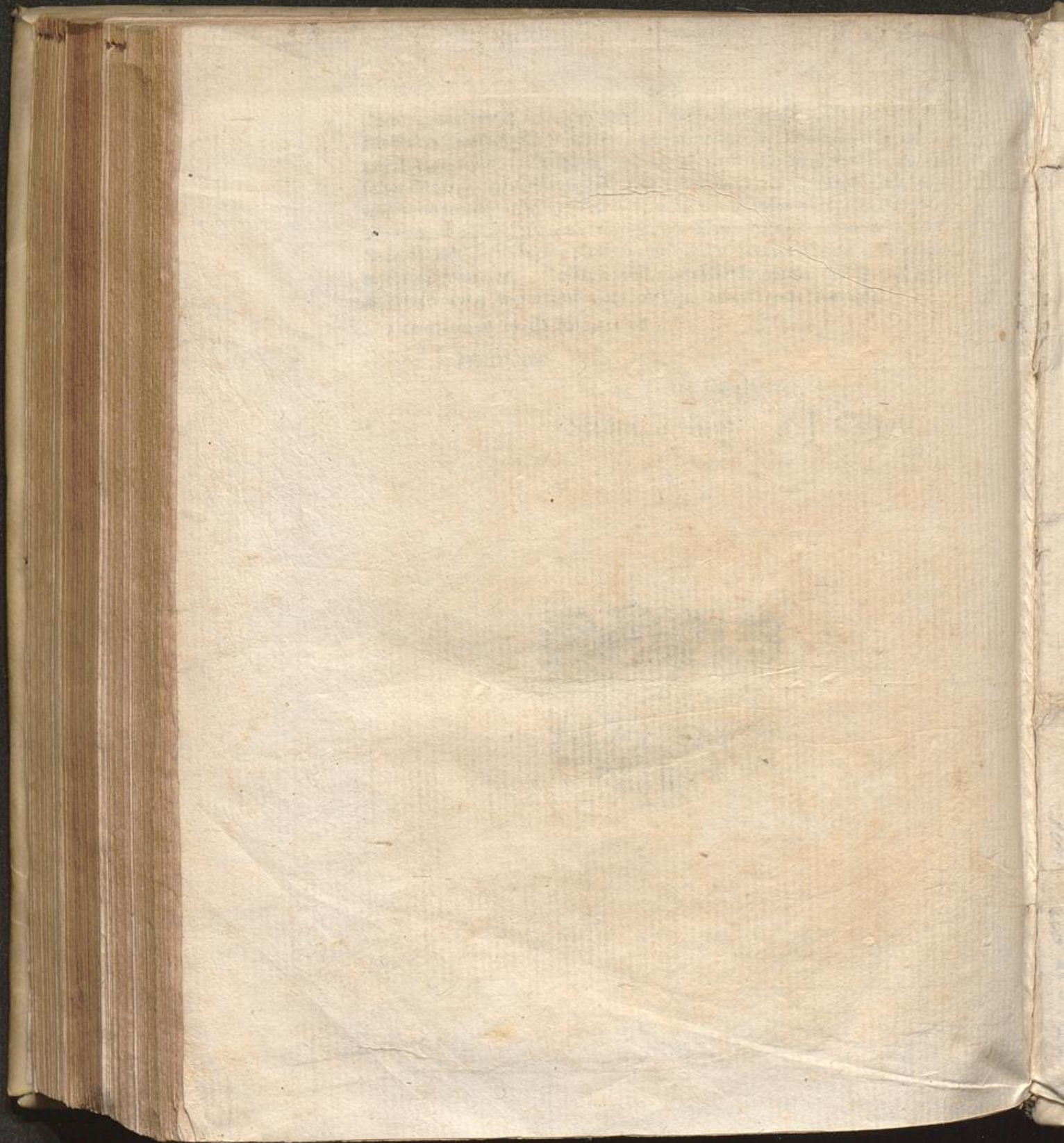
donnes; mais aussi nous commande serieusement de tascher d' avoir de Messieurs les Danois leur derniere declaration s' ils aiment voir les affaires ajusteés ou non. Ce qui nous liant les mains de ne pouvoir rien relascher de nos propositions faites desja a Messieurs les Commissaires, nous oblige en mesme temps a prier V. Excell. de disposer par son entremise les Danois a se resoudre de nous donner une Cathégorique responce: afin que Sa Majesté nostre Majstre puisse sçavoir, ce qv' on doit esperer de l' issue de nostre negotiation. Vostre Excell. nous vueille pardonner que nous luy donnons tant d' importunité, & croire que nous serons sans cesse
a ce matin le 19. de Juin, 1658

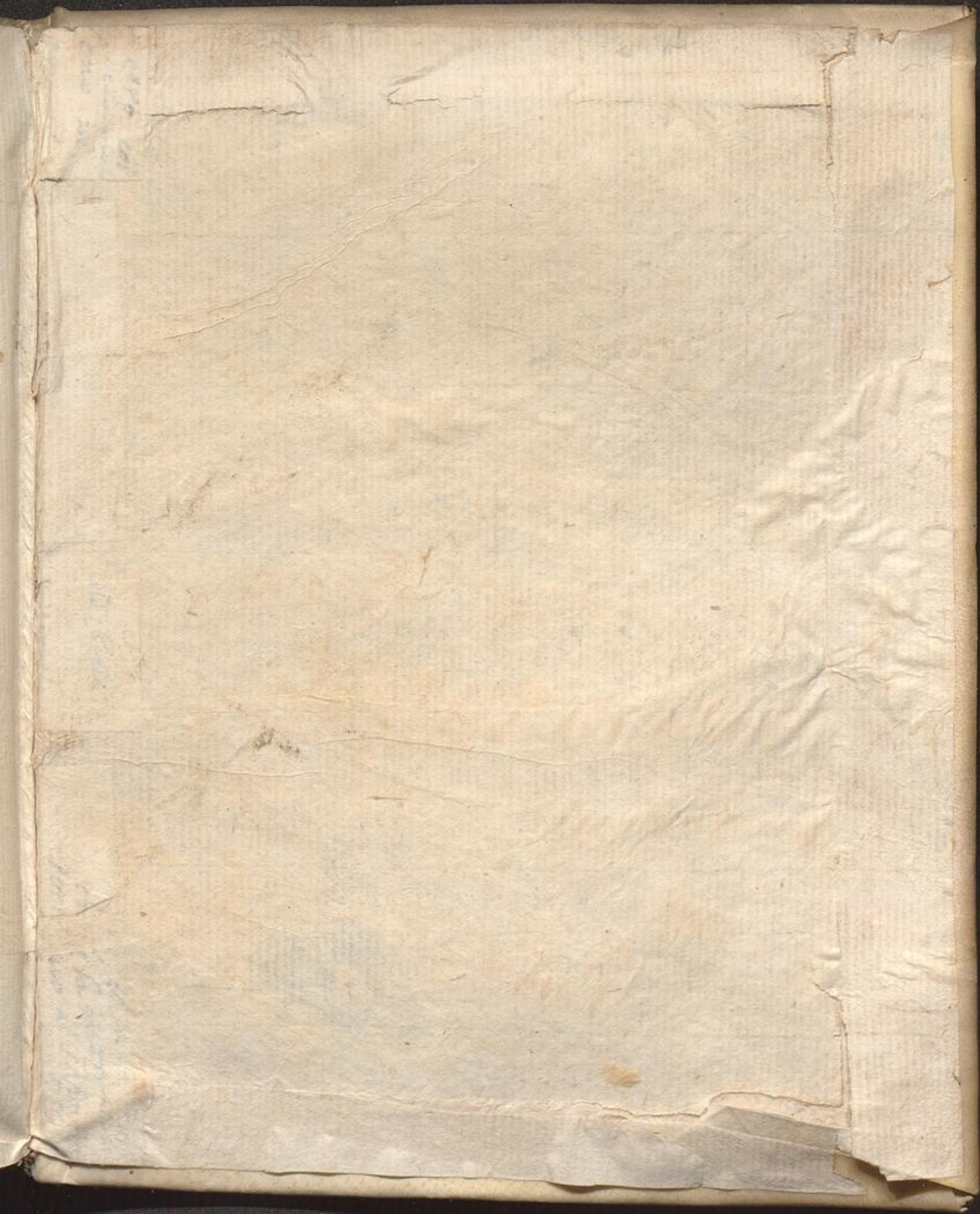
Mon sieur

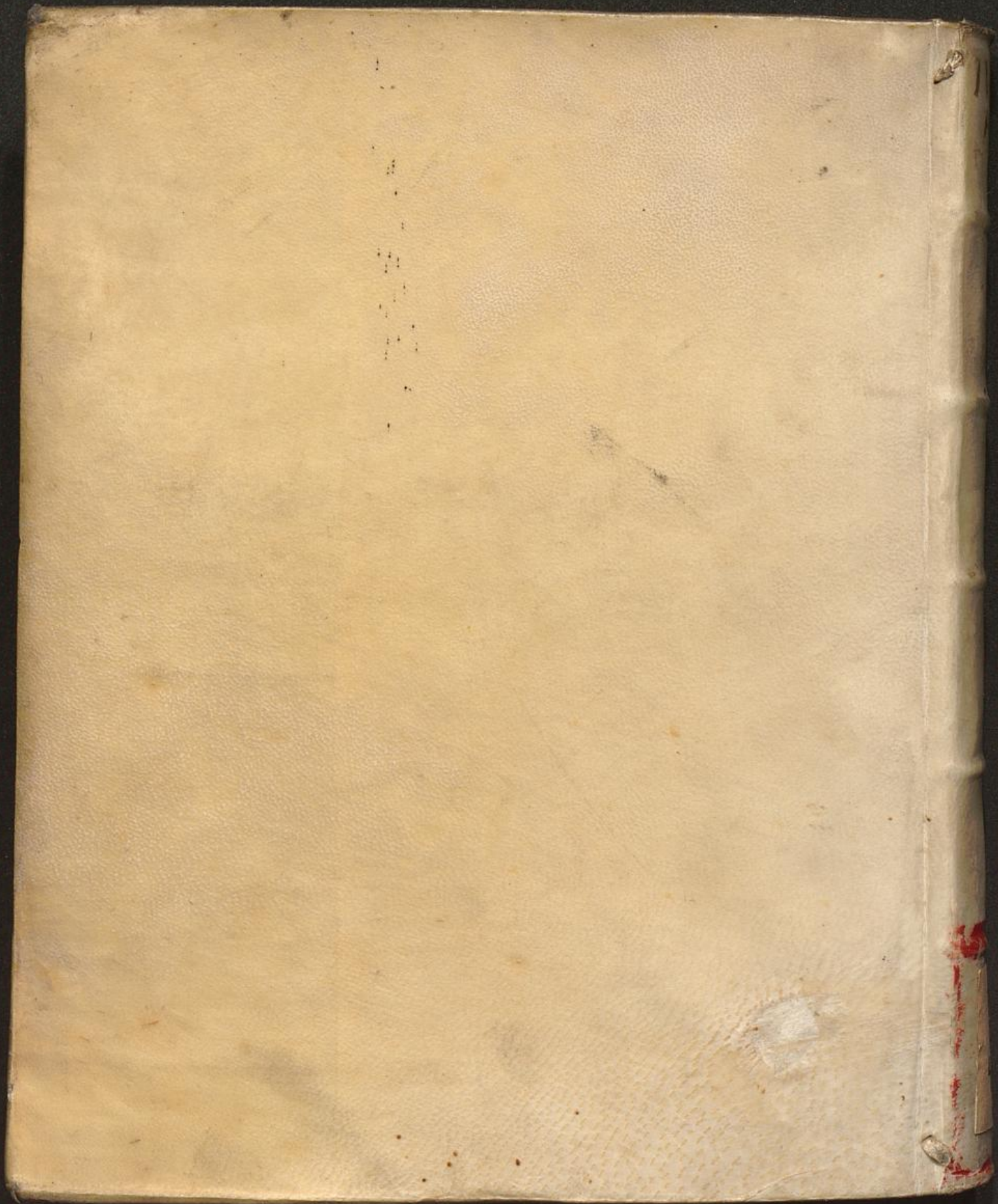
de Vostre Excellence

Steno Bielcke P. J. Coyet.

IV TRACT

PLATE

Th

4772